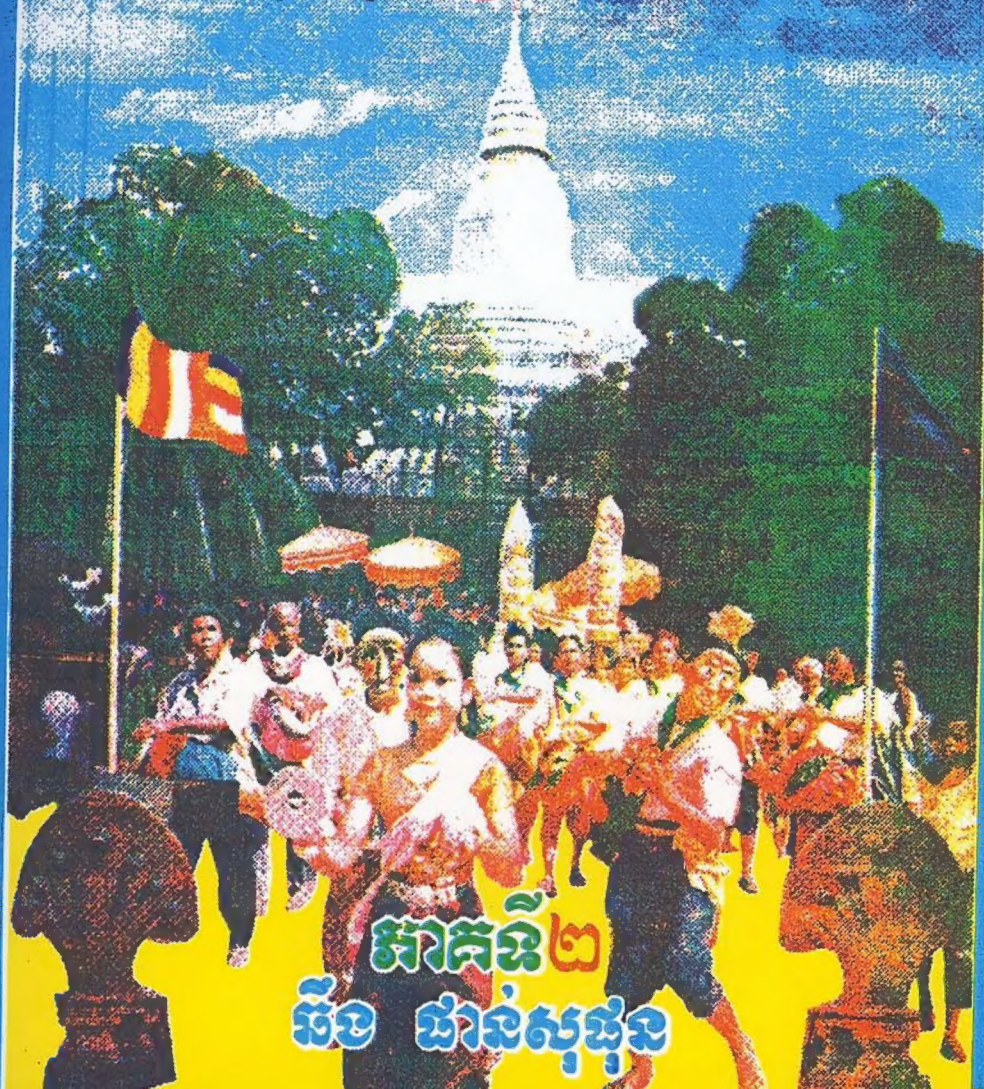

បុណ្យទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ

ក្រាំងបុណ្យទាំង១២ខែ

ភាគទី២
ពីរ ដាន់សុផុន

បុណ្យចម្លើយខ្មែរ បុណ្យចម្លើយទំលាប់ខ្មែរទូទៅ

ឆ្លើយ ជាតិសុដ្ឋន
ភាគទី ២

ពិនិត្យនិងកែសម្រួលដោយ
គិត្ត មហាយិន ស្នើន

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង
ALL RIGHTS RESERVED

បោះពុម្ពលើកទី១
ថ្ងៃចន្ទ ទី១ ឧសភា ឆ្នាំ២០០០ ចំនួន១០០០គ្បាល
FIRST EDITION
May 1, 2000 1,000 Copies

បោះពុម្ពនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
PRINTED IN THE KINGDOM OF CAMBODIA

កថាបទ

អាត្មាកាព តិក្ខុវិន័យធរណី (ធម្មាធិន-ឡើង) ឆត្តវដ្តៈ
សាវត្ថានេណា ស.វ.អ. បានត្រួត ពិនិត្យចេញហើយ យល់ឃើញថា
“សៀវភៅ បុណ្យទំនៀមខ្មែរ” ដែលបានរៀបរៀងឡើងដោយលោក
ឆិង-ផាន់សុផុន នេះ មានសារប្រយោជន៍ច្រើនណាស់ ចំពោះប្រជា
ពលរដ្ឋ និង សង្គមខ្មែរយើងទាំងអស់គ្នា ព្រោះជាប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ
យើងសព្វថ្ងៃនេះ កំពុងតែមាន ការខ្វះខាតក្នុងច្បាប់ទាំងផ្លូវលោក និង
ផ្លូវធម៌ច្រើនណាស់ ។

អាត្មាកាព សូមកោតសរសើរដល់ស្មោះ នូវស្មោះដង្ហើម របស់
លោក ឆិង-ផាន់សុផុន ដែលបាននិពន្ធសៀវភៅនេះ ដើម្បីចុក
ជាប្រទីបសំរាប់បំភ្លឺ និង ដើម្បីលើកស្ទួយឧត្តុង្គផ្សាយ នូវអរិយធម៌ខ្មែរ
ទំនៀមទំលាប់ខ្មែរ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ។ល។ ឲ្យបានរីកចំរើនឡើងវិញ
បន្ទាប់ពីត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញ ដោយសារក្នុងសង្គ្រាម ស្ទើរតែរលត់
រលាយបាត់អស់ទៅហើយនោះ ។

សូមឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នា របស់លោក ឆិង-ផាន់សុផុន បានសំរេច
សមតាមបំណងកុំបីខានឡើយ ។

សូមប្រទេសកម្ពុជា ជាទីកំសត់ និង ជាទីស្នេហា ចាប់បានសុខ
សន្តិភាព ដើម្បីបំពេញនូវសេចក្តីត្រូវការ របស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទូទាំង
ប្រទេសដែលកំពុងតែស្រែកឃ្លានជាទីបំផុតនុះសន្តិភាពដ៏ពិតប្រាកដនុះ។

ថ្ងៃសៅរ៍ ១៥កើត ខែជេស្ឋ ឆ្នាំថោះ ឯកស័ក ព.ស.២៥៤៣

អាមេកថា

ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ បានរៀបរៀងសៀវភៅ “ **បុណ្យចម្លែងខ្មែរ** ” នេះឡើង ក្នុងគោលបំណងចង់ផ្ញើរក្បា និង ប្រមូលចងក្រងនូវឯកសារ ព្រះពុទ្ធសាសនា និង បុណ្យចម្លែង ទំលាប់ខ្មែរផ្សេងៗ ដែលស្ទើរតែរលាយបាត់បង់ទៅហើយនោះអោយបានគង់វង្សទៅ ។

ដើម្បីអោយបានងាយស្រួលដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង បដិបត្តិ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ បានចែកសៀវភៅ “ **បុណ្យចម្លែងខ្មែរ** ” នេះជា ៣ភាគ ៖

ភាគទី១ : ក្រាំងព្រះធម៌ (ធម៌សំរាប់សូត្រក្នុងពេលធ្វើបុណ្យធានាក្នុងសៀវភៅ ភាគទី២ និង ភាគទី៣) ។

ភាគទី២ : បុណ្យទាំង ១២ខែ (បុណ្យទ្វាទសមាស) ។

ភាគទី៣ : បុណ្យចម្លែងទំលាប់ទូទៅ ។

ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ សូមថ្លែងអំណរព្រះគុណ ជាពិសេសចំពោះព្រះភិក្ខុមហា យិន ឡឿន ប្រធានគណៈកម្មាធិការ វត្តខ្មែរ សាន់តាអាណា សហរដ្ឋអាមេរិច ដែលព្រះអង្គ បានយកព្រះទ័យទុកដាក់ជួយគ្រូតពិនិត្យ និង កែសម្រួលអត្ថបទ ទាំងអស់ក្នុងសៀវភៅនេះ ។

ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ សូមថ្លែងអំណរគុណ ៖

- ចំពោះលោក តូច បុត្រា និង អ្នកស្រី ឯម សុគន្ធារី ដែលបានចំណាយប្រាក់ ជួលជាងចតុបតីវត្តទន្លេសាគរ ហៅ វត្តសំរោងអណ្តែត ដែលត្រូវដោយវិចិត្រករ យៀង វិសាល (ថតដោយលោក ឈឹម វណ្ណៈ) ។

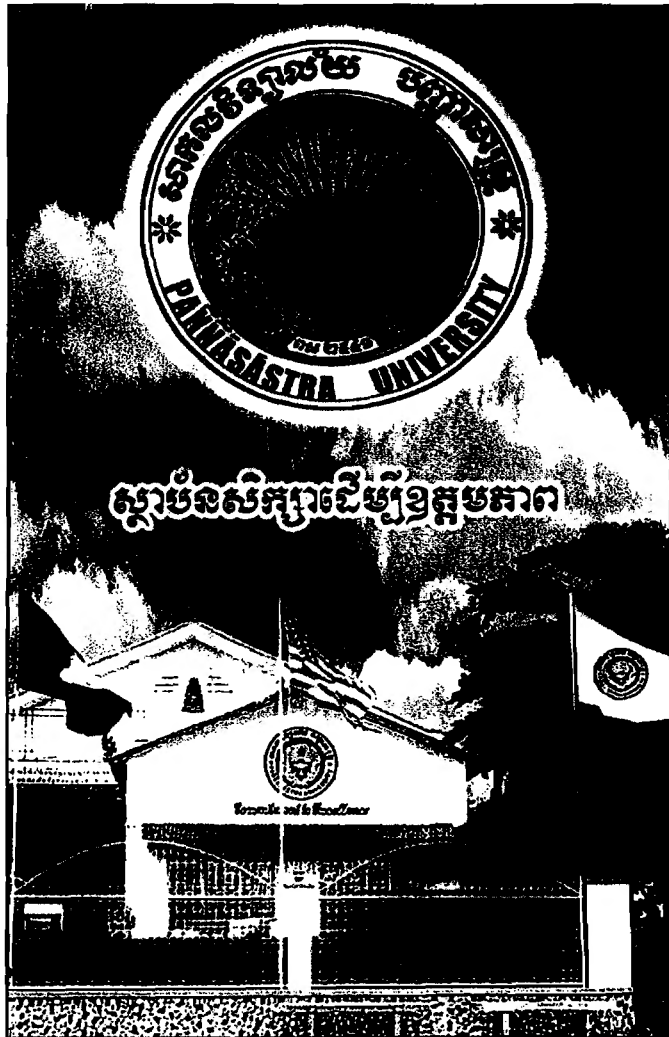
- ចំពោះ លោក ហែន វិបុល ដែលបានចំណាយភាពទាំងអស់ ក្នុងសៀវភៅ នេះតាមបច្ចេកទេស កុំព្យូទ័រ ដើម្បីអោយបានភ្លឺច្បាស់ និង ត្រឹមត្រង់ល្អ ។

ធ្វើនៅ ទីក្រុង សាន់តាអាណា ស.រ.អ ថ្ងៃ សៅរ៍ ទី ១ មករា ព.ស. ២៥៤៤

គ.ស. ២០០០

រឿង ជាន់សុផុន

ផ្សាយចេញពី
សាកលវិទ្យាល័យ បញ្ញាសាស្ត្រ

លេខ១០ វិទីសម្តេចប៉ាន
សង្កាត់ជ័យជំនះ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ

កាកដ

២

បុណ្យទាំង១២នៃ

មាតិកាសៀវភៅ

ភាគទី១

ត្រង់ព្រះធម៌

០១. ថ្វាយបង្គំព្រះរតនត្រ័យ(បង្គំវន្តា).....	១០
០២. វិលីកតុណ្ហព្រះពុទ្ធ(ពុទ្ធវន្តា).....	១១
០៣. វិលីកតុណ្ហព្រះធម៌(ធម្មវន្តា).....	១៤
០៤. វិលីកតុណ្ហព្រះសង្ឃ(សង្ឃវន្តា).....	១៧
០៥. ព្រះត្រៃសរណគមន៍.....	២១
០៦. វិធីសមាទានសីល៥(និច្ចសីល).....	២២
០៧. វិធីសមាទានសីល៨(ឧបោសថសីលឬអដ្ឋសីល).....	២៤
០៨. វិធីសមាទានសីល១០(អតិរកសីលឬទសសីល).....	២៨
០៩. អារាធនាចំរើនព្រះបរិត្ត(អាចារ្យសូត្រ).....	៣១
១០. ទ្វាទសបរិត្ត(ធម៌ចំរើនព្រះបរិត្ត).....	៣២
១១. ផ្សាយបរិត្តតាថា.....	៣៧
១២. អារាធនាធម្មទេសនា(អាចារ្យសូត្រ).....	៤០
១៣. វេរសង្ឃភក្ត្រ(ឬឧទ្ទេសភក្ត្រ).....	៤៤
១៤. វេរសង្ឃទាន.....	៤៥
១៥. វេរបច្ច័យ៤.....	៤៦
១៦. ធម៌ព្រះសង្ឃជូនពរញាតិញ្ញាម(យថា...សព្វី...ភវតុ...).....	៤៧

១៧. យំកិញ្ចិ(បត្តិទានគាថា).....	៥០
១៨. យាទេវតា(បត្តិទានគាថា).....	៥២
១៩. បាលីវេរគ្រឿងសក្ការៈពិសាខបូជា.....	៥៥
២០. ប្រកាសពិសាខបូជា.....	៥៧
២១. គាថាប្រារព្ធពិសាខបូជា.....	៥៩
២២. ធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ(ចតុរិយសច្ចៈអដ្ឋង្គិកមគ្គ).....	៦១
២៣. បាលីវេរគ្រឿងសក្ការៈមាយបូជា.....	៨១
២៤. ប្រកាសមាយបូជា.....	៨៣
២៥. គាថាប្រារព្ធមាយបូជា.....	៨៤
២៦. វេរកបិនទានដល់ព្រះសង្ឃ.....	៨៧
២៧. វេរសំរាប់ចីវរនិងគ្រឿងបរិក្ខារកបិន.....	៨៨
២៨. វេរសំរាប់ចីវរនិងគ្រឿងបរិក្ខារកបិនរួមគ្នា.....	៨៩
២៩. សំរាប់ចីវរ១០យ៉ាង.....	៩០
៣០. ប្រកាសកបិន.....	៩១
៣១. វេរផ្កាហិរញ្ញវត្ថុ.....	៩៣
៣២. តិរោកុដ្ឋសូត្រ.....	៩៤
៣៣. បរាភវសូត្រ.....	៩៨
៣៤. ព្រះអាការវតារសូត្រ(សូត្រអោយមនុស្សដែលឈឺធ្ងន់).....	១០៦
៣៥. គីរីមានន្ទសូត្រ(សូត្រអោយមនុស្សដែលឈឺធ្ងន់).....	១០៧

៣៦. ព្រះអភិធម្ម(សូត្រពេលដំកល់សព).....	១៣០
៣៧. ព្រះសហស្សន័យ(សុទ្ធិតតបដិបទា).....	១៣៣
៣៨. ព្រះទុកមាតិកាសូត្រ(សូត្រពេលដង្ហែសព).....	១៣៧
៣៩. ព្រះសុតន្តមាតិកា(សូត្រពេលដង្ហែសព).....	១៤៤
៤០. ធម៌បង្កូល(អន្តីបា...អចីរ...អវិជ្ជាបច្ចយា...យទិ ហីនេ...)..	១៤៦
៤១. រតនសូត្រ.....	១៥១
៤២. សល្លសូត្រ.....	១៦១
៤៣. មេត្តសូត្រ(ករណីយមេត្តសូត្រ).....	១៦៦
៤៤. ធម៌ផ្សាយមេត្តា(ម្យ៉ាងទៀត).....	១៧១
៤៥. មង្គលសូត្រ.....	១៧២
៤៦. ពុទ្ធជយមង្គលតាថា(ពាហ៍).....	១៧៨
៤៧. សីមាវិបត្តិ១១យ៉ាង.....	១៨៧
៤៨. និមិត្តសម្បត្តិ៣យ៉ាង.....	១៨៩
៤៩. អពទ្ធសីមា.....	១៩៦
៥០. ចាលីសូត្រដកតិចីវរាវិប្បវាស.....	២០១
៥១. ចាលីសូត្រសន្មតតិចីវរាវិប្បវាស.....	២០៣
៥២. ចាលីសូត្រដកសមានសំវាសសីមា.....	២០៥
៥៣. ចាលីសូត្រសន្មតសមានសំវាសសីមា.....	២០៦
៥៤. ចាលីវេដ្ឋថ្ម និងនិមិត្តសីមា.....	២០៨

៥៥. បុព្វជ្ជាវិធី(សង្ខេប).....	២០៩
៥៦. ឧបសម្បទាវិធី(សង្ខេប).....	២១៥
៥៧. សិក្ខាឈោវាទសូត្រ.....	២២៦
៥៨. ទស្សនីយសំវេជនីយដ្ឋាន៤.....	២២៨

ភាគទី២

បុណ្យទាំង១២ខែ (បុណ្យឆ្នាំឆសបាស)

០១. ខែចេត្រ (វេសា)	២៣១
• បុណ្យចូលឆ្នាំថ្មី(មហាសង្ក្រាន្ត).....	២៣២
• ព្រះពុទ្ធរកសន្តិភាពប្រទាននគរសក្កៈនិងកោលិយៈ.....	២៥០
០២. ខែ វិសាខ (ឧសភា):	២៥៤
• បុណ្យច្រត់ព្រះនង្គ័ល.....	២៥៥
• បុណ្យពិសាខបូជា.....	២៦០
០៣. ខែ ជេស្ឋ (វិសុទ្ធ):	៣០០
• ព្រះមហិន្ទ្រេនាំពុទ្ធសាសនាចូលកាន់កោះលង្កា.....	៣០១
០៤. ខែ អាសាឍ (កក្កដា):	៣០៤
• ព្រះសិទ្ធត្ថយាងចេញសាងព្រះថ្នល.....	៣០៥
• បុណ្យអាសាឍបូជា 'ធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ'	៣១១
• បឋមសង្គាយនា(មហាសន្និបាតសង្ឃទី១).....	៣២៦

០៥. ខែ ស្រាពណ៍ (សីហា):	៣៣៥
• បុណ្យចូលវស្សា(វស្សបនាឃឹកា).....	៣៣៦
០៦. ខែ ក្រចេះ (កញ្ញា):	៣៤៣
• បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ.....	៣៤៤
• ព្រះពុទ្ធតាំងធម៌ ក្នុងព្រះត្រីវិទ្យា.....	៣៥៨
០៧. ខែ ឧសភា (តុលា):	៣៦១
• បុណ្យចេញវស្សា(ថ្ងៃបារាយណ៍).....	៣៦២
• បុណ្យកបិស.....	៣៦៧
០៨. ខែ កក្កដា (វិច្ឆិកា):	៣៧៨
• បុណ្យអុំទូក.បណ្តែតប្រឡឹប.សំពះព្រះខែ.អកអំបុក.....	៣៧៩
• បុណ្យទេសនាមហាជានក៍.....	៣៩២
• ព្រះពុទ្ធបញ្ញត្តិក្នុងបច្ចេកវិទ្យាពុទ្ធសាសនា.....	៣៩៨
• ការបរិនិព្វាននៃព្រះអគ្គសាវកសាវីរុបុត្រ.....	៤០៨
• បុណ្យឯករាជ្យជាតិខ្មែរ.....	៤១២
០៩. ខែ វិច្ឆិកា (ធ្នូ):	៤១៨
• ព្រះសង្ឃមិត្តាចារ្យប្រតិស្ឋានភិក្ខុនីសង្ឃលើកោះលង្កា.....	៤១៩
• បុណ្យសិទ្ធិមនុស្ស.....	៤២១
១០. ខែ មករា (មករា):	៤៤០
• ព្រះពុទ្ធទតកោះលង្កានិងប្រតិស្ឋានពុទ្ធសាសនាថេរវាទ.....	៤៤១

១១. ខែ មាឃ (កុម្ភៈ):	៤៤២
• បុណ្យមាឃបូជា(ចេតុវង្សសន្និបាត-សំដែងពាតិមោក្ខ).....	៤៤៣
• ព្រះពុទ្ធរូងដាក់អាយុសង្ខារ.....	៤៤៨
១២. ខែ ជេស្ឋ (មិទ្ទា):	៤៥៨
• ព្រះពុទ្ធយាងនិវត្តន៍ចូលជាតិភូមិ និងព្រាសពុទ្ធបិកា.....	៤៥៩

កាកទី៣

បុណ្យទំនៀមទំលាប់ខ្មែរ

០១. បុណ្យទក្ខិណានុប្បទាន:.....	៤៨១
ក). ខួប៧ថ្ងៃ.....	៤៨១
ខ). ខួប៥០ថ្ងៃ.....	៤៩០
គ). ខួប១០០ថ្ងៃ.....	៤៩៥
០២. បុណ្យសង្ក្រាន្ត.....	៤៩៩
០៣. បុណ្យបថ្វិយ៤.....	៥០៥
០៤. បុណ្យឆាកបង្កកូល.....	៥១៦
០៥. បុណ្យផ្កា.....	៥២៣
០៦. បុណ្យបញ្ចុះសីមា.....	៥២៩
០៧. បុណ្យបូស.....	៥៣៣

០៨. បុណ្យពុទ្ធភិសេក.....	៥៤៨
០៩. បុណ្យភក្ត្រភូតវេទិ.....	៥៦១
១០. បុណ្យចំរើនព្រះជន្ម.....	៥៧៣
១១. បុណ្យសព(ឈាបនក្តិច្ចប្បបុរៈ).....	៥៨២
១២. បុណ្យធម្មទាន.....	៦០៩
១៣. បុណ្យសេនាសនទាន.....	៦១៧
១៤. បុណ្យសម្ពោធជ្វេង.....	៦២៣
១៥. ពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍.....	៦៣៩
១៦. ពិធីសូត្រមន្តលើករាសី.....	៧៥០
១៧. ពិធីសូត្រមន្តដោះគ្រោះ.....	៧៥៧
១៨. ពិធីសូត្រមន្តឡើងផ្ទះ.....	៧៦០

ផ្សេងៗ:

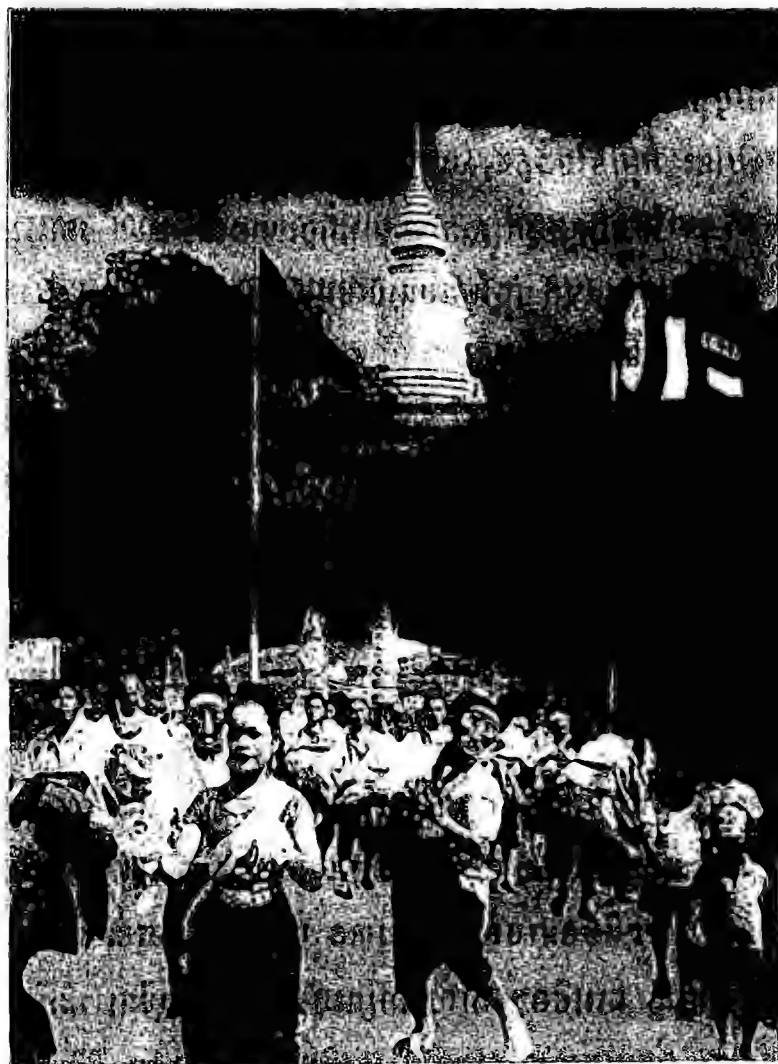
០១. ទង់ព្រះពុទ្ធសាសនា.....	៧៦៦
០២. ព្រះពុទ្ធផ្សះអង្គ(រូបនិងអត្ថាធិប្បាយ).....	៧៦៩
០៣. សំវេជនីយដ្ឋានពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសឥណ្ឌា(ផែនទី).....	៧៧០

០១. ខែ ចេត្រ (មេសា)

រំលឹកដល់

- បុណ្យប្រែប្រួល (បុណ្យប្រែប្រួល)
- ព្រះពុទ្ធរកសន្តិភាពប្រទានគរុស្ត្រៈ
និងកោលិយៈ ក្នុងរឿងវិចារជណ្ឌិម
និកស្វិទរោហិត

បុណ្យចូលឆ្នាំថ្មី

ប្រទេសកម្ពុជាយើង ពីដើមគឺចាប់ពីត្រឹមសម័យក្រុងនគរធំឡើង
 ទៅ(មុនសម័យក្រុងនគរធំ)ជនជាតិខ្មែរយើងនិយមប្រើ ចន្ទគតិ (ដំណើរ
 នៃព្រះចន្ទ) ជាសំខាន់ ទើបកំណត់លេខរៀង យកខែមិគសិរ ជាខែទី១
 នៃការចូលឆ្នាំថ្មី រីឯ ខែកត្តិកជាខែ១២ នៃការបញ្ចប់ឆ្នាំ។ ការចូលឆ្នាំខែ
 មិគសិរនេះ ក៏មានចែងក្នុងសេចក្តីកត់ហេតុរបស់អ្នកប្រាជ្ញចិនម្នាក់ឈ្មោះ
 ជាន់ តា គួន ដែលបានមកស្រុកខ្មែរក្នុងគ្រិស្តសករាជ ១២៩៤ នោះដែរ។

លុះក្រោយមក ប្រហែលពីពេលក្រោយដែលចាប់ផ្តើមប្រើ ចូល
 សករាជមក ទើបខ្មែរយើងនិយមប្រើ សុរិយគតិ (ដំណើរនៃព្រះអាទិត្យ)
 ជាសំខាន់វិញ ហើយបានកំណត់ចូលឆ្នាំ នៅខែចេត្រ(ខែទី៥) ជាដើម
 ឆ្នាំ តាមកំណត់ព្រះអាទិត្យចរចូលកាន់មេសារាសី ក្នុងរដូវក្តៅ ជារៀង
 រាល់ឆ្នាំ ជាប់រហូត មកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ថ្ងៃចូលឆ្នាំថ្មី រមែងចំលើថ្ងៃទី
 ១៣ ខែមេសា(ខែចេត្រ) ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ក៏ប៉ុន្តែ យូរៗម្តងប៉ះចំថ្ងៃទី១៤
 មេសាដែរ។ មហាសង្គ្រាន្តដែលប្រើគន់គួរតាមសុរិយគតិ មានឈ្មោះថា
 'សាមញ្ញសង្គ្រាន្ត' គឺព្រះអាទិត្យដើរចំត្រង់ពីលើក្បាល ជាសង្គ្រាន្ត។ រីឯ
 មហាសង្គ្រាន្តដែលប្រើគន់គួរតាម ចន្ទគតិ ឈ្មោះថា 'វាយន្តសង្គ្រាន្ត'
 គឺព្រះអាទិត្យដើរបញ្ចៀង មិនចំពីលើក្បាលទេ។ គេនៅប្រើចន្ទគតិអែប
 ជាប់នឹងសុរិយគតិមិនអាចលុបចោលបាន ព្រោះចន្ទគតិមានទំនាក់ទំនង
 នឹងពុទ្ធបុព្វញ្ញត្តិ ជាច្រើន។ កាលណាព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យ ដើរឃ្លាត
 ឆ្ងាយពីគ្នា ល្មមបូកគ្នាទៅបាន១ខែ ត្រូវគិតតាមសុរិយាត្រា គឺគិតបន្ថែម

១ខែទៅក្នុងចន្ទគតិ ដើម្បីអោយស្មើនឹងថ្ងៃ ក្នុងសុរិយគតិ ដែលហៅថា
 'លើកអធិកមាស' គឺបន្ថែម១ខែ ទៅក្នុងចន្ទគតិ ដើម្បីអោយទៅជា១ឆ្នាំ
 មាន១៣ខែ។ ដូច្នេះការចូលឆ្នាំតាមចន្ទគតិ មិនទៀងថាចូលថ្ងៃណាពិត
 ប្រាកដទេ ជូនចូលក្នុងវេលាឆ្នើត ជូនក៏ចូលក្នុងវេលានោះច ក្នុងរវាង១
 ខែ គឺមិនមុនថ្ងៃ៤កើត ខែចេត្រ និងក៏មិនហួសពីថ្ងៃ៤កើត ខែពិសាខ។
 ហេតុនេះហើយ បានជាសង្គ្រាមខ្លះត្រូវលើកអធិកមាសដល់ខែពិសាខ។

បុណ្យចូលឆ្នាំថ្មី ជាបុណ្យមានសារៈសំខាន់គួរអោយសប្បាយរីក
 រាយ និងគួរអោយចាប់ចិត្តជាងគេ ក្នុងមួយឆ្នាំ។ ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់ជាន់
 ថ្នាក់ចំណាយប្រាក់កាស ទិញរបស់របរពោរពាស ដើម្បីប្រារព្ធពិធីបុណ្យ
 ចូលឆ្នាំថ្មី អោយបានត្រឹមត្រូវ។ គេចោលសំអាតគេហដ្ឋានយ៉ាងស្អាត។
 តាក់តែងផ្កាភ្លឺចម្រុះពណ៌នៅក្នុងគេហដ្ឋាន និងតាមបង្អួចហាងទាំងឡាយ។

ក្នុង មហាសំភារសូត្រ មានរឿងសំខាន់មួយ ទាក់ទងនឹងបុណ្យ
 ចូលឆ្នាំថ្មី ឬបុណ្យមហាសង្ក្រាន្ត នេះថា៖ "ក្នុងកាលដើមនៃកទ្ទកប្បនេះ
 មានបុរសម្នាក់ ឈ្មោះ ឆម្មន្ទ ជាបុត្រសេដ្ឋី រស់នៅក្នុងភូមិមួយ ជា
 អ្នកមានចំណេះវិជ្ជាជីវិសេស(បញ្ញាឯក) មានចិត្តសប្បុរស រៀនចេះចប់
 គម្ពីរត្រៃវេទ តាំងពីអាយុបាន៧ឆ្នាំ។ សេដ្ឋីបិតាសាងប្រាសាទអោយនៅ
 ទៀបនឹងដើមជ្រៃមួយធំ ប្របន្នេរទន្លេដែលជាទីអាស្រ័យនៅនៃបក្សបក្ស
 ទាំងឡាយ។ ធម្មបាលកុមារនោះ បានចេះទាំងភាសាសត្វបក្សបក្សទាំង
 ពួងផង និងអាចដឹងនូវសម្លេងឃ្លី។ លុះក្រោយមកក៏បានក្លាយជាអាចារ្យ

សំដែងមង្គលផ្សេងៗដល់មនុស្សទាំងពួង។ ប្រជាពលរដ្ឋនាំគ្នាគោរពបូជា និងសេសសល់ចំពោះកុមារនោះ រួចហើយ កិត្តិសព្ទរបស់កុមារក៏បានលឿន សាយ រហូតឮទៅដល់ជនចម្លែកម្នាក់ទៀត ដែលជាអាទិទេព ដ៏មានបូជិ អំណាចខ្លាំងពូកែ នៅឯឋានសួគ៌។

គ្រានោះ មនុស្សលោករមែងគោរពរាប់អានដល់ ភិបលមហាព្រហ្ម មួយអង្គទៀត ចាត់ទុកជាអ្នកពូកែសំដែងមង្គលផ្សេងៗ ដល់មនុស្សទាំង ពួង។ ភិបលមហាព្រហ្ម គឺជាអាទិទេពមានព្រះក្រ្របួន ដែលអាចមើល ឃើញទិសទាំង៤ ក្នុងពេលតែមួយ និង ជាអាទិទេពមានតុល្យភាព ឬជា ស្តេចសូរគ្រាស។ ព្រះអង្គមិនអាចទប់ព្រះទ័យបាន កាលបើទ្រង់ជ្រាបថា មាននរណាម្នាក់មានប្រាជ្ញាវៃឆ្លាតនិងចិត្តសប្បុរសដែលគេគោរពរាប់អាន ច្រើន។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ក៏ព្រះអង្គបានជ្រាបច្បាស់ថា ប្រជាពលរដ្ឋ ទាំងនោះ ចាប់ផ្តើមជឿលើធម្មបាលកុមារ កាន់តែច្រើនឡើងៗ លើសពី ព្រះអង្គ។ រឿងនេះ ធ្វើអោយព្រះអង្គមិនសព្វព្រះទ័យចាស់តែសោះ និង មិនអាចអនុគ្រោះបានសោះឡើយ។

ថ្ងៃមួយ ភិបលមហាព្រហ្មយាងចុះអំពីឋានសួគ៌ ហើយភ្ជាប់ជា មួយធម្មបាលកុមារ អោយឆ្វេងនូវប្រសូតយ៉ាងរបស់ព្រះអង្គ គឺ៖

- ១. តើសិរីសុស្តីរបស់មនុស្ស ពេលព្រឹកស្ថិតនៅកន្លែងណា?
- ២. តើសិរីសុស្តីរបស់មនុស្ស ពេលថ្ងៃត្រង់ស្ថិតនៅកន្លែងណា?
- ៣. តើសិរីសុស្តីរបស់មនុស្ស ពេលល្ងាចស្ថិតនៅកន្លែងណា?

ការភ្ជាប់មានកិរិយាខ្ពស់ គឺថា បើធម្មបាលកុមារ ដោះប្រស្នាទាំងអស់រួច កបិលមហាព្រហ្មសុខចិត្តកាត់ព្រះកេសរបស់ព្រះអង្គ ឬជាដល់កុមារ និងប្រសិនជាធម្មបាលកុមារ ដោះប្រស្នាទាំង៣យ៉ាងមិនរួច ព្រះអង្គនឹងកាត់ក្បាលធម្មបាលកុមារ ទុកធ្វើជាជ័យកណ្ត ក្នុងជ័យជំនះរបស់ព្រះអង្គ។ ធម្មបាលកុមារសុខចិត្តរកប្រស្នាទាំងអស់នោះនិងសុំបង្អង់៧ថ្ងៃសិន ដើម្បីគិតនូវប្រស្នានោះ។

ធម្មបាលកុមារចាប់ផ្តើមរកចម្លើយប្រស្នារបស់កបិលមហាព្រហ្ម។ លុះវេលាកន្លងទៅ៦ថ្ងៃហើយ ធម្មបាលកុមារនៅតែគិតប្រស្នានោះ មិនឃើញ និងដឹងខ្លួនថា ព្រឹកស្អែកនេះអាត្មាអញនឹងត្រូវកំបុតក្បាលស្លាប់ដោយអាជ្ញារបស់កបិលមហាព្រហ្មមិនខាន។ បើដូច្នេះ គួរតែអញរត់ទៅលាក់ខ្លួនពូនអាត្មា អោយស្លាប់បង់ដោយខ្លួនឯងប្រសើរជាង។ គិតយ៉ាងនេះហើយ ធម្មបាលកុមារក៏ចុះអំពីព្រៃសាទ ទៅពូនដេក នៅក្រោមដើមភ្លោតមួយគូ។ នៅលើដើមភ្លោតនោះ មានសត្វ៨ទ្រីញីឈ្មោលធ្វើសំបុកអាស្រ័យនៅ។ វេលាយប់៨ទ្រីញីសួរទៅ៨ទ្រីឈ្មោលថា៖ "ព្រឹកស្អែកនេះយើងនឹងបានអ្វីធ្វើជាអាហារ?" ៨ទ្រីឈ្មោលឆ្លើយថា៖ "យើងនឹងបានស៊ីសាច់ធម្មបាលកុមារ ដែលត្រូវកបិលមហាព្រហ្មសម្លាប់ ពីព្រោះដោះប្រស្នាមិនរួច"។ ៨ទ្រីញីសួរថា៖ "តើប្រស្នានោះ មានន័យដូចម្តេចខ្លះ?" ៨ទ្រីឈ្មោលប្រាប់ថា៖ "វេលាព្រឹក សិរីស្ថិតនៅត្រង់ណា? ត្រូវឆ្លើយថា សិរីស្ថិតនៅលើមុខ។ វេលាថ្ងៃត្រង់ សិរីស្ថិតនៅត្រង់ណា? ត្រូវឆ្លើយ

ថា សិរីស្ថិតនៅលើដើមទ្រូង។ និង វេលាល្ងាច សិរីស្ថិតនៅត្រង់ណា?
 ត្រូវឆ្លើយថា សិរីស្ថិតនៅលើជើង។ ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាមនុស្ស
 យកទឹកមកលុបមុខ នៅពេលព្រឹក មកលាបទ្រូងនៅពេលថ្ងៃត្រង់ និង
 មកលាងជើង នៅពេលល្ងាច មុនពេលចូលដំណេក។ កាលបានស្តាប់
 ព្យាក្យដូច្នេះហើយ ធម្មបាលកុមារក៏ត្រឡប់ទៅកាន់ប្រាសាទវិញ។

លុះព្រឹកស្អែកឡើង កបិលមហាព្រហ្ម ភ្ជាប់ចាញ់ធម្មបាលកុមារ
 ហើយក៏បង្ខំព្រះទ័យកាត់ព្រះកេសរបស់ព្រះអង្គ ឬជាដល់ធម្មបាលកុមារ
 តាមកិច្ចសន្យា។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ក៏មុនពេលបំពេញកិច្ចនេះ កបិល
 មហាព្រហ្មដ៏អភ័ព្វ បានហៅបុត្រីទាំង៧រូប ដែលជាបាទបិរាទិកាព្រះឥន្ទ
 មកប្រាប់ថា៖ “ឥឡូវនេះ បិតាត្រូវកាត់ក្បាលឬជាធម្មបាលកុមារ ក៏ប៉ុន្តែ
 បើដាក់ក្បាលនេះលើដៃនដី ក៏នឹងកើតជាភ្លើង ឆេះលោកធាតុទាំងមូល
 បើពោះទៅលើអាកាស នឹងគ្មានភ្លៀងធ្លាក់អស់កាល៧ឆ្នាំ ហើយបើនឹង
 ចោលទៅក្នុងមហាសាគរ ក៏នឹងរឹងស្ងួតហូតហែងអស់ទៅមួយរំពេច។”

ដើម្បីចៀសវាងនូវមហន្តរាយនោះ កបិលមហាព្រហ្មក៏ទ្រង់បញ្ជា
 ដោយបុត្រីទាំង៧រូបរបស់ព្រះអង្គ ចែកវេនគ្នា ទ្រព្រះកេសព្រះអង្គដែល
 តំកល់ នៅលើពានមាស ម្នាក់ៗក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ។ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជា
 ដោយបុត្រីច្បងឈ្មោះ ឌុន្ទា យកពានមកទទួលព្រះកេសព្រះអង្គ មុនគេ
 រួចហើយក៏ហែព្រះកេសនោះ ប្រទក្សិណភ្នំព្រះសុមេរុ ៦០នាទី ទើបយក
 ទៅប្រតិស្ឋានទុកក្នុងមណ្ឌបមួយ ក្នុងមហាគុហាឥន្ទមាសី នៃភ្នំកែលាស

ដើម្បីប្រជាគ្រឿងទិញផ្សេងៗ។ ព្រះវិស្វកម្មទេវបុត្រក៏និមិត្តរោងមួយប្រកប
 ដោយកែវ៧ប្រការឈ្មោះថា "គគរតិសតា" អោយជាទីប្រជុំនៃពួកទេវតា
 ទាំងឡាយ។ លុះតំបន់១ឆ្នាំ ជាសង្គ្រាមហើយ គឺនៅពេលចូលឆ្នាំថ្មីម្តងៗ
 កូនស្រីកបិលមហាព្រហ្ម តែងតែនាំពួកទេពនិករបរវរកញ្ញាទាំងមួយសែន
 កោដិ ហោះទៅកាន់ មហាគុហាឥន្ទមាលី នៃភ្នំកែលាស ក្នុងខេត្តហិម-
 ពាន្ត ដែលជាទីប្រតិស្ឋាននៃព្រះសិរសាកបិលមហាព្រហ្ម តំកល់ទុកលើ
 ពានមាសនោះ មកដង្ហែប្រទក្សិណភ្នំព្រះសុមេរុ ជុំចក្រវាឡ តាមផ្លូវព្រះ
 អាទិត្យចរជាតំបន់១នាទី ហើយក៏អញ្ជើញទៅតំកល់ទុកកន្លែងដើមវិញ។
 រួចមក ទើបប្រជុំអស់ទេវបុត្រនិងទេពធីតាទាំងឡាយមួយសែនកោដិចូល
 ទៅស្រង់ទឹកមហាអនោត្តស្រះ ដែលមានកំពង់៧ ហូរចេញពីថ្មកែវដែល
 ជាមាត់ គោឧសភរាជ យ៉ាងត្រជាក់ក្សេមក្សាន្តព្រះហឫទ័យ។ លុះស្រង់
 ទឹករួចហើយ ទើបនាំគ្នាចូលទៅសមាទាន រក្សាសីល នៅក្នុងធម្មសាលា
 ដែលវិស្វកម្មទេវបុត្របាននិមិត្តថ្វាយ។ កាលបន្ទោរបង់នូវអធមង្គលជ្រះ
 ស្រឡះហើយ រាល់ព្រះអង្គបានទទួលនូវសិរស្ថិយមង្គល វិបុលសុខ
 ជន្មវស្សាយិនយូរ តាំងពីចូលឆ្នាំថ្មីនេះមក។

មានរឿងមួយទៀតតំណាលថា៖ "កាលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់គង់ព្រះជន្ម
 នៅឡើយ ព្រះបាទបរសេនទិតកាសន បានចូលទៅបង្គំទូលសួរព្រះអង្គថា
 'បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! បើព្រះអាទិត្យចរចូលមកកាន់ទីជួបមួយជុំនៃរាសី
 ចក្រនេះហើយ តើពួកពុទ្ធបរិស័ទ ត្រូវប្រតិបត្តិដូចម្តេច ដើម្បីអោយបាន

សេចក្តីសុខ កុំអោយមានជម្ងឺតម្កាត់មកបៀតបៀន? ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា៖ បពិត្រមហាភព! ត្រូវពុទ្ធបរិស័ទ
កុំមានសេចក្តីប្រមាទ គឺកុំប្រមាទក្នុងអំពើទុច្ចរិត ដោយកាយ វាចា និង
ចិត្ត គឺត្រូវប្រព្រឹត្តអោយល្អ ក្នុងកុសលកម្មបទ១០ ។

ដូច្នេះពាក្យថា សង្គ្រាស គឺដំណើរឃ្លាតចាកទី ឈានចូលដល់
ដំណើរដែលព្រះអាទិត្យចរចូលដល់ទីជួប មួយជុំនៃរាសីចក្រ ឬក៏ដំណើរ
ដែលដើមនិងចុងនៃរាសីចក្រជួបគ្នា ពេញគ្រប់មួយឆ្នាំ បានដល់ការដាច់
ឆ្នាំចាស់ ឆ្នាំថ្មីនេះឯង។ ពោលគឺកំណត់យកពេល ព្រះកេស
របស់ភិបលមហាព្រហ្មត្រូវប្តូរដៃគ្នាកាន់ ហើយឆ្នាំក៏ប្តូរដែរ។ ឧទាហរណ៍
ដូចជា ឆ្នាំទៅមិញជាឆ្នាំថ្មី ត្រូវប្តូរមកឆ្នាំនេះ ជាឆ្នាំខាល។

សេចក្តីទំនាយនៅក្នុងតម្រា មហាសំការសូត្រ បាននិយាយអំពី
ឈ្មោះទេពធីតាមហាសង្គ្រាសទាំង៧រូប និងគ្រឿងអាករណៈរបស់នាងថា៖

បើសង្គ្រាសថា ថ្ងៃអាទិត្យ ទេពធីតាឈ្មោះ ឌុន្ទរទេវី សៀតផ្កា
ទទឹម គ្រឿងប្រដាប់បុគ្គលភក្ត ភក្តាហារថ្ងៃឧទ្ទិស អាវុធស្តាំច័ក្រ ឆ្វេង
ស័ង្ខម និង ពាហនៈគ្រុឌ។

បើសង្គ្រាស ថ្ងៃចន្ទ ទេពធីតាឈ្មោះ គោតតៈទេវី សៀតផ្កាអង្កា
បុស្ស គ្រឿងប្រដាប់មុត្តា ភក្តាហារប្រេង អាវុធស្តាំព្រះខ័ន ឆ្វេងកាន់
ឈើច្រត់ និង ពាហនៈខ្លា។

បើសង្គ្រាន្ត ថ្ងៃអន្តរ ទេពធីតាឈ្មោះ ឥន្ទ្រាធនី សៀតផ្កា
ឈូក គ្រឿងប្រដាប់មោរា ភក្សាហារលោហិត អាវុធស្តាំត្រីសូល រេង
ធ្នូ និង ពាហនៈអស្សុតរ(សេះ)។

បើសង្គ្រាន្ត ថ្ងៃកុន ទេពធីតាឈ្មោះ មន្ទ្រាធនី សៀតផ្កាចំប៉ា
គ្រឿងប្រដាប់ពិទ្ធុរ ភក្សាហារទឹកដោះសប្បិ អាវុធស្តាំមូល រេងឈើ
ច្រត់ និង ពាហនៈលា។

បើសង្គ្រាន្ត ថ្ងៃត្រងស្សត្តិ ទេពធីតាឈ្មោះ ភិរិណីធនី សៀតផ្កា
មណ្ឌា គ្រឿងប្រដាប់មរកត ភក្សាហារសណ្តែក-ល្អ អាវុធស្តាំកង្វេរ
រេងកាំភ្លើង និង ពាហនៈដី។

បើសង្គ្រាន្ត ថ្ងៃសុត្រ ទេពធីតាឈ្មោះ ភិរិណីធនី សៀតផ្កាចង្កុល-
ណី គ្រឿងប្រដាប់បុស្សរាគីម ភក្សាហារចេកណាំរ៉ា អាវុធស្តាំព្រះខ័ន
រេងពិណ និង ពាហនៈក្របី។

បើសង្គ្រាន្ត ថ្ងៃសោត ទេពធីតាឈ្មោះ មហោន្ទាធនី សៀតផ្កា
ត្រកៀត គ្រឿងប្រដាប់នីលរតន៍ ភក្សាហារសាច់ទ្រាយ អាវុធស្តាំចក្រ
រេងត្រីសូល និង ពាហនៈក្រោក។

តាមទំនៀម ទេពធីតាទាំងពីររូបដែលត្រូវវេនចេញហែ ដៃម្ខាងទ្រ
ពានមាសដែលតំកល់ក្បាលកបិលមហាព្រហ្ម ហើយមិនដែលជិះពាហនៈ
ជារបៀបធម្មតាទេ គឺសុទ្ធតែសំដែងកិរិយាតាមបែបបទផ្សេងៗ ដូចជាគេ

លេងសៀក។ ប៉ុន្តែ គេបានកំណត់យកតាមពេលវេលាចេញ យ៉ាងដូច្នេះ៖

.ពីពេលព្រលឹមដល់ថ្ងៃត្រង់ :ជិះឈរលើខ្នងពាហនៈ មិនចាច់
កាន់បង្គោល ឬខ្សែទេ។

.ពីថ្ងៃត្រង់ដល់ពេលព្រលប់ :ជិះអង្គុយពាក់ភ្លេង។

.ពីព្រលប់ដល់កណ្តាលអធ្រាត្រ :ជិះដេក បើកភ្នែក។

.ពីពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រដល់ភ្លឺ :ជិះដេក ទ្រេចភ្នែក។

បុណ្យចូលឆ្នាំថ្មី ប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលបីថ្ងៃ ក្នុងខែចេត្រ ត្រូវនឹង
ថ្ងៃទី១៣,១៤,និង ១៥ ខែមេសា មានដូចតទៅនេះ៖

- . ថ្ងៃទី១ ហៅ ថ្ងៃមហាសន្ត្រាគ្គ ជាថ្ងៃចូលឆ្នាំដំបូង។
- . ថ្ងៃទី២ ហៅ ថ្ងៃចំណង ជាថ្ងៃកណ្តាល(ចែកឆ្នាំចាស់និងថ្មី)។
- . ថ្ងៃទី៣ ហៅ ថ្ងៃឡើងស័ក្តិ ជាថ្ងៃចាប់ផ្តើមចូលសករាជថ្មី។

ក្នុងថ្ងៃចូលឆ្នាំថ្មី ឬ ថ្ងៃមហាសន្ត្រាគ្គ នៅតាមគេហដ្ឋាននីមួយៗ
សមាជិកគ្រួសារម្នាក់ៗស្លៀកពាក់ស្អាតចាត់ មកអង្គុយជួបជុំគ្នា នៅមុខ
អាសនៈមានរៀបរលឹកា រង់ចាំស្តាប់សម្លេងសួររឿងរ៉ាវក្នុងនាយអោយសញ្ញា
ថា ឆ្នាំថ្មីនឹងមកដល់ឥឡូវហើយ។ កាលពូសួរសម្លេងសួររឿងរ៉ាវហើយ
ពិធីក៏ចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តទៅ។ ទាននិងធូបត្រូវបានដុតឡើង។ សមាជិកនៃ
គ្រួសារម្នាក់ៗក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធបដិមាករ បីដង និង នាំគ្នាចាប់ផ្តើម

នមស្សការថ្វាយបង្គំព្រះរតនត្រ័យ (សូមអានទំព័រ១២)ព្រមទាំងនាំគ្នាសូម
 ស្វាគមន៍ចំពោះទេវតាឆ្នាំថ្មី ដែលជាអ្នកទទួលបន្ទុកថែរក្សាសុខមាលភាព
 មនុស្សជាតិ ក្នុងរយៈពេល មួយឆ្នាំ។ នៅក្នុងឱកាសនោះ ម្នាក់ៗបន្តិច
 សេចក្តីសុខ ចំរើនគ្រប់ប្រការ អំពីទេវតាឆ្នាំថ្មី ដោយយកទឹកមង្គលមក
 ស្រោចស្រពលើក្បាល និងខ្នងព្រលា តាមជំនឿរបស់ខ្លួន។

គ្រួសារនីមួយៗនាំគ្នានៅ និងយកម្ហូបអាហារដែលបានតាក់តែង
 រួចហើយនោះ ទៅប្រគេនព្រះសង្ឃ នៅវត្ត ក្នុងវេលាមុនថ្ងៃត្រង់ និង
 ស្តាប់ព្រះសង្ឃសូត្រមន្ត ប័ក្សកូល។

គេអាចដឹងនូវ ឈ្មោះទេវតា គ្រឿងអលង្ការ ក្រយាសោយ វត្ថុ
 ដែលព្រះអង្គកាន់ ព្រះរាជទីនាំង សេចក្តីសុខទុក្ខ ឫក្ស ឬកាលបរិច្ឆេទ
 ដែលទេវតាឆ្នាំថ្មី ចុះមកទទួលវេនអំពីទេវតាឆ្នាំចាស់ កាលបរិច្ឆេទផ្លាស់
 សករាជថ្មី អាកាសធាតុ និង ផលិតផលកសិកម្ម គន់គូរតាមក្បួនមហា
 សង្គ្រាស បែបបូរាណ។ ឧទាហរណ៍៖ ឆ្នាំថ្មីនេះ ជាឆ្នាំខាល សិរិទ្ធិស័ក
 ព.ស.២៥៤២ ទេវតាឆ្នាំថ្មីជាទេពធិតាព្រះនាមរាគ្យសាទេវី គង់នៅឋាន
 ចាតុម្មហារាធិកា ទ្រង់ស្លៀកផ្កាឈូកនៅព្រះកាណ៌ ទ្រង់អម្ពរពណ៌ស្វាយ
 ប្រដាប់ដោយមោរា សោយលោហិតជាអាហារ ព្រះហស្តស្តាំទ្រង់ត្រី
 សួល ព្រះហស្តឆ្វេងទ្រង់កេរ្តិ៍ទណ្ឌ(ធ្នូ) គង់លើខ្នងសេះ ជាវាជទីនាំង។
 ចូលឆ្នាំថ្មីនៅថ្ងៃអង្គារ ៣រោច ខែចេត្រ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១៤ ខែមេសា គ.
 ស. ១៩៩៨ វេលាម៉ោង ០៥:១២នាទី ព្រឹក។ ផ្លាស់សករាជថ្មី នៅថ្ងៃ

សុក្រ ៦រោច ខែចេត្រ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ១៩៩៨ វេលាម៉ោង
 ០៥:១២នាទី ព្រឹក។ ភ្ញៀងធ្លាក់៥០០មេ ធ្លាក់នៅលើចក្រវាឡ ២០០មេ
 ធ្លាក់នៅលើព្រៃហិមព្វាន ១៥០មេ ធ្លាក់នៅលើមហាសមុទ្រ១០០មេ និង
 ធ្លាក់នៅលើផែនដី៥០មេ។ ផលិផលកសិកម្ម ចំរើនតែ១០ភាគរយ ខូច
 ខាតអស់៩០ភាគរយ។ ធួបហារ ផល្លហារ មជ្ឈមហារ មិនគ្រប់
 គ្រាន់។ ប្រជាពលរដ្ឋលំបាកវេទនា និងមានទុរភិក្ស ។ល។

ក្នុងថ្ងៃទី២ ថ្ងៃច័ន្ទ ម្នាក់ៗភ្ញាក់ពីព្រលឹម ខុសពីធម្មតា។ កូន
 ចៅរៀបចំវត្ថុជាច្រើនមុខ យ៉ាងសមរម្យ មានសំលៀកបំពាក់ថ្មីថ្លោងនិង
 ចំណីអាហារ យកទៅជូនដល់មាតាបិតា ជីដូនជីតា និងគ្រូបាឡាយន៍។
 ការធ្វើរបៀបនេះ បង្ហាញអោយឃើញនូវការគោរពនិងការដឹងគុណរបស់
 កូនចៅចំពោះអ្នកមានគុណ។ គ្រួសារបិតាកូនលុយកាក់ជាក់ទានដល់ជន
 ក្រីក្រ ដល់អ្នកបំរើ និងគ្រួសារទុក្ខទាំងឡាយ រួចហើយគេនាំគ្នាទៅវត្ត
 ដើម្បីធ្វើបុណ្យឧទ្ទិសកុសលដល់បុព្វករិយជន។

ក្នុងថ្ងៃទី២នេះ ពុទ្ធបរិស័ទនិយមប្រារព្ធពិធីពូនភ្នំខ្លាច់។ គេពូនភ្នំ
 ដំបូងចំកណ្តាល និង ភ្នំតូច៤សងខាង ធ្វើវេជ្ជវិទ្យាវិញ មានទ្វារ
 ចេញចូលបានទាំង៤ទិស ដែលហៅថា វាសុភេតិយ ។ វាលុកចេតិយ
 គឺជាតំណាងចូឡាមណីចេតិយ ជាទីដែលពួកទេព្ទាសាងបញ្ចុះព្រះមោលី
 (ព្រះកេសធាតុ) និង ព្រះទាមាធាតុ(ព្រះចង្កូមកែវ) របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជា

ម្ចាស់ នៅឯឋានត្រៃត្រីង្ស ដោយសំគាល់ថា បានផលានិសង្សច្រើនផង បានចរិះដោះអំពើគ្រោះចង្រៃ ក្នុងឆ្នាំចាស់ចេញស្រឡះផង និងបានទទួល សិរស្សស្រីក្នុងឆ្នាំថ្មី ជារៀងរហូតទៅផង។

មានមតិត្រឹមត្រូវមួយ ដែលអាចនាំអោយកើតជា បុណ្យកុសល ថា ភ្នំធំនៅចំកណ្តាលនោះគឺជាតំណាងព្រះសក្យមុនីចេតិយ ជាទីបញ្ចុះ ព្រះសារីរិកធាតុព្រះអង្គ រីឯភ្នំតូច៤ទៀតជាតំណាងចេតិយបញ្ចុះអដ្ឋិធាតុ របស់ ព្រះសារីបុត្រ ព្រះមោគ្គល្លាន ព្រះអានន្ទ និង ព្រះមហាកស្សប ដែលជាសាវកសំខាន់ៗរបស់ព្រះអង្គ សុទ្ធសឹងជា ព្រះអរហន្តមានគុណ ធម៌ខ្ពស់ កំចាត់អំពើបាបរួចអស់ហើយ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្មែរយើងតែងមាន ជំនឿថា គ្រាប់ខ្សាច់មួយគ្រាប់ៗ ដែលចាក់ពូននោះ អាចផ្តល់អានិសង្ស ដល់អ្នកដែលបានពូននោះ អោយបានចរិះដោះនូវបាបគ្រោះនិងកម្មវៀរ វេរទាំងពួងទៀតផង។

មហាសំការសូត្រ ក៏បានបញ្ជាក់អំពីអានិសង្សនៃការ ពូនភ្នំខ្សាច់ នេះថា៖ “ពេលសង្គ្រាន្តថ្មីចូលមកដល់ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បាន ចូលទៅទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ‘មុនពេលព្រះអង្គទ្រង់បរិនិព្វានទៅ បើដល់រដូវសង្គ្រាន្តចូលឆ្នាំថ្មីម្តងៗ តើខ្ញុំព្រះអង្គគួរបំពេញបុញ្ញកម្មអ្វីខ្លះ?’ ”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “បពិត្រមហារាជ! គួរសាង វាលុកចេតិយ នៅឆ្នេរស្ទឹង ឬទន្លេ ហើយនាំយកគ្រឿងសក្ការៈមានទៀន ធូប គ្រឿង ក្រអូប ផ្កាភ្លឺ ជាដើម មកបូជាចុះ”។ ព្រះអង្គក៏បានត្រាស់បញ្ជាក់អំពី

អានិសង្សនៃការសាង វាលុកចេតិយ ជាព្រះបាលីភាថាយ៉ាងដូច្នេះថាៈ
 "ពានុករចកិយំ កក្កា យេ នវា អថ នវិយា អន្តំ បាណំ ចត្តំ
 បុត្តំ គន្ធិនេបនាដិវិ អាហរិត្វា ចេតិយំ បូជំ កក្កា សន្នាយ
 ច អានិសំសំ មហាប្បនំ រេន្ធ កុរេន ឧប្បជ្ជតិ ខត្តិយេ ចាវិ
 ព្រាហ្មណេ ហិរេន កុរេន ន ជាយន្តិ ពានុកស្ស ឥទំ ផលំ"។

ប្រែថាៈ "នរៈនារីណាដែលបានសាង វាលុកចេតិយ ហើយបាន
 យកនូវ បាយ ទឹក សំពត់ ផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ជាដើមទៅ
 ឬជាព្រះចេតិយនោះ ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លា នរៈនារីនោះរមែងបានទទួលនូវ
 ផលានិសង្សច្រើន រមែងទៅកើតក្នុងត្រកូលពិរ គឺៈ ខត្តិយត្រកូល និង
 ព្រាហ្មណ៍ត្រកូល មិនទៅកើត ក្នុងត្រកូលថោកទាបឡើយ។ នេះជាផល
 នៃការសាងវាលុកចេតិយ"។

ក្នុងថ្ងៃទី៣ ថ្ងៃឆ្នើមស័ក្តិ កម្មវិធីបុណ្យមានសារៈសំខាន់ ជាងថ្ងៃ
 ដទៃទៀត។ វេលាព្រឹក ពុទ្ធបរិស័ទនិមន្តព្រះសង្ឃប័ង្សកូល ឆ្លងភ្នំខ្សាច់
 វាលុកចេតិយ។ វេលារសៀល មានការស្រង់ ព្រះពុទ្ធជិមាភរ ព្រះសង្ឃ
 និងមាតាបិតា ឬជីដូនជីតា។ ការងូតទឹកជំរះកាយជូនចំពោះមាតាបិតាឬ
 ជីដូនជីតា កូនចៅបានទទួលនូវពរសុខសាធុការ និងជំងឺឆ្លានឈ្លាសំរាប់
 អប្បិខ្លួន តទៅអនាគត។ រីឯ ការស្រង់ព្រះពុទ្ធបរិមាភរ ជានិមិត្តរូបថា
 ទឹកគឺជាលេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ចំពោះរុក្ខជាតិ និងជីវិតសព្វសត្វ។

មហាសំការសូត្រ ក្នុងគម្ពីរ សុត្តន្តបិដក បញ្ជាក់អំពីអានិសង្សនៃការស្រង់ទឹកព្រះសង្ឃនិងមាតាបិតាថា៖ "កាលថ្ងៃសង្គ្រាមទទួលមកជិតដល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានរៀបចំបារាំងស្អាត នៅឆ្នេរស្ទឹងមួយ រួចហើយក៏និមន្តព្រះពុទ្ធនិងព្រះសង្ឃស្រង់ទឹក ដោយមានសមាទានសីល ប្រគេនកត្តាហារចំពោះព្រះពុទ្ធ និងព្រះសង្ឃទាំងអស់ ក្នុងទីនោះផង"។ គម្ពីរដែលបញ្ជាក់ថា អ្នកណាបានស្រង់ទឹកព្រះសង្ឃ មាតាបិតា និងគ្រូបណ្ឌិត បានទទួលអានិសង្សច្រើនណាស់។ លុះដល់អនាគតជាតិ នឹងបានទៅកើតក្នុងទេវលោកឋាន និងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ មានបុណ្យ បារមីច្រើន មានរូបសម្បត្តិល្អ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន មានសេចក្តីសុខ គ្រប់បែបយ៉ាង ។ល។

ប្រទេសខ្មែរយើងសម័យបុរាណ ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ ពេលចូលឆ្នាំថ្មីម្តងៗ ពុទ្ធបរិស័ទតែងនិមន្តព្រះពុទ្ធរូបដ៏មានមហិទ្ធិបូទិ ២៥ អង្គ ដែលជាតំណាងនៃអាណាខេត្តនីមួយៗ ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មកធ្វើពិធីស្រង់ទឹក នៅប្រាសាទព្រះខ័ន(ឬប្រាសាទជ័យស្រី) រួចហើយ គេដង្ហែព្រះពុទ្ធរូបគ្រប់អង្គ ជាក្បួនយ៉ាងមហោឡារិក គគ្រឹកគគ្រេង មុននឹងយកទៅទៅតំកល់ទុក នៅកន្លែងដើមវិញ។

រាជរដ្ឋាភិបាលក៏ប្រារព្ធបុណ្យឡើងស័ក្តិ ក្នុងថ្ងៃទីបីនេះដែរ ដើម្បីតម្លើងឋានន្តរសក្តិ ដល់ជនស៊ីវិលនិងទាហានណាដែលខំប្រឹងធ្វើការបំរើប្រទេសជាតិ អស់ពីសមត្ថភាព អោយឡើងកាន់តំណែង ក្រសួង និង

ឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់។ រាជរដ្ឋាភិបាលប្រកាន់យក ព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទ ថា ជាសាសនារបស់រដ្ឋ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រើសរើស ផ្លូវសន្តោស យោគយល់ និងសេចក្តីស្រឡាញ់ ដើម្បីបញ្ឈប់នូវសេចក្តីលោភៈ ទោសៈនិងមោហៈ ហេតុដូច្នោះហើយ បានជាអ្នកទោសទាំងឡាយ ត្រូវបានបន្ថយទោសឬ ក៏ដោះលែងអោយរួចខ្លួន មានសិទ្ធិសើកកាតឡើងវិញ។

ក្នុងឱកាស បុណ្យចូលឆ្នាំ ទាំងបីថ្ងៃនេះ វេលាព្រឹក ពុទ្ធបរិស័ទ នាំគ្នាទៅកាន់ទីវត្ត ប្រគេនចង្ហាន់ដល់ព្រះសង្ឃ សមាទានសីល៥ (សូម អានទំព័រទី២២) ពូនភ្នំខ្សាច់ និងនិមន្តព្រះសង្ឃប័ណ្ណកូលឆ្នងភ្នំខ្សាច់នោះ ដើម្បីឧទ្ទិសវិញ្ញាណខន្ធ ជូនបុព្វការីជន (សូមអានទំព័រទី១៤៦)។ វេលា រសៀល មនុស្សប្រុសស្រីរក្សាចាស់នាំគ្នាលេងល្បែងប្រជាប្រិយយ៉ាងរីក រាយ ដូចជា នាំគ្នាបោះអង្កុញ ចោលឈូង ទាញព្រំត្រ។ គេប្រជុំគ្នា ច្រៀងនិងប្រឡែងគ្នាលេង សំដែងរាំប្រជាប្រិយ ។ល។ មិត្តភក្តិស្និទ្ធ ពួកក្មួយ សង្រ្គោះក្មួយជាមិត្ត និង បំភ្លេចនូវរឿងអាស្រូវចាស់ចោល។ គេធ្វើដំណើរកាត់ពីភូមិមួយទៅភូមិមួយ ពីវត្តមួយទៅវត្តមួយដើម្បីជួបជា មួយមនុស្សដទៃ ហើយលេងល្បែងប្រជាប្រិយក៏សាន្តសប្បាយទាំងអស់ គ្នា។ អ្នកខ្លះនាំគ្នាទស្សនា ប្រាង្គប្រាសាទ ដែលជាបូជនីយដ្ឋាន ព្រៃភ្នំ ជ្រោះជ្រលងដងអូរ បឹងបូរ ឬមាត់សមុទ្រជាដើម។ ការលេងល្បែងស៊ី សងមិនមែនជាទំនៀមទំលាប់ របស់ខ្មែរយើងទេ ក៏ប៉ុន្តែ ជាអារុណសំរាប់ បំផ្លាញសុភមង្គលគ្រួសារ និងសង្គមទៅវិញ។

គំនូរ: គំនូរត្រូវអនុវត្តយ៉ាងតឹងរឹង ក្នុងពេលបុណ្យប្រជុំប្រជុំខ្មែរ ថ្មីៗថ្ងៃនេះ។ ពាក្យកំហឹង ឥរិយាបថទ្រង់ទ្រង់ និងការវាយតប់គ្នា ត្រូវតែហាមឃាត់ ជាដាច់ខាត។ ម្នាក់ៗត្រូវប្រយ័ត្ន ក្នុងការរង ប្រទេច សត្វ ទោះបីជា សត្វចិញ្ចឹម មាន ជ្រូក គោ ក្របី សេះ ដំរី ផ្លែ ឆ្មា និង សត្វធម្មតាផ្សេងៗទៀតក៏ដោយ។ ត្រូវអោយទឹក ដុសលាងអោយបាន ស្អាតចាត់ បំប៉នចំណីអាហារ និង ក្នុងករណីខ្វះ សត្វខ្លះត្រូវដោះលែង អោយមានសេរីភាព ទៀតផង។

មានសារៈមួយ បង្កប់ក្នុងរឿងមិនធម្មតានេះ។ មុខទាំងបួនរបស់ កបិលមហាព្រហ្ម គឺជាធម៌មិត្តរូបនៃព្រហ្មវិហារធម៌ទាំង៤ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានទទួល គឺ: វេត្តា ១ ភត្តនា ១ មុទ្ធិតា ១ និង ខុមេត្តា ១។ ព្រហ្មវិហារធម៌គឺជាគុណសម្បត្តិខាងផ្លូវចិត្ត មានសារៈប្រយោជន៍សំរាប់ សហវិជ្ជមានសន្តិភាព និង សហប្រតិបត្តិការ នៅក្នុងសង្គម។ ប្រសិន ជាមនុស្សគ្រប់រូបមិនប្រតិបត្តិតាមព្រហ្មវិហារធម៌ទាំងបួននេះ ហើយចោះ បង់ធម៌ទាំងនោះចោល បញ្ចាសុត្រស្វាញក្នុងសង្គម នឹងកើតមានឡើងពុំ ខានឡើយ។ ដូច្នេះ ម្នាក់ៗត្រូវមានព្រហ្មវិហារធម៌ ប្រចាំកាយ ប្រតិបត្តិ ចំពោះព្រះភេសកបិលមហាព្រហ្ម ដោយប្រុងប្រយ័ត្នយ៉ាងណា ប្រព្រឹត្ត ចំពោះព្រហ្មវិហារធម៌ អោយដូចជាយ៉ាងនោះឯង។

បុណ្យប្រជុំប្រជុំខ្មែរមានគោលបំណងច្បាស់លាស់មួយ ដែលគ្មាន ផ្លាស់ប្តូរតាំងអំពីបុរាណកាល(ក្រុងនគរធំ) រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ គឺ:

- (១). កសាងជីវភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងសង្គមថ្មី ព្រមទាំងបំភ្លេចនូវ
រឿងរាវអតីតមង្គលក្នុងឆ្នាំចាស់ចោល។
- (២). អបអរចំពោះធម្មជាតិ និងផលិតផលកសិកម្ម ក្នុងក្តីសង្ឃឹម
ថា ឆ្នាំក្រោយភោគផលនឹងបានបរិបូណ៌។
- (៣). សំដែងភកញ្ញតាធម៌ ចំពោះបុព្វការីជន មាន មាតាបិតា
ជីដូនជីតា និងគ្រូបាណ្ឌយន៍ ជាដើម។
- (៤). អបអរសាទរចំពោះក្បួនតំណែលអមតៈ របស់បុព្វការីជន។
- (៥). គោរពវិញ្ញាណតួនៃវិរបុរសអ្នកស្នេហាជាតិ គ្រប់ជំនាន់។
- (៦). ទំនុកបំរុងនិងរក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា អស់កាលយូរអង្វែង។
- (៧). បណ្តុះ ព្រហ្មវិហារធម៌ និង សាមគ្គីធម៌ ក្នុងដួងចិត្តខ្មែរ
យើងគ្រប់ៗរូប។

នៅថ្ងៃទី៤ ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ត្រឡប់ទៅប្រគល់មុខការ ប្រចាំ
ជីវិតរៀងៗខ្លួនវិញ អស់មានកង្វល់អ្វី ទៀតឡើយ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា
ក៏បុណ្យចូលឆ្នាំថ្មីមិនទាន់កន្លងផុត ទាំងស្រុងដែរ ថ្ងៃបុណ្យនៅតែបន្តជា
វិសាមញ្ញនៅក្នុងចំណោមមនុស្សជាច្រើន ទាល់តែគេចំណាយអស់ប្រាក់
បំរុងទុក ក្នុងឱកាសបុណ្យចូលឆ្នាំថ្មីនោះ។

**ព្រះពុទ្ធ កេសន្តិកាពប្រទាននគរសក្កៈ
និងកោលិយៈ ក្នុងរឿងវិចារនដណ្ឌិម
និកស្វីទកោលិណី**

នៅរដូវប្រាំងខែចេត្រ រាំងស្ងួតហូតហែងមួយ ព្រះរាជាណាចក្រ
ពីរ គឺៈសាក្យៈ និង កោលិយៈ មានវិវាទឈ្លោះទាស់ទែងគ្នាមិនចេះចប់
អំពីរឿងទឹកធ្វើស្រែ។ កសិករទាំងពីរប្រទេសធ្វើស្រែអាស្រ័យលើទឹកស្ទឹង
រោហិណី។ បន្ទាប់ពីព្រះអង្គបានទទួលដំណឹងនេះមក ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំរេច
ព្រះហឫទ័យយាងទៅជួយសម្រុះសម្រួលក្នុងរឿងវិវាទដណ្ឌិមទឹកនោះ។

សាក្យនគរគ្រប់គ្រងដោយព្រះបាទមហានាមដែលត្រូវជាបងប្អូន
ជីដូនមួយនឹងព្រះពុទ្ធ។ រីឯកោលិយនគរគ្រប់គ្រងដោយព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ
ដែលត្រូវជាព្រះបិតារក្សក របស់ព្រះពុទ្ធ។ កោលិយៈក៏ជានគរកំណើត
របស់ព្រះនាងសិរិមហាមាយា ដែលត្រូវជាព្រះវរមាតារបស់ព្រះពុទ្ធដែរ។
ព្រះនាងពិម្ពាយសោធរា ដែលជាមហេសីរបស់ព្រះអង្គ ក៏យាងមកអំពី
កោលិយនគរ។ ព្រះនាងពិម្ពាយសោធរានិងទេវទត្ត ជាបងប្អូនបង្កើតនឹង
គ្នា និងជាបុត្រី-បុត្រារបស់ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ។

ប្រទេសទាំងពីរ យកស្ទឹងរោហិណីធ្វើជាព្រំដែន។ ដោយសារតែ
មានការរាំងស្ងួត នគរទាំងពីរ ក៏ពុំមានទឹកគ្រប់គ្រាន់សំរាប់បញ្ចូលស្រែ។

ស្តេចនៃនគរទាំង២ចង់ធ្វើទំនប់កាត់ស្ទឹងដើម្បីចែកទឹកដែលនៅសល់បន្តិចបន្តួចនោះ។ ជម្លោះកើតឡើងមុនដំបូង គ្មានអ្វីក្រៅអំពីកសិករជនបញ្ចេញ និងយកដុំថ្មចោលគ្នា ទៅវិញទៅមក នោះឡើយ។ ម្ខាងៗនាំគ្នាយកតម្រួតទៅការពារប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន។ ចុងក្រោយបំផុត គេបានយកទាហានទៅរាយតាមសង្វាងមាត់ស្ទឹង។ ដោយមានការតានតឹងខ្លាំងឡើងៗសង្គ្រាមហាក់ដូចជាចង់ផ្ទុះឡើង ដោយសារតែការវិវាទនេះ។

ដំបូងបង្អស់ ព្រះជ័យព្រះភាគចង់ជ្រាបអំពីដើមហេតុនៃជម្លោះពិតប្រាកដ។ ពេលព្រះអង្គត្រាស់សួរឧត្តមសេនីយម្នាក់ ខាងសាក្យនគរនៅជិតមាត់ស្ទឹង ឧត្តមសេនីយនោះបានឆ្លើយថា ប្រជាពលរដ្ឋខាងនគរកោលិយជាអ្នកកំហែងដល់ជីវិត និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខាងសាក្យនគរ។ ពេលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សួរទៅឧត្តមសេនីយម្នាក់ខាងកោលិយនគរម្តងវិញ គេក៏ចោទប្រកាន់ថាប្រជាពលរដ្ឋខាងសាក្យនគរបានទៅកំហែងដល់ជីវិតនិងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេដែរ។ ប៉ុន្តែ ពេលព្រះអង្គត្រាស់សួរទៅកាន់កសិករតាមជនបទផ្ទាល់វិញ ទើបព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់ថា ប្រភពនៃជម្លោះពិតប្រាកដនោះ គឺការខ្វះទឹកសំរាប់ធ្វើស្រែ។

ដោយសារតែព្រះអង្គស្គាល់សន្តតិវិធីទាំងសង្វាង យ៉ាងជិតស្និទ្ធព្រះពុទ្ធអាចយាងក្សត្រទាំងពីរព្រះអង្គ អោយមកប្រជុំដោះស្រាយនូវវិបត្តិនោះ។ ទ្រង់ព្រះតិរិះថា នគរទាំងពីរអាចខូចប្រយោជន៍ក្នុងសង្គ្រាមដូចគ្នាទោះបីតិចតួច ច្រើនតួច បើព្រះអង្គមិនជួយដោះស្រាយ ទើបព្រះអង្គត្រាស់

នឹងក្សត្រទាំងឡាយនោះថា៖ "បពិត្រមហារាជទាំងឡាយ! ទឹក និងក្សត្រ (ជីវិតមនុស្ស) ណាមួយមានតម្លៃជាង?"

ពួកញាតិវង្សក្រាបបង្គំទូលថា៖ "បពិត្រព្រះអង្គចំរើន! ទឹកមានតម្លៃតិច ចំណែកឯជីវិតមនុស្ស មានតម្លៃក្របមាណមិនបានឡើយ។"

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់បន្តថា៖ "អ្នកទាំងឡាយអាស្រ័យទឹក ដែលមានតម្លៃតិច ហើយញ្ចាំងជីវិតមនុស្សដែលមានតម្លៃច្រើន ប្រមាណមិនបានអោយវិនាសសាបសូន្យ តើសមរម្យដែរឬទេ?"

ពួកក្សត្រទាំងឡាយបានឆ្លើយព្រមគ្នាថា៖ "មិនសមទេ ព្រះអង្គ!"

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់នឹងក្សត្រទាំងពីរអង្គថា៖ "បពិត្រមហារាជទាំងឡាយ! សេចក្តីត្រូវការទឹកគ្រប់គ្រាន់សំរាប់បញ្ចូលស្រែគឺជាបុព្វហេតុពិតនៃជម្លោះនេះ។ បពិត្រមហារាជ! បើសិនជាគ្មានសេចក្តីមានៈនិងកំហឹងជម្លោះប្រាកដជាងាយដោះស្រាយ។ ដូច្នេះ ត្រូវតែដោះស្រាយ តាមការសម្រុះសម្រួលគ្នាដោយសន្តិវិធីវិញ ប្រសើរជាង។ មហារាជទាំងពីរព្រះអង្គ មិនចាច់ត្រូវការធ្វើសង្គ្រាមទេ។ សូមកុំបង្ខូរឈាមប្រជាពលរដ្ឋរបស់ព្រះអង្គ ដោយសារតែសេចក្តីមានៈនិងកំហឹងអោយសោះ។ នៅថ្ងៃណាមួយ សេចក្តីមានៈនិងកំហឹងនេះ នឹងត្រូវវាលាយសាបសូន្យទៅ ដោយឯកឯង។ ការតានតឹងដែលនាំអោយមានសង្គ្រាមក៏នឹងត្រូវបាត់បង់ដែរ។ សូមមហារាជទាំងឡាយ ឥតអោយស្រួលព្រះទ័យ រួចហើយចរចាគ្នាក្នុងដំណោះស្រាយយ៉ាងណា ដើម្បីនឹងចែកធាទឹកដែលនៅសល់ទាំងប៉ុន្មាន

អំពីការរាំងស្ងួតនេះ អោយបានស្មើគ្នាទៅ។”

ដោយការប្រទាននូវព្រះយោបល់ដ៏សមរម្យ និងយុត្តិធម៌ របស់
ព្រះដ៏មានព្រះភាគមក គួរវិវាទទាំងសង្វាងក៏បានមកដល់ការយល់ព្រមគ្នា
យ៉ាងឆាប់រហ័សបំផុត។ ភាពកក់ក្តៅនិងស្និទ្ធស្នាលរវាងប្រទេសទាំងពីរក៏
បានកើតមានឡើងវិញជាធម្មតា។

ព្រះបាទមហាធាមអង្គរសូមព្រះពុទ្ធគង់ចាំព្រះវស្សាឆ្នាំនេះ(វស្សា
ទី១៥ បន្ទាប់អំពីព្រះពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ដឹង) នៅនិគ្រោធារាម ជិតក្រុង
កបិលពស្ថ ក្នុងដែនសាស្សៈ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ដោយតុណ្ហិភាព។

០២. ខែ ពិសាខ (ឧសភា)

រំលឹកដល់

- បុណ្យប្រគល់ព្រះនាង
- បុណ្យវិសាខបូជា:
 - ព្រះកោដិសត្វព្រះប្រសូត
 - ព្រះសមណគោតមត្រាស់ដឹងសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
 - ព្រះពុទ្ធព្រះបរិនិព្វាន

បុណ្យច្រកព្រះនង្គ័ល

ពិធីច្រក់ព្រះនង្គ័លប្រព្រឹត្តទៅ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ នៅថ្ងៃ៤រោច ខែ
ពិសាខ នៅក្នុងវាលព្រះស្រែ(វាលមេរុ) ស្ថិតនៅជាប់ពីខាងជើងព្រះរាជ
វាំង និងពីខាងមុខសាលារាជធានី នាទីក្រុងភ្នំពេញ។

បុណ្យនេះជាពិធី បែបលិទ្ធិក្រាហ្វិក ដែលសព្វថ្ងៃគេនិយម
ហៅថា "ទិវាភស្តុតាង"។ រដូវវស្សាចូលមកដល់ភ្លៀងចាប់ធ្លាក់ កសិករ
ក៏ចាប់ផ្តើមធ្វើស្រែចំការឲ្យរាជការ តាមភូមិស្រុករៀងៗខ្លួន។ ដើម្បីបើក
ការដ្ឋានភស្តុតាងនេះ ព្រះរាជា ឬប្រមុខរដ្ឋ តែងត្រូវ ពិធីសុំទឹកភ្លៀង
និងភ្នំស្រែ ដែលហៅថា 'ពិធីច្រក់ព្រះនង្គ័ល' ។

រាជពិធី 'ច្រក់ព្រះនង្គ័ល' នេះ ជាសាសនពិធីមួយ ដ៏សំខាន់
ជាប់ទាក់ទងនឹងពុទ្ធប្បវត្តិ ដោយមានសេចក្តីតំណាលមកថា៖ "ថ្ងៃមួយ
ពេលព្រះសិទ្ធត្ថកុមារ គំរប់ព្រះជន្ម៤ឆ្នាំ ព្រះអង្គបានចូលរួមក្នុងពិធីច្រក់
ព្រះនង្គ័ល ដែល ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះបាទសិរីសុទ្ធាទ័ន្ធ ជាព្រះវរបិតា
ទ្រង់បានត្រាវទ្រង់ ជាលើកដំបូង ក្នុងខែពិសាខ នៅក្នុងវាលព្រះមេរុ
មួយ ជិតព្រះរាជវាំង នាព្រះធានីកបិលពស្ត។ ដោយបញ្ចូលពិធីក្រាហ្វិក
សូត្រធម៌ច្បារពេក និង ដោយអាកាសធាតុក្តៅស្អុះផង ធ្វើអោយព្រះរាជ
កុមារអស្ចុក ក៏យាងចេញពីហ្វូងមនុស្ស តែមួយព្រះអង្គឯង ទៅតាំងនៅ
ក្រោមម្លប់ដើមព្រិង(ជម្ពូព្រឹក្ស)ដ៏ត្រជាក់ត្រជាក់ក្បែរដងទ្វារជិតវាលព្រះមេរុនោះ។

ពេលបញ្ចូលពិធីក្រាហ្វិកសូត្រធម៌ចប់ ព្រះបាទសុទ្ធាទ័ន្ធទ្រង់យាង
ចុះកាន់ព្រះស្រែ ហើយក៏ទ្រង់ចាប់ផ្តើមភ្ជួរនូវគន្លងដំបូងនៃរដូវ។ បន្តមក

ទើបពួកភសិក្សាចាប់ត្រួតតាមពីក្រោយព្រះអង្គ។ ដោយពូជសាសន៍មនុស្ស
 ស្រែកហៅកញ្ជ្រៀតខ្លាំងពេក ធ្វើអោយព្រះពោធិសត្វអត់ទ្រាំពុំបាន ក៏ព្រះ
 អង្គរត់ឆ្ពោះទៅកាន់ឯខាងចុងព្រះស្រែ។ គ្រានោះ ព្រះអង្គបានទតឃើញ
 សត្វគោខំប្រឹងអូសនង្គ័លដ៏ធំធេង ហើយភសិក្សាក៏វាយសំពង់សត្វគោនោះ
 នឹងវិវាត់ខ្សែតី បង្ខំអោយអូសទៅមុខ យ៉ាងពិបាក។ ខណៈដែលនង្គ័ល
 ថ្នាក់អាចម៍បំណះ ព្រះពោធិសត្វសំគាល់ឃើញ មានសត្វជន្លេនខ្លះ ត្រូវ
 កាត់ដាច់ជាកំណាត់។ និងខ្លះទៀតត្រូវសត្វស្លាបឆាប់ចឹកពាំនឹងចំពុះ
 នាំយកទៅ។ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ទតឃើញ សត្វស្លាបធំៗឆាប់ចុះ រួចខ្លាំយ៉ាង
 ជាប់នូវសត្វស្លាបតូចៗក្នុងក្រញាំ។ ជាពិសេស ព្រះអង្គបានទតឃើញ
 សត្វពស់មួយកំពុងតែលេបបង្ហូរ យ៉ាងពិបាក រួចហើយក៏ស្រាប់តែមាន
 សត្វខ្លាំងមួយយ៉ាងធំ មកឆាប់ខ្លាំសត្វពស់នោះបន្តទៅទៀត។ ព្រះអង្គក៏
 យាងត្រឡប់ទៅកាន់ម្លប់ដើមក្រឹងនោះវិញយ៉ាងរហ័ស។ ព្រះអង្គទ្រង់គង់
 បត់ព្រះភ្នែក បិទព្រះនេត្រទាំងពីរចុះ រួចទ្រង់កំណត់ នូវអាសាបាសុស្សតិ
 ញ្ញ្រ្តិបបឋមឈានអោយកើតឡើង។ ព្រះអង្គផ្ដោតព្រះអារម្មណ៍ខ្លាំងជាង
 គេតែទៅលើរូបភាពសត្វទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងនៅក្នុងព្រះស្រែនោះ។
 ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា៖ “ឱ សត្វលោកទាំងឡាយ! កំពុងតែមាន
 ជីវិតរស់នៅសុខៗ ម្ដេចឡើយក៏សម្លាប់គ្នាទៅវិញទៅមកយ៉ាងដូច្នេះ?”
 ដោយព្រះវរមាតា ព្រះនាងសិរីមហាមាឃា ទើបសោយព្រះវិលាល័យ
 ទៅពេលថ្មីៗនោះផង រីឯវិតតែធ្វើអោយព្រះអង្គកើតមានសេចក្ដីសង្វេគ

យ៉ាងខ្លាំងដល់ជីវិតសត្វតូចធំទាំងអស់នោះ។

គ្រាន់តែចប់ពិធីច្រក់ព្រះនង្គ័លភ្លាម ព្រះមហាក្សត្រជាព្រះវរបិតា និងព្រះនាងបជាបតីគោតមី ជាព្រះមាតុក្ខា បានយាងមករក ព្រះសិទ្ធត្ថ កុមារ នៅក្រោមម្លប់ព្រឹងនោះភ្លាម។ ទាំងពីរព្រះអង្គ បានទតឃើញព្រះ ពោធិសត្វកំពុងតង់ស្ទឹងស្មាធីនៅនឹងផ្តល់មួយកន្លែង យ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់។ សភាពបែបនេះ ធ្វើអោយព្រះរាជាទ្រង់ចាប់ភ្លឺក និងព្រះចិន្តា អស់មួយ ស្របក់ថាៈ "បើបុត្រានៃអាត្មាអញចេះអង្គុយស្ទឹងស្មាធីតែមួយព្រះអង្គឯង តាំងពីព្រះជន្មនៅក្មេងខ្ចីយ៉ាងនេះ ម្ល៉េះសមពាក្យព្យាករណ៍របស់ អសិក តាបស នឹងក្លាយជាការពិត ពុំខានឡើយ។"

កាលបានទតឃើញនូវបាដិហារដ៏អស្ចារ្យយ៉ាងដូច្នេះហើយ ព្រះ រាជាក៏ទ្រង់ទម្លាក់ព្រះកាយក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះរាជបុត្រាម្តងទៀត ជាលើក ទីពីរ ក្នុងពេលនោះភ្លាមទៅ។ រួចហើយ ព្រះរាជាក៏យាងត្រឡប់ទៅកាន់ ព្រះរាជនិវេសនដ្ឋានវិញ តែមួយព្រះអង្គឯង ដោយយានអាជានេយ្យ។

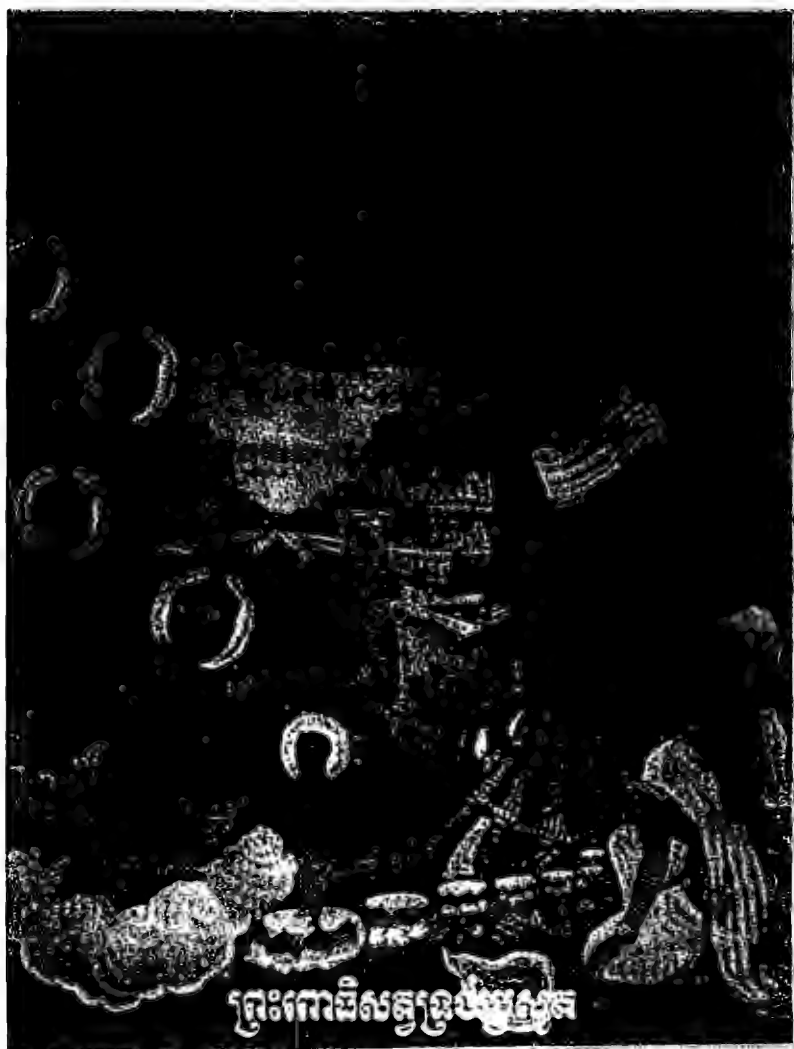
មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះពោធិសត្វសិទ្ធត្ថ ក៏បើកព្រះនេត្រឡើង ទ្រង់ ទតឃើញព្រះមាតុក្ខាបជាបតីគោតមី កំពុងតែញញឹមដាក់ព្រះអង្គ។ ព្រះ ពោធិសត្វទូលសួរទៅព្រះនាងថាៈ "បពិត្រព្រះមាតា! ទូលបង្គំគិតថាទោះ បីជាបព្វជិតព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ខំសូត្រធម៌តាមគម្ពីរត្រៃវេទ យ៉ាងណាក៏ ដោយ ក៏មិនអាចជួយសង្គ្រោះ ដល់ជីវិតសត្វ តោ ក្របី ជន្លេន ពស់ បង្គួយ និងសត្វស្លាប ទាំងអស់នោះបានដែរ។"

ព្រះនាងគោតមីទ្រង់គ្មានព្រះរាជាអ្វី ក្រៅពីឯកព្រះសិរតបព្រះអង្គ
វិញយ៉ាងស្នាក់ស្នើរនោះឡើយ។”

នៅក្នុងរឿងរាមកេរ្តិ៍ ក៏មាននិទានថា ព្រះបាទទសរដ្ឋ នៅពេល
កំពុងត្រូវស្រែ ទ្រង់បានបរិសទានសិរតបក្នុងឆន្ទៈនង្គ័ល។ ជនជាតិខ្មែរក៏
បានប្រារព្ធពិធីច្រត់ព្រះនង្គ័លនេះតាំងពីសម័យបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រមកម្ល៉េះ។

ពិធីច្រត់ព្រះនង្គ័ល ត្រូវចាប់ត្រូវដោយព្រះរាជា (ស្តេចមាត់) ឬ
ព្រះរាជតំណាងនិងព្រះពុទ្ធស្រូវពីក្រោយដោយព្រះអគ្គមហេសី(មីហ្វ)។
ត្រូវគំរប់៣ជុំ ដើម្បីជានិមិត្តរូបនៃការចាប់ផ្តើមរដូវ ធ្វើកសិកម្ម។ នៅខាង
ចុងព្រះស្រែ មានរៀបពានតំកល់គ្រាប់ធុញជាតិ ដូចជាស្រូវ ល្ង ពោត
សណ្តែក ទឹក ស្រា ជាដើម ។ល។ សំរាប់គោពិសិដ្ឋ ដែលទឹមអូស
នង្គ័លនោះស៊ី។ គេមានជំនឿថា បើគោពិសិដ្ឋនោះ ស៊ីគ្រាប់ធុញជាតិ
ណា ឆ្នាំដែលនឹងមកដល់នោះត្រូវសំបូរផលដោយគ្រាប់ធុញជាតិនោះ។
ក្បួនធ្វើបុណ្យនេះទាក់ទងទៅនឹងលិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ មានក្បួនដង្ហែមដោយ
រង់តម្រូវលើកពិធីនិងចង្អៀងគោម។ សម័យពុទ្ធភាសនា មានពូកព្រាហ្មណ៍
សូត្រធម៌វេទ យ៉ាងវែងអន្ទាយ តែសម័យឥឡូវ មានព្រះសង្ឃសូត្រធម៌
ជយន្តោប្រសិទ្ធិពរជ័យ ជំនួសវិញ។

ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ប្រសូត

ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ១៥កើត រោចបូរមី ខែអាសាឍ ឆ្នាំរកា (មុន
 ព.ស. ៨០ឆ្នាំ និង១០ខែ) ក្នុងវេលាព្រឹក ព្រះនាងមាយាទេវី ដែលជា
 ព្រះអគ្គមហេសីនៃព្រះបាទសុទ្ធាទន៍ ជាស្តេចសាមនាជក្នុងសក្យត្រកូល
 ប្រទេសនេប៉ាល់ បានធ្វើបុណ្យនិងបរិច្ចាគទានជាទ្រព្យអស់ចំនួន៤សែន
 គហាបណៈ ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ។ លុះដល់ពេលព្រឹក ព្រះនាងសមាទាន
 ឧបោសថសីល រួចហើយក៏ឡើងទៅផ្ទះលើសិរីសយនា ក្នុងព្រះទ័នបន្ទំ។
 ព្រះនាងបានសុបិននិមិត្តឃើញថា មានចាតុម្មហារាជបួនអង្គ មកលើក
 ព្រះនាងទាំងសិរីសយនា នាំទៅកាន់ព្រៃហេមពាន្ត រួចក៏តម្កល់ទុក លើ
 ផ្ទាំងមនោសិលាដ៏ធំ ខាងក្រោមដើមរាំងដ៏ធំមួយ។ ពេលនោះ ទេពធីតា
 ទាំងឡាយរបស់ចាតុម្មហារាជ ក៏បានយាងព្រះនាងទេវី ទៅស្រង់ព្រះភិរ
 នៅក្នុងស្រះអនោត្ត ដើម្បីជិះព្រះកាយ និង បានលាបនូវគ្រឿងសុគន្ធ
 វិលេបនៈ ថ្វាយព្រះនាងទៀតផង។ នៅជិតស្រះនោះ មានភ្នំមួយដែល
 មានប្រាសាទមាស(សុវណ្ណវិមាន) ដ៏ល្អវិចិត្រមួយ សង់នៅលើកំពូល។
 ទេពធីតាទាំងឡាយ បានយាងព្រះនាងទៅផ្ទះ នៅក្នុងប្រាសាទមាសនោះ
 ដោយយកព្រះសិរីទេវីទិសខាងកើត។ មានភ្នំមាស(សុវណ្ណភិរ)មួយ នៅ
 ជិតនោះដែរ ហើយមានជីវីស ភ្នក៦(សេតហត្ថិ) ស្រស់ឆើតឆាយមួយ
 មានសម្បុរសស្គុសដូចភ្នំទឹកកកមានប្រមោយកាន់ជាប់នូវផ្កាឈូកក្រហម
 (សេតបុម្ភជាតិ) ហោះចុះអំពីភ្នំមាសនោះ ដោយមានតន្ត្រីករ និងអ្នក
 ចម្រៀង ប្រគំនិងច្រៀង នូវបទថ្វាយព្រះពរ ហែហមកំដរ មកជាមួយ

យ៉ាងគត្រិតគត្រង។ នៅពេលចុះមកដល់ជិតប្រាសាទមាស ដីសក្កក៦
 ក៏ដើរសន្សឹមៗតម្រង់ទៅកាន់ព្រះនាងទេវី ដែលទ្រង់កំពុងតែផ្ទុលង់លក់។
 ដីសដើរប្រទក្សិណបិដ្ឋុ មុននឹងដាក់ផ្កាឈូកក្រហម ចូលទៅក្នុងព្រះភក្ត្រ
 របស់ព្រះនាង។ ដីសខ្លួនឯងក៏ហាក់ដូចជា ដើរចូលទៅក្នុងឧទរព្រទេស
 (ភក្ត្រ) ខាងស្តាំរបស់ព្រះនាងមាយាទេវីដែរ។ ក្នុងគ្រានោះឯង ព្រះនាង
 ហាក់ដូចជាមានព្រះសុខភាពស្រួល និងសព្វព្រះហឫទ័យ ក្នុងព្រះចិន្តា
 យ៉ាងខ្លាំង។ ព្រះនាងគ្មានព្រះហឫទ័យគិតពិចារណាថា មានការពិបាក
 ភិតភ័យ ឬក៏ឈឺចាប់ចុកចាប់អ្វីសោះឡើយ។ បន្ទាប់មក ព្រះនាងក៏ចាក
 និន្ទ្រាឡើង ដោយមានព្រះហឫទ័យសោមនស្សរីករាយនៅក្នុងបរមសុខ។
 ពេលយាងចុះចាកពីព្រះទ័នបន្ទំមក ព្រះនាងនៅតែឮសូរសម្លេងតូរ្យតន្ត្រី
 នៃសុបិន ខ្លាមិនដាច់ស្ទរ នៅក្នុងព្រះសោតា។ ដោយមិនចង់សម្លឹងលាក់
 រឿងនេះទុកដល់ថ្ងៃស្អែក ព្រះនាងមាយាទេវី ក៏ប្រញាប់យាងចូលទៅបង្គំ
 គាល់សួរព្រះស្វាមី ព្រះបាទសុទ្ទោទន៍នូវរឿងសុបិននិមិត្តដ៏ចម្លែកអស្ចារ្យ
 នេះ។ ព្រះរាជាទ្រង់កោតស្ងប់ស្ងែងនូវរឿងសុបិនដ៏ចម្លែកនេះណាស់។

លុះព្រឹកស្អែកឡើង ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់អោយរាជបុរសទៅ
 អញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ មកគន់គូរកាត់សន្និដ្ឋានោះ ថា តើមានអត្ថន័យយ៉ាង
 ណាដែរ។ ពួកព្រាហ្មណ៍សោតក៏ទូលនូវទំនាយតាមប្រការទាំងឡាយថាៈ
 ‘បពិត្រព្រះសម្មិតទេព! ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រិយ៍ នឹងប្រសូតនូវព្រះបុត្រា
 មួយព្រះអង្គ ដែលនឹងក្លាយជាអ្នកនាំមុខនៃរាជាណាចក្រដ៏ធ្វើម ហើយ

ព្រះរាជកុមារនឹងមានវាសនាធ្វើជាព្រះអធិរាជដែលមានឥទ្ធិធានុភាព ខ្លាំង
 ពូកែអាចនាំមុខសត្វលោកគ្រប់ទិសទាំងបួនយ៉ាងល្បឿនលឿនប្លែកនឹងក្លាយ
 ជាមហាសាស្ត្រាចារ្យដ៏កំពូលដែលអាចនាំមុខសត្វលោក ទាំងក្នុងឋានសួគ៌
 និងទាំងក្នុងឋានមនុស្សលោក អោយគោរពប្រតិបត្តិតាមព្រាហ្មចរិយធម៌។
 បពិត្រមហារាជ! នគរបស់យើងរង់ចាំអ្នកមានបុណ្យបែបនេះ កើតឡើង
 ជាយូរយារណាស់មកហើយ។ ”

ព្រះបាទសុទ្ធត្រាប្បប្បសូតទ្រង់ញញឹមតបព្រាហ្មណ៍វិញ ដើម្បីបង្ហាញនូវ
 ការសព្វព្រះរាជហឫទ័យ។

បន្ទាប់ពីបានប្រឹក្សាប្តូរព្រះយោបល់ជាមួយព្រះអគ្គមហេសីវិញចមក
 ព្រះរាជាទ័ក្សទ្រង់បញ្ជាអោយជួយកម្រិតចេញអំពីឃ្លាំងយកទៅចែកជាទាន
 ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលក្រខ្វះកំរិតឃ្លាន ទូទាំងប្រទេស។ ការធ្វើដូច្នេះ
 បណ្តាលអោយប្រជាពលរដ្ឋដឹងថា ព្រះមហាក្សត្រ និងព្រះអគ្គមហេសី
 នឹងប្រសូតនូវបុត្រមួយព្រះអង្គក្នុងពេលអនាគតជំនួរខាងមុខជាមិនខាន។
 ព្រះនាងមាយាទេវី ជាស្រ្តីប្រកបដោយគុណធម៌ដ៏ធំធេង។ ព្រះនាងមាន
 ព្រះទ័យស្រឡាញ់រាប់អានមនុស្សសត្វទាំងអស់ ឥតមានប្រកាន់ឡើយ។

តាំងអំពីថ្ងៃដែលព្រះបរមពោធិសត្វចាប់បដិសន្ធិ មកទល់នឹងថ្ងៃ
 ព្រះអង្គប្រសូត គំរប់មួយទសមាសគត់ (១០ខែ) មានទេវបុត្របួនអង្គ
 ដែលមានព្រះហស្តកាន់ព្រះខ័ន ឃ្លាំចាំរក្សានិងការពារនូវសេចក្តីអន្តរាយ
 មិនអោយកើតមានដល់ព្រះទារក និងព្រះវរមាតាឡើយ។

តាមទំនៀមទំលាប់នៃជនជាតិកណ្តាល នាសម័យនោះ កាលណា ដល់ពេលសំរាលបុត្រម្តងៗ ស្រ្តីកណ្តាលតែងតែត្រឡប់ទៅសំរាលបុត្រ នៅ ខាងផ្ទះមាតាបិតានៃខ្លួនវិញ។ ចំពោះព្រះនាង សិរីមហាមាយា ក៏ដូច្នោះ ដែរ ពេលព្រះគភ៌បរិបូណ៌គំរប់១០ខែហើយ ព្រះនាងក៏មានព្រាថ្វាយាង ទៅកាន់វេទហៈនគរ ដែលជាជាតិភូមិរបស់ព្រះនាង ទើបយាងទៅក្រាប បង្គំទូលព្រះភស្តា ដើម្បីសុំរាជានុញ្ញាត។ ព្រះរាជាជ្រាបសព្វហេតុការណ៍ ទើបទ្រង់អនុញ្ញាតនិងត្រាស់បញ្ជាអោយរាជអាមាត្យទាំងឡាយរៀបចំក្បួន រទេះគោ និងរទេះសេះ ដើម្បីនឹងដង្ហែព្រះអគ្គមហេសីយាងចូលទៅកាន់ វេទហៈនគរនោះ។

លុះដល់ថ្ងៃសុក្រ ១៥កើត ពេញបូរមី ខែពិសាខ ឆ្នាំច (មុន ព.ស. ៨០ឆ្នាំគត់) ព្រះនាងមហាមាយាទៅ យាងចូលទៅថ្វាយបង្គំលា ព្រះភស្តា ហើយក៏ចេញព្រះដំណើរទៅកាន់ស្រុកកំណើតជាមួយនឹងពួក សេនា ភិលៀង ដែលជាបរិការ។ នៅក្នុងព្រះរាជដំណើរ ព្រះនាងបាន ឈប់សំរាកព្រះកាយ នៅពាក់កណ្តាលផ្លូវ ក្នុងឱទ្យានដ៏ល្អប្រណិតមួយ ឈ្មោះ លុទ្ធីនី ដែលស្ថិតនៅចំព្រំដែននៃនគរទាំងពីរគឺ៖ កបិលពស្តុ និង នឹង វេទហៈ (បច្ចុប្បន្ន ហៅ រុម្មិនដេ នៅក្នុងខេត្ត ពិហារ នៃប្រទេស នេប៉ាល់)។ ព្រៃលុទ្ធីនី មានខ្យល់ត្រជាក់បក់ស្រួលណាស់ រុក្ខជាតិ និង វល្លិជាតិ លូតលាស់ខៀវស្រងាត់ គួរអោយគយគន់។ បុព្វជាតិកស្តុស ស្តាយ និងចោលភ្លិនសុភក្តិដោយក្រអូបសាយ។ មានសត្វម្រឹតិម្រឹតាវត់

ចុះឡើង និង បក្សាបក្សីតូចធំប្រចិតប្រលែងគ្នាលេង យ៉ាងអីងកងរំពង
រៀវរៀង។ ភាពង់សែនមនោរម្យនេះហើយ ដែលធ្វើអោយអ្នកធ្វើដំណើរ
ទាំងឡាយ ចូលឈប់សំរាកយកកម្លាំង នៅទីទីឡានល្អមិននេះ មុននឹង
បន្តដំណើរទៅមុខទៀត។

ព្រះនាងមាឃាទេវីសព្វព្រហ្មមន្តិយចូលទៅប្រពាតក្នុងព្រៃម្តុំនេះ។
ពួករាជអាមាត្យក៏យាងព្រះនាងចូលទៅ។ ពេលយាងទៅដល់ក្រោមដើម
រាំងភ្នំមួយ (ឬ ដើមសាលព្រឹក្ស) ព្រះនាងទ្រង់ឈោងព្រះហស្តខាងស្តាំ
ចាប់កាច់ផ្ការាំងភ្នំមួយទង។ ក្សិណនោះ ព្រះនាងក៏មានព្រះអារម្មណ៍ជឹង
ជោង ទើបស្រវាព្រះហស្តចាប់មែករាំងភ្នំនោះ ដើម្បីទប់ព្រះអង្គប្រាណ។
ស្រីស្នំទាំងឡាយបានឃើញនិងយល់នូវហេតុថា ព្រះនាងនឹងប្រសូតបុត្រ
ក្នុងពេលឥឡូវនេះហើយ ក៏នាំគ្នាយកព្រះសន្ធិយា(រាំងនន) ទៅបិទបាំង
នៅក្រោមដើមរាំងភ្នំនោះ។ ព្រះនាងទ្រង់ឈរព្រះតោងមែករាំងភ្នំរហូតដល់
ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ប្រសូតចាកព្រះខន ក្នុងវេលាថ្ងៃជិតត្រង់។ ព្រះទារក
មានព្រះរូបឆោមលោមពណ៌ល្អបរិសុទ្ធ មានព្រះសុខភាពល្អបរិបូណ៌និង
គ្រប់ព្រះលក្ខណៈ ក្នុងថ្ងៃសុក្រ ១៥កើត ពេញបូណ៌មីខែពិសាខ ឆ្នាំច។
ព្រះទារកត្រូវបានស្រីស្នំទាំងឡាយយកទៅស្រង់ព្រះវារី មុសលាងមន្ទិល
គក៌ និងរុំដណ្តប់ដោយសំពត់សូត្រពណ៌លឿង។

តាមប្រភពមហាជន ដែលបានឃើញការប្រសូតនេះ ថ្វាល់ភ្នែក
បាននិយាយថា៖ ពេលព្រះនាងមាឃាទេវី យាងចូលដល់ក្រោមដើម

រាំងភ្នំ នៅក្នុងសួនលុម្ពិនីនោះ ក៏មានព្រះទ័យចង់ឈោងចាប់មែករាំងភ្នំ។
ប៉ុន្តែ ព្រះនាងឈោងចាប់ពុំដល់ ក៏ស្រាប់តែមែករាំងភ្នំនោះ ទោរទន់ចុះ
មកក្រោមដោយឯកឯង ដើម្បីអោយព្រះនាងចាប់។ រួចមកព្រះនាងទ្រង់
ប្រឈួនព្រះខ័ន ប្រសូតនូវព្រះពោធិសត្វដោយស្រួល និងមានទឹកក្តៅ
ទឹកត្រជាក់ហូរធ្លាក់ចុះមកដោយឯកឯងដើម្បីលាងមន្ទិលគភី។ ពេលទ្រង់
ប្រសូតមកភ្លាម មានពួកសុទ្ធាវាសមហាព្រហ្មទាំងបួន យកថ្នាំងសំពត់
ពណ៌មាស(បណ្តាញមាស) មកទទួល។ ចាតុម្មហារាជ រក្សាទិសទាំង៤
បានទទួលយកអំពីមហាព្រហ្ម។ ពួកស្រីស្នាក់ទទួលយកពីដៃចាតុម្មហារាជ
បន្តទៅទៀត។ មហាព្រហ្មក៏យកស្ងោត៍ត្រ (ខ្លោះ) មកបើកបាំងថ្វាយ។
សុយាមទេវរាជ យកវិជនី(ផ្លិត)មកបក់ថ្វាយ។ ទេវបុត្តមួយអង្គកាន់កែវ
៧ប្រការ ទេវបុត្តមួយអង្គកាន់សុវណ្ណចាតុក(ស្បែកជើងមាស)និងទេវបុត្ត
មួយអង្គទៀត កាន់គ្រឿងប្រដាប់រាជ័យាំង (កុក្កុធភ័ណ្ឌ) គឺ: មកុដ១
ព្រះខ័ន១ ស្ងោត៍ត្រ១ សុពណ៌ចាតុក និងវាលវិជនី១។ ព្រះពោធិសត្វ
ក៏ទ្រង់ប្រមើលមើល ទៅកាន់ទិសទាំង១០ គឺ: ទិសឆ័ន ទិសតូច ទិស
ទិសខាងក្រោម និងខាងលើ ក៏ពុំឃើញមានជនណាម្នាក់ស្មើនឹងព្រះអង្គ
ឡើយ ទើបព្រះអង្គកំណត់ទុកក្នុងព្រះហឫទ័យថា: នេះជាទិសខាងជើង
(ឧត្តរ)។ រំពេចនោះ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ប្រថាប់ឈរលើព្រះភ្នំទៅទិស
ឧត្តរនោះ រួចហើយទ្រង់យាងទៅអស់៧ជំហាន និង ក្នុងជំហាននីមួយៗ
មានផ្កាឈូកលេចចេញអំពីដី មកទ្រព្រះបាទព្រះអង្គ។ បន្ទាប់មក ទើប

ព្រះពោធិសត្វប្រវត្តិប្រាសាទថា៖ " ខ្លួនអញជាកំពូលនៃលោក ជា
បុគ្គលដ៏ប្រសើរវិសេសលើសគេក្នុងលោក ជាចម្បងជាងគេទាំងអស់នៅ
ក្នុងលោក ជាតិនេះ គឺជាកំណើតចុងក្រោយបំផុតរបស់អាត្មាអញហើយ
អំណើះអំពីជាតិនេះទៅ អាត្មាអញនឹងមិនកើតទៀតឡើយ។ "

ពេលរាជបរិពារទាំងឡាយ ដង្ហែព្រះនាងមាយាទេរី និងរាជបុត្រា
មកដល់វាំងវិញ ព្រះទារកត្រូវបានពួកស្រីស្នំ នាំយកទៅដុសលាងជម្រះ
មន្ទិលនឹងទឹកក្ដៅខណ្ឌ។ ម្ដងទៀត មុននឹងយកទៅផ្ដេកជិតព្រះវរមាតា។

កាលបានជ្រាបច្បាស់នូវដំណឹងនេះហើយ ព្រះបាទសុទ្ធាទន៍ ក៏
ស្ដេចយាងមកជាបន្ទាន់ ដើម្បីជួបជាមួយនឹងព្រះអគ្គមហេសីនិងព្រះរាជ
បុត្រា។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ព្រះអំណរយ៉ាងខ្លាំង កាលបានទតឃើញព្រះ
អគ្គមហេសី និងព្រះឱរស បានសេចក្ដីសុខ។

នាការព្រះមានសិរីមួយអង្គឈ្មោះអសិរតាបស(ឬកាឡទេរីល)
គង់ក្នុងព្រៃជិតព្រះរាជវាំងនោះ និងត្រូវជាជិតុន(ត្រូវអាចារ្យ) នៃព្រះបាទ
សុទ្ធាទន៍ផង បានសង្កេតឃើញមានពន្លឺរស្មីចាំងផុសត្រដែតឡើងនៅមុំជុំ
វិញ ព្រះរាជនិវេសនដ្ឋាន នៃព្រះមហាក្សត្រ។ អសិរតាបសក៏បានកាត់
យល់ថាហេតុការណ៍នេះជាប្រជ្ញុលមួយដ៏ពិសេសអស្ចារ្យ លោកក៏និមន្ត
ចុះអំពីលើភ្នំ ដោយទប់អង្គកាយនឹងឈើច្រត់ ចូលមកកាន់សំណាក់ព្រះ
រាជា ដើម្បីសួរសុខទុក្ខ។ ពេលអសិរតាបសនិមន្តដល់ ព្រះរាជាទ្រង់ធ្វើ
ការវរកិច្ចស្វាគមន៍រួចស្រេចហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់អោយស្រីស្នំនាំយក

អសិទ្ធិតាបសលើកដៃជូនទឹកភ្នែក ត្រូវព្រះកេសមុននឹងទូលព្រះ
រាជាថាៈ បពិត្រមហារាជ! ព្រះរាជកុមារនេះ មិនមែនជាអ្នកនយោបាយ
ទេ បើសិនជានៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋានក៏នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ បើចេញ
ទ្រង់ព្រះជួសនឹងបានជាសាស្ត្រាងកក្កដាលោក។ ព្រះអង្គជាមហាបុរស នៃ
ពន្លឺត្រាស់ដឹង ដែលយកថានុភូតិក៏និងថានុមនុស្ស ធ្វើជាលំនៅឋានរបស់

ព្រះអង្គ និងយកសត្វលោកទាំងអស់ ជាញាតិសន្តាន។ ការដែលអាត្មា
 លើចនោះ ក៏ព្រោះតែអាត្មាមានអំណរចំពោះព្រះអយ្យបុត្រនឹងបានត្រាស់
 ជាព្រះពុទ្ធមួយអង្គ ក្នុងពេលខាងមុខនេះ។ ប៉ុន្តែហេតុដែលអាត្មាយំវិញ
 នោះ ក៏ព្រោះតែអាត្មាគិតអាណិតខ្លួនឯងថា ជាមនុស្សអភ័ព្វ ឥតព្រេង
 វាសនា នឹងនៅទាន់ព្រះពុទ្ធដូចគេ និង គ្មានភ័ព្វសំណាងបានស្តាប់នូវ
 សម្លេងព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលព្រះអង្គបានរកឃើញផង។ បពិត្រមហារាជ!
 ព្រះអង្គនិងនគរបស់ព្រះអង្គ មានភ័ព្វសំណាងខ្ពស់ណាស់ ដែលមាន
 ព្រះពោធិសត្វជ័យមានបុណ្យបែបនេះ កើតឡើងនៅក្នុងព្រះនគរ។”

ការទស្សន៍ទាយរបស់អសិកតាបស ធ្វើអោយព្រះរាជាមានព្រះ
 ច័យខ្ពស់ខ្លាយយ៉ាងខ្លាំង ពីព្រោះទ្រង់មិនចង់អោយបុត្រាតែមួយក្លាយជា
 អ្នកបួស ដូចពួកតាបសឥសី រស់នៅក្នុងព្រៃភ្នំក្រំថ្មនោះឡើយ។

បន្ទាប់ពីព្រះរាជកុមារប្រសូតបានប្រាំថ្ងៃមក ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់
 ប្រារព្ធនូវពិធីថ្វាយព្រះនាមដល់ព្រះរាជនិវេស ទើបទ្រង់កោះប្រជុំអស់ពួក
 វង្សក្សត្រ ប្រមុខមន្ត្រី និងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនៅក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍។
 ព្រះរាជានិមន្តព្រាហ្មណ៍១០៨រូបមកទទួលចង្ហាន់ ក៏ប៉ុន្តែ ព្រះរាជាទុកតែ
 ព្រាហ្មណ៍៨រូប ដែលជាអ្នកចេះចាំស្ទាត់នូវគម្ពីរត្រៃវេទ ដើម្បីល្បាភក្សា
 និងថ្វាយព្រះនាម។ ព្រាហ្មណ៍ទាំង៨រូបនោះគឺ៖ ព្រាហ្មណ៍១ លក្ខណៈ
 ព្រាហ្មណ៍១ យញ្ញព្រាហ្មណ៍១ ធម៌ព្រាហ្មណ៍១ កោដព្រាហ្មណ៍១
 សុទត្តព្រាហ្មណ៍១ សុយាមព្រាហ្មណ៍១ និង កោណ្ឌញ្ញព្រាហ្មណ៍១។

ព្រាហ្មណ៍ទាំង៧ខាងដើម បានលើកម្រាមដៃពីរ ទាយជាពីរចំណែកដូចជាអស្ថិតតាបសដែរ ថា៖ "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព! បើព្រះរាជកុមារនៅជាយារាស សោយរាជរហូតទៅ នឹងបានជាស្តេចចក្រភត្តិប្រកបដោយគុណធម៌ ជាធម្មរាជ ជាសុរ លើមហាទ្វីប ដែលមានមហាសមុទ្រទាំងបួនជាព្រំប្រទល់។ ព្រះអង្គជាស្តេចគ្រប់គ្រងលើផែនដីនៃទ្វីបទាំងបួននោះដោយមិនចាប់ប្រើអាជ្ញាឬគ្រឿងសស្ត្រាវុធវិញទេ។ ព្រះអង្គនឹងយកព្រះធម៌ទៅអប់រំឱ្យនានាសត្វលោកទាំងឡាយដោយស្មើគ្នា។ បើព្រះរាជកុមារនឹងចេញទៅសាងបញ្ចក្ខ វិញនោះ ព្រះអង្គនឹងបានត្រាស់ជា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងលោកទាំងមូល។"

ចំពោះកោណ្ឌញ្ញព្រាហ្មណ៍(ទី៨) ដែលជាព្រាហ្មណ៍មួយអង្គនៅក្មេងជាងគេ បានលើកចង្កូលដៃតែមួយទាយថា៖ "បពិត្រមហារាជ! ព្រះរាជកុមារនេះ ពុំមែនជាអ្នកនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋានទេ ព្រះអង្គពិតជាជំនួយងាយចេញសាងព្រះផ្នួស ដោយឥតមានអ្វីមកទប់ទល់បានឡើយ ហើយនឹងបានត្រាស់ជា ' ព្រះកុន្ធ ' មួយអង្គ យ៉ាងពិតប្រាកដ។"

បន្ទាប់ពីបានទាយថាដូច្នេះហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ក៏ស្រុះស្រួលមូលមតិគ្នា ថ្វាយព្រះនាមដល់ព្រះអង្គថា៖ "សិទ្ធិត្ថ" មានន័យថា "អ្នកធ្វើប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាងអោយសំរេច"។ លុះក្រោយមក ព្រះអង្គក៏បានទទួលគោត្តនាមមួយឈ្មោះ "គោតម" មកប្រើរួបជាមួយគ្នាហៅថា "សិទ្ធិត្ថគោតម"។ មហាជននិយមហៅតាមគោត្រនាមថា "គោតម"។

បន្ទាប់អំពីព្រះពោធិសត្វប្រសូតបានដល់ថ្ងៃមក ព្រះនាងមាយាទេវី
សោយព្រះវិលាល័យ យ៉ាងគក់ក្រហល់ជាទីបំផុត។ ព្រះបាទសុទ្ធាទន័ក៍
តែងតាំងព្រះនាងបជាបតីគោតមី ដែលជាព្រះអនុជក្សត្រីយ៍ នៃព្រះនាង
មាយាទេវី អោយឡើងធ្វើជា ព្រះមហាក្សត្រិយានី។ ព្រះនាងបជាបតី
ក៏មានបុត្រាមួយអង្គដែរ ព្រះនាម ឡូ ហើយព្រះនន្ទកុមារមានព្រះជន្ម
ម្តងជាព្រះពោធិសត្វតែពីរបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ។ ព្រះនាងបជាបតីគោតមីទទួល
ធ្វើជាមេនំ បំពៅ និងបីចាច់ថែរក្សាព្រះពោធិសត្វ ដោយព្រះទ័យប្រោស
ប្រណី ដូចជាព្រះមាតាបង្កើត តម្រៀងមក។

ព្រះសមណគោតមទ្រង់ត្រាស់ដឹង

កាលព្រះសិទ្ធត្ថមានវ័យចំរើនឡើង ក៏បានសិក្សាវិជ្ជាអក្សរសាស្ត្រ និងយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងសំណាក់គ្រូឈ្មោះ វិស្វាមិត្ត ។ លុះព្រះជន្មតំរប់១៦ ឆ្នាំ នៅថ្ងៃអាទិត្យ ពេញបូរមី ខែកត្តិក ឆ្នាំឆ្នូវ ទ្រង់ទទួលរាជាភិសេក ជាមួយព្រះនាងពិម្ពាយសោធរា ដែលមានព្រះជន្មតំណាលគ្នា និងឡើង សោយរាជ្យជាធំ លើសក្សវង្ស គ្រប់គ្រងក្រុងកបិលពស្ថ ស្នងព្រះបាទ សុទ្ធាទន៍ ជាព្រះវររាជបិតា។ សោយរាជ្យបាន ១៣ឆ្នាំ ក្នុងព្រះជន្ម២៩ ឆ្នាំ ទ្រង់បានព្រះរាជបុត្រមួយអង្គ ព្រះនាម ឥន្ទ្រ ។ នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ពេញបូរមី ខែអស្សុជ ឆ្នាំថោះ ទ្រង់យាងចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួសដើម្បីនឹង ស្វែងរកមោក្ខធម៌ ដោយការប្រព្រឹត្តទុក្ខរកិរិយាអត្តកិលមថានុយោគ និង ពិសោធរកពោធិញ្ញាណ នាឆ្នេរស្ទឹងអនោមា ក្នុងឧបទ្វីបប្រទេស មគធ រដ្ឋ។ ក្រោយពីពេលទ្រង់លះការប្រព្រឹត្តទុក្ខរកិរិយាចេញហើយ ទ្រង់បែរ មកបំពេញមជ្ឈិមាបដិបទា នៅក្រោមដើមពោធិព្រឹក្សមួយ ខាងលិចស្ទឹង នេរញ្ជរា នាមណ្ឌលគយា (សព្វថ្ងៃហៅ ពុទ្ធគយា) ឋិតនៅចម្ងាយ១០ គីឡូម៉ែត្រពីក្រុងគយា នៅក្នុងរដ្ឋពិហារ ប្រទេសឥណ្ឌា។ ព្រះសិទ្ធត្ថបាន សំរេចព្រះច័យគង់នៅក្រោមដើមពោធិព្រឹក្សពិខាងកើត យកព្រះភ័ក្ត្របែរ ទៅទិសបូព៌ ដាក់ព្រះបិដ្ឋ (ខ្នង) ទៅរកគល់ពោធិនោះ។ ទ្រង់យកស្បូវ ភ្លាំង៨ក្តាប់ ដែលសោត្តិយកុមារបានប្រគេននៅតាមផ្លូវនោះ ទៅក្រាល ធ្វើជាទ្រនាប់ សំរាប់គង់ពីលើ។ មានសេចក្តីដំណាលថា៖ "រតនបល្លង្ក មួយចុសឡើងកំរាល១៤ហត្ថ ទ្រព្រះអង្គពិខាងក្រោម។"

កាលមានរតនបល្លង្កផុសទ្រព្រះអង្គអោយគង់ស្រួលដូច្នោះហើយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់បត់ព្រះភ្នែក ពែនព្រះចាន រួចទ្រង់អធិដ្ឋានដោយអង្គ៤ ថា៖ “ស្បែក សរសៃ សាច់ និង ឈាម របស់អាត្មាអញចូររឹងស្លុតចុះ បើអាត្មាអញមិនបានសំរេចការត្រាស់ដឹងទេ អាត្មាអញនឹងមិនក្រោកចាក ពីរតនបល្លង្ក នេះឡើយ។”

បន្ទាប់មក ព្រះពោធិសត្វក៏ទ្រង់ចាប់ផ្តើមចំរើនអនាបាទុស្សតិធ្វើ ព្រះចិញ្ចាអោយស្ងប់ចាកនូវវណ្ណធម៌ទាំង៥ ដើម្បីសំរេចឈានជាលំដាប់។

នៅក្រោមម្លប់ពោធិព្រឹក្សនេះ ឥសីគោតមផ្ទុះព្រះស្មារតីលើគ្រប់ កម្លាំងធាតុ ក្នុងការសក្តិក្តិយាងជ្រៅ ទៅក្នុងរូបកាយរបស់ព្រះអង្គ។ ទ្រង់បានសក្តិក្តិយើងនូវស្និទ្ធនៃសង្ខារខន្ធឬសញ្ញាខន្ធ ដែលហូរទៅ តាមបណ្តោយស្និទ្ធនៃរូបខន្ធ និងវិញ្ញាណខន្ធ។ ព្រះអង្គទតឃើញមនុស្ស លោកកំពុងជាប់ជំពាក់គ្នាទីបញ្ចប់ នូវសេចក្តីទុក្ខវេទនា ក៏ព្រោះតែការ ភ័ន្តច្រឡំនៃសញ្ញាខន្ធរបស់គេ។ មនុស្សម្នាក់ៗនៅមានជំនឿថា អ្វីៗដែល ជាប់របស់មិនទៀងទាត់ថាជាប់របស់ទៀងទាត់ អ្វីៗដែលមិនមែនជាប់របស់ខ្លួន (អនត្តា) ថាជាប់របស់ខ្លួន(អត្តា) អ្វីៗដែលគ្មានការកើតនិងការស្លាប់ ថា មានការកើតនិងការស្លាប់ និងអ្វីៗដែលនៅជាប់គ្នា ថាជាប់របស់ដាច់ចេញ ដោយឡែកពីគ្នា។

បន្ទាប់មក ព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់បានបញ្ចេញអោយឃើញ នូវ ការយល់ដឹងរបស់ព្រះអង្គចំពោះការខាងគំនិតប្រាជ្ញា ដែលជាប្រភពនៃ

សេចក្តីទុក្ខ ដូចជា ការភ័យខ្លាច ខឹង ស្អប់ ក្រអឺតក្រអោង ច្រណែន ប្រចណ្ឌ លោក និង ល្ងង់ខ្លៅ ជាដើម។ សេចក្តីទុក្ខប្រភេទនេះ មាន សភាពផ្ទុយស្រឡះទៅនឹងការពិចារណាត្រឹមត្រូវ។ ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្វេង យល់យ៉ាងច្បាស់ថា ប្រភពនៃទុក្ខទាំងឡាយពិតជាកើតឡើងដោយសារ អវិជ្ជា ។ ដើម្បីដោះសេចក្តីទុក្ខនេះ ត្រូវតែវាយទម្លុះ នូវអវិជ្ជា ហើយ រុលចូលជ្រៅទៅក្នុងបេះដូងរបស់វា និងដកវាបុព្វហេតុពិតនៃស្ទឹងទាំង៥ គឺរូបខន្ធ១ វេទនាខន្ធ១ សញ្ញាខន្ធ១ សង្ខារខន្ធ១ និងវិញ្ញាណខន្ធ១។ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គទ្រង់បានយល់ច្បាស់ថា ភាពមិនបិតបេរ(អនិច្ចំ) និង ភាពមិនមែនជាបស់ខ្លួន (អនត្តា) គឺជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់នៃជីវិត។ បើ គ្មានធម៌អនិច្ចំនិងអនត្តា ទេ ក៏គ្មានអ្វីអាចកើតឡើងនិងចំរើនលូតលាស់ បានឡើយ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជា គ្រាប់ស្រូវ បើសិនជាគ្មាន ធម្មជាតិ អនិច្ចំ និងអនត្តា នៃគ្រាប់ស្រូវនេះទេ ក៏គ្រាប់ស្រូវនោះពុំអាចដុះកើតជា ដើមស្រូវបានដែរ។ ពពក បើឥតមានអនិច្ចំនិងអនត្តានៃពពកនោះទេ ក៏ ពពកនោះ ពុំអាចក្លាយជាភ្លៀងបានឡើយ។ បើគ្មានធម្មជាតិអនិច្ចំ និង អនត្តាទេ កូនក្មេងក៏មិនអាចក្លាយទៅជាមនុស្សចាស់បានឡើយ។ ដូច្នោះ ហើយ បានជាព្រះអង្គទ្រង់ឈ្វេងយល់ថា៖ "មានជីវិតត្រូវតែមានធម្មជាតិ អនិច្ចំ និងអនត្តា។" ប្រភពនៃសេចក្តីទុក្ខ គឺការធ្វើខុសថា៖ "អ្វីៗទាំង អស់សុទ្ធតែមានការបិតបេរ (និច្ចំ) និងជាបស់ខ្លួន (អត្តៈ)។" មនុស្ស ម្នាក់ៗនៅតែយល់ថា បើគ្មានការកើតក៏គ្មានស្លាប់ បើគ្មានការផលិត ក៏

គ្មានការវិនាស បើគ្មានមួយក៏គ្មានច្រើន បើគ្មានក្នុងក៏គ្មានក្រៅ បើគ្មាន
 ធំក៏គ្មានតូច បើគ្មានអាក្រក់ក៏គ្មានល្អ បើគ្មានចាស់ក៏គ្មានថ្មី ។ល។ ព្រះ
 ពោធិសត្វទ្រង់មានព្រះទស្សនៈថា "មនុស្សឫសត្វ កើតឡើងដោយច្បាប់
 ធម្មជាតិ និងដោយធាតុទាំង៤គឺ៖ ទឹក ដី ភ្លើង និង ខ្យល់ ព្រមទាំង
 មានកម្មរបស់ខ្លួន ជាអ្នកចាត់ចែងវាសនា។ ទាំងមនុស្សទាំងសត្វ ធាតុ
 ដែលផ្សំអោយកើតជារូបរាងឡើង នឹងធ្វើអោយរូបរាងនោះ រលាយចាត់
 បង់ទៅវិញ ក៏ដោយសារតែសញ្ញាខន្ធទាំង៥នេះឯង។ មិនដូចគ្នានឹងលទ្ធិ
 ព្រាហ្មណ៍និយាយថា "មនុស្សឫសត្វកើតឡើងដោយមានអាទិទេពជាអ្នក
 បង្កើតនោះឡើយ។" បើកាលណាធាតុទាំងឡាយបានជួបជុំគ្នា ឬផ្សំគ្នា
 ទើបធ្វើអោយកើតជារូបរាងឡើង និងរូបរាងនោះឯងរមែងប្រែប្រួល មាន
 សុខភាពល្អ ឬអាក្រក់ ឆាត់ ឬស្លាប់ រួចក៏រលត់ចាត់ទៅវិញ ជាធម្មតា។
 បន្ទាប់មក ទើបរត់ទៅជួបផ្សំគ្នាស្នាមជាថ្មីឡើងវិញ (កើតជីវិតថ្មីទៀត)។
 ខ្លួននិងសង្ខារគោងជាប់គ្នា ដូចជាទឹកនិងរលក ដែលតែងមុជងើបៗជាប់
 គ្នាដឹក មិនដាច់ជារៀងរហូតទៅ។"

ព្រះពោធិសត្វមានជំនឿថា ខន្ធទាំង៥នៃមនុស្សឫសត្វត្រូវរលត់
 ចាត់ទៅក៏ពិតមែនហើយ តែថាមពល ឬចំហាយនៃខន្ធនៅសល់ ដែល
 នឹងទៅផ្សំជាមួយធាតុដទៃទៀត បណ្តាលអោយកើតជារូបថ្មីមួយ ឡើង។
 ថាមពលឬចំហាយនៃជីវិតចាស់នេះហើយ ឈ្មោះថា "កម្មន័យ" ។ ជីវិត
 ចាស់និងជីវិតថ្មីដូចគ្នាផង ប្លែកគ្នាផង។ ដូចគ្នាត្រង់ជីវិតថ្មីទទួលចំហាយ

កម្មផលពីជីវិតចាស់ ប្លែកគ្នាត្រង់ជីវិតថ្មីមានការកសាងនិងអប់រំថ្មីទៀត។
ជីវិតមនុស្សនិងសត្វ តែងវិលកើតវិលស្លាប់ មិនចេះអស់មិនចេះហើយ
វិលវល់ក្នុងវាលវដ្តសង្សារ។ កាលបើជីវិតកើតឡើងហើយរមែងមានការ
ចាស់ ឈឺ និងស្លាប់ ទៅវិញជាធម្មតា។

ក្នុងពេលព្រលប់ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់គង់នៅលើរតនបល្ល័ង្កក្រោម
ដើមពោធិព្រឹក្ស ដោយមានទេពនិករបោមរោមធ្វើសក្ការបូជាយ៉ាងណែន
ណាត់តាន់តាប់។ នៅក្នុងគ្រានោះ ព្រះអង្គទ្រង់ភាវ នាឃើញមនុស្សចិត្ត
អាក្រក់ម្នាក់ឈ្មោះ "មារ" បានហៅកូនស្រីបីនាក់របស់ខ្លួន គឺឈ្មោះ៖
តណ្ហា ១ អតី ១ និង ភាសា ១ អោយមកបញ្ចូលចិត្តព្រះសមណគោតម
ដើម្បីលះបង់នូវការស្វែងរកថ្លូវត្រាស់ដឹងនោះ ចោលចេញទៅ។ ក៏ប៉ុន្តែ
ព្រះសមណគោតមទ្រង់ពុំមានការចាប់អារម្មណ៍អ្វីបន្តិចសោះឡើយ។

បន្ទាប់ពីទទួលបានការបញ្ចូលចិត្តនោះមក មារចិត្តឫស្សា
បានព្រលែងកងទ័ពបិសាចដ៏កាចសាហាវនិងសត្វចម្លែកតូចធំច្រើនសន្ធឹក
អោយមកច្បាំងដណ្តើមរតនបល្ល័ង្កអំពីព្រះអង្គ។ មារឡើងជិះលើជីវឈ្មោះ
ត្រីមេឡា កំពស់១៥០យោជន៍ (១យោជន៍ស្មើ១៦គីឡូម៉ែត្រ) និមិត្តដៃ
មួយពាន់កាន់នូវគ្រឿងសស្ត្រាវុធគ្រប់ប្រការ។ មារបានបញ្ជាពលសេនា
ធំច្រើនរាប់មិនអស់ កម្រាសពីខាងមុខ១២យោជន៍ ពីខាងស្តាំនិងពីខាង
ឆ្វេង១២យោជន៍ ពីខាងលើ៤យោជន៍។ សន្ធឹកឥកកងកំក្រើកផែនដីនិង
ពូស្វរខ្លួនអាកាស អស់ចម្ងាយ១២យោជន៍។ ពលសេនារបស់មារបាន

និមិត្តកាយមានពណ៌លឿង ខៀវ ខ្មៅ។ ពលសេនាខ្លះមានខ្លួនជាសត្វ
 មានក្បាលជាយក្ស ពួកខ្លះមានខ្លួនជាយក្ស មានក្បាលជាសត្វម្រឹតនិង
 ជាបក្សី ហើយមានរូបកាយខ្ពស់ៗ ខុសគ្នា តាំងអំពីកំពស់មនុស្សធម្មតា
 រហូតដល់កំពស់១យោជន៍។ គ្រាន់តែឮសន្លឹកកងទ័ពមានចូលមកជិតដល់
 ធ្វើអោយទេវតាចិត្តល្អមួយចំនួនដែលនៅថែរក្សាព្រះអង្គ ដូចជាសក្កទេវ
 រាជ ដែលជាអ្នកកាន់សង្ខារវិជយុត្ត មហាព្រហ្មដែលជាអ្នកកាន់ស្លេតធម៌ក្រ
 និងស្តេចកាឡនាគ ដែលជាអ្នកនាំកញ្ញាចាំមកច្រៀងរាំថ្វាយ នាធិត្តារតន្ត
 តេជយកប្រាសអាយុរៀងៗខ្លួនទៅកាន់កន្លែងទីទៃៗពីគ្នាទុកព្រះពោធិសត្វ
 អោយគង់នៅក្រោមដើមពោធិព្រឹក្សនោះ តែមួយព្រះអង្គឯង។

ព្រះសមណគោតមទ្រង់ទតមើលទៅឃើញតែពលមានលើកមកពី
 ទិសឧត្តរ រកមើលពួកវេទតា ក៏មិនឃើញ សូម្បីតែព្រះញាតិវង្សានុវង្ស
 មានព្រះមាតា ព្រះបិតា ព្រះនាងពិម្ពាយសោធរា ឬក៏រាហុលកុមារក៏មិន
 ឃើញដែរ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណា ក៏ព្រះអង្គទ្រង់គង់យ៉ាងព្រងើយឥត
 មានគក់ស្មុតឬភិតភ័យអ្វីឡើយ។

រាមាធិរាជស្រែកប្រាប់ពលរបស់ខ្លួនថា៖ "នែវ៉ើយពួកយើង!
 សិទ្ធិនេះមានឫទ្ធិចារមីខ្លាំងពូកែណាស់ ពួកយើងចូលពីខាងមុខមិនបាន
 ទេ ពួកយើងអាចចូលបានតែពីចំហែង ខាងឆ្វេង និងខាងស្តាំ ឬពីខាង
 ក្រោយ ប៉ុណ្ណោះ។" មានកំចាប់ផ្លែឯសអោយកើតជាខ្យល់ព្យុះដែលមាន
 កម្លាំងអាចបក់ចោកកំពូលភ្នំអោយរលំបាន ទៅបក់ចោករូបព្រះអង្គអោយ

វិនាស។ តែកម្លាំងខ្យល់នោះ មិនធ្វើអោយព្រះសិទ្ធត ចាប់ព្រះអារម្មណ៍ បន្តិចសោះឡើយ សូម្បីតែជាយស្សង់ចីវរបស់ព្រះអង្គ ក៏មិនកំរើកផង។ បន្ទាប់មក ក្រុងមារក៍បានបណ្តាលអោយកើតជា ផ្ការន្ទះ ធ្លាក់បន្ទោរ ភ្លៀងល្ងះធំ ភ្លៀងដុំធំ ភ្លៀងគ្រឿងប្រហារ ភ្លៀងរងើកភ្លើង ភ្លៀងជេះ ក្តៅ ភ្លៀងជីខ្លាច ភ្លៀងកក់ និង ផ្សែងអញ្ចង់ឆ័តសូន្យសុង ពីគ្រប់ទិស ចាចសាចមកលើព្រះអង្គ តែគ្រឿងប្រហារទាំងនោះ ក៏មិនអាចមកបៀត បៀនព្រះអង្គបានឡើយ ប្រែក្លាយទៅជាគ្រឿងបូជាទេវវិញ។ កាលបាន ឃើញដូច្នោះ រាមាធិរាជក៏បរសិរីដៃកាន់អាវុធមួយពាន់ ចូលទៅជិតព្រះ អង្គ ហើយស្រែកគំរាមថា៖ "នែសិទ្ធត! ចូរអ្នកដើរចេញពីរតនបល្ល័ង្កនេះ ភ្លាមទៅ ព្រោះអីរតនបល្ល័ង្កនេះ ជាបស់យើងទេតើ?"

ព្រះសិទ្ធតទ្រង់ពោលតបទៅកាន់រាមាធិរាជ វិញថា៖ "ម្ចាស់មារ អើយ! រតនបល្ល័ង្កនេះមិនមែនកើតមកសំរាប់រូបអ្នកទេ គឺពិតជាកើតមក សំរាប់យើង ដែលជាអ្នកបានបំពេញនូវ បារមី៣០ មហាបរិបូណ៌ និង ចរិយា៣ ឯណោះទេតើ? ឃើញថាមានតែរូបអ្នកឯងវិញទេដែលមិនមែន ជាអ្នកបានបំពេញនូវបារមីទាំងអស់នេះ អ្នកត្រូវតែចយាចញាអំពីមណ្ឌល នៃរតនបល្ល័ង្ក ក្រោមដើមពោធិព្រឹក្សនេះភ្លាមទៅ!"

ព្រះបរមពោធិសត្វត្រូវបានការពារដោយអាទុភាពនៃគុណធម៌រាប់ មិនអស់ ដែលព្រះអង្គធ្លាប់បានកសាងសន្សំ និងបន្តិចៗ តាំងអំពីអតីត ជាតិមក។ កម្លាំងនៃការការពាររបស់ព្រះអង្គពិតជាពុំអាចមានអ្វីមកបំបែក

បំបាក់ព្រះអង្គបានឡើយ។

កាលពូជ្ឈេន្ទ្រៈ មានចិត្តចាប់ រឹងរិតតែខឹងខ្លាំងឡើង ហើយក៏ដក
យកចក្រាវុធដ៏មានមុខស្រួចមុត ចោលសំដៅព្រះពោធិសត្វ តែចក្រាវុធនោះ
ក៏ប្រែក្លាយទៅជាពុទ្ធិតានបិតនៅពីលើរូបព្រះអង្គទេវិញ។ រីឯពលហេ
ដែលយកកំពូលភ្នំធំៗចោលសំដៅទៅលើព្រះអង្គដែរនោះតែដុំថ្មទាំងនោះ
ក៏ប្រែក្លាយទៅជាកម្រងផ្កា និងគ្រឿងសក្ការបូជាថ្វាយព្រះអង្គទេវិញ។

បន្ទាប់ពីការធ្លាក់ចុះ ក្នុងក្តីអស់សង្ឃឹមយ៉ាងខ្លាំងមក ក្រុងមារក៏
សម្មតទារកភ័ស្តុតាងគុណធម៌ទាំងឡាយដែលព្រះសមណគោតមមាន។

ព្រះគោតមទ្រង់ព្រះចិន្តាថា តាមធម្មតា នៅថ្ងៃត្រាស់ដឹង រតន-
បល្ល័ង្កតែងកើតមានសំរាប់ព្រះពោធិសត្វរាល់ព្រះអង្គជានិច្ច ឯរតនបល្ល័ង្ក
នេះក៏កើតឡើងសំរាប់រូបអាត្មាអញ ហើយក៏សំរាប់តែអាត្មាអញម្នាក់ដែរ។
ទ្រង់ព្រះចិន្តាដូច្នោះហើយក៏ត្រាស់សួរទៅកាន់ក្រុងមារិញថា៖ “ម្ចាស់មារ!
បើរតនបល្ល័ង្កនេះជារបស់អ្នក តើអ្នកបាននរណាធ្វើជាសាក្សី?”

មារឆ្លើយតបវិញ យ៉ាងខ្លាំងថា៖ “ពួកពលហេទាំងអស់នេះ
ហើយជាបន្ទាល់របស់យើង ចុះសិទ្ធក្នុងវិញ មានអ្វីធ្វើជាសាក្សីដែរ?”

ព្រះពោធិសត្វទ្រង់យកចង្កូលព្រះហស្តស្តាំ ទៅពាល់ព្រះធរណី
និង សូមអំពាវនាវព្រះធរណីអោយជួយធ្វើជាសាក្សី ទទួលដឹងពូជពោះ
អំពិលរបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “សាក្សីរបស់អ្នកសុទ្ធតែមាន
ចិត្តចេតនា រីឯសាក្សីរបស់យើង គឺក្រឡាមហាប្រថពីនេះឯង។”

ទុក្ខៈ ឬការយឺតយ៉ាវនៃព្រះហស្តនេះ បានសន្មតថា "ការបង្ក្រាប ឬ ផ្ទាញ់មារ" ឬថា "ការយកព្រះធរណីធ្វើជាសាក្សី"។ គ្រាន់តែទ្រង់ មានព្រះបន្ទូលដូច្នេះ មហាប្រថពីក៏លាន់រញ្ជួយកក្រើកឡើង ហាក់បីដូច ជាមកឆ្លើយទទួលថាខ្លួនយល់ព្រមធ្វើជាបន្ទាល់របស់ព្រះពោធិសត្វមែន។ ក្នុងគ្រានោះឯងព្រះពោធិសត្វក៏ទ្រង់រលឹកនឹកឃើញដល់ជីវបច្ច័យនាគេន្ត្រ ដែលព្រះអង្គបានប្រទានដល់ពួកអ្នកស្រុកកណ្តាលស្រែកាលពីទ្រង់សោយ ព្រះជាតិជា ធម្មន្តរោធិសត្វ ។ ពេលនោះ ជីវគ្រិខេមលាក៏លុតជង្គង់ ទ្រោមក្បាលចុះក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ។ ចំណែកឯ នាងកង្ខីងព្រះធរណី ក៏បានច្យុតសក់ បណ្តាលអោយមានទឹកជន់លិចលង់ ពួកពលសេនាមារ អស់មួយចំនួនធំ។ ក្រុងមារឃើញដូច្នោះក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំ និងពោលពាក្យ សរសើរថាៈ "បពិត្រមហាបុរស អ្នកមានញាណញេយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គសូម នមស្សការចំពោះព្រះអង្គជា កំពូលនៃបុរស។ ទ្រង់ជាអ្នកគ្មានបុគ្គលណា ប្រៀបបាន នៅក្នុងលោកនេះ និងក្នុងទេវលោក។ ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ ដឹង ជាមហាសាស្តាចារ្យ ជាអ្នកប្រាជ្ញអាចគ្របសង្កត់មារបាន ទ្រង់កាត់ ផ្តាច់នូវគ្រឿងត្រាំកិលេស ហើយអាចនាំពួកសត្វអោយឆ្លងផុតអំពីភពបី ដាក់ដល់ឋានបរមសុខ ជាអវសាន្ត។"

មារនិងពលសេនា កាលបានពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ក៏នាំ គ្នាគេចខ្លួនចេញចាត់អស់ទៅ នៅក្នុងវេលាព្រះអាទិត្យជិតអស្ចង្កត។ រីឯ ពួកទេពនិករទាំងឡាយវិញ កាលឃើញពួកមារចាត់ចំណត់ខ្លាចខ្លាចអស់

ក៏នាំគ្នាត្រឡប់ចូលមក ធ្វើសក្ការបូជា ថ្វាយសព្វសាធុការពរ ចំពោះព្រះ
ពោធិសត្វយ៉ាងតិកកង។ មហាប្រថពី និងធម្មជាតិនានា បានសំដែងនូវ
អាការៈនិងកាយវិការថ្វាយព្រះពោធិសត្វ ដោយប្រការផ្សេងៗគ្នា។ ព្រះ
ពោធិសត្វទ្រង់គង់លើរតនបល្ល័ង្កក្រោមដើមពោធិនោះ ដោយស្មាត់ស្លៀម
ដើម្បីពិចារណានូវ ការស្ទឹងស្មាធរកពន្ធត្រាស់ដឹង បន្តទៅមុខទៀត។

ព្រះបរមពោធិសត្វ ទ្រង់បន្តធ្វើការនា ទៅកាន់ពេលរាត្រីទៀត។
ព្រះអង្គសង្ឃឹមក្នុងព្រះចិត្តថា ថ្នូរនៃពន្ធត្រាស់ដឹង ប្រហែលជានឹងបើក
ថ្វាយព្រះអង្គ ក្នុងរាត្រីនេះហើយ។

វចនយាននៃរាត្រី : ហ្វូងតារាវះព្រោងព្រាត ព្រះបរមពោធិសត្វ
ទ្រង់ប្រមូលព្រះបញ្ជាទាំងអស់ ទៅក្នុងដង្ហើមភាវនា រួចទ្រង់បិទព្រះនេត្រ
ចុះសន្សឹម។ ព្រះអង្គទ្រង់ភាវនាលើកឃើញមានសត្វច្រើនរាប់មិនអស់មិតនៅ
ក្នុងព្រះរូបកាយព្រះអង្គ។ សត្វខ្លះមានជីវិត សត្វខ្លះឥតជីវិត ដូចជាស្វែ
ស្មៅ បាណជាតិ ខនិជ(រំ) សត្វតិរច្ឆាន មនុស្សលោក និង សត្វខ្លះ
ជារូបព្រះអង្គផ្ទាល់តែម្តង។ ព្រះអង្គទ្រង់ភាវនា ឃើញជីវិតអំពីអតីតជាតិ
របស់ព្រះអង្គ ទាំងពេលប្រសូតនិងទាំងពេលសោយព្រះទីវង្គត។ ព្រះអង្គ
ភាវនាឃើញការកើត និងការរលាយចាត់ទៅនៃផែនដីនិងផ្កាយរាប់ពាន់។
ព្រះអង្គទ្រង់បានយល់យ៉ាងច្បាស់អំពីសេចក្តីសុខ និងសេចក្តីទុក្ខនៃជីវិត
សត្វលោក ទាំងសត្វកើតចេញពីឧទរម្តាយឬមេ ទាំងសត្វញាស់ចេញពី
ស្ពឺត(ពង) និងសត្វដែលកើតចេញពីការផ្សំឬបំបៅ គឺសត្វដែលបំបែក

ខ្លួនឯងអោយទៅជាសត្វមួយថ្មីទៀត។ ព្រះអង្គទ្រង់បានភាវនាឃើញគ្រប់
 កោសិកាក្នុងរូបកាយព្រះអង្គ ទាំងនៅក្នុងឋានសួគ៌ និងទាំងនៅក្នុងឋាន
 មនុស្សលោក ហើយត្រូវឆ្លងកាត់វដ្តសង្សារទាំងបីកាល គឺ៖ អតីតកាល
 ១ បច្ចុប្បន្នកាល១ និង អនាគតកាល១ ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តីនេះហើយ ក៏ទ្រង់បន្តិទូរទានគាថា យ៉ាងនេះថា៖
 “ធម៌ទាំងឡាយរមែងមានដល់ខីណាសវព្រាហ្មណ៍ណា ដែលជាអ្នកបាន
 ល្បាយមញ្ញាំងកិលេសអោយក្តៅ និងលះបង់នូវកិលេសទាំងអស់នោះ។
 សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយក៏រម្ងាប់អស់ក្នុងកាលនោះដែរ ពីព្រោះតែខីណា
 សវព្រាហ្មណ៍នោះ បានដឹងច្បាស់នូវធម៌និងបុព្វហេតុនៃធម៌ទាំងនោះ។”
 ការភាវនានៅក្នុង បឋមយាមនៃរាត្រីនោះ ព្រះសមណគោតមទ្រង់បាន
 សំរេចនូវ “ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ គឺព្រាថ្នា ជាក្រឡឹងរំលឹកនូវខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តកាលអំពីជាតិមុនៗមក។”

បន្តិចយាមនៃរាត្រី (នៅពេលពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ) :ការទត
 ឃើញជាលើកទីពីរ នៃរាត្រី ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សញ្ជឹងគិតជ្រៅ ទៅក្នុង
 សមាធិហើយ។ ព្រះអង្គភាវនាឃើញ ពិភពឬឋានរាប់មិនអស់ អណ្តែត
 ឡើង ហើយលិចចុះទៅវិញ។ ពិភពលោកជាច្រើនបានកើតឡើងថ្មី រួចក៏
 រលាយចាត់អស់ទៅវិញ។ ព្រះអង្គទ្រង់ទតឃើញសត្វដ៏ច្រើនឥតគណនា
 កើតហើយ ស្លាប់ទៅវិញរាប់ដងមិនអស់ វិស័យដូចជារលកទឹករាប់លាន
 ដែលលេចឡើងហើយ រលាយធ្លាក់ចុះទៅវិញ ឥតឈប់ឈរ នៅលើផ្ទៃ

ទឹកសមុទ្រ (នៅពេលសមុទ្រខ្លួនឯង ស្ថិតនៅឆ្ងាយអំពីការកើត និងការស្លាប់ ដូច្នោះឯង)។ បើសិនជាវាលកទាំងអស់នោះយល់ថាខ្លួនឯងជាទឹក ទើបរលកនោះអាចពុះពារលើសេចក្តីកើត និងសេចក្តីស្លាប់ ព្រមទាំងមកដល់សេចក្តីស្លាប់ ខាងផ្លូវចិត្ត ដែលអាចមានជ័យជំនះ លើការភ័យខ្លាចទាំងអស់បាន។ ព្រះអង្គទតឃើញសត្វទាំងឡាយប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត រឹចទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈ ជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិ សមាទាននូវមិច្ឆាទិដ្ឋិកម្ម លុះដល់ពេលស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងអបាយទុក្ខតិរិនិបាត នា ឋាននរក។ សត្វទាំងឡាយប្រកបដោយ កាយសុច្ចរិត រឹចសុច្ចរិត មនោសុច្ចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀល នូវព្រះអរិយៈ ជាមនុស្សសម្មាទិដ្ឋិ សមាទាននូវ សម្មាទិដ្ឋិកម្ម លុះពេលស្លាប់ទៅនឹងទៅកើតក្នុងសុត្តតិស្វគី នា ឋានទេវលោក។ ព្រះគោតមទ្រង់ប្រាប់ច្បាស់នូវសេចក្តីនេះហើយ ព្រះអង្គក៏បន្តនូវឧទានគាថាយ៉ាងនេះថា៖ "ធម៌ទាំងឡាយរមែងមានដល់ខីណាសវក្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកល្បាយមញ្ជាំងកិលេសអោយក្តៅ និងលះបង់ចោលនូវកិលេសទាំងនោះ។ សេចក្តីសង្ស័យទាំងឡាយក៏រម្ងាប់អស់ក្នុងពេលនោះដែរ ព្រោះខីណាសវក្រាហ្មណ៍នោះ បានដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាទីអស់ទៅនៃបច្ច័យហើយ។ "

ការយល់ដឹងនេះ អាចនាំអោយព្រះសិទ្ធត្ថពុះពារលើសំណាញ់នៃការកើតនិងការស្លាប់បាន។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់ញញឹម ដោយបានសំរេចការទតលើកទីពីរនៃរាត្រីនេះនូវ " ចុត្តមបាតក្ករណ គឺប្រាជ្ញា ជា

គ្រឿងមើលឃើញច្បាស់ចំពោះសត្វដែលកើតក្នុងទីថោកទាប ឬឥតមន្តង់ ខ្ពស់ មានដំណើរជីវិតអាក្រក់ឬល្អយោលតាមអំពើដែលខ្លួនបានសាង។”

បដិម្ភិយាននៃរាត្រី (ពេលទៀបភ្លឺ) : ការទតជាលើកទីបំផុតនៃ រាត្រី ព្រះសមណគោតមទ្រង់ពិចារណាថា៖ “កាលបើនេះមាននោះក៏មាន បើនេះគ្មាននោះក៏គ្មាន បើនេះរលត់នោះក៏រលត់ដែរ ។ល។”

ព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀបធៀបទៅរកការកើតនិងការស្លាប់ ថា៖ “បើភព មាន ជាតិក៏មាន ដូច្នេះតើភពមានអ្វីជាបច្ច័យ?”

ព្រះអង្គទ្រង់ពិចារណាដេញរហូតទាល់តែរកឃើញថា ពុំមានភាវៈ ណាមួយកើតឡើងដាច់តែឯកឯង ដោយគ្មានហេតុបច្ច័យទាក់ទងគ្នានោះ ទេ និងក៏ពុំមានភាវៈណាមួយសំខាន់ឬដើមគេ ដូចភាវៈព្រហ្ម័ន នៅក្នុង លិទ្ធិព្រាហ្មណ៍ឡើយ។ ព្រះអង្គរកឃើញឫសគល់នៃសេចក្តីទុក្ខចំពោះការ កើតនិងការស្លាប់ថាពិតជាកើតឡើងដោយ “អវិជ្ជា” ហើយជាប់ទាក់ទង រវាងគ្នានិងគ្នា ក្នុងបុព្វហេតុ១២យ៉ាង ដូចតទៅនេះ៖

០១.	អវិជ្ជា	នាំអោយកើត	សង្ខារ
០២.	សង្ខារ	នាំអោយកើត	វិញ្ញាណ
០៣.	វិញ្ញាណ	នាំអោយកើត	នាមរូប
០៤.	នាមរូប	នាំអោយកើត	អាយតនៈ
០៥.	អាយតនៈ	នាំអោយកើត	ផស្សៈ
០៦.	ផស្សៈ	នាំអោយកើត	វេទនា

០៧.	វេទនា	នាំអោយកើត	តណ្ហា
០៨.	តណ្ហា	នាំអោយកើត	ឧបាទាន
០៩.	ឧបាទាន	នាំអោយកើត	ភព
១០.	ភព	នាំអោយកើត	ជាតិ
១១.	ជាតិ	នាំអោយកើត	ជរា
១២.	ជរា	នាំអោយកើត	មរណៈ។

ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ពិចារណាជាអនុលោម គឺគិតជាបណ្តោយថាៈ បើធាតុឫកាវៈណា១ កើតឡើងហើយ ធាតុឫកាវៈដទៃទៀតក្នុងបុព្វហេតុ ទាំង១២ត្រូវតែកើតឡើងបន្តបន្ទាប់គ្នា។ មានន័យថាបើអវិជ្ជាកើត សង្ខារ ក៏កើត ឯសង្ខារនាំអោយវិញ្ញាណកើតតាមគ្នាជាហូហែរហូតដល់មរណៈ។

ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ពិចារណា ជាបដិលោម គឺគិតបញ្ចូលមកវិញថា បើអវិជ្ជាលត់ សង្ខារក៏រលត់ គឺរលត់តាមគ្នា លុះត្រាតែអស់លិង្គសូន្យ សុង ដែលហៅថា និរោធ គឺការជ្រះស្រឡះឬរលត់រំលាយអស់នូវឫស គល់នៃការកើតនិងស្លាប់ ឬនៃសេចក្តីទុក្ខនោះឯង។ ការទាក់ទងគ្នា ទៅ វិញទៅមក តាមបែបខាងលើនេះ មានសភាពដូចជាច្រវាក់ដែលទាក់ទង គ្នាជាកម្រង ឬជារង្វង់មូលពុំមានចុងពុំមានដើម ហើយមានចលនាវិល ចុះវិលឡើង មិនចេះចប់។ បុព្វហេតុនៃការកើតនិងស្លាប់របស់សត្វលោក ដែលជាធម៌ភាព ថ្លាប់ហេតុនិងផលនេះ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ព្រះបញ្ញត្តិថា

ទ្រឹស្តីថា " ទ្រឹស្តីបដិច្ចសមុប្បាទ " ។

ព្រះអង្គទ្រង់បានពិចារណាឃើញទៀតថា ការយល់ដឹង (បញ្ញា) និង សេចក្តីស្រឡាញ់(មេត្តា) មានតែមួយ។ បើគ្មានការយល់ដឹងក៏គ្មាន សេចក្តីស្រឡាញ់ដែរ។ មានការយល់ដឹងច្បាស់លាស់ ពិតជានាំអោយ មានសេចក្តីស្រឡាញ់(មេត្តា) ដែលអាចរំលាយ នូវគ្រប់សេចក្តីទុក្ខ និង ព្រួយបារម្ភបាន។ ដើម្បីអោយបានសំរេច នូវការយល់ដឹងនេះ ចាំបាច់ មនុស្សម្នាក់ៗត្រូវតែរស់នៅដោយមានការពិចារណាត្រឹមត្រូវ។ ការពិចារណាត្រឹមត្រូវអាចនាំអោយមានការយល់ដឹងនូវការរំដោះខ្លួនចេញផុតអំពី សេចក្តីទុក្ខ និងឆ្ពោះទៅរកពន្លឺក្រាស់ដឹង។ ជីវិតអាចបញ្ចាំងអោយឃើញ ច្បាស់ ដោយការពិតប្រសើរឧត្តមមួយ ដែលព្រះអង្គបានពិចារណារក ឃើញនូវ អរិយសច្ចៈ៤ ឬ ចតុរិយសច្ចៈ គឺ:

១. ឧក្ខន្ធហរិយសច្ចៈ
២. សមុទយអរិយសច្ចៈ
៣. និរោធអរិយសច្ចៈ
៤. មគ្គអរិយសច្ចៈ

ឥឡូវនេះ ដល់ទីបញ្ចប់នៃការទតលើកទីបំផុតនៃរាត្រីហើយ។ ផ្កា រន្ទះ ភ្លៀង ក៏បាត់ស្ងាត់ឈឹង ពពកខ្ចល់ខ្ចៅក៏រសាត់បាត់អស់ពីផ្ទៃមេឃ រីឯ ព្រះចន្ទក៏បញ្ចេញពន្លឺថ្លាត្រចះត្រចង់ និងហូរពាហនៈភ្លឺព្រោងព្រាត។

ព្រះសមណគោតមមានព្រះហឫទ័យដូចជាពន្ធនាគារ ដែលបានឃុំឃាំង
 ព្រះអង្គអស់រាប់ពាន់ឆ្នាំមកហើយនោះត្រូវបើកទ្វារចំហរឆ្លងឡើង។ អវិជ្ជា
 ទុកដូចជាឆ្នាំយាមពន្ធនាគារ ដោយសារអវិជ្ជានេះហើយ ដែលធ្វើអោយ
 ព្រះចិត្តរបស់ព្រះអង្គងងឹតស្លន្យសុង ប្រៀបដូចជា ពន្លឺព្រះចន្ទនិងផ្កាយ
 ដែលត្រូវបិទបាំងអាប់ស្មើ ដោយផ្ទាំងពពកខ្នុរខ្មៅដូច្នោះដែរ។ ព្រះអង្គ
 ទ្រង់បន្តិច្ចវិញព្រះទានវាចាមួយវគ្គថាៈ

កាលពីអង្គអញតថាគត	អន្ទោលក្នុងវាលវដ្តសង្សារ
ច្រើនអស់រង្វេយ្យកោដិកប្បា	តែងបានទុក្ខារាល់ជាតិករ។
ឥឡូវ ឥណ្ឌា គឺជាងផ្ទះ	តថាគតយល់ច្បាស់ក្នុងចិត្តស៊ប់
បានដឹងបានឃើញដោយសព្វគ្រប់	អ្នកឈប់សង់ផ្ទះបានទៀតហើយ។
ឆ្អឹងជំនី និង ជំបូលអ្នក	ត្រូវអញបំបាក់ឥតសល់ឡើយ
ចិត្តតថាគតបានដល់ត្រើយ	ឥតឥណ្ឌាឡើយ គឺនិរ្វាន។

សេចក្តីទុក្ខនៃការកើត ចាស់ ឈឺ និងស្លាប់ គ្រាន់តែធ្វើអោយ
 ជញ្ជាំងគុកកាន់តែក្រាស់ឡើងប៉ុណ្ណោះ។ មានរឿងតែមួយគត់ដែលយើង
 ត្រូវធ្វើគឺចាប់អ្នកយាមគុកអវិជ្ជានោះអោយបាន ហើយមើលមុខវាអោយ
 ច្បាស់។ ដើម្បីនឹងច្បាំងឈ្នះ នូវអវិជ្ជានេះ យើងម្នាក់ៗត្រូវតែអនុវត្តនូវ
 មគ្គអរិយសច្ចៈប្រកបដោយអង្គ៨(អដ្ឋង្គិកមគ្គ)អោយបានខ្ជាប់ខ្ជួន។ នៅ
 ពេលអ្នកយាមគុកត្រូវចាប់ខ្លួន ពន្ធនាគារក៏បាត់រូបដែរ ហើយមិនអាច

សង់ឡើងវិញម្តងទៀតឡើយ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់ជ្រាប នូវសេចក្តី
នេះច្បាស់ហើយ ក៏ទ្រង់បន្តនូវឧទានវាចាចុងក្រោយបង្អស់ថា៖ “ធម៌ទាំង
ឡាយមែងមានដល់វិនិច្ឆ័យព្រាហ្មណ៍ ដែលជាអ្នកបានព្យាយាមញ្ចាំង
កិលេសអោយក្តៅ និង បានលះបង់ចោលនូវកិលេស ទាំងអស់នោះ។
វិនិច្ឆ័យព្រាហ្មណ៍ បានកំចាត់បង់នូវមារ ព្រមទាំងសេនាបស់វា ក្នុង
ពេលនោះ បីដូចជាពន្លឺស្ម័គ្រព្រះអាទិត្យរះឡើង កំចាត់បង់នូវភាពងងឹត
អន្ធការ និងធ្វើអោយអាកាសភ្លឺរុងរឿង ដូច្នោះដែរ។”

ពេលព្រះសមណគោតម ឆើយព្រះសិរទតទៅលើមេឃ ទ្រង់ទត
ឃើញផ្កាយព្រឹក រះឡើង នាងើងមេឃទិសបូព៌ កំពុងតែបញ្ចេញរស្មីភ្លឺ
ពណ៌រាយ បីដូចជាដុំពេជ្រដ៏ធំមហិមាមួយ។ ព្រះសមណគោតមធ្លាប់ទត
ឃើញផ្កាយព្រឹកនេះ រាប់រយដងមិនអស់មកហើយ នៅពេលព្រះអង្គកង់
ធ្វើសមាធិក្រោមដើមពោធិព្រឹក្ស ក៏ប៉ុន្តែនៅព្រឹកនេះ ព្រះអង្គហាក់ដូចជា
ទើបនឹងទតឃើញផ្កាយព្រឹកនេះ ជាលើកដំបូងបង្អស់ ក្នុងជីវិតរបស់ព្រះ
អង្គ។ ព្រះឈ្នះមារក៏ទ្រង់បានជ្រាបយ៉ាងច្បាស់ថា ព្រះអង្គបានរកឃើញ
ពន្លឺនៃការត្រាស់ដឹង និង បានសំរេចព្រះបំណងហើយ។ ឥឡូវនេះ ព្រះ
ហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គបានទទួលនូវសុខសន្តិភាពល្អឥតខ្ចោះ ព្រាសចាក
ស្រឡះកងទុក្ខទាំងពួងនិងការងោកដុយ។ ព្រះអង្គបានទទួលនូវព្រះបរម
សុខ ពេញបរិបូណ៌ហើយ។

កាលបានត្រាស់ដឹង នូវព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណរួចហើយ ព្រះ

សមណគោតម ហាក់មានពន្លឺរស្មីចាំងសាយចេញអំពីព្រះអង្គកាយដែល
ប្រកបទៅដោយ សិរីសោភ័ណសម្បត្តិ ដ៏រុងរឿងក្រៃពេក។ ជំនោរត្រជាក់
បក់មករំភើយ។ មកប៉ះនឹងស្លឹកពោធិពណ៌ប្រាក់ ក្រោមពន្លឺព្រះចន្ទថ្លាធ្វើ
អោយលាន់ពូសម្លេងរងំហាក់បីដូចជាគេប្រគំតន្ត្រីដ៏ពិរោះ។ បុព្វជាតិចំរុះ
ពណ៌ត្រូវទឹកសន្សើមរីកស្កុះស្កាយ ចោលសុគតនិដោរក្រអូបសាយហាក់
ចូលមកបូជា និងថ្វាយព្រះពរជ័យចំពោះការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអង្គ នា
ពេលមុនព្រះអរុណះ ក្នុងថ្ងៃពុធ ១៥កើតពេញបូរមី ខែពិសាខ ឆ្នាំរកា
ត្រូវនឹងថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ មុនពុទ្ធសករាជ ៤៥ឆ្នាំ ក្នុងព្រះជន្មាយុ គំរប់៣៥
ព្រះវស្សា នោះឯង។

ព្រះពុទ្ធច្រង់បរិនិព្វាន

កាលព្រះពុទ្ធ និងភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយ ចូលទៅដល់ព្រៃសាលវ័ន
 របស់ពួកមល្លក្សត្រហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា៖ "ម្ចាស់
 អានន្ទ! ចូរអ្នករៀបចំគ្រែ អោយមានក្បាលដំណោកបែរទៅកាន់ទិសខាង
 ជើង(បែរទៅរកភ្នំគិល្បីក្នុង) ក្នុងចន្លោះដើមសាលព្រឹក្សមួយគូនេះ អោយ
 ឥតឥតដោយឆាប់មក ឥតឥតមានកាយល្អិតល្អៃខ្លាំងណាស់ ឥតឥត
 នឹងសឹង។"

ព្រះអានន្ទទទួលព្រះបន្ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគថា៖ "ព្រះករុណាព្រះ
 អង្គ!" រួចហើយក៏រៀបចំគ្រែថ្វាយ។ កាលព្រះអានន្ទរៀបចំគ្រែថ្វាយ រួច
 ហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់មានព្រះសតិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់សំរេចសិលាសេយ្យ
 ច្រៀងទៅខាងស្តាំ ទ្រង់យកព្រះបាទរេងតម្រួតលើព្រះបាទស្តាំ និងយក
 ព្រះកេសទៅកាន់ទិសខាងជើង។ ភិក្ខុទាំងឡាយនាំគ្នាអង្គុយព័ទ្ធជុំវិញព្រះ
 អង្គនិងគិតពិចារណាក្នុងចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគប្រាកដជានឹងបរិនិព្វាន
 ក្នុងរាត្រីនេះ និងក្នុងទីនេះ ពុំខានឡើយ។

ព្រះពុទ្ធច្រង់ទតសម្លឹងដើមសាលព្រឹក្សទាំងគូ រួចក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹង
 ព្រះអានន្ទថា៖ "ម្ចាស់អានន្ទ! អ្នកមើលហ្ន៎ មិនទាន់ដល់រដូវផ្ការីកផង
 (អកាលបុព្វ) សាលព្រឹក្សទាំងគូនេះមានផ្ការីកស្កុះស្កាយ តាំងអំពីគល់
 រហូតដល់ចុង រោយរាយបាចសាចមកលើសិរី៖ឥតឥត ដើម្បីបូជាឥត
 ឥត។ សូម្បីតែផ្កាមន្ទារៈនិងលម្អិតខ្លីមចន្ទន៍ជាទិព្វ ក៏ធ្លាក់ចុះអំពីអាកាស
 រោយរាយបាចសាចលើសិរី៖ឥតឥត ដើម្បីបូជាដែរ។ សាលវ័ននេះពិត

ជាល្អត្រកាល និងគួរជាទីរករាយណាស់។ ទាំងតូរ្យតន្ត្រី ទាំងចម្រៀងជា
 ទិព្វ ក៏លាន់ឮធម៌អាកាស ដើម្បីបូជាតថាគត។ ម្ចាស់អានន្ទ! តថាគត
 មិនបានឈ្មោះថា ជាអ្នកដែលបរិស័ទ ធ្វើសក្ការៈក្តី គោរពក្តី រាប់អានក្តី
 បូជាក្តី និង កោតក្រែងក្តី ដោយហេតុមានប្រមាណ តែប៉ុណ្ណោះឡើយ។
 ម្ចាស់អានន្ទ! បុគ្គលណាមួយ ទោះជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនិក្តី ឧបាសកក្តី ឧបា-
 សិកាក្តី ជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដោយ
 សេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាអ្នកបានធ្វើ
 សក្ការៈ បានគោរព បានរាប់អាន និង បានបូជា ដល់តថាគត ដោយ
 គ្រឿងបូជាដ៏ឧត្តមហើយ។ ម្ចាស់អានន្ទ! ព្រោះហេតុនោះ បរិស័ទក្នុង
 សាសនានេះ គប្បីសិក្សាថា យើងទាំងឡាយនឹងប្រតិបត្តិនូវធម៌ សមគួរ
 ដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌។ ម្ចាស់
 អានន្ទ! អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះឯង។”

.....ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទបន្តទៀតថា៖ “ម្ចាស់អានន្ទ!
 ព្រះធម៌និងព្រះវិន័យ ដែលតថាគតបានសំដែងនិងបញ្ចេញ ដល់អ្នកទាំង
 ឡាយដោយច្បាស់លាស់ហើយ លុះអំណើះឥតអំពើតថាគតទៅ ព្រះធម៌
 និងព្រះវិន័យនោះហើយ ជាគ្រូរបស់អ្នកទាំងឡាយ។”

“ម្ចាស់អានន្ទ! សព្វថ្ងៃនេះ ពួកភិក្ខុធ្លាប់ហៅគ្នា និងគ្នាជាពាក្យថា
 ‘ភោគុសោ’ អំណើះឥតអំពើតថាគតទៅ អ្នកទាំងឡាយកុំហៅតាមពាក្យ
 យ៉ាងនេះតទៅទៀត។ ភិក្ខុចាស់ជាងត្រូវហៅភិក្ខុខ្ចីជាងដោយនាម(ខ្លួន)

ក៏បាន ដោយនាមត្រកូល(គោត្រ)ក៏បាន និងដោយពាក្យថា 'អាវុសោ' យ៉ាងនេះក៏បាន។ ចំណែកឯភិក្ខុខ្ចីជាងត្រូវហៅភិក្ខុចាស់ជាងថា 'តន្ត្រ' ឬ 'អាយស្វា' ក៏បាន។

"ម្ចាស់អានន្ទ! លុះអំណើះឥតអំពើតថាគតទៅ បើសង្ឃមានប្រាថ្នា នឹងដកសិក្ខាបទ ចូរដកសិក្ខាបទណាដែលតូចនិងតូចដោយលំដាប់ចុះ!"

"ម្ចាស់អានន្ទ! លុះអំណើះឥតអំពើតថាគតទៅ សង្ឃត្រូវតែដាក់ 'ព្រហ្មទណ្ឌ' ដល់ឆន្ទភិក្ខុ(អតីតនាយសារថីព្រះសិទ្ធក្ន) នោះផងចុះ!"

ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះសម្តេចថា: "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! តើព្រហ្មទណ្ឌនោះ ដូចម្តេច?"

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា: "ម្ចាស់អានន្ទ! ឆន្ទភិក្ខុចង់ពោល នូវពាក្យណា ក៏ពោលនូវពាក្យនោះចុះ។ ប៉ុន្តែពួកភិក្ខុទាំងឡាយមិនត្រូវ និយាយរក មិនត្រូវទូន្មាន មិនត្រូវប្រៀនប្រដៅភិក្ខុឆន្ទ នោះឡើយ។"

ព្រះអានន្ទបន្តបង្គំសួរថា: "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ខ្ញុំព្រះអង្គដាក់ ព្រហ្មទណ្ឌដល់ឆន្ទភិក្ខុដូចម្តេចបាន ដ្បិតឆន្ទភិក្ខុកាច់វិស្សសខ្លាំងណាស់។"

ព្រះសម្តេចទ្រង់មិនឆ្លើយនឹងសំណួរបស់ព្រះអានន្ទនោះថាដូចម្តេច ឡើយ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកថា: "ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! បើអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យ សេចក្តីរឿង ឆ្ងល់ ក្នុងព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬ បដិបទា ចូរអ្នកទាំង ឡាយ សាកសួរនឹងតថាគតមកចុះ។ ចូរកុំអោយនិកាស ដ៏មានតម្លៃនេះ

កន្លងហួស ហើយស្រាប់តែមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្លាយក្នុងកាលខាង
ក្រោយថា ថ្ងៃហ្នឹងព្រះសាស្តាគង់នៅចំពោះមុខយើងរាល់គ្នាមិនបានជា
យកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីសាកសួរព្រះអង្គ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រសោះ។”

ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ជាគំរប់
ពីរដងផង ជាគំរប់បីដងផង ភិក្ខុទាំងនោះក៏នៅស្ងៀម ជាគំរប់ពីរដងផង
ជាគំរប់បីដងផងដែរ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់បន្តថា៖ “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! បើអ្នកមាន
សេចក្តីសង្ស័យ ហើយមិនហ៊ានសាកសួរតថាគត ដោយខ្លួនឯង ព្រោះ
តែសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ចូរអ្នកប្រាប់ដល់ភិក្ខុ ជាសំឡាញ់ផងចុះ
ក៏បាន។”

កាលបើ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូល យ៉ាងនេះហើយ
ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នៅតែស្ងៀមស្ងាត់ដដែល។ ទើបព្រះអានន្តក្រាបបង្គំទូល
នឹងព្រះពុទ្ធថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ហេតុនេះ អស្ចារ្យពេកណាស់
ចម្លែកណាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីជ្រះថ្លា(មានជំនឿ) លើភិក្ខុសង្ឃជា
សំឡាញ់ទាំងអស់នេះហើយ។ គ្មានភិក្ខុបណ្តាមានសេចក្តីសង្ស័យ មាន
សេចក្តីងឿងចូល ក្នុងព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ ក្នុងមគ្គ ឬ បដិបទា
នេះឡើយ។”

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្តឲ្យដឹងថា៖ “ម្ចាស់អានន្ត!
អ្នកនិយាយនេះដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាហើយ ញ្ញាណតថាគតដឹងពិត ក្នុង

សេចក្តីទាំងនេះដែរ។ ម្ចាស់អានន្ទ! បណ្ឌិតទាំង៥០០រូប ដែលមាន
វត្តមាននៅចំពោះមុខថាគតនេះ សុទ្ធតែជា អរិយសាធារណៈ មានភក្តីភាព
បំផុតចំពោះព្រះរាជត្រ័យ និងដែលមានគុណធម៌ យ៉ាងទាបបំផុតក៏គង់
ត្រឹម ជា សោតាមន្តបុគ្គល ដែលមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអោយ ជា និយតបុគ្គល
ដែលនឹងបានទទួលការគ្រាន់ដឹង ក្នុងកាលខាងមុខ។”

ព្រះសម្តេចទ្រង់ទតសម្លឹងទៅកាន់ភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយដោយសភាព
ស្លៀមស្លាត់ រួចទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដាច់ក្រោយបំផុតថា៖ “ម្ចាស់សាវក
របស់គាត់ទាំងឡាយ! ឈឺយចុះ ឥឡូវនេះ គាត់គង់នឹងប្រាប់អ្នក
ទាំងឡាយអោយដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយមានសេចក្តីសាបសូន្យជាធម្មតា
អ្នកទាំងឡាយចូរញ្ចាំងភិក្ខុទាំងពួងអោយសំរេច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ
ចុះ! នេះជាបដិច្ចវាចា(ពាក្យបណ្តាំចុងក្រោយ)របស់គាត់ហើយ។”

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់បិទព្រះនេត្រចុះសន្សឹម។ ដែនដីក៏ចាប់
កកើតរំពើកញាប់ញ័រយ៉ាងខ្លាំង ទាំងផ្ការីកលាន់ពួកត្រីកតត្រៀង ព្រមទ្វា
ឡើង។ ផ្កាសាលព្រឹក្សនិងផ្កាមន្ទារៈ ក៏បន្តផ្ទុះរោយរាយមកបូជាដូចជា
ដំណក់ទឹកភ្លៀង និង ពួកភិក្ខុសង្ឃក៏ចាប់ត្អកត្អូល ស្រែកទូញយំឡើង។
ភិក្ខុសង្ឃទាំងនោះ ក៏បានដឹងយ៉ាងច្បាស់ថា ព្រះសមណគោតមបរមត្រូវ
ទ្រង់បរិនិព្វាន ក្នុងឋានបរមសុខ ឬឋានផុតទុក្ខហើយ។

ព្រះសមណគោតមបរមត្រូវទ្រង់យាងចាកលោកយើងនេះទៅ ក្នុង
វេលាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ ឆា ថ្ងៃអង្គារ ពេញបូណ៌មី ខែពិសាខ ឆ្នាំ

ម្យ៉ាងៗ ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់ប្រាសចាកភាគៈ ក៏យំសោកបោក
ខ្លួនលើប្រថពី និងស្រែករៀបរាប់ជាច្រើនទំនងថា៖ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់ប្រញាប់បរិនិព្វានពេកណាស់! ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏មានចតុក្កុងលោកក៏ទ្រង់
ប្រញាប់ចាត់ទៅពេកណាស់! ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចាកចោលអាត្មាអញ
ហើយ! តើមានអ្នកណាជាទីពឹងទៀត? ។ល។ រីឯ ភិក្ខុណាដែលបាន
ប្រាសចាកភាគៈហើយ ភិក្ខុទាំងអស់នោះមានសតិសម្បជញ្ញៈ អាចសង្កត់
វេទនាបាន ដោយគិតថា សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទាត់ពិត ព្រោះតែ
ហេតុនេះ បុគ្គលគប្បីបាននូវសេចក្តីទៀងទាត់ក្នុងខន្ធយុវត្តិមកអំពីណា។

ពួកមល្យក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារាបានរៀបចំពិធីបុណ្យឈាបនកិច្ច
នៃព្រះសពព្រះសមណគោតម តាមរបៀបស្តេចចក្រពត្តិ អស់រយៈកាល
៦ថ្ងៃ៦យប់។ ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងក្រុងកុសិនារានិងពារា នាំគ្នាក្រើកកកក្រែង
ចូលមកធ្វើសក្ការបូជាដល់ព្រះសិរី៖ ដោយគ្រឿងក្រអូប ផ្កាកម្រង និង
រត្ន ចម្រៀង ភ្លេងប្រគំ ជាដើម។ នៅថ្ងៃទី៧ គឺនៅថ្ងៃពុធ ៨រោច ខែ
ពិសាខ ឆ្នាំម្យ៉ាងៗ ទើបពួកមល្យក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារា និងពុទ្ធបរិស័ទ
ថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះសិរី៖ព្រះសព នៅមកុដពន្លះចេតិយ ឬអង្គៈចេតិយ
(សព្វថ្ងៃហៅ រាមករៈចេតិយ) ពីខាងកើតក្រុងកុសិនារា។ ព្រះពុទ្ធសិរី
ធាតុ បានវិសេសប្រមូលដាក់ក្នុងកោដ្ឋមាស រួចហើយក៏យកទៅដកលំទុក
ក្នុងសណ្ឋាគារដ្ឋាន ហើយនាំគ្នាធ្វើសក្ការបូជាអស់៧ថ្ងៃ ថែមទៀត។

៧ថ្ងៃក្រោមមក ព្រះបាទអជាតសត្ត ព្រះចៅនគរមគធៈ ទ្រង់បាន

បញ្ចូលសមណទូត ទៅកាន់សំណាក់ពួកមល្យក្សត្រ ដើម្បីសុំចែកព្រះសិរី
 ធាតុ។ រាជទូតនគរឯទៀត ក៏សុំចែករំលែកព្រះពុទ្ធសិរីធាតុ រវាងគ្នានិង
 គ្នាដែរ។ មុនដំបូង ពួកមល្យក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារា បានជំទាស់នឹង
 សេចក្តីស្នើសុំនេះ ដែលជាហេតុធ្វើអោយមានការទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នា
 រហូតបំប្លែងនឹងផ្ទុះជាសង្គ្រាមធំទៀតផង។ ក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ ទាំង៧នគរ
 ថាយើងក៏ជាក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ យើងគួរបានចំណែកនៃព្រះសិរីធាតុ
 ដែរ។ ក៏ប៉ុន្តែ លុះដោយឥរិយាបថរបស់មហាបណ្ឌិតព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ឈ្មោះ
 ឆោឆា ការទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នានោះ ក៏ត្រូវបានរលាយបាត់ទៅវិញ។
 ទោណព្រាហ្មណ៍ បានពោលទៅកាន់គណៈទូតទាំងនោះថា៖ "លោកទាំង
 ឡាយដ៏ចម្រើន! សូមស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំមួយមាត់សិន។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នៃ
 យើង ព្រះអង្គជាខន្តិវាទ (អ្នកពោលសរសើរគុណនៃខ្លួន) ដ៏ពិត។ ការ
 ប្រហារគ្នា ព្រោះតែចំណែកនៃព្រះសិរីធាតុ របស់ឧត្តមបុគ្គលនេះ មិន
 ប្រពៃឡើយ។ បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន! យើងទាំងអស់គ្នា គួរតែ
 ស្រុះស្រួលគ្នា ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា ចែកព្រះសិរីធាតុនេះ ជា៨
 ចំណែក ដើម្បីដកល់ទុក ក្នុងព្រះស្លូបទាំងឡាយ រួចផ្សាយទៅកាន់គ្រប់
 ទិសចុះ គង់មានជនដ៏ច្រើន នឹងជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏មានចក្ខុ មិន
 ខានឡើយ។"

ពួកមល្យក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារា ព្រមទាំងក្សត្រ និងព្រាហ្មណ៍
 នៃនគរទាំង៧ ដល់នូវសេចក្តីព្រមព្រៀង រវាងគ្នានិងគ្នា ហើយព្រះពុទ្ធ

សិរីធាតុ ក៏ត្រូវបានចែកជា៨ចំណែកស្មើៗគ្នា ក្នុងពេលនោះឯង។

ចំពោះទោណព្រាហ្មណ៍ ដែលជាមេចំណែក ក្នុងការចែកព្រះពុទ្ធ សិរីធាតុនោះ បានត្រឹមតែ តុម្ក (ឈ្មោះវង្វាល់របស់ឥណ្ឌា ក្នុងសម័យ នោះ)មួយ យកមកដកលំទុកក្នុងព្រះស្លូប ដើម្បីធ្វើសត្វារបូជា។

រីឯ ក្សត្រមោរិយៈ អ្នកក្រុងបិប្ផលិវិន បានបញ្ជូនរាជទូតមកកាន់ សំណាក់មល្លក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនារា ដើម្បីសុំព្រះពុទ្ធសិរីធាតុ ក្រោយ គេ ក៏បានត្រឹមតែព្រះអង្គារ(ធុង) ពីកន្លែងថ្វាយព្រះភ្លើងនោះយកទៅ។

០៣. ខែ វស្សា (មិថុណា)

រំលឹកដល់

- តតិសង្គាយនា ឬ មហាសន្និបាតសង្ឃលើកទី៣
(សូមអានទំព័រទី ៣២៦)
- ព្រះមហាមហិន្ទ្រេន នាំព្រះពុទ្ធសាសនាចូលកាន់
លទ្ធាធិបតី ជាលើកដំបូង

ព្រះមហាមហិន្ទ្រេន្ទ្រ នាំព្រះពុទ្ធសាសនា ចូលកាន់លង្កាទ្វីប ជាលើកដំបូង

បន្ទាប់ពីទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ធ្មេសនា របស់ព្រះមោគ្គលីបុត្តតិស្ស ត្រូវមក ព្រះបាទធម្មាសោកមហារាជ ជាស្តេចចូលចក្រពត្រ ក្នុងធម្មទ្វីប នៃប្រទេសឥណ្ឌា និង ជាព្រះអគ្គពុទ្ធសាសនូបត្ថមក៍មួយអង្គ ទ្រង់សព្វ ព្រះរាជហឫទ័យ បំបួសព្រះរាជបុត្រា ព្រះនាម មហិន្ទ្រ ជាភិក្ខុ និងព្រះ រាជបុត្រី ព្រះនាម សន្ធិវិគ្គា ជាភិក្ខុនី ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា។

ក្រោយពីលោកបានបរិព្វជា និង ឧបសម្បទា ហើយបានសំរេច មគ្គផល ព្រមទាំងអភិញ្ញាឯ រួចមក ព្រះមហិន្ទ្រត្រូវបាននាំព្រះថេរៈ៤អង្គ ទៀត ដែលបានសំរេចមគ្គផល និងអភិញ្ញាឯដូចគ្នា ចេញទៅផ្សាយព្រះ ពុទ្ធសាសនា នៅឯលង្កាទ្វីប។ មុនដំបូង លោកទាំងអស់ចូលទៅគង់នៅ លើភ្នំមួយ មិនឆ្ងាយប៉ុន្មានអំពីព្រះរាជវាំង នៃ ព្រះបាទធម្មាសោកមហារាជ។ ព្រះរាជាលង្កាទ្វីប។ នៅថ្ងៃដែលលោកទាំង៥អង្គនិមន្តដល់នោះជូនជាព្រះ រាជាស្តេចចេញមកក្រសាលព្រៃ ហើយបានជួបជាមួយលោក។ ព្រះរាជា បានសាកសួរនិងទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះមហិន្ទ្រត្រូវជាព្រះរាជបុត្រព្រះបាទធម្មា សោក ដែលជាមហាមិត្ត ក៏ទ្រង់ជ្រះថ្លានិមន្តទៅឆាន់ក្នុងព្រះរាជវាំង។

នេះជាលើកទីមួយហើយ ដែលមហាជន ក្នុងលង្កាទ្វីបទាំងមូល

មានព្រះរាជវង្សានុវង្ស នាហ្មឺនសព្វមុខមន្ត្រី និងប្រជាពលរដ្ឋទាំងប្រុស ស្រី ផ្ដើមល្បឿនណែនណាន់តាន់តាប់ មកទស្សនា ព្រះមហាមហិន្ទ្រ ដែលព្រះអង្គសំដែងធម្មទេសនា ស្ដីអំពីពុទ្ធប្បវិត្ត ជាដើម ជាទីសណ្ដាប់ ដល់មហាសន្និបាតនោះ។ កាលទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់រួចហើយ ព្រះបាទទេវា នឃ្យិយតិស្ស ព្រះចៅលង្កាទ្វីបជាប្រធាន បានប្ដេជ្ញាព្រះអង្គជាឧបាសក ដល់នូវព្រះក្រែសរណគម៌នាំជាទីពឹងទីរលឹក។ មហាជនភាគច្រើនក៏ដូច្នោះ ដែរ បានប្រគល់កាយថ្វាយខ្លួន ជា ឧបាសក-ឧបាសិកា ព្រមទាំងបាន សំរេចនូវមគ្គផល សមគួរ តាមឧបនិស្ស័យ រៀងៗខ្លួន។ ក្រោយមកក៏ មានបុរសអ្នកមានសទ្ធាទទួលបញ្ញត្តិ និងឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា។

ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ប្រទេសលង្កា ក៏ក្លាយជាប្រទេសកាន់ ព្រះពុទ្ធសាសនា មានពុទ្ធបរិស័ទគោរពបូជាពុទ្ធសាសនាយ៉ាងមាំមួននិង ចំរើនរុងរឿង នេះក៏ដោយសារព្រះរាជបេសកកម្មរបស់ព្រះមហាមហិន្ទ្រ ត្រូវ ដែលចាត់តាំងឡើងដោយព្រះបាទធម្មាសោក ជាព្រះវរវិហារ។

ប្រទេសកម្ពុជាយើងក៏ជាប្រទេសកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា តំណាល គ្នានឹងប្រទេសលង្កានោះដែរ ដោយសារព្រះរាជសកម្មភាពរបស់ព្រះបាទ ធម្មាសោក ទ្រង់បានផ្សាយមក។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ ព្រះមោគ្គលី- បុត្តតិស្សត្រូវ ក៏បានបញ្ជូនព្រះថេរៈ ពីអង្គ គឺ ព្រះសោធនត្ថេរៈ ១ និង ព្រះខុត្តត្ថេរៈ ១ ជាសមណទូត អោយមកផ្សាយព្រះពុទ្ធសាសនា នៅក្នុង ព្រះរាជវង្សានុវង្ស មានប្រទេសខ្មែរ ជាដើម ហើយកុលបុត្រខ្មែរ ទូទាំង

ប្រទេស ក៏បានបញ្ចេញ និងឧបសម្ព័ន្ធ ជាសាមណេរភិក្ខុតាវា ដើម្បី
ញ៉ាំងព្រះពុទ្ធសាសនា អោយបានផ្ទុំផ្អែមរុងរឿងជាហូតមក។ ព្រះមហា
ក្សត្រខ្មែរពិសម័យបុរាណ ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យនឹងបញ្ចេញមូលាស
ដូចមានក៏ស្តុតាងសិលាចារឹក នៅប្រាសាទអង្គរវត្ត ត្រង់ថ្នាក់កណ្តាលពី
ខាងមុខ ដែលនិយាយអំពីព្រះរាជាទ្រង់បំបួសព្រះរាជបុត្រ។ សិលាចារឹក
មួយនិយាយអំពី ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី១ ទ្រង់ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្លាំង
ណាស់ ទ្រង់បានថ្វាយព្រះអង្គជា មហាឧបាសក ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា
សូម្បីតែព្រះរាជបុត្រនៅក្នុងព្រះខននៃព្រះអគ្គមហេសីនៅឡើយ មិនទាន់
ទាំងប្រាបច្បាស់ថាជាបុរសឬស្រីផង ក៏ទ្រង់ទទួលទុកជាមុនថា៖ "កាលបើ
ប្រសូតមកជាព្រះរាជបុត្រ នឹងថ្វាយជាអ្នកឧបាសកព្រះរតនត្រ័យ បើជា
ព្រះរាជបុត្រានឹងអោយទ្រង់ផ្ទួស ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធសាសនា។"

០៤. ខែ អាសាឍ (កក្កដា)

លើកដំបូង

- ព្រះសិទ្ធក្រមាចចេញសាចព្រះដួស
- បុព្វបទ្ធ១២ខ្មែរ ព្រះពុទ្ធសំដែងបឋមនេសនា
" ធម្មបក្កប្បវត្តនសូត្រ " ប្រាសបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ
- បឋមសង្គាយនា (មហាសន្និបាតសង្ឃលើកទី១)

ព្រះសិទ្ធក្ខយានចេញសាងព្រះដួស

នាថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ទី១៥កើត ពេញបូណ៌មី ខែអាសាឍ ឆ្នាំថោះ នៅក្នុងព្រះរាជវាំង នាក្រុងកបិលកស្ថ មានធ្វើពិធីជប់លៀង រាំបែកមួយ យ៉ាងសប្បាយ ដែលព្រះបាទសុទ្ធាទន្ធគ្រាព្វឡើងដើម្បីអបអរសាទរនិង ផ្តល់កិត្តិយសដល់ព្រះអយ្យបុត្ត ព្រះរាហុលកុមារ ដែលទើបនឹងប្រសូត។ យប់ជ្រៅណាស់ទៅហើយ ព្រះអង្គម្ចាស់សិទ្ធត្ថ ទ្រង់តង់ខាងក្រៅព្រះរាជ តំណាក់តែមួយព្រះអង្គឯង ទតមើលពន្លឺព្រះចន្ទនិងហ្វូងតារាទាំងឡាយ។ ព្រះអង្គទ្រង់បានដាក់ព្រះចិន្តាថានឹងចាកចេញអំពីព្រះរាជវាំងទៅស្វែងរក ធម៌ដូចតាបសទាំងឡាយនៅក្នុងព្រៃ នាពាក់កណ្តាលរាត្រីនេះដាច់ខាត។ ទីបំផុតព្រះអង្គយាងចូលទៅក្នុងក្រឡាបន្ទំ ដើម្បីផ្លាស់គ្រឿងអម្ពរ រួចទើប ព្រះអង្គយកព្រះហស្ថ វែកព្រះសន្ធិយា(វាំងនន)សន្សឹម។។ ទ្រង់ទតទៅ កាន់ពិម្ពាយសោធរា ជាមហេសី និងរាហុលជាបុត្រា ដែលកំពុងផ្ទៀងផ្ទាត់ លក់។ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យចង់យាងចូលទៅផ្អែផ្តាំមហេសី នូវពាក្យ ខ្លះមុននឹងទ្រង់យាងព្រះរាជដំណើរចេញ ប៉ុន្តែទ្រង់នៅស្ទាក់ស្ទើរក្នុងព្រះ ចិន្តា។ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះតិរិះថា៖ “អាត្មាអញបានពេលរៀបរាប់ នូវអ្វីៗ ដែលមានសារៈសំខាន់ ប្រាប់ដល់ពិម្ពាយមហេសីសំឡាញ់រួចពីមុនមកអស់ ហើយ។ ប្រសិនជាអាត្មាអញ ដាស់មហេសីក្នុងពេលនេះ ក៏នឹងអាចធ្វើ អោយការចេញដំណើរបស់អាត្មាអញមានការឈឺចាប់រិតតែខ្លាំងឡើង។”

កាលទ្រង់បានពិចារណាដូច្នោះហើយ ទ្រង់ក៏ទម្លាក់វាំងននចុះមក វិញ ហើយក៏យាងថយចេញ។ ព្រះសិទ្ធត្ថទ្រង់មិនទាន់សព្វព្រះហឫទ័យ

សោះ ទ្រង់ចាប់បង្កើបរាំងននម្តងទៀត ដើម្បីទតមើលមហេសីនិងបុត្រា ក្នុងនាទីចុងក្រោយបំផុត។ ព្រះអង្គខំទតយ៉ាងខ្លាំងរហូតដល់រូបភាពរបស់ មហេសីនិងបុត្រាដិតជាប់ក្នុងព្រះអារម្មណ៍។ ទីបំផុត ព្រះអង្គទ្រង់ទម្លាក់ រាំងននចុះមកវិញសន្សឹម។ រួចហើយក៏យាងចេញផុតតែម្តងទៅ។

ខណៈដែលព្រះសិទ្ធត្ថ យាងកាត់តាមល្វែងទទួលភ្ញៀវ ទ្រង់បាន ទតឃើញស្រីអ្នកចម្រៀងនិងរាំ ដេកលក់ស្លូតស្តឹងលើកំរាល មានសក់ សំពឹងសំពោង ហារមាត់ច្រវាប។ ដូចជាត្រីងាប់។ ដែលពេលរំពឹងទន់ល្ងន់ ល្ងែតកាលពីព្រលប់នោះ ក្លាយជាវិងឆ្អឹងដូចជាអង្កត់អុស។ ជើងរបស់គេ គង់គាក់លើគ្នាទៅវិញទៅមកដូចជាមនុស្សស្លាប់នៅក្នុងទីសមរភូមិ។ ព្រះ សិទ្ធត្ថមានព្រះអារម្មណ៍ដូចជាទ្រង់យាងកាត់តាមព្រៃខ្មោចដ៏ស្ងាត់ជ្រងំ។

ពេលព្រះអង្គយាងដល់ក្រោលសេះ ទ្រង់ទតឃើញ នាយសារទី មិនទាន់ដេកនៅឡើយ។ ឆន្ទមាត្យ បានដឹក សេះកណ្តុកៈ ដែលបានពាក់ បង្ហៀវនិងកែប្បូនជាស្រេចហើយនោះមកថ្វាយព្រះអង្គ។ នាយឆន្ទមាត្យ ត្រូវបានព្រះសិទ្ធត្ថអនុញ្ញាត អោយធ្វើដំណើរទៅជាមួយដែរ។ ព្រះសិទ្ធត្ថ និងនាយសារទីបណ្តើរសេះកណ្តុកៈចេញដំណើរយឺតៗ និង យ៉ាងស្ងៀម ស្ងាត់បំផុត សំដៅទៅកាន់ក្លោងទ្វាររាំង ខាងក្រៅ។ ឆ្នាំទ្វារទាំងអស់ដេក លក់ស្ងាត់ឈឹង ដែលជាឱកាសមួយធ្វើអោយព្រះសិទ្ធត្ថ និងឆន្ទមាត្យ អាចឆ្លងកាត់តាមក្លោងទ្វាររាំងនោះបានយ៉ាងស្រួល។ ព្រះសិទ្ធត្ថទ្រង់គង់ លើខ្នងសេះកណ្តុកៈ ដោយដាក់នាយឆន្ទមាត្យអោយអង្គុយនៅពីខាង

ក្រោយ។ សេះកណ្តុកៈលន់យ៉ាងពេញទំហឹងឆ្ពោះទៅទិសខាងត្បូងក្រោម
ពន្លឺព្រះចន្ទដ៏ថ្លា នាព្រឹកថ្ងៃពេញបូរមី។

កាលទ្រង់យាងចេញទៅបានបន្តិច ក៏មានមាហាធិរាជ មកបង្អាក់
ព្រះដំណើរបស់ព្រះអង្គថា៖ "នែសិទ្ធិត្ថ! ចូរអ្នកកុំយាងចេញទៅឬសអី
លុះអំណើ៖តែវង្សទៀតទេ សម្បត្តិក្រសីងកើតឡើងដល់អ្នកហើយ។"

ប៉ុន្តែ ព្រះសិទ្ធិត្ថទ្រង់កាត់ព្រះហឫទ័យ ហើយពោលតប នឹងមា
វិញថា៖ "អាត្មាអញមិនអាចឆ្ពោះដោយនឹងសម្បត្តិមហាចក្រនោះឡើយ។
លុះព្រះអង្គបានឃ្លាតចាកខន្ធសន្តានអស់ហើយ ទ្រង់បន្តិចៗព្រះវាចាថា៖
"រាហុល! រាហុល!" រួចទ្រង់ញាក់សេះអស្សុតរ បន្តព្រះរាជដំណើរទៅ
មុខទៀតយ៉ាងលឿន។

នេះគឺជាការធ្វើដំណើរមួយ យ៉ាងវែង លេចវាលចូលព្រៃ លេច
ព្រៃចូលវាល រហូតដល់ពេលថ្ងៃរះ ទើបព្រះសិទ្ធិត្ថនិងឆន្ទអាមាត្យ បាន
ឆ្លងផុតព្រំដែននគរបីគឺ៖ កម្រិតស្តុ ១ សាតត្ថី ១ និង ឆេសាសី ១ អស់
ចម្ងាយឆ្លូវប្រមាណ៣០យោជន៍(ប្រហែលជា២១៨គីឡូម៉ែត្រ)និងឆ្លងកាត់
ស្ទឹងអនោមា មុននឹងព្រះអង្គទ្រង់យាងទៅដល់មាត់ព្រៃស្តុកមួយ ឈ្មោះ
អនុបិយម្ភ័ន ក្នុងដែន ឆន្ទៈ ក្នុងខេត្តពិហារ សព្វថ្ងៃនេះ។

ព្រះអង្គម្ចាស់សិទ្ធិត្ថទ្រង់លោតចុះអំពីខ្នងសេះកណ្តុកៈ ហើយទ្រង់
ថ្លែងអំណរគុណដល់សេះនោះថា៖ "នែកណ្តុកៈសំឡាញ់! ខ្ញុំអរគុណច្រើន
ណាស់ ដែលអ្នកបានជូនដំណើរខ្ញុំមកដល់ទីនេះ។"

អាជានេយ្យកណ្តុកៈងើបក្បាលអង្រួន ហើយសម្លឹងទៅកាន់ព្រះ
អង្គ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ និងពេញចិត្តជាទីបំផុត។

ព្រះសិទ្ធិគ្រូទ្រង់ដកព្រះខ័នចេញអំពីស្រោម ដែលចងភ្ជាប់នឹងកែប
សេះ រួចទ្រង់ចាប់ក្របួចព្រះមោលី(ផ្ទួងសក់) ដោយព្រះហស្តឆ្វេង កាត់
ព្រះកេសា(សក់) អោយនៅខ្លីស្មើត្រឹមបួស ឬត្រឹមពីរឆ្នាប់។ ទ្រង់ក៏ហុច
ព្រះមោលី ជាមួយព្រះខ័ននោះ ទៅអោយឆន្ទអាមាត្យ។ បន្ទាប់មកព្រះ
អង្គដោះខ្សែព្រះសុរាង ហុចអោយទៀត មុននឹងព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលថា
"ឆន្ទអាមាត្យ! សូមបងប្រុសយកវត្ថុទាំងអស់នេះ ទៅថ្វាយដល់ព្រះវរ
បិតាខ្ញុំផង និងបង្គំទូលព្រះអង្គអោយជឿទុកព្រះទ័យលើខ្ញុំចុះ។ ខ្ញុំមិនមែន
ជាអ្នករត់ចោលគេហដ្ឋានដើម្បីគេចវេននូវការទទួលខុសត្រូវការងាររបស់
ខ្ញុំនោះទេ។ ខ្ញុំមកនេះពីក្នុងនាមនៃមនុស្សទាំងឡាយ និងសំរាប់សព្វសត្វ
លោក។ សូមបងប្រុសជួយអង្វរលួងលោម ដល់ព្រះវរបិតា ព្រះមាតុប្រា
និងមហេសី ពិម្ពាជ័យសោធរា ជំនួសខ្ញុំផងណា!"

ពេលលើកដៃទទួលព្រះសុរាង ជាចុងក្រោយ នាយឆន្ទស្រក់ទឹក
ភ្នែកមាំត់។ ហើយក្រាបទូលវិញយ៉ាងរាក់រាល់ថាៈ "បិតិត្រព្រះអង្គម្ចាស់
រាល់ព្រះអង្គនឹងព្រួយព្រះហឫទ័យខ្លាំងហើយ ចំពោះព្រះអង្គ។ ទូលបង្គំ
មិនដឹងជាយកពាក្យអ្វីទៅពណ៌នាទូលព្រះមហាក្សត្រ និងព្រះមហាក្សត្រិ
យានី ព្រមទាំងព្រះនាងពិម្ពា ដែលជាមហេសីរបស់ព្រះអង្គបានឡើយ។
បិតិត្រព្រះអង្គម្ចាស់! តើព្រះអង្គផ្ញើនៅក្រោមដើមឈើ ដូចជាតាបស្សី

ម្តេចនឹងកើត បើក្នុងជីវិតរបស់ព្រះអង្គៗពុំដែលស្គាល់អ្វីក្រៅអំពីព្រះសយ
នា និងជាហ៊ុំដ៏ទន់ភ្លើយ និងកក់ក្តៅ យ៉ាងដូច្នោះសោះនោះ?”

ព្រះសិទ្ធិត្ថបទមានព្រះបន្ទូល ដោយព្រះភ័ក្ត្រញញឹមថា: “សូមកុំ
ចារអ្វី បងប្រុស! មនុស្សដទៃគេរស់នៅយ៉ាងណាកើត ខ្ញុំក៏អាចរស់
បានដូចជាគេ យ៉ាងនោះដែរ។ សូមទុកអោយខ្ញុំនៅទីនេះ តែម្នាក់ឯងចុះ
មិនអីទេ!”

ព្រះសិទ្ធិត្ថយកព្រះហស្តអង្អែកក្បាលសេះកណ្តុកម្តងទៀត ថា:
“កណ្តុកសំឡាញ់! ឥឡូវនេះ អ្នកវិលទៅកាន់ព្រះបរមរាជវាំងជាមួយនឹង
ឆន្ទអាមាត្យវិញចុះ!”

កាលចេញដំណើរចុះពីរង្វង់ព្រះចក្ខុនៃព្រះសិទ្ធិត្ថបន្តិចមក សេះ
កណ្តុកដែលមានចិត្តនឹកស្រឡាញ់អាណិតម្ចាស់ខ្លាំងពេកនោះ ក៏បែក
ទ្រូងស្លាប់ទៅ។ ចំណែកឯឆន្ទអាមាត្យ កាលបើសេះកណ្តុកបែកទ្រូងស្លាប់
ចោលហើយ ក៏ស្តាយបង្វិចដើរត្រឡប់ទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្ថវិញដោយ
សេចក្តីទុក្ខទោមនស្ស យ៉ាងក្រៃលែង។

បុណ្យអាសាធិបូជា (ធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ)

ពីរខែ បន្ទាប់អំពីថ្ងៃព្រះសមណគោតមបានត្រាស់ដឹងមក គឺនៅ ថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូរមី ខែអាសាឍ ឆ្នាំកានោះឯង ព្រះពុទ្ធច្រង់សំដែង នូវបឋមទេសនា ធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ ដើម្បីប្រោស បញ្ចូលគ្នាធម៌ ដែល នៅក្នុងព្រៃសិបតនមិត្តទាយវិន័យក្រុងពារាណសី។ កាលបានស្តាប់ ព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះពុទ្ធចមក បញ្ចវត្តិយទាំង៤រូប ក៏មានជំនឿជឿ ជាក់លើព្រះអង្គ ព្រមទាំងសំបូលជាកិត្តក្នុងពេលនោះតែម្តង។

អស្សជីព្រាហ្មណ៍ ដែលកំពុងអង្គុយភាវនាតបធម៌ នៅក្នុងឧទ្យាន ម្រឹតទវៈ នាព្រៃសិបតនមិត្តទាយវិន័យនោះ បានក្រឡេកឃើញព្រះសង្ឃ មួយអង្គលឺមាអំពីចម្ងាយ កំពុងតែនិមន្តចូលមក តាមភ្លេងទ្វារឧទ្យាន។ ពេលព្រះសង្ឃនោះ និមន្តចូលមកជិតដល់ ទើបអស្សជីដឹងថា គ្មានអ្នក ណាប្រកាសព្រះសិទ្ធិឡើយ។ អស្សជីព្រាហ្មណ៍ក៏ស្ទុះក្រោកម្នីម្នាទៅប្រាប់ ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ជាសំឡាញ់ខ្លួនទាំង៤រូបទៀត អោយបានដឹងផង។ គន្លឹះ៖ បានពោលប្រាប់សំឡាញ់ថា៖ "ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ! សិទ្ធិគោតម នេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីល្មោក បោះបង់មគ្គៈចោលទាំងពាក់កណ្តាល ផ្លូវ។ ជាអ្នកបរិភោគនូវចាយ និងទឹកដោះ(តោ) ព្រមទាំងប្រលែងលេង ជាមួយភ្លេង។ កូនអ្នកស្រុកទៀតផង។ សិទ្ធិនេះ ប្រមាទមើលងាយដល់ ពួកយើងខ្លាំងណាស់ និងធ្វើអោយពួកយើងអាប្រមាទនិក្ខិយសទៀតផង។ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គនិមន្តមកហើយ ខ្ញុំគិតថាពួកយើងនឹងមិនគួរថ្វាយបង្គំ មិនគួរនាំគ្នាក្រោកទទួល និង មិនគួរទទួលយកចាត្រអំពីព្រះអង្គឡើយ។

ប៉ុន្តែ យើងត្រូវតែរៀបចំក្រាលអាសនៈ(កន្ទេល)បំរុងទុក បើព្រះអង្គចង់
អង្គុយក៏អង្គុយទៅចុះ។”

បញ្ជីគ្លីយភិក្ខុប្តេជ្ញានឹងគ្នាថា យើងមិនត្រូវស្វាគមន៍ព្រះសិទ្ធក្នាជា
ដាច់ខាត។ ប៉ុន្តែ អ្វីៗដែលបានកើតឡើងក្នុងពេលព្រះពុទ្ធចូលមកដល់ទី
នោះ វាជួយស្រឡះតែម្តង។ ពេលព្រះពុទ្ធយាងចូលដល់ក្លោងទ្វារឧទ្យាន
បញ្ជីគ្លីយទាំង៤រូប ចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង នូវពន្លឺស្មៅដែលចាំងសាយ
ចេញអំពីព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គ។ បញ្ជីគ្លីយទាំង៤រូប ភ្លេចពាក្យបដិញ្ញា
នឹងគ្នាអស់រលីង បែរជានាំគ្នាត្រេកអរ ស្ទុះក្រោកឈរ ហើយនឹងរត់ទៅ
ទទួលស្វាគមន៍ព្រះពុទ្ធ ដោយមិនដឹងខ្លួន។

ព្រះពុទ្ធហាក់ដូចជាហ៊ុំព័ទ្ធជុំវិញ ទៅដោយអាការៈនៃពន្លឺ។ មួយ
ជំហានៗដែលព្រះអង្គឈាន បញ្ជាក់នូវកម្លាំងទឹកចិត្តដែលកម្រោកបាន។
ការទតសម្លឹងយ៉ាងយកព្រះទ័យទុកជាកំររបស់ព្រះអង្គ អាចធ្វើអោយអន្ត-
រាយ ដល់ចេតនារបស់បញ្ជីគ្លីយទាំង៤រូប ដែលមានបំណងចង់ព្រងើយ
កន្តើយ និងប្រមាទមើលងាយព្រះអង្គ។ គោរពក្នុងចិត្ត ព្រះពុទ្ធនឹង
ព្រះពុទ្ធ រួចក៏ទទួលយកពាក្យអំពីព្រះអង្គ។ មេធាវី ស្ទុះទៅជិត
ព្រះពុទ្ធ រួចក៏ទទួលយកពាក្យអំពីព្រះអង្គ។ មេធាវី ស្ទុះទៅដងទឹកយក
មកប្រគេនព្រះអង្គលាងព្រះហស្តនិងព្រះបាទា។ គន្ធិយៈ ទាញយកកន្ទេល
មកក្រាលថ្វាយ។ វត្សៈ រកបានថ្លិតស្លឹកភ្លោកមួយ មកបក់ថ្វាយព្រះអង្គ។
អស្សជីឈរនៅជ្រុងម្ខាង មឹងម៉ាំង មិនដឹងជាធ្វើអ្វីកើត។ បន្ទាប់អំពីព្រះ
ពុទ្ធលាងជិះព្រះហស្តនិងព្រះបាទាមក ទើបអស្សជីដឹងថាខ្លួនត្រូវចាក់

ទឹកក្ដៅឧណ្ហាមួយផ្តិលទៀត មកថ្វាយព្រះអង្គ។ ពេលនោះ បញ្ចវគ្គិយ
ទាំង៤រូបនាំគ្នាហៅព្រះពុទ្ធដោយចំព្រះនាមថា "សិទ្ធីន្ត" ផង និងពាក្យ
ថា "អាតុសោ" ផង។

បញ្ចវគ្គិយទាំង៤រូបអង្គុយដំកង់ព័ទ្ធជុំវិញព្រះពុទ្ធលើកដៃប្រណម្យ
ហើយមើលឆ្ពោះត្រង់ចំព្រះភ័ក្ត្រព្រះសាស្តាដែលព្រះអង្គកំពុងតែទតមើល
ដោយសុភាព ទៅកាន់បញ្ចវគ្គិយទាំង៤រូបនោះវិញដែរ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះ
តម្រាស់ថា៖ "ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ! ឥថាគតបានឆ្ងាយចាកកិលេស
រួចស្រេចអស់ហើយ ឥថាគតបានរកឃើញនូវ ព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ដ៏
ឧត្តមដោយខ្លួនឥថាគតផ្ទាល់។ ចូរអ្នកទាំងឡាយតម្កល់នូវ សោតាឃ្មៈ -
សាធុ រង់ចាំស្ដាប់នូវ អមតធម៌ នោះចុះ ឥថាគតនឹងសំដែងនូវធម៌នោះ
ដល់កុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលបានចាកចោលផ្ទះ ហើយមកបួសដើម្បីជា
ប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌។ បើអ្នកទាំងឡាយណាបានប្រតិបត្តិតាមពាក្យ
ប្រៀនប្រដៅរបស់ឥថាគតហើយ អ្នកទាំងឡាយនោះពុំយូរឡើយ ក៏នឹង
បានយល់ច្បាស់ដោយបញ្ញាខ្លួនឯងនូវ អនុត្តរធម៌ ដែលជាទីបំផុតនៃ មគ្គ
ព្រមទាំងនឹងបានសំរេចសំរាននៅ ដោយឥរិយាបថទាំង៤នោះ គឺ៖
ជេក ដើរ ឈរ និង អង្គុយ។"

អស្សជិកិត្ត ហាក់ដូចជាជឿពាក់កណ្តាល មិនជឿពាក់កណ្តាល
នូវព្រះពុទ្ធមីការនេះ។ រីឯ ភិក្ខុ៤រូបទៀតប្រហែលជាមានការចាប់អារម្មណ៍
ដូចជាអស្សជិកិត្តដែរ។ ដោយគ្មានភិក្ខុរូបណាបញ្ចេញយោបល់អស់មួយ

ស្របកម្មក ទើបកោណ្ឌញ្ញភិក្ខុពោលឡើង ដោយប្តេជ្ញាថា៖ “អាវុសោ តោតម! ព្រះអង្គមិនទាំងទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវ ខន្តិយនុស្សធម៌ ដែលជា ធម៌វិសេស ដោយញ្ញាណនិងទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកំចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តផង ដោយការប្រតិបត្តិផង ដោយអំពើដែលអ្នកដទៃធ្វើ តាមបាន ដោយកម្រផង និង ឥឡូវនេះ ក៏ព្រះអង្គប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោក ច្រើនផង និងឃ្លាតចាកព្យាយាមផង។ តើអោយពួកយើងជឿព្រះអង្គថា ជាអ្នកបានរកឃើញផ្លូវត្រាស់ដឹងនោះ ដូចម្តេចនឹងកើត?”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទតឆ្ពោះចក្ខុភិក្ខុកោណ្ឌញ្ញ ហើយក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរថា៖ “មើលកោណ្ឌញ្ញ! អ្នកធ្លាប់ស្គាល់តថាគតជាយូរយាណាស់មកហើយ តើ រាល់ពេលទាំងអស់នោះ តថាគតធ្លាប់បានភូតភរអ្នកដែរឬទេ?”

កោណ្ឌញ្ញបង្គំទូលថា៖ “ពិតជាមិនដែលមានទេព្រះអង្គ! ទូលបង្គំ មិនដែលឮព្រះអង្គពោលពាក្យភូតភរហាក់សោះឡើយ។”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់បន្តទៀតថា៖ “បើដូច្នោះមែន សូមសំឡាញ់ទាំង ឡាយ ជឿសោតាស្តាប់តថាគត អោយបានច្បាស់នូវអមតធម៌ ដែល តថាគតបានរកឃើញនោះចុះ។ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ! អ្នកពិតជាមានភ័ក្ត្រ សំណាងធំណាស់ ដោយបានស្តាប់នូវអមតធម៌ ដែលជាផ្លូវដ៏ឧត្តមនេះ មុនគេបង្អស់។ ធម៌នេះ មិនមែនជាលទ្ធផលនៃការសង្វែងគិតទេ តែជា ផលដែលបានមកអំពីការពិសោធរបស់តថាគតផ្ទាល់តែម្តង។”

កោណ្ឌញ្ញភិក្ខុលើកដៃប្រណម្យ ហើយក៏ពោលជំនួសភិក្ខុជាមិត្ត

សំឡាញ់ខ្លួនថា៖ "បពិត្រសំឡាញ់គោតម! សូមព្រះអង្គបង្ហាញពួកយើង
អោយបានដឹងអំពីមេត្តាធម៌និងផ្លូវដ៏ឧត្តម(អរិយមគ្គ) របស់ព្រះអង្គនោះ
ផងមើល។"

ព្រះពុទ្ធចាប់ផ្ដើមសំដែងនូវ អន្តរាមិ (ធម៌ថោកទាប) ២ប្រការប្រាប់
បញ្ជីឆ្លើយកិច្ចថា៖ "ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ! មានធម៌អមសង្ខារ២ប្រការ
ដែលមនុស្សនៅលើមគ្គៈឬបព្វជិត ត្រូវចៀសវាង និងមិនគួរសេពគប់។
ធម៌អមសង្ខារទាំងពីរប្រការនោះគឺ៖

១. ភាវសុខន្តិកានុយោគ : ការជំរុញខ្លួន អោយធ្លាក់ចុះទៅក្នុង
អន្ទងកាយភិលេស ដែលជាបស់បុព្វជន។

២. អត្តកិច្ចវិចារនុយោគ : ការប្រឹងធ្វើតបកម្មដែលបង្កត់ធ្វើបាប
ខ្លួនឯង អោយលំបាកវេទនា នៅពេលដែលខ្លួនកំពុងតែត្រូវការ ចៀស
មិនទាន់រួចនៅឡើយ។

អន្តរាមិទាំងពីរប្រការនេះ មានលក្ខណៈថោកទាប គឺជាធម៌របស់
អ្នកស្រុក មិនមែនជាធម៌របស់អរិយបុគ្គលឡើយ។ អន្តរាមិនេះ តថាគត
ធ្លាប់បានសេពគប់ប្រព្រឹត្តពីដើមរួចមកហើយ។ បានយល់យ៉ាងច្បាស់ទើប
តថាគតលះបង់ចោល នៅក្នុងពេលធ្វើទុក្ខរកិរិយានោះទៅ។ ផ្លូវខុសទាំង
ពីរយ៉ាងនេះ មិនអាចធ្វើអោយបុគ្គលបានសំរេចនូវពន្លឺត្រាស់ដឹងបានទេ។
ផ្លូវដ៏ឧត្តមដែលតថាគតបានរកឃើញនោះ គឺជា ផ្លូវឧត្តម ឬ មគ្គិយា
មធិមគ្គា ដោយច្រានចោលនូវផ្លូវអមសង្ខារទាំងពីរប្រការនេះ និងជាផ្លូវ

ដំបូងដែលអាចនាំអោយអ្នកប្រតិបត្តិកើតមានចក្ខុវិស័យ សំរេចការស្រាវជ្រាវ ដឹងនូវអរិយធម៌ ដើម្បីព្រះនិព្វាន និងដើម្បីរក្សាមុតចាកទុក្ខ។ ថ្នូរ ដ៏ឧត្តមនោះ ប្រកបដោយអង្គ ហៅថា "អង្គខ្លីមធ្យម" គឺជាធម៌ដែល តថាគតបានប្រតិបត្តិផ្ទាល់ខ្លួនឯង រួចមកហើយ។ បានធ្វើអោយ តថាគត បានសំរេចនូវ ការស្រាវជ្រាវដឹង។ ថ្នូរដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ នោះគឺ៖

១. សម្មាទិដ្ឋិ : ការមើលឃើញត្រូវ គឺមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់ នូវ ចតុរិយសច្ចធម៌។

២. សម្មាសង្កប្ប : ការព្រិះព្រិះត្រូវ គឺព្រិះព្រិះមិនបៀតបៀន មិន ចង់បានទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ និង ព្រិះព្រិះចេញចាកកាម។

៣. សម្មាធារា : ការពោលពាក្យត្រូវគឺនិយាយតែពាក្យសំដីណា ត្រឹមត្រូវ វៀរចាកវច្ចុទ្ធវិរាធយ៉ាងគឺ៖ មុសាវាទ(ការពោលពាក្យកុហក) ១ បិសុនាវាទ(ការពោលពាក្យព្យុះញង់បំបែកបំបាក់)១ ផុសាវាទ(ការ ជេរប្រទេចផ្តាសារនិងផ្សេងៗ)១ និង សម្មប្បលាវាទ(ការនិយាយ លេងសើច ឥតប្រយោជន៍)។

៤. សម្មាភម្មន្តា : ការងារត្រឹមត្រូវគឺប្រកបការងារដោយសុចរិត យុត្តិធម៌ វៀរចាកនូវកាយទុច្ចរិតយ៉ាងគឺ៖ ចាណា(ការសម្លាប់សត្វមាន ជីវិត)១ អទិន្នា(ការលួចទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ)១ និង កាមេ(ការប្រព្រឹត្ត ខុសក្នុងផ្លូវកាម)។

៥. សម្មាភាសៈ : ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ គឺរស់នៅក្នុងមុខរបរដែល ស្របច្បាប់និងដោយឥន្ទ្រធម៌។ វៀរចាកនូវជំនួញខុស៥ប្រការគឺ: ជួញ គ្រឿងសាស្ត្រាវុធ១ ជួញមនុស្ស១ ជួញសាច់១ ជួញគ្រឿងស្រវឹង១ និង ជួញថ្នាំពិស១។

៦. សម្មាធារាមៈ : ការព្យាយាមត្រូវ គឺព្យាយាមលះចាប់ ដែល កើតរួចហើយ ខាងមិនអោយចាប់ថ្មីកើតឡើងបាន។ រក្សាទុកកុសល ដែលបានកើតរួចហើយ។ កុសលដែលមិនទាន់កើតធ្វើអោយកើតឡើង។

៧. សម្មាសតិ : ការនឹករលឹកត្រូវ គឺការដក់លំចិត្តត្រូវក្នុងសតិ- បដ្ឋាន៤គឺ: ដក់លំក្នុងកាយ១ វេទនា១ ចិត្ត១ និង ធម្មៈ១ ថាគ្រាន់តែ ជាកាយ ជាវេទនា ជាចិត្ត និងជាធម្មៈ តែប៉ុណ្ណោះ។ ពុំមែនជាសត្វ ឬ ជាបុគ្គល ដែលមានសភាពសោះសូន្យទេ។ នោះឡើយ។

៨. សម្មាសមាធិ : ការដក់លំចិត្តនឹងត្រូវ គឺជាការបស់ចិត្តនិង ចេតសិក ជាកុសលដែលដក់លំស្មើល្អ ក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ គឺស្ងប់ចាក និវរណធម៌ទាំង៥។

ម្ចាស់អាវុស្សាទាំងឡាយ! ផ្លូវកណ្តាល (មជ្ឈិមាបដិមា) នេះ គឺជាគតតាមគ្រាន់ដឹងរួចស្រេចហើយ។ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ចងចាំទុកក្នុង ចិត្តអោយច្បាស់ថា មានតែផ្លូវដ៏ប្រសើរទាំង៨យ៉ាងឬអដ្ឋង្គិកមគ្គ នេះទេ ដែលអាចជួយដល់សត្វលោក អោយវៀរចាកផុតអំពើសេចក្តីទុក្ខ នៅក្នុង ចំណង់លោកិយ និង តាំទៅដល់ពន្ធត្រាស់ដឹង ជាទីបំផុតបាន។

ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ! តថាគតក៏បានពិចារណារកឃើញ នូវ
សេចក្តីទុក្ខ ដែលកើតមានដល់សត្វលោក។ សត្វលោកមានសេចក្តីទុក្ខ
ចៀសពុំរួចឯងគឺ៖

១. ទុក្ខអវិយសច្ចៈ គឺទុក្ខជាសេចក្តីពិត ឬវត្ថុមាននៃទុក្ខ ដែល
កើតមានដល់មនុស្សនិងសត្វលោកទាំងអស់ ពុំអាចចៀសផុត គ្រាន់តែ
អ្នកខ្លះមានតិច អ្នកខ្លះមានច្រើន តែប៉ុណ្ណោះ។ ទុក្ខអវិយសច្ចៈមាន៤គឺ៖

(១). ជាតិទុក្ខ គឺទុក្ខព្រោះតែមានជាតិកំណើត(តាំងពីនៅក្នុងផ្ទៃ
ម្តាយម្តេច)។

(២). ជរាទុក្ខ គឺទុក្ខព្រោះឈឺ មានជម្ងឺតម្កាត់ មកបៀតបៀន
ដល់រូបកាយ។

(៣). ជរាទុក្ខ គឺទុក្ខព្រោះរូបកាយចាស់ត្រាំត្រា និងទ្រុឌទ្រោម។

(៤). មរណទុក្ខ គឺទុក្ខព្រោះសេចក្តីស្លាប់(ឈឺចុកចាប់ខ្លាំង នៅ
ពេលជិតស្លាប់)។

ក្រៅអំពីទុក្ខទាំង៤យ៉ាងនេះ មនុស្សនិងសត្វមានទុក្ខច្រើនប្រភេទ
ទៀត ដូចជាទុក្ខព្រោះព្រួយបារម្ភ ភ័យ ខ្លាច និង ច្រណែន ប្រថុណ្ណ
អស់សង្ឃឹម ព្រាត់ព្រាស លែងលះប្តីប្រពន្ធ ចង់មានចង់បានខ្លាំងពេក
សេពតប់ជាមួយមនុស្សពាល មិនបានសំរេចបំណងអ្វីមួយ និង ជំពាក់
ចិត្តខ្លាំង(ស្រឡាញ់)ទៅលើវត្ថុអ្វីមួយ ។ល។

២. សមុទយអរិយសច្ចៈ គឺទុក្ខជាសេចក្តីពិត ដែលកើតឡើង អំពីហេតុអ្វីមួយដ៏ពិតប្រាកដ ឬជាបុព្វហេតុនៃទុក្ខ។ តថាគតបានធ្វើការ ពិចារណាទៅឃើញថា ហេតុដែលនាំអោយមានសេចក្តីទុក្ខបែបនេះមាន ពីរយ៉ាងគឺ៖ អវិជ្ជា និង តណ្ហា។

អវិជ្ជា គឺសេចក្តីល្ងង់ខ្លៅ ដែលមិនយល់ដឹងនូវហេតុដែលនាំ អោយមានទុក្ខ។ អវិជ្ជានេះហើយ ជាហេតុនាំអោយកើតតណ្ហា ឡើង។ ដោយសារតែអវិជ្ជា មនុស្សមិនអាចមើលឃើញរឿងពិតនៃជីវិតរបស់ខ្លួន ទេ ហើយគេតែងត្រាំជាប់ជានិច្ចនៅក្នុងសេចក្តីលោភៈ ទោសៈ មោហៈ សោកសង្រេង ភ័យខ្លាច សប្បាយភ្លើតភ្លើន និងការអស់សង្ឃឹម។ល។

តណ្ហា គឺជាធម្មជាតិសាសនាអោយកើតទៀត និងអោយត្រេក ត្រអាលក្នុងភពនានា ឬក្នុងអារម្មណ៍នានា។ តណ្ហាទាំងអស់នោះគឺ៖

- (១). ភាវតណ្ហា : សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមភព។
- (២). ភវតណ្ហា : សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូបភព។
- (៣). វិភវតណ្ហា : សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងអរូបភព។

៣. និរោធអរិយសច្ចៈ គឺការផុតរលត់នូវទុក្ខ ជាសេចក្តីពិត ឬ ការបញ្ឈប់ទុក្ខ។ តថាគតបានពិចារណាទៅឃើញថា មានតែនិព្វានមួយ ទេ ដែលជាកន្លែងសំរាប់រលត់ទុក្ខ។ ដើម្បីអោយបានផុតអំពីសេចក្តីទុក្ខ ត្រូវតែផ្តាច់ឫសកែវរបស់វា គឺអវិជ្ជានោះអោយអស់រលីង។ ការយល់ដឹង

នូវសច្ចភាពនៃជីវិត អាចនាំមកនូវការបញ្ឈប់ទុក្ខជាទីបំផុត ហើយក៏នាំ
អោយកើតមានសេចក្តីស្ងប់កាយ និងរីករាយក្នុងចិត្ត។ ឥថាឥតប្រតិបត្តិ
តាមអដ្ឋង្គិកមគ្គ ជាផ្លូវដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨នេះទុកជាមាតិកាសំរាប់
រំលង់ទុក។

៤. ឧត្តរិយសច្ចៈ គឺផ្លូវនាំអោយផុតទុក្ខ ជាសេចក្តីពិត ឬផ្លូវ
រំលង់ទុក។ ឥថាឥតបានពិចារណាឃើញថា មានតែការប្រតិបត្តិតាមផ្លូវ
កណ្តាលឬមជ្ឈិមាបដិមទានេះទេដែលអាចរំលង់ទុក្ខឆ្លងដល់និព្វានបាន។

នៅពេលដែលព្រះពុទ្ធកំពុងសំដែងនូវចតុរិយសច្ចៈនេះ ធម្មចក្ក
ឬ ភ្នែកមើលឃើញធម៌ ព្រាសចាកកិលេស និងមន្ទិល ក៏កើតមានដល់
កោណ្ឌញ្ញកិត្ត។

ភិក្ខុកោណ្ឌញ្ញបានពិចារណាឃើញថា៖ "សង្ខារទាំងឡាយ ដែល
កើតឡើងហើយ រមែងរលត់បាត់ទៅវិញជាធម្មតា"។ ភិក្ខុកោណ្ឌញ្ញបាន
ក្រេបរសជាតិពន្លឺត្រាស់ដឹងដោយទឹកចិត្តរីករាយនិងច្បាស់លាស់ហើយ។

កាលបើព្រះធម្មចក្ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងទៅដូចជា
គេបង្វិលហើយ កុម្មុវេរតាទាំងឡាយក៏បន្តិចនូវសួរសួរថា ព្រះធម្មចក្កនេះ
មិនមានចក្ខុដទៃណាប្រសើរជាងឡើយ។ ទោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍
ក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ជនណានីមួយក្តី នៅក្នុងលោកនេះ មិនអាចប្រព្រឹត្ត
ទៅបានឡើយ។ ឥឡូវនេះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានប្រព្រឹត្តទៅបានហើយក្នុង

ឥសិបតនមិត្តទាយវន ទៀបក្រុងពារាណសី។ ទេវតាទាំងឡាយក្នុងឋាន
 ចាតុម្មហារាជិកា បានឮសម្លេងរបស់ ភុម្មទេវតាហើយ ក៏បន្តិទូរសម្លេង
 នេះដូចគ្នា។ ទេវតាទាំងឡាយក្នុងឋានការត្តិដ្យ បានឮសម្លេងរបស់ចាតុ-
 ម្មហារាជិកា ក៏បន្តិទូរសម្លេងនេះដូចគ្នា។ ទេវតាទាំងឡាយក្នុងយាមា...
 ក្នុងឋានតុសិត..... ក្នុងឋាននិម្មានរតី.....ក្នុងឋានបរិនិម្មិតវសវត្តិ.....
 ក្នុងឋានព្រហ្ម ក៏បន្តិទូរសូរសព្ទនេះ ដូចគ្នាដែរ។ កាលសូរសព្ទនេះបាន
 លាន់ពួកដំរើងទៅដល់ឋាន ព្រហ្មលោកហើយ លោកធាតុទាំងមួយម៉ឺន
 ក៏កកើតកំរើកញាប់ញ័រចំប្រប់ឡើង។ ឥន្ទ្រិស្សីដ៏ធំមហិមារកប្រមាណមិន
 បាន (លើសអំពីអាទុក្ខាររបស់ទេវតាទាំងឡាយ) ក៏ភ្លឺចាំងចែង ច្រកដ
 ឡើង ក្នុងលោកយើងនេះ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ចង្អុលទៅកាន់កោណ្ឌញ្ញក្រាហ្មណ៍ ហើយបន្តិទូរព្រះ
 ឧទានវាចាថា៖ “មើលហ្នក! កោណ្ឌញ្ញបានត្រាស់ដឹងពិតច្រកដហើយ!
 មើលហ្នក! កោណ្ឌញ្ញបានទទួលមគ្គៈនៃឥន្ទ្រិស្សីត្រាស់ដឹងហើយ!”

ក្នុងគ្រានោះឯង កោណ្ឌញ្ញក្រាហ្មណ៍ ក៏បានដល់ បានជឿស៊ប់
 បានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ហើយបានឆ្លងផុតសេចក្តីមន្ទិលសង្ស័យ
 និង បានដល់នូវ សេចក្តីញៀវក្លា មិនជឿបុគ្គលដទៃណា ក្រៅអំពីព្រះ
 សាស្តាទៀតឡើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះពុទ្ធភោគម ជាពាក្យយ៉ាងនេះថា៖
 “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាច្រាសខ្ញុំព្រះអង្គ សូមបញ្ចេញ
 និង ឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ។”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់នូវពាក្យយ៉ាងនេះថា៖ “ម្ចាស់អាវុសោកោណ្ឌញ្ញ អ្នកចូរជាភិក្ខុចុះ! ចូរអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីនឹងធ្វើនូវនិព្វានជា ទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងឡាយ ដោយប្រពៃចុះ។”

កោណ្ឌញ្ញភិក្ខុក៏មាននាមបញ្ញត្តថា “អញ្ញកោណ្ឌញ្ញៈ” និងបាន ជា ឯតនគ្គ គឺអ្នកស្គាល់នូវពេលវេលា ហៅថា “វត្តិញ្ច” ចាប់តាំងតែអំពី ពេលនោះមក។

កាលឃើញសភាពបែបនេះកើតឡើង ភិក្ខុអង្គទៀតក៏ស្រវាងើប ទៅថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធ សុំប្រគល់កាយថ្វាយខ្លួន ធ្វើជាសាវករបស់ព្រះអង្គ ដែរ។ ពេលភិក្ខុទាំងអស់ថយទៅអង្គុយ នៅក្នុងកន្លែងដ៏គួរសមវិញ ព្រះ ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “ម្ចាស់អាវុសោកាំងឡាយ! កុមារជាច្រើននៅឯឧវុល និតម ឯណោះ បាននាំគ្នាហៅតថាគតថា “តុន្ត”។ ពាក្យនេះ ជាពាក្យ ពិត ព្រោះតថាគតបានត្រាស់ដឹងរួចហើយ។”

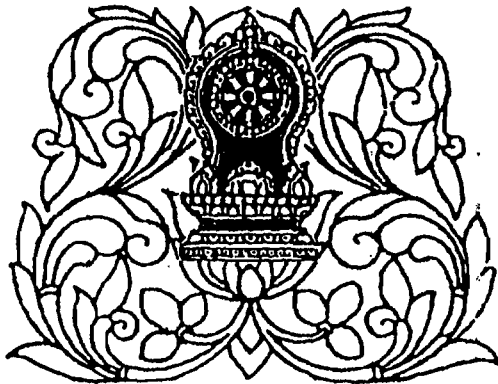
បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុបានពោលសរសើរនូវគំនិតដ៏អស្ចារ្យ នៃកុមារទាំង អស់នោះ ក្នុងការប្រសិទ្ធិនាមដែលមានអត្ថន័យត្រឹមត្រូវរាតត្បាត ហើយ បានមូលមតិគ្នា ទទួលយកព្រះសមណគោតម ធ្វើជា មហាសាស្ត្រាចារ្យ របស់ខ្លួន ហើយហៅព្រះអង្គថា “ព្រះតុន្ត” តរៀងទៅ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ញញឹម និងត្រាស់បញ្ជាក់ថា៖ “សូមអ្នកទាំងឡាយទំ ហាត់រៀនដោយវិធម្មភាព នូវគំនិតទូលំទូលាយនិងវៃឆ្ងាត។ ក្នុងរយៈពេល បីខែប៉ុណ្ណោះ អ្នកនឹងបានសំរេចផលនៃពន្ធត្រាស់ដឹង ជាប្រាកដ!”។

ដោយមានវិយភាពខ្ពង់ខ្ពស់ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំង៥រូបក៏បានដល់
 នូវព្រហ្មចរិយធម៌នៃការត្រាស់ដឹងយ៉ាងឆាប់រហ័សបំផុត។ អញ្ញកោណ្ឌញ្ញ
 ភិក្ខុបានសំរេចនូវលោកុត្តរធម៌មុនគេបង្អស់ គឺបានសំរេចសោតាបត្តិផល
 នៅក្នុងថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូរមី ខែអាសាឍ ឆ្នាំរកា នេះឯង។ បន្ទាប់មក
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ប្រទាន ឯធិតិក្ខុ ដល់វប្បៈ ក្នុងថ្ងៃ១រោច ដល់
 ភិក្ខុៗក្នុងថ្ងៃ២រោច ដល់មហានាមក្នុងថ្ងៃ៣រោច និង ដល់អស្សជីក្នុង
 ថ្ងៃ៤រោច។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំង៥រូបបានទទួលឧបសម្បទាជាងហិក្ខុនិង
 បានប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ។

លុះស្អែកឡើង ថ្ងៃ៥រោច ក្នុងខែនិងឆ្នាំដដែល ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទត
 ឃើញឧបនិស្ស័យព្រះអរហន្តកើតមានដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ទើបទ្រង់ត្រាស់
 ហៅភិក្ខុទាំងអស់នោះមក ហើយទ្រង់សំដែងនូវ អនត្តលក្ខណសូត្រ ប្រាប់
 ថាៈ បញ្ចក្ខន្ធទន្ធដ៏គឺៈ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ និងវិញ្ញាណ) គឺជា
 សភាវៈមិនបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំណាចទេសុទ្ធតែមិនមែនជាបស់ខ្លួន(អនត្តា)
 និងមិនទៀងទាត់(អនិច្ចំ)ទេ។ កាលបានស្តាប់នូវអនត្តលក្ខណសូត្រនោះ
 ចប់ហើយ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំង៥រូប ក៏មានហឫទ័យ រួចចាកអាសវៈទាំង
 ឡាយ មិនពោលប្រកាន់នូវពាក្យថាៈ "អញ" ឬ "យើង" ទៀតឡើយ។
 ចិត្តរបស់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុក៏បានសំរេចនូវព្រះអរហន្ត ជាស្ថាពរ។ ត្រាតែនោះ
 ហើយ ដែលព្រះអរហន្ត៦អង្គប្រាកដមានឡើងមុនដំបូងបង្អស់ក្នុងលោក
 យើងនេះ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់មានព្រះពុទ្ធជីកា ដោយព្រះហឫទ័យ សោមនស្សីរក
រាយ ទៅកាន់ព្រះអរហន្ត ទាំង៥អង្គ នោះថា៖ " ឥឡូវនេះ យើងមាន
សហគមន៍ពិតប្រាកដហើយ ដែលហៅថា " សង្ឃ "។ សង្ឃ គឺជា
គណៈនៃបុព្វជិត ដែលរស់នៅដោយចុះសម្រុងគ្នា និងបានយល់នូវធម៌
ក្រាស់ដឹង។ យើងត្រូវនាំគ្នាយកគ្រាប់ពូជនៃការក្រាស់ដឹងនេះ ទៅសាប
ព្រោះលើផ្ទាល់មនុស្សលោក នៅសព្វទិសានុទិស ក្នុងពិភពលោក ថាបំ
តាំងអំពីពេលនេះតទៅ។ "

បឋមសង្គាយនា (មហាសន្និបាតសច្ច្យលើកទី១)

ព្រះពុទ្ធបរិនិព្វានទៅបាន៣ខែគត់ ព្រះមហាកស្យបឆ្ពេរបានបើក
អោយមានការប្រជុំសង្ឃមួយ ក្នុងទីក្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងគោលបំណងរៀបចំ
ច្រៀងថ្នាក់ធម៌វិន័យ អោយត្រូវគ្នាជាបែបៗ និងចង់ជំរះសំអាតនូវព្រះពុទ្ធ
កាលិតទាំងអស់របស់ព្រះសាស្តា ដែលព្រះអង្គបានសំដែងរួចមកហើយ
នោះ អោយបានល្អស្អាត និងត្រូវរឿងឡើង។

កត្តាដែលនាំអោយ ព្រះមហាកស្យបឆ្ពេរ ហៅពួកភិក្ខុទាំងឡាយ
មកប្រជុំជាបន្ទាន់នេះ ដើម្បីត្រូវពុទ្ធនូវសុក្ខវឌ្ឍនប្បដិសន្ធិ ពោលនូវពាក្យ
ចម្រូងចម្រាស់ ពោលគឺព្រះអង្គបានចាប់អារម្មណ៍ ទៅលើពាក្យសំដីមិន
សមរម្យរបស់ភិក្ខុចូលបួសចាស់ឈ្មោះ សុក្ខវឌ្ឍន នេះនៅក្នុងសំណាក់
របស់ព្រះអង្គផ្ទាល់។ ".....ក្នុងដំណើរឆ្លូវពីក្រុងបាវា ចូលមកកាន់ក្រុង
កុសិនារា ព្រះមហាកស្យប និងភិក្ខុ៥០០រូប បានឈប់សំរាកក្រោមម្លប់
ឈើធំមួយក្បែរផងនូវ ក្នុងក្រុងបាវា ស្រាប់តែជួបនឹង អ្នកដំណើរម្នាក់
(អាជីវក) កាន់ផ្កាមន្ទារវះមកអំពីក្រុងកុសិនារា ឆ្ពោះទៅកាន់ក្រុងបាវា។
ព្រះមហាកស្យបបានសួរនឹងអាជីវកនោះថា៖ "ម្ចាស់អាវុស្មា! តើអ្នកបាន
ដឹងដំណឹងនៃព្រះសាស្តាចារ្យរបស់យើងផង ដែរឬទេ?"

អាជីវកឆ្លើយថា៖ "អើអាវុស្មា! ខ្ញុំដឹងដែរ ព្រះសមណគោតម
ទ្រង់បរិនិព្វានអស់កាល៧ថ្ងៃ គំរប់នឹងថ្ងៃនេះហើយ។ ផ្កាមន្ទារវះនេះ ខ្ញុំ
យកអំពីសាលវ៉ែន នាក្រុងកុសិនារា ជាទីបរិនិព្វាននៃព្រះគោតមនោះ។"

កាលបានឮដំណឹងនេះភ្លាម ភិក្ខុណាមិនទាន់ប្រាសចាកភ្នាក់

នាំគ្នាបំបែកចោលខ្លួន និង ពោលពាក្យស្រណោះស្រណោកជាច្រើន
 ទំនង។ ភិក្ខុណាដែលបានប្រោសចាករាគៈហើយ ក៏មានសតិសម្បជញ្ញៈ
 អាចសង្កត់វេទនាបាន ថាសង្វារទាំងឡាយមិនទៀង ព្រោះតែហេតុនោះ
 បុគ្គលគប្បីបាននូវសេចក្តីទៀងទាត់ នៅក្នុងខន្ធប្បវត្តិនេះ មកអំពីណា?
 គ្រានោះ មានភិក្ខុចូលបួសចាស់មួយរូបឈ្មោះ សុក្ខវុឌ្ឍ កំពុងអង្គុយ
 ក្នុងហ្វូងបរិស័ទនោះ បានពោលនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះ នូវពាក្យដូច្នេះថាៈ
 ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ឈ្លើយអ្នកទាំងឡាយ កុំសោកសៅ កុំយំខ្សឹក
 ខ្សួលឡើយ តាមពិត ពួកយើងបានរួចខ្លួនជ្រះស្រឡះហើយតើ ព្រោះថា
 មហាសមណៈ(គោតម)នោះ តែងតែពោលបៀតបៀន ដល់ពួកយើងថា
 អំពើនេះគួរដល់អ្នក អំពើនេះមិនគួរដល់អ្នក ជាដើម។ ប៉ុន្តែ ឥឡូវនេះ
 ពួកយើងចង់ធ្វើនូវអំពើណានឹងធ្វើអំពើនោះបាន និង មិនចង់ធ្វើនូវអំពើ
 ណានឹងមិនធ្វើនូវអំពើនោះបាន ស្រេចហើយតែនឹងចិត្តរបស់ពួកយើង។

ហេតុដូច្នេះហើយបានជា បឋមសង្គ្រាមនា (មហាសន្និបាតសង្ខ
 រេនីកជ័័) បន្ទាប់អំពីពេលព្រះពុទ្ធច្រង់បរិនិព្វានទៅ បានកើតឡើង។

ព្រះបាទអជាសត្ត ព្រះចៅក្រុងមគធៈ ច្រង់ជា អ្នកឧបត្ថម្ភយ៉ាង
 សកម្ម ក្នុងកម្មវិធីសង្គ្រាមនាស្ថានលើកទី១នេះ។ ព្រះរាជាច្រង់ជាអធិបតីក្នុង
 ការនិមន្តនិងសំរួលកិច្ចការទាំងឡាយសំរាប់ភិក្ខុសង្ឃមកកាន់អង្គសន្និបាត
 ដែលប្រព្រឹត្តឡើង នៅត្រង់រូងភ្នំឈ្មោះ សត្តបណ្ណគុណ ក្បែរភ្នំវេការ នា
 ទីក្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងជម្ពូទីប ចាប់តាំងពីថ្ងៃចូលរស្សា ១រោច ខែអាសាឍ

ហើយត្រូវបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេល៦ខែក្រោយមក។

អាសនៈចំនួន៥០០កន្លែងត្រូវបានប្រុងប្រៀបប្រៀបចម្លើង នៅក្នុង សាលាធំមួយ ប៉ុន្តែ មានតែព្រះអរហន្តល្បីពូកែ និងមានការពិសោធន៍ ខ្ពង់ខ្ពស់៤៩៩រូបទេ ដែលបានជ្រើសរើសសំរាប់សន្និបាតនេះ។ អាសនៈ ទំនេរមួយកន្លែងទៀត ទុកសំរាប់ព្រះអានន្ទ ដែលពេលនោះ លោកនៅ ជា សោតាបន្តបុគ្គល នៅឡើយ។

នៅតែមួយថ្ងៃ មុនការប្រជុំចាប់ផ្តើម ព្រះអានន្ទក៏បានត្រិះរិះថា៖
"កិច្ចប្រជុំនឹងត្រូវធ្វើឡើងនៅថ្ងៃស្អែកនេះ ហាក់ដូចជាមិនត្រឹមត្រូវសោះ ចំពោះអាត្មាអញ ដើម្បីនឹងចូលទៅកាន់ការប្រជុំ ដែលគ្រាន់តែជាមនុស្ស រៀនសូត្រធម្មតាម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ និង មិនមែនជាព្រះអរហន្ត។ អាត្មាអញ ត្រូវតែព្យាយាមខ្លាំងក្លាបំផុត ដើម្បីធ្វើចិត្តរបស់អញ អោយបរិសុទ្ធច្បាស់ ក្នុងពេលដែលអញ នៅសល់ពេលតែបន្តិចបន្តួចនេះ។" ព្រះអានន្ទបាន ចំណាយពេល នៅក្នុងភាពត្រិះរិះនោះ ក្នុងការតាំងកាយ គឺការហាត់អប់រំចិត្ត អោយបរិសុទ្ធ តាមព្រះពុទ្ធអង្គ។ នៅពេលជិតភ្លឺ ព្រះអានន្ទបានគិតថា៖
"អាត្មាអញនឹងទំរេត" ប៉ុន្តែ ព្រះអង្គនៅតែផ្ទុះស្មារតីយ៉ាងខ្លាំងទៅលើ រូបកាយ។ មុននឹងព្រះកេសព្រះអង្គធ្លាក់ចុះដល់ខ្នើយ និង មុននឹង ព្រះ អង្គលាងព្រះបាទចេញពីកុដិ កិសេលទាំងប៉ុន្មាន ដែលនៅសេសសល់ ក៏រលាយបាត់អស់អំពីចិត្ត។ ព្រះអានន្ទបានសំរេចព្រះអរហន្ត រួចក៏និមន្ត ចូលទៅកាន់អង្គសន្និបាត នាថ្ងៃនោះ ក្នុងនាមជាព្រះអរហន្តមួយអង្គ។

ព្រះមហាកស្សប ជាអគ្គសាវកទី៤ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បន្ទាប់អំពី
 ព្រះវិមលកោណ្ឌញ្ញ(ទី៣) ព្រះមោគ្គល្លាន(ទី២) និង ព្រះសារីបុត្ត(ទី១)
 ត្រូវបានជ្រើសតាំង ជាប្រធានអង្គសន្និបាត និងជាអ្នកសួរ។ ដោយសារ
 ឧបាសិក្ខេ ជាភិក្ខុពូកែចងចាំខាងសិក្ខាបទ ព្រះថេរៈត្រូវបានជ្រើសតាំង
 អោយឆ្លើយនឹងសំនួរទាំងឡាយទាក់ទងនឹងវិន័យ ហើយឡើងសូត្រសិក្ខា
 បទទាំងអស់ជូនអង្គប្រជុំ ដោយបញ្ជាក់នូវលក្ខណៈនិងស្ថានភាពទាំង
 ឡាយដែលបណ្តាលអោយកើតជាសិក្ខាបទឬវិន័យនេះឡើង។ ព្រះអានន្ទ
 ដែលជាអហោន្តភិក្ខុ ពូកែចងចាំនូវព្រះធម្មទេសនា ត្រូវបានជ្រើសតាំង
 អោយឡើងថ្លែងបញ្ជាក់យ៉ាងល្អិតល្អន់បំផុតអំពីពេលវេលា ទីកន្លែង និង
 ស្ថានភាពដែលកើតមានឡើង ក្នុងព្រះធម្មទេសនានីមួយៗ ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធច្បាប់បានសំដែងរួចមកហើយនិងឆ្លើយនូវសំនួរទាំងឡាយដែលទាក់
 ទងទៅនឹងព្រះសូត្រ និងព្រះអភិធម្ម។ បើនិយាយអោយស្រួលស្តាប់ថា
 ក្នុងការប្រជុំការកសាង ជាសន្តិភាពប្រការនោះ មានគ្រូពីរគឺ៖ គ្រូមួយ
 ហៅថា ឆេតសនៈ សំរាប់ព្រះមហាកស្សបឆ្មេរ ជាអ្នកសួរ និង គ្រូមួយ
 ទៀតហៅថា ឆន្ទាសនៈ សំរាប់ព្រះថេរៈទាំងពីរអង្គ(ព្រះឧបាសិក្ខេ និង
 ព្រះអានន្ទឆ្មេរ) ជាអ្នកឆ្លើយតាមលំដាប់ការ។

តាមធម្មតា ព្រះឧបាសិក្ខេ និង ព្រះអានន្ទ ក៏មិនអាចគិតថា
 នៅចងចាំព្រះធម៌និងព្រះវិន័យ បានយ៉ាងពិស្តារទេ ដូច្នេះវត្តមាននៃភិក្ខុ
 ៤៩៨រូបទៀត មានសារៈសំខាន់ណាស់។ សង្គាយនាផ្ទៀងផ្ទាត់ ព្រះធម៌

និងព្រះវិន័យ នាពេលនោះ បានចែកការប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ជាពាក្យប្រភេទគឺ៖

១. ព្រះសូត្រ គឺជាដំណើររឿងដែលព្រះពុទ្ធបានសំដែងព្រះធម៌ទេសនា នៅតាមកន្លែងនានា ហើយព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានព្រះអានន្ទជាដើម បានធ្វើរបាយការណ៍។

២. ព្រះវិន័យ គឺជាច្បាប់ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់បានបញ្ញត្តិ ជាឧបាសម័យ និងជាឧបាសម័យធ្វើ សំរាប់បញ្ជីនិងគ្រហស្ថអនុវត្តតាម ហើយព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានព្រះឧបាសម័យ ជាដើម បានធ្វើរបាយការណ៍។

៣. ព្រះអភិធម្ម គឺជាធម៌មានអត្ថ ដ៏ជ្រៅជ្រះ ដែលនិយាយអំពីចិត្ត ចេតសិក រូប និង និព្វាន។

ពុទ្ធចរៈទាំងពាក្យប្រភេទនេះ ហៅថា "ព្រះត្រៃបិដក ឬ តេជ្ជីវ"។

ព្រះអានន្ទបានបញ្ជាក់ជូនអង្គសន្និបាតថា ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានផ្តាំនិងលោកថា "បន្ទាប់អំពីព្រះអង្គបរិនិព្វានទៅ ភិក្ខុទាំងឡាយអាចដកសិក្ខាបទតូចៗ និងតូចតាមលំដាប់បាន។" ប៉ុន្តែ ដល់ពេលភិក្ខុទាំងឡាយសួរថា៖ "តើព្រះមានព្រះភាគបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ ក្នុងសិក្ខាបទណាមួយទេ" ព្រះអានន្ទឆ្លើយតាមត្រង់ថា លោកឥតបាននឹកគិតសួរនូវសំនួរបែបហ្នឹងចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ វិញទេ។

បឋមសង្គ្រាមនា នេះ ក្នុងគោលបំណង រក្សាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់កុំអោយបាត់បង់។ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយចងក្រង

ពុទ្ធវចនៈនេះ ដោយព្រះឱស្ឋ ហៅថា មុខបាត គឺគ្រាន់តែទន្ទេញចាំមាត់
រាល់ព្រះអង្គ មិនមានសរសេរពុទ្ធវចនៈ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទេ ព្រម
ទាំងរក្សានូវព្រះពុទ្ធនុញ្ញាត ថាអោយរៀនពាក្យប្រៀនប្រដៅ(ពុទ្ធវចនៈ)
តាមភាសាជាតិកំណើតរៀងៗខ្លួន។

ធុតិសង្គាយនា (លើកទី២) បានធ្វើឡើងបន្ទាប់អំពីព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់
បរិនិព្វានទៅបាន១០០ឆ្នាំ។ ពេលថេរៈមួយអង្គឈ្មោះ យសកាកណ្ណបុត្ត
ជាប្រធានសង្ឃ(ឬអង្គសន្និបាត)។ មានភិក្ខុសង្ឃចូលរួម៧០០អង្គ។ ធ្វើ
នៅ វាលិកាវាម នាទីក្រុងវេសាលី។ ក្នុងគោលបំណងត្រារព្ធនូវពាក្យ
របស់ភិក្ខុវិបុលទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងវេសាលីនោះបាន
សំដែងនូវវត្ថុ១០យ៉ាង ដែលមិនមែនជាធម៌ជាវិន័យ ថាជាធម៌ជាវិន័យ
ព្រមទាំងចង់រៀងថ្នាត់ពុទ្ធវចនៈ ក្នុងព្រះត្រៃបិដក អោយបានត្រឹមត្រូវ
ដូចកាលពីធ្វើ បឋមសង្គាយនា នោះដែរ។ ព្រះឃុំតេជ ជាអ្នកសួរ។
ព្រះសព្វកាមី ជាអ្នកឆ្លើយ។ ធ្វើអស់រយៈពេល ៨ខែទើបចប់។ ព្រះបាទ
កាលាសោក ទ្រង់ជាអ្នកជួយឧបត្ថម្ភក្នុងការធ្វើសង្គាយនាលើកទី២នេះ។

ធុតិសង្គាយនា (លើកទី៣) បានធ្វើឡើងបន្ទាប់អំពីព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់
បរិនិព្វានទៅបាន២១៨ឆ្នាំ។ ព្រះមោត្តលីបុត្តតិស្សតេជ ជាប្រធានសង្ឃ។
ភិក្ខុចូលរួមប្រជុំមាន១០០០អង្គ។ ធ្វើនៅ អសោកាវាម ក្រុងបាតលីបុត្រ

ជម្ងឺទីបី។ ក្នុងគោលបំណង ទំលាយនូវវារៈរបស់ពួកតិរច្ឆិយ៍ ដែលមក
 បន្តិបូសជាភិក្ខុ នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ព្រមទាំងចង់ជំរះសំអាតនូវព្រះ
 ត្រៃបិដក អោយបានត្រឹមត្រូវ ដូចកាលពីធ្វើបឋមសង្គាយនានោះដែរ។
 ព្រះមហាមោគ្គលីបុត្តតិស្សត្ថេរ ជាអ្នកសួរ។ ភិក្ខុគ្រប់រូប ក្នុងក្រុងបាតលី
 បុត្រ រូបណាមួយដែលឆ្លើយខុសពីធម៌វិន័យត្រូវចាប់ផ្តើម។ ធ្វើអស់រយៈ
 ពេល ៩ខែទើបចប់។ ព្រះបាទអសោកមហារាជ ទ្រង់ជាអ្នកជួយឧបត្ថម្ភ
 យ៉ាងសកម្ម ក្នុងការធ្វើសង្គាយនាលើកទី៣ នេះ។

ចតុត្ថសង្គាយនា (លើកទី៤) បានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់
 បរិនិព្វានទៅបាន ២៣៦ឆ្នាំ។ ព្រះមហិន្ទត្ថេរ ជាប្រធានសង្ឃ។ ភិក្ខុចូល
 រួមមានចំនួន៦៨.០០០អង្គ។ ធ្វើនៅព្រះបរម ក្រុងអនុរាជបុរី លង្កាទីបី។
 ក្នុងគោលបំណងប្រតិស្ឋានព្រះពុទ្ធសាសនា នៅលង្កាទីបី អោយបិតនៅ
 រឹងមាំ។ ព្រះមហាមហិន្ទត្ថេរ ទ្រង់ជាអ្នកសួរ។ ព្រះមហាអរិដ្ឋត្ថេរ ជាអ្នក
 ឆ្លើយ។ ធ្វើអស់រយៈពេល ១០ខែ ទើបចប់។ ព្រះបាទទេវានម្បិយតិស្ស
 ទ្រង់ជាអ្នកជួយឧបត្ថម្ភ យ៉ាងសកម្ម ក្នុងសង្គាយនាលើកទី៤នេះ។

បញ្ចមសង្គាយនា (លើកទី៥) បានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់
 បរិនិព្វានទៅបាន៤៥០ឆ្នាំ។ ព្រះពុទ្ធទត្ថត្ថេរ ជាប្រធានសង្ឃ។ ភិក្ខុសង្ឃ
 ចូលរួមប្រជុំមាន ១០០០ អង្គ។ ធ្វើនៅ អាណេកលេណស្ថាន ក្នុង

មល្យជនបទ លង្កាទីប។ ក្នុងគោលបំណង ប្រារព្ធការចងចាំរបស់ព្រះ
 សង្ឃចុះអន់ថយ ទើបអោយចារនូវព្រះពុទ្ធវចនៈ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
 លើស្លឹករឹត(ឬស្លឹកអូឡា) ឡើង។ ព្រះពុទ្ធចត្តត្ថេរ ជាអ្នកសួរ។ ព្រះមហា
 តិស្សត្ថេរ ជាអ្នកឆ្លើយ។ ធ្វើអស់រយៈពេល ១ឆ្នាំ ទើបចប់។ ព្រះបាទ
 វជ្ជគាមិនីអភ័យ ទ្រង់ជាអ្នកជួយឧបត្ថម្ភ ក្នុងការធ្វើសង្គាយនាទី៥នេះ។

បើយើងយកសង្គាយនាទាំងអស់នោះមកពិចារណា យើងឃើញ
 ថាព្រះសង្ឃម្នាក់ៗរង់រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ អាស្រ័យដោយហេតុ៣យ៉ាងគឺ៖

១. អាស្រ័យដោយហេតុ ព្រះថេរានុត្ថេរៈទាំងឡាយ ចេះចាំមាត់
 ស្ទាត់នូវព្រះពុទ្ធវចនៈ(គឺព្រះត្រៃបិដក)របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់។

២. អាស្រ័យដោយហេតុ ព្រះថេរានុត្ថេរៈទាំងនោះ បានចារឹក
 ព្រះពុទ្ធវចនៈទាំងអស់នោះ ទុកក្នុងសត្រាស្លឹករឹត។

៣. អាស្រ័យដោយហេតុ ជនជាតិនិមួយៗបានប្រែព្រះពុទ្ធវចនៈ
 ទាំងនោះ មកជាភាសាជាតិរៀងៗខ្លួន ដើម្បីសិក្សា និង ប្រតិបត្តិ។

ប្រទេសខ្មែរយើងក៏បានប្រែព្រះត្រៃបិដក ជាភាសារបស់ខ្លួនដែរ។
 រាជរដ្ឋាភិបាលខ្មែរបានធ្វើក្រិត្យមួយ លេខ១០៦ ចុះថ្ងៃទី ១៤ធ្នូ ព.ស.
 ២៤៧២(គ.ស.១៩២៩) បង្កើតនូវព្រះសង្ឃឹតិកាចារ្យ៤០រូប ដែលចែកជា
 ៦ក្រុម ហៅថា គ្រូបង្គំព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីប្រែព្រះត្រៃបិដកស្លឹករឹត មក
 ជាភាសាខ្មែរ។ អស់រយៈពេល២៨ឆ្នាំ(គ.ស.១៩២៩-១៩៥៧) ទើបប្រែជា
 ភាសាខ្មែរសំរាយចប់សព្វគ្រប់ និងបានចោះពុម្ពជាសៀវភៅ១១០ក្បាល។

០៥. ខែ ស្រាវជ្រាវ (សិប្បា)

រំលឹកដល់

- បុណ្យប្រែប្រួល (សិប្បាប្រែប្រួល)

តាមទំនៀម ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា លុះចូលដល់រដូវវស្សាហើយ ពុទ្ធសាសនិកជនតែងនាំគ្នាប្រារព្ធ “មុឡាច្ចូលវស្សា” ជាភាសាបាលីថា “វស្សាច្ចូលវស្សា” ។ បុណ្យចូលវស្សា គឺជាបុណ្យមួយមានដើមកំណើត តាំងអំពីសម័យពុទ្ធភាសនាមកម៉្លេះ (មានក្នុង វិន័យបិដក ភាគ៧)។

ក្រៅដែលព្រះពុទ្ធនិងភិក្ខុទាំង១២៥០រូប ប្តូរពីចំការឆ្នោត មកគង់ នៅក្នុងព្រៃឫស្សី ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ គឺជារដូវវស្សាដែលធ្វើអោយពិបាក ដល់ការរកសាងវត្តថ្មីផង និង ដល់ការនិមន្តបិណ្ឌបាតផង។ ក្នុងពេលជា មួយគ្នានោះ មានភិក្ខុមួយចំនួនចូលទៅក្រាបបង្គំទូលព្រះសាស្តាចារ្យថាៈ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ក្នុងពេលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រាច់បិណ្ឌបាត តាមភូមិអ្នកស្រុក ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយបានឮគេពោលគិះដៀលនិងបណ្តុះ បង្ហាប់ដល់គណៈរបស់យើងថា ពួកសមណៈជាសាស្ត្របុត្រ មិនសមនឹង ដើរបិណ្ឌបាត ក្នុងវស្សានរដូវ ដើរជាន់ស្មៅស្រស់ ជាន់ជន្លេននិងសត្វ ល្អិត ដែលចេញមកលើដី នៅពេលភ្លៀងធ្លាក់នេះឡើយ។ សូម្បីតែពួក បរិព្វាជក នៅក្នុងលទ្ធិដទៃ និងពួកអនុគិរិយ ដែលជាអ្នកពោលនូវធម៌ អាក្រក់ក៏គង់តែពួកគេឈប់សំរាកនៅក្នុងរដូវវស្សានេះ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ សូម្បីតែសត្វស្លាបទាំងឡាយក៏គង់វាចូលជ្រកក្នុងសំបុកលើចុងឈើដែរ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះតិរិះថាៈ “ពាក្យគិះដៀលរបស់អ្នកស្រុកទាំងនោះ គឺជាពាក្យត្រឹមត្រូវ និងព្រះអង្គថ្វាល់ក៏មិនទាន់បានបញ្ញត្តិនូវការចូលកាន់ វស្សានេះ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយផងដែរ ទើបព្រះអង្គហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក

ប្រជុំដើម្បីទ្រង់អនុញ្ញាតការចូលកាន់វស្សាជាថ្មីការ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់
ថា៖ "ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! នៅរដូវវស្សាអាកាសធាតុមិនសូវល្អសំរាប់ធ្វើ
ដំណើរឡើយ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ត្រូវការទឹកក្នុង សំរាប់រៀនសូត្រព្រះធម៌
រួមគ្នា ក្នុងរដូវភ្លៀងនេះដែរ។ ឥឡូវនេះ យើងមានកន្លែងល្អមួយ ដែល
អាចជួយភិក្ខុសង្ឃ អោយចៀសផុតអំពីជម្ងឺតម្កាត់ផ្សេងៗ និងចៀសវាង
ការងើបជាន់ស្មៅស្រស់ និងសត្វល្អិតនានាដែលចេញមកលើដីទៀតផង។
រៀងរាល់ឆ្នាំ ក្នុងរដូវវស្សា ភិក្ខុណាដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងដំណើរ ឬក៏
ត្រាច់ចរតាមជនបទផ្សេងៗនោះ ត្រូវតែវិលត្រឡប់មកកាន់វត្តវិញអោយ
ទាន់ពេលដើម្បីចូលកាន់វស្សា។ ពេលចូលកាន់វស្សានោះ អ្នកអាចសូម
ឧបាសកឧបាសិការស់នៅតាមតំបន់ដែលអ្នកតង់នៅនោះអោយជួយផ្គត់
ផ្គង់នូវចម្កាន់បិណ្ឌបាត។ ឧបាសក-ឧបាសិកាទាំងឡាយនោះក៏អាចទទួល
ប្រយោជន៍អំពីការប្រៀនប្រដៅធម៌របស់ភិក្ខុសង្ឃ ក្នុងឱកាសនោះដែរ។"

ដោយហេតុថា ក្នុងរដូវវស្សាមានដល់ទៅ៤ខែ ចាប់ពីថ្ងៃ១រោច
ខែអាសាឍ (ឬ ខែទុតិយាសាឍ បើឆ្នាំនោះមានអធ្ាកមាស) រហូតដល់
ថ្ងៃ១៥កើតខែកត្តិក ភិក្ខុត្រូវចាំវស្សាបានតែ៣ខែ ទើបព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់អនុញ្ញាតអោយមានការចូលវស្សាជាពីរបែប គឺ៖ ថ្ងៃចូលកាន់វស្សា
ដើម (មុទិវិភាវស្សា) និង ថ្ងៃចូលកាន់វស្សាចុង (មទិវិភាវស្សា) ។

ភិក្ខុទាំងឡាយណាដែលមិននៅក្នុងដំណើរ អាចចូលកាន់បុរិមិកា
វស្សា នៅថ្ងៃ១រោចខែអាសាឍ(ឬខែទុតិយាសាឍ) រហូតដល់ថ្ងៃ១៥កើត

ខែអស្សុជ ទើបចេញវស្សាវិញ។ តែបើសិនមានឆ្នាំណា ជាអធិមាស គឺ ឆ្នាំដែលត្រូវលើកខែ ត្រូវចូលនៅថ្ងៃ១រោចខែទុតិយាសាធ និងចេញនៅ ថ្ងៃ១៥កើតខែអស្សុជ ព្រោះមានពុទ្ធានុញ្ញាតថា៖ "អនុដាឆាវិ គិក្ខុវេ វាជុនំ អនុវត្តិតុំ" ប្រែថា៖ "ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! តថាគតអនុញ្ញាត អោយភិក្ខុចូលវស្សាទៅតាមការអនុវត្តលើកខែ របស់ព្រះរាជាចុះ"។

ចំពោះភិក្ខុណាដែលជាប់កិច្ចពុទ្ធ៖ អាចចូលកាន់បុព្វិមិការស្សានៅ ថ្ងៃ១រោចខែស្រាពណ៍ រហូតទៅដល់ថ្ងៃ១៥កើតខែកត្តិក ទើបចេញវស្សា វិញ ក៏បានដែរ។

ការចូលវស្សាទាំងពីរយ៉ាងនេះ ភិក្ខុមិនអាចគេចវេចបានឡើយគឺ ត្រូវតែចូលជាដាច់ខាត ដូចមានពុទ្ធបញ្ញត្តិថា៖ "ន គិក្ខុវេ វស្សំ ន ឧបគន្ធា យោ ន ឧបគវេច្ឆយ្យ អាវត្តិ ទុក្កជស្ស" ប្រែថា៖ "ម្ចាស់ ភិក្ខុទាំងឡាយ! ភិក្ខុពុំអាចមិនចូលវស្សាបានឡើយ គឺត្រូវតែចូលវស្សា ដាច់ខាត បើភិក្ខុណាមិនចូលវស្សា ភិក្ខុរូបនោះនឹងត្រូវអាបត្តិទុក្ខជ"។

ថ្ងៃចូលវស្សា ភិក្ខុត្រូវចូលក្នុងរោងបោសថាគារ(វិហារ) ដើម្បី អធិដ្ឋានចូលវស្សាព្រមគ្នាថា៖ "ឥវេស្មី ភាវាសេ ឥមំ ភេមាសំ វស្សំ ឧបេវេ" ប្រែថា៖ "យើងទាំងឡាយចាំវស្សាអស់៣ខែនេះ ក្នុងអាវាសនេះ។

ពេលអធិដ្ឋានភិក្ខុត្រូវតាំងចិត្តថានឹងនៅក្នុងវេលាក្សត្រិយក្សអរុណ រះឡើង តែក្នុងពេលខ្លួននៅក្នុងខេត្តនៃអាវាស រហូតដល់កំណត់៣ខែ។

បើភិក្ខុនៅចាំវស្សាក្នុងទីសេនាសនៈណាមួយ ត្រូវតែកំណត់ខេត្ត

និងបរិវេណទីសេនាសនៈនោះ។ បើនៅច្រើនថ្នា ត្រូវអធិដ្ឋានចូលវស្សា ព្រមថា៖ "ឥស្សី សេនាសនៈ ឥតំ គេហាសំ ឆស្សំ ឧបេមិ" ប្រែថា "យើងទាំងឡាយនៅចាំវស្សាអស់៣ខែនេះ ក្នុងទីសេនាសនៈនេះ"។

បើភិក្ខុនៅតែម្នាក់ឯង ត្រូវតែអធិដ្ឋានថា៖ "ឥស្សី សេនាសនៈ ឥតំ គេហាសំ ឆស្សំ ឧបេមិ" ប្រែថា "អញ ឬអាត្មាអញ នៅចាំវស្សា អស់៣ខែនេះ ក្នុងទីសេនាសនៈនេះ"។

បើនៅក្នុងកុដិធំច្រើនថ្នា ត្រូវអធិដ្ឋានព្រមថា៖ "ឥស្សី វិហារេ ឥតំ គេហាសំ ឆស្សំ ឧបេមិ" ប្រែថា "យើងទាំងឡាយ នៅចាំ វស្សាអស់៣ខែ ក្នុងវិហារនេះ"។

បើនៅតែឯងត្រូវតែអធិដ្ឋានថា៖ "ឥស្សី វិហារេ ឥតំ គេហាសំ ឆស្សំ ឧបេមិ" ប្រែថា "អាត្មាអញនៅចាំវស្សាអស់៣ខែក្នុងវិហារនេះ"។

បើនៅក្នុងតូបឬកុដិតូច តែម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃ ត្រូវកំណត់ខេត្ត ឬទី បរិវេណនៃតូបឬកុដិនោះ ត្រូវអធិដ្ឋានថា៖ "ឥស្សី ឬ ឥមាធិ គុដិយំ ឥតំ គេហាសំ ឆស្សំ ឧបេមិ" ប្រែថា "អញ ឬអាត្មាអញ នៅចាំវស្សា អស់៣ខែនេះ ក្នុងតូបនេះ"។

ក្នុងអាវាសនីមួយៗ នៅពេលភិក្ខុសង្ឃបានអធិដ្ឋានចូលវស្សា ហើយ ភិក្ខុចៅអាវាសឬមហាថេរ ត្រូវប្រកាសប្រាប់ នូវខេត្តនៃអាវាស គឺកំណត់ព្រំប្រទល់វត្ត គ្រប់ទិសទាំងបួន ដោយភិក្ខុសាមណេរ គ្រប់រូប បានដឹង ដើម្បីនឹងចៀសវាងអំពីការដាច់វស្សា ពីព្រោះតែការបណ្តោយ

អោយអរុណារះឡើង ក្នុងពេលដែលខ្លួនស្ថិតនៅក្រៅខេត្តនៃអាវាសនោះ។

បើដល់ថ្ងៃចូលវស្សាហើយ មានភិក្ខុណានៅធ្វើដំណើរទៅមក ឬ អែអង់រង់ចាំចូលវស្សាក្រៅវត្ត ឃើញថា មិនសមគួរឡើយ ភិក្ខុនោះនឹង ត្រូវអាបត្តិទុក្ខដ។ បើភិក្ខុចូលវស្សានៅទីណាហើយ ត្រូវតែរក្សាត្រីនៅ ក្នុងទីនោះ រហូតគ្រប់ពេលកំណត់៣ខែ។ បើមានចុះ ត្រូវចេញទៅក្រៅ អាវាសជាចាំបាច់ខានមិនបាន គប្បីចេញចុះ តែប្រញាប់ត្រឡប់មកវិញ អោយទាន់ពេលមុនអរុណារះ។ ភិក្ខុអាចទៅដោយសត្វាហករណីយបាន។

១. បើបានដឹងជាមុនថា មាតាឬបិតា នៃភិក្ខុឬសាមណេរនោះ មានចុះ ឬមានជម្ងឺធ្ងន់។

២. បើមានគេមកនិមន្តថា មានឧបាសក ឬឧបាសិកា បងប្អូន ឬញាតិមិត្ត មានចុះ។

៣. បើមានគេមកនិមន្ត ក្នុងសង្ឃករណីយភិក្ខុ ណាមួយ។ ក៏ ប៉ុន្តែ តាមទម្លាប់ មុននឹងចេញអំពីវត្ត ឬអាវាស ទៅត្រូវអធិដ្ឋានថាៈ
 “ សរេ វេ អន្តរាយោ នក្ខិ សត្តាហព្ពន្ធពចយេ ចុន និចគ្គិស្វាទិ
 ទុគ្គិយេវ្យិ គតិយេវ្យិ ” ប្រែថា “ បើមិនមានអន្តរាយឬ
 ឧបសគ្គដល់អាត្មាអញទេ អាត្មាអញនឹងត្រឡប់មក(វត្ត)វិញ ក្នុងចន្លោះ
 សត្តាហៈ ពុំខាន។ ជាតំរប់ពីរដងផង។ ជាតំរប់បីដងផង។ ”
 ភិក្ខុលើកសត្តាហៈចេញអំពីវត្តទៅហើយ ត្រូវតែត្រឡប់មកវត្ត ខាងក្នុង
 អរុណានៃថ្ងៃទីប្រាំពីរវិញ (គឺអាចនៅក្រៅវត្តតែត្រឹម៦៣ត្រី)។ ភិក្ខុមិនត្រូវ

នៅក្រៅវត្តអោយហួសអុណនៃថ្ងៃទី៧អោយសោះ ពុំនោះសោតនឹងត្រូវ
ដាច់វស្សា និងត្រូវអាបត្តិទុក្ខដ មិនអាចទទួលបានសង្សារបិទ និងសង្សារ
លាភផ្សេងៗ ដែលកើតឡើងក្នុងវត្តនោះ បានទៀតផង។

ការចូលវស្សា មិនចំពោះតែភិក្ខុទេ សាមណេរក៏ត្រូវចូលវស្សា
ដែរ រើបត្រូវតាមពុទ្ធនុញ្ញាត ចែកនូវសង្សារលាភ តែសាមណេរមិនមាន
ភិក្ខុដោយការបវាណាឡើយ គ្រាន់តែអោយអធិដ្ឋានចូលវស្សាប៉ុណ្ណោះ។

នៅប្រទេសខ្មែរ ក៏ដូចជាប្រទេសកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាក្នុងលោក
ដែរ ពេលចូលវស្សានេះ ជាឱកាសសំខាន់បំផុតដែលយុវជននាំគ្នាចូល
បួសនិងមកសំណាក់នៅក្នុងវិវត្ត ដើម្បីអប់រំខ្លួនអោយមានចរិយាសម្បត្តិ
ល្អ តាមគន្លងព្រះពុទ្ធសាសនា។

សាសនាវិជ្ជា:

ឧទាហរណ៍: ឧបាសក ឧបាសិកា ត្រូវរៀបរល្អបំប៉នជាច្រើនដោយ
មាន: ចង្ហាន់បិណ្ឌបាត សំពត់សាដក ប្រេង ទៀនវស្សា(សំរាប់ដុតកា
ខែ)។ល។ ក្នុងវិន័យបិដក ភាគទី៨ និយាយអំពីអាទិសង្ឃសំពត់សាដក
សំរាប់ព្រះសង្ឃប្រើស្រង់ទឹក។ ទៀនវស្សា ត្រូវមានទំហំវិជ្ជមានត្រ(មាត់)
១តិក និងកំពស់២ហត្ថ ធ្វើអំពីក្រមួនសុទ្ធឬក្រមួនចំបក់ មានជើងទ្រជា
ឈើឬស្ពាន់ ក្បាច់ផ្កាឈូក។ សម័យបច្ចុប្បន្នច្រើនប្រើចង្កៀងប្រេងកាត
ឬប្រេងដូងជំនួស។ ទៀនវស្សាគឺជាធម៌មិត្តរូបនៃព្រះបញ្ញាញាណរបស់ព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលតែងតែត្រូវបានចំពោះសព្វសត្វ មិនមានរលត់សោះឡើយ។

ករុណ្ណៈ ក្នុងថ្ងៃចូលវស្សា គឺល្ងាចថ្ងៃទី ១៥កើត ខែអាសាឍ ឬទុតិយាសាឍ ឧបាសក.ឧបាសិកានិងពុទ្ធបរិស័ទ ទៅជួបជុំគ្នាក្នុងទីវត្ត។ លុះជួបជុំហើយ នាំគ្នាហែទៀនវស្សា សំពត់សាដក និងគ្រឿងបរិក្ខារ ផ្សេងៗប្រទក្សិណព្រះវិហារ ឬអាវាសណាមួយដែលសង្ឃបានកំណត់។ បន្ទាប់មកទៀត នាំគ្នាសម្បការថ្វាយបង្គំព្រះរតនត្រ័យ(អានទំព័រទី១០) សមាទានសីល៥ឬ៨ (អានទំព័រទី២២និង២៤) និមន្តព្រះសង្ឃចំរើនព្រះ បរិត្ត(អានទំព័រទី៣១និង៣២) និងបវរណាធម្មកថិកមួយអង្គ សំដែងព្រះ ធម្មទេសនា(អានទំព័រទី៤០) ព្រមទាំងវេរទៀនវស្សា សំពត់សាដក និង គ្រឿងបរិក្ខារប្រគេនព្រះសង្ឃ។

លុះព្រឹកឡើង ថ្ងៃ១រោច ខែអាសាឍ មានប្រគេនយាតូ និងភត្ត ចំពោះព្រះសង្ឃទៀតផង។

ឆែង៖ ក្នុងរយៈពេលចូលវស្សា៣ខែនេះ ពុទ្ធបរិស័ទតែងមាន តំណាម ដូចជា មិនរៀបមង្គលការកូនចៅ និង មិនសង់ផ្ទះថ្មី ជាដើម ដោយចាត់ទុកថាថ្ងៃទាំងអស់ ក្នុងកំណត់៣ខែនោះ ជាថ្ងៃយូប គឺជាថ្ងៃ ឥតមានឫក្សល្អ ឥតមានជោគជ័យ និង ឥតមានសិរីសួស្តី។

០៦. ខែ កុម្ភៈ (កញ្ញា)

រំលឹកដល់

- បុណ្យកាន់បិណ្ឌ និង ភ្ជុំបិណ្ឌ
- ព្រះពុទ្ធតាំងធម៌ ក្នុងព្រះក្រិស្ណ

បុណ្យកាន់បិណ្ឌ និង ភ្ជុំបិណ្ឌ

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ទូទាំងប្រទេស ប្រកាន់ទំនៀមទំលាប់តាមបែប
ដូនតា កំណត់យកថ្ងៃ បុណ្យកាន់បិណ្ឌ ចាប់ពីថ្ងៃ១រោចដល់ថ្ងៃ១៤រោចខែ
ក្រប្រម រីឯថ្ងៃ បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ នៅថ្ងៃ១៥រោចខែក្រប្រម ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

ក្នុងសម័យពុទ្ធភាស ពុំមានពាក្យ កាន់បិណ្ឌនិងភ្ជុំបិណ្ឌ នេះទេ
មានតែពាក្យ បទពណ្ឌបច្ច័យ៤ ឬ ទិវកប័ណ្ណបច្ច័យ៤ ។ ដូចនៅក្នុងគម្ពីរ
ធម៌បទមាននិយាយអំពីរឿងរ៉ាវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិងភិក្ខុសង្ឃតង់ចាំវស្សាហើយ
មានពុទ្ធបរិស័ទទំនុកបំរុងបច្ច័យ៤ អស់មួយត្រីមាស។ រីឯការកាន់បិណ្ឌក៏
មិនកំណត់តែត្រឹម១៤ថ្ងៃយ៉ាងដូច្នេះដែរ គឺពុទ្ធបរិស័ទជំនាន់នោះចាប់កាន់
បិណ្ឌ តាំងពីថ្ងៃចូលវស្សារហូតមកដល់ថ្ងៃចេញវស្សាទើបឈប់។

បុណ្យកាន់បិណ្ឌ

ក្នុងថ្ងៃកាន់បិណ្ឌទាំង១៤ថ្ងៃ ពុទ្ធបរិស័ទចំណុះជើងវត្តចែកវេនគ្នា
ជា១៤វេន ដើម្បីកាន់បិណ្ឌ។ កូនចៅបានរៀបចំនូវទេយ្យទាននិងគ្រឿង
បរិក្ខារផ្សេងៗ ជូនដល់មាតា បិតា ជីដូន ជីតា ឬចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ដើម្បី
ចូលទៅកាន់បិណ្ឌ ក្នុងវត្តរបស់ខ្លួន។ ក្នុងគ្រានោះ លោកទាំងឡាយនឹង
បានឱកាស ចំរើនការនាធម៌ សមាទានសីល៥ សីល៨ឬសីល១០(អាន
ទំព័រ១២២,២៤,២៨) និងបានបំពេញបុណ្យកុសលផ្សេងៗ ដូចជា ការ
បំរើព្រះសង្ឃ និងពោសសំអាតវត្តអារាម មានព្រះវិហារ កុដិ ជាដើម។

ក្នុងវេននីមួយៗ វេលាយប់ មានប្រភេទភេសជ្ជៈចំពោះព្រះសង្ឃ
និងចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យកាន់សីល៨ឬ១០។ បន្ទាប់មក នមស្សការព្រះរតនៈ

ត្រីយ(អានទំព័រទី១០). សមាទានសីល៥ ឬសីល៨ ឬសីល១០. និមន្ត
 ព្រះសង្ឃចំរើនព្រះបរិក្ខ(អានទំព័រទី៣១) និង អាណាធនាធម្មកថិកមួយអង្គ
 សំដែងធម្មទេសនា (អានទំព័រទី៤០)។ ពេលទៀបភ្លឺ បន្ទាប់អំពីថ្វាយបង្គំ
 ព្រះ និងចំរើនការនាទ្វេមក ព្រះសង្ឃសូត្រធម៌បទ មាគតសូត្រ ព្យាសដ៍
 ត្រលូចតូរអោយស្រណោះ ជាបទចាលីយាំងនេះថា៖ “ មាគតន្ត មុនិសំ
 ។ល។ ” (អានទំព័រទី៩៨)។ បន្ទាប់មក ពុទ្ធបរិស័ទនាំគ្នាប្រគេនយាត្រ
 ចំពោះព្រះសង្ឃនិងថ្ងៃត្រង់វេរកត្តប្រគេនព្រះសង្ឃ(អានទំព័រទី៤៤)ដោយ
 មានបំរុងកូលឧទ្ទិសកុសល ចំពោះវិញ្ញាណដ៏ដូនដីតា ញាតិកាពសន្តាន
 និងបុព្វការីជនទាំងឡាយដែលបានចែកឋានចាត់ទៅហើយនោះផង។

មុនឡាភ្នំបិណ្ឌ

ថ្ងៃ១៥រោច ខែកទ្របទ ជាថ្ងៃបុណ្យធំឬជាថ្ងៃបង្ហើយ។ កូនចៅ
 ទាំងឡាយដែលមិនបានមកដាក់បាតបំរុងកូលឧទ្ទិសកុសលដល់វិញ្ញាណ
 កូនដ៏ដូនដីតា និងញាតិកាពសន្តាន ក្នុងពេលកាន់បិណ្ឌទាំង១៥ថ្ងៃនោះ
 ព្រោះតែជាប់រវល់កិច្ចការ ក្នុងទីក្រុងឬខេត្តឆ្ងាយៗ ត្រូវតែធ្វើដំណើរទៅ
 កាន់ស្រុកភូមិកំណើត ក្នុងថ្ងៃ១៥រោចនេះ ដើម្បីប្រារព្ធពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ
 ជាមួយក្រុមគ្រួសារ និងញាតិមិត្ត អោយបានសមរម្យតាមប្រពៃណី។

ពេលព្រឹក ថ្ងៃ១៥រោច គេនាំគ្នាស្លៀកពាក់ស្អាតចាត់ យួរស្រាក់
 ម្ហូបអាហារ បង្ហែម ចំអាប នំអន្សម នំតម នំបាល នំឆ្នៃ យកទៅវេរ
 ប្រគេនព្រះសង្ឃនៅឯវត្ត និងបំរុងកូលឧទ្ទិសកុសលវិញ្ញាណកូនដូនតា។

ពេលល្ងាច តាមតំបន់ខ្លះ មានរៀបចំ ពិធីសែនដូនតា។ លុះព្រឹកឡើង ស្រាង។ ថ្ងៃ១កើតខែអស្សុជ មានរៀបចំនំចំណី ថ្លៃឈើ សណែក ល្អ អង្ករ អំបិល ដាក់ក្នុងតូនទូក ធ្វើអំពីស្រទប់ចេក រួចហើយអុជទៀនធូប បណ្តែតតាមទឹក ដើម្បីជូនដំណើរដូនតា ត្រឡប់ទៅស្រុកវិញ។ គ្រួសារ ខ្លះ យកបាយបិណ្ឌទៅចោលក្នុងស្រែសែនអោយយក្ខិនី ព្រោះយក្ខិនីជា អ្នកដឹងថា ឆ្នាំណាមានភ្លៀងច្រើន ឆ្នាំណាមានភ្លៀងតិច ជាដើម (ទាក់ ទងនឹងរឿងយក្ខិនី ក្នុងគម្ពីរធម្មបទកថា ភាគទី១)។ល។

បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌនេះ ជាប់ទាក់ទងទៅនឹងរឿងជាច្រើន ក្នុងគម្ពីរពុទ្ធ ពុទ្ធសាសនា ដូចជា គម្ពីររេតវត្ថុ គម្ពីរវិមានវត្ថុ គម្ពីរវិទ្យាធរ និងគម្ពីរ ធម្មបទ ជាដើម។ ប៉ុន្តែ បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ ដែលខ្មែរយើងធ្លាប់ប្រារព្ធឡើង ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ចាប់ពីថ្ងៃ១រោចរហូតដល់ថ្ងៃ១៥រោចខែកទ្របទ ពុំដែល អាកខាននោះ ក៏ព្រោះតែប្រារព្ធនូវរឿងពួកប្រេត ដែលត្រូវជាព្រះញាតិ របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ជាហេតុ។

ក្នុងគម្ពីរព្រះធម្មបទ ភាគទី១ មានរឿងបញ្ជាក់មកថា៖ "នៅក្នុង កប្បទិស២(កន្លងពីភិក្ខុកប្បនេះមក) មានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាម ផុស្សៈ បានកើតឡើងក្នុងលោក។ ព្រះអង្គជាព្រះរាជបុត្រ នៃព្រះបាទជ័យសេន និង ព្រះនាងសិរិមា សោយរាជ្យក្នុងនគរកោសិកៈ។ ព្រះបាទជ័យសេន ទ្រង់មានព្រះរាជបុត្រ៣ព្រះអង្គដែលមានព្រះមាតាទី១ៗពីគ្នា មានបុគ្គល អ្នកថែរក្សាឃ្លាំង មាននាយស្មៀនត្រួតត្រាជនបទ ព្រមទាំងពួកបរិវារជា

ប្រើន។ នាយស្មៀនបានសាងព្រះវិហារថ្វាយព្រះសាស្តាផុស្សៈ តាមព្រះ
 រាជបំណងរបស់ព្រះរាជឱរសទាំងពង្សរបស់ព្រះអង្គ និង បានយាងព្រះ
 ចានជ័យសេនមក ដើម្បីវេរព្រះវិហារនោះ ថ្វាយព្រះសាស្តា។ ក្នុងថ្ងៃធ្វើ
 បុណ្យឆ្លងព្រះវិហារនោះ ព្រះរាជាទ្រង់បានចំណាយទ្រព្យ អោយបុគ្គល
 អ្នកថែរក្សាយ៉ាង និង នាយស្មៀន ចាត់ចែងនូវខាទនីយភោជនីយហារ
 ថ្វាយដល់ព្រះសាស្តាផុស្សៈ និងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាសាវកចំនួន ៩ម៉ឺនអង្គ
 អស់មួយត្រៃមាស នៅក្នុងព្រះវិហារ នោះ។ អ្នកថែរក្សាយ៉ាងនិងភរិយា
 នាយស្មៀននិងភរិយា ព្រមទាំងញាតិមិត្តមួយចំនួនមានចិត្តសទ្ធាជ្រះថ្លា
 បានថ្វាយទានដោយសេចក្តីគោរព។ ប៉ុន្តែ ពួកជនមួយចំនួនដែលត្រូវជា
 ញាតិរបស់នាយស្មៀន ជាមនុស្សមានចិត្តលោភ បានធ្វើអន្តរាយដល់
 ទេយ្យទាន គឺបាននាំគ្នាបរិភោគនូវអាហារ ដែលគេដកល់ទុកសំរាប់វេរ
 ប្រគេនចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃនោះមុន។ លុះដល់ពួកជនទាំងនោះ បានធ្វើ
 កាលភរិយា ស្លាប់អំពីមនុស្សលោកយើងនេះទៅ ក៏បានទៅចាប់កំណើត
 ក្នុងបេតវិស័យ នៅក្នុងឋាននរកគឺកើតជាពូកប្រេត ហើយបានទទួលនូវ
 សេចក្តីទុក្ខវេទនា យ៉ាងក្រៃលែង។ ព្រោះតែកម្មផលដ៏អាក្រក់ ដែលខ្លួន
 បានប្រព្រឹត្តអស់កាលជាយូរអង្វែងនៅក្នុងបេតវិស័យនោះ។ រីឯ ព្រះរាជ
 ឱរសទាំងពង្សនិងបរិវារ ព្រមទាំងអ្នករក្សាយ៉ាងនិងនាយស្មៀនបានទៅ
 កើតក្នុងឋានសួគ៌។

លុះមកដល់សាសនាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាម ឥន្ទ្រ ព្រះអង្គបាន

ត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោក ពួកប្រេតទាំងអស់នោះ ក៏បាននាំគ្នាទៅក្រាប
ទូលសួរចំពោះព្រះអង្គថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ពួកយើងខ្ញុំទាំងឡាយ
ជាពួកប្រេតមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាននូវចំណីអាហារខ្លាំងណាស់ ព្រោះតែ
អត់នូវចំណីអាហារ អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ តើដល់ពេលណា
ទៅ ទើបពួកយើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងបានបរិភោគនូវចំណីអាហារ?”

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកកុសន្ទោទ្រង់បានឆ្លើយតបទៅកាន់ពួកប្រេតទាំង
នោះថា៖ “នៅក្នុងសាសនារបស់យើងនេះ ពួកអ្នកទាំងអស់គ្នា មិនបាន
ទទួលនូវចំណីអាហារ ដើម្បីនឹងបរិភោគទេ ចាំទូលសួរនឹងព្រះពុទ្ធជំនាន់
ក្រោយទៀតចុះ!”

លុះដល់ផែនដីដុះបានមួយយោជន៍ ទើបព្រះពុទ្ធមួយព្រះអង្គបាន
ត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោកព្រះនាម កោនាគមនោ ។ ពួកប្រេតទាំងនោះក៏
បាននាំគ្នាចូលទៅបង្គំទូលសួរដូចកាលពីលើកមុនទៀត ព្រះពុទ្ធព្រះនាម
កោនាគមនោ ទ្រង់បានឆ្លើយដូចជាព្រះពុទ្ធអង្គ មុនៗនោះដែរ។

លុះដល់ផែនដីដុះបានមួយយោជន៍ទៀត ទើបព្រះពុទ្ធមួយព្រះ
អង្គព្រះនាម គស្សបៈ កើតឡើងក្នុងលោក។ ក្នុងគ្រានោះ ពួកប្រេតទាំង
អស់ក៏ចូលទៅក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះកស្សបៈថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន!
ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកយើងខ្ញុំឥឡូវនឹងបាននូវសម្បត្តិយ៉ាងនេះ?”

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “នៅក្នុងសាសនារបស់
យើងនេះ ពួកអ្នកទាំងអស់គ្នា មិនអាចនឹងទទួលនូវចំណីអាហារ សំរាប់

បរិភោគបានទេ ចាំដល់សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាម គោតម ជំនាន់
 ក្រោយ ពួកអ្នកនឹងបានបរិភោគនូវចំណីអាហារ ដែលព្រះរាជាព្រះនាម
 គិរីសារ ទ្រង់បានបំពេញព្រះរាជកុសល ធ្វើបុណ្យទិសមគ្គផល បញ្ចូន
 មកអោយពួកអ្នកទាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះ ពួកអ្នកទាំងឡាយ នឹងបាន
 ទទួលហើយ។ ចូរអ្នកទាំងឡាយរង់ចាំសូត្រពុទ្ធអង្គ ជំនាន់នោះចុះ។

លុះដល់ផែនដីពុះបាន១យោជន៍ទៀត ទើប ព្រះសមណគោតម
 គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ នៃយើងសព្វថ្ងៃនេះ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងឡើង ក្នុង
 លោក។ ក្នុងពុទ្ធប្បាទនេះ ព្រះរាជនិរាសទាំង៣ព្រះអង្គរបស់ព្រះបាទជ័យ
 សេន បានច្បុះចុះអំពីឋានសួគ៌មកកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីក្រុង
 មគធៈ ជាជីលឧរុវេលកស្សប ៣នាក់បងប្អូន។ បុរសអ្នកថែរក្សាឃ្លាំង
 បានកើតជាមហាសេដ្ឋីឈ្មោះ វិសាខៈ និងភរិយារបស់គាត់បានកើតជា
 នាងភិក្ខុនី ធម្មទិន្ទា ។ រីឯ នាយស្បៀងបានកើតជាស្តេចព្រះនាម ព្រះ
 បាទពិម្ពិសារ។ បរិស័ទសេសសល់បានកើតជាបរិវាររបស់ព្រះរាជា។

កាលព្រះអង្គបានសំរេចនូវព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ហើយ ព្រះ
 សមណគោតមបានប្រោសព្រះបាទពិម្ពិសារ និងពួកបរិវារ ជាព្រាហ្មណ៍
 និងជាគហបតីទាំងឡាយ អោយតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ក្នុងឱទ្យាន
 ឈ្មោះលម្អិន។ ព្រះរាជាទ្រង់សព្វព្រះទ័យអារាធនាព្រះពុទ្ធ ដើម្បីទទួល
 ភត្តបូមហោទាន ក្នុងព្រះរាជវាំង ក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី ក្រោយមកទៀត។

ប្រេតទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាទៅបង្គំទូលសួរចំពោះព្រះសមណគោតម

ហើយ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់ឆ្លើយតបថា៖ “នៅក្នុងសាសនាបស់តថាគតនេះ ពួកអ្នកទាំងឡាយនឹងបានបរិភោគនូវចំណីអាហារហើយ គឺនៅពេលណា ដែលព្រះមហាក្សត្រ ព្រះនាម ពិម្ពិសារ ដែលធ្លាប់ជាញាតិសាលោហិត របស់អ្នកទាំងឡាយ ទ្រង់បានបំពេញនូវព្រះរាជកុសលថ្វាយទាន ចំពោះ តថាគត ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ហើយព្រះអង្គទ្រង់ឧទ្ទិស នូវព្រះរាជកុសល ជូនដល់អ្នកទាំងឡាយនឹងបានទទួលនូវចំណីអាហារនាពេលនោះឯង។”

នៅថ្ងៃពេញបូរមី ដែលព្រះបាទពិម្ពិសារ ព្រះចៅនគរមគធៈទ្រង់ បានបំពេញនូវព្រះរាជកុសលថ្វាយមហាទានដល់ព្រះពុទ្ធនិងព្រះភិក្ខុសង្ឃ នៅក្រោមប្លង់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់មិនបានឧទ្ទិសនូវបុណ្យកុសលបញ្ជូនទៅ អោយពួកប្រេតទាំងនោះទេ ព្រោះព្រះរាជាទ្រង់រវល់តែព្រះចិន្តា នូវទីគង់ នៅរបស់ព្រះសាស្តា។ តើព្រះមានព្រះភាគ ឥឡូវនៅត្រង់ទីណាហ្ន៎?” ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់មិនបានឧទ្ទិស នូវព្រះរាជកុសល ជូនទៅដល់ពួក ប្រេតទាំងអស់នោះ។

ពួកប្រេតទាំងឡាយ ដែលព្រះបាទពិម្ពិសារ មិនបានឧទ្ទិសបញ្ជូន កុសលទៅអោយនោះកើតទុក្ខអស់សង្ឃឹម ក៏នាំគ្នាស្រែកទ្រហោយំយ៉ាង ទ្រហ៊ឹងអីងកង ឮសូរសម្លេងប្លែកៗ ខ្លាំងៗ គួរអោយភ័យខ្លាចជាទីបំផុត នៅជុំវិញព្រះបរមរាជវាំង នៅក្នុងរាត្រីកាលនោះឯង។

ព្រះបាទពិម្ពិសារទ្រង់សណ្តាប់នូវសម្លេងស្រែកទ្រហោយំគួរអោយ ភ័យខ្លាចរបស់ពួកប្រេតនោះហើយ ទ្រង់មានព្រះទ័យភ័យរន្ធត់ យ៉ាងក្រៃ

លែង ព្រោះខ្លាចមានក្តីអន្តរាយកើតមានដល់ព្រះរូបកាយព្រះអង្គផ្ទាល់។

លុះព្រឹកឡើង ទើបស្តេចយាងចូលទៅកាន់ វត្តវេល្យាន ហើយក៏
ក្រាបថ្វាយបង្គំទូលសួរ ចំពោះនឹងព្រះបរមសាស្តាសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ថា៖
“បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! នៅក្នុងរាត្រីយប់មិញនេះ ទូលព្រះបង្គំបានឮនូវ
សម្លេងស្រែកទ្រហោយំ យ៉ាងទ្រហ៊ឹងអឹងកង គួរអោយភ័យខ្លាចពន់ពេក
ណាស់ នៅជុំវិញព្រះរាជតំណាក់នៃទូលព្រះបង្គំ តើហេតុការណ៍អ្វី នឹង
កើតមានដល់ទូលព្រះបង្គំឬ?”

គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “បពិត្រមហារាជ! សូមស្តេចកុំ
មានព្រះហឫទ័យភ័យខ្លាចអ្វីឡើយ។ មិនមានហេតុអន្តរាយណាមួយកើត
ឡើងដល់ព្រះមហារាជ ទេ។ សម្លេងដែលស្រែកទ្រហោយំ នៅក្នុងរាត្រី
យប់មិញនេះ គឺជាសូរសម្លេងនៃពួកប្រេតដែលត្រូវជាញាតិសាលោហិត
របស់ព្រះអង្គ។ ពួកប្រេតទាំងឡាយនោះ គ្នាអត់ចំណីអាហារបរិភោគរាប់
កោដិ រាប់លានឆ្នាំ កន្លងមកហើយ។ ពួកគេបានមកស្រែកយំ កង់រំពង
យ៉ាងនេះក៏ដើម្បីមកស្វែងរកនូវចំណីអាហារបរិភោគអំពីព្រះអង្គ ព្រោះថា
ពួកប្រេតទាំងអស់នេះនឹងបានទទួលនូវចំណីអាហារបរិភោគក្នុងសាសនា
របស់ឥសានេវរិយ័យហើយ។ ប៉ុន្តែកាលពីម្សិលមិញនោះ ព្រះមហារាជបាន
ថ្វាយទានដល់ឥសានេវរិយ័យ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយហើយ តែព្រះមហា
រាជមិនបានផ្សាយនូវព្រះរាជកុសលឧទ្ទិសផលបុណ្យបញ្ជូនទៅអោយពួក
ប្រេតទាំងអស់នោះទើបពួកគេមកស្រែកទ្រហោយំយ៉ាងខ្លាំងដូច្នេះឯង។”

ព្រះបាទពិម្ពិសារទ្រង់ព្រះសណ្តាប់យ៉ាងដូច្នេះហើយទើបទ្រង់ចាប់
 ត្រារឭបំពេញ នូវព្រះរាជកុសលថ្វាយទាន ដល់ព្រះពុទ្ធនិងព្រះភិក្ខុសង្ឃ
 ទាំងឡាយ សារជាថ្មីម្តងទៀត ជាគំរប់លើកទី២ មាន បាយ ទឹក នំ
 ចំណី ម្ហូបអាហារ សំពត់អាវ ក្រែចីវរ ជាដើម ។ ស្តេចទ្រង់បានតាំង
 ព្រះទ័យយ៉ាងជ្រះថ្លាបរិសុទ្ធ ផ្សាយនូវព្រះរាជកុសលផលបុណ្យ ក្នុងគ្រា
 ទី២នេះ ឧទ្ទិសជូនដល់ពួកប្រេតទាំងអស់នោះ ដោយព្រះកុសលចេតនា
 ថា៖ "ដោយកុសលផលបុណ្យទាំងឡាយ ដែលយើងបានបំពេញ រួចមក
 ហើយនេះ សូមអោយពួកអ្នកទាំងឡាយបានទទួលនូវកុសលផលបុណ្យ
 របស់យើងនោះ មួយចំណែកផង។ សូមអោយអ្នកទាំងឡាយបានទទួល
 យកនូវ បាយ ទឹក នំ ចំណី ម្ហូបអាហារ សំពត់អាវសាវស្បៃជាដើម
 នេះ ថាទុកដូចជារបស់នៃខ្លួន ហើយសូមអោយពួកអ្នកទាំងឡាយ បាន
 បរិភោគនូវ បាយ ទឹក នំ ចំណី ម្ហូបអាហារ និង បានស្លៀកពាក់នូវ
 សំលៀកបំពាក់ទាំងនេះ មួយចំណែកផង និង មួយចំណែកទៀត សូម
 អោយពួកអ្នកទាំងឡាយបានរួចរំដោះផុតចាកទុក្ខទោសភ័យខ្លាចទុក្ខវេទនា
 ទាំងឡាយទាំងពួង ហើយសូមអោយបានទៅកើតនៅក្នុងទីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ គឺ
 សុតតិរក តាមសេចក្តីប្រាថ្នារៀងៗខ្លួន ទៅហោង។"

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះសមណគោតមទ្រង់ធ្វើ នូវអនុមោទនា ដោយ
 តិរោក្ខន្ធសូត្រ ថា៖ " តិរោក្ខន្ធសូត្រ គិដ្ឋន្តិ ។ល។ " (អានទំព័រទី៩៤)
 ប្រែថា៖ "ពួកប្រេតទាំងឡាយមកកាន់ផ្ទះនៃញាតិ ដោយគិតថាជាផ្ទះរបស់

ខ្លួនក៏ឈរនៅខាងក្រៅ ជិតជញ្ជាំងទាំងឡាយខ្លះ នាថ្ងៃបែកជាបួនខ្លះនិង
ថ្ងៃបែកជាបីទាំងឡាយខ្លះ ឈរជិតទ្វារក្រុងនិងជិតទ្វារផ្ទះទាំងឡាយខ្លះ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងអំពី ភាវៈនៃញាតិ ជាភាថាទី
២យ៉ាងនេះថា៖ “កាលបើ បាយ ទឹក បង្អែម និងចំអាប ដំប្រើនដែល
ពួកញាតិ ចូលទៅតាំងទុកហើយ ញាតិណាមួយ មិនបាននឹករលឹកដល់
ប្រេតទាំងឡាយនោះទេ ព្រោះតែកម្មរបស់សត្វទាំងនោះ ជាបច្ច័យ។”

បន្ទាប់មកទៀត ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ជាភាថាទី៣យ៉ាងនេះថា៖
“ញាតិទាំងឡាយណា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ញាតិទាំងឡាយនោះរមែងឧទ្ទិស
អោយនូវទឹកនិងភោជនដ៏ហ្មត់ចត់ដ៏ប្រសើរ ជារបស់គួរតាមកាល ដើម្បី
ញាតិទាំងឡាយ យ៉ាងដូច្នេះដែរ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងអំពី ឆាន ដែលព្រះរាជាទ្រង់
បានប្រទានរួចហើយដល់ពួកប្រេត ជាកន្លះភាថាខាងដើមនៃព្រះភាថាទី៤
យ៉ាងនេះថា៖ “ទាននេះ ចូរបានសំរេចដល់ញាតិទាំងឡាយ សូមញាតិ
ទាំងឡាយដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ។”

បន្ទាប់មកទៀត ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ជាកន្លះភាថា ខាងចុងនៃ
ព្រះភាថាទី៤ និងកន្លះភាថាខាងដើមនៃព្រះភាថាទី៥ យ៉ាងដូច្នេះថា៖
“ចំណែកឯ ពួកប្រេតដែលជាញាតិទាំងនោះមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីដែលអោយ
ទាននោះ ជាអ្នកមកឮហើយ។ កាលបើបាយនិងទឹក ដំប្រើន ដែលគេ
ឧទ្ទិសអោយដល់ខ្លួន គប្បីអនុមោទនាដោយគោរពចុះ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងអំពី ឆាយក ជាកន្លះតាថាខាង
 ចុងនៃព្រះតាថាទី៥ និងកន្លះតាថាខាងដើមនៃព្រះតាថាទី៦ យ៉ាងដូច្នេះ
 ថា៖ “យើងទាំងឡាយបានទទួលនូវសម្បត្តិ(ផលបុណ្យ) ព្រោះហេតុនៃ
 ញាតិទាំងឡាយណា សូមពួកញាតិទាំងឡាយរបស់យើងនោះរស់នៅអស់
 កាលជាយូរអង្វែងចុះ។ ការបូជាឈ្មោះថាពួកញាតិបានធ្វើហើយដល់ពួក
 យើង។ ឯទាយកគឺអ្នកអោយទានក៏មិនមែនជាអ្នកឥតមានផលឡើយ។”

បន្ទាប់មកទៀត ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់នូវតាថាទី៧ រួមទាំងកន្លះ
 តាថាខាងចុងនៃព្រះតាថាទី៦ផងយ៉ាងដូច្នេះថា៖ “ភសិកម្ម គឺការក្លររាស់ក៏
 មិនមាននៅក្នុងភូមិ នៃប្រេតនោះ។ គោរកម្ម គឺការរក្សាគោក៏មិនមាន
 នៅក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ។ ពាណិជ្ជកម្ម គឺការជួញប្រៃដែលជាហេតុបាន
 ទទួលសម្បត្តិដូច្នោះក៏មិនមាន ការលក់ចេញទិញចូលដោយប្រាក់ ក៏មិន
 មានដែរ។ បុគ្គលទាំងឡាយដែលធ្វើកាលកិរិយាលះលោកនេះទៅហើយ
 រមែងញ្ចាំងអត្តស្តុកអោយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងហេតុវិស័យនោះ ដោយសារផល
 ទាន ដែលញាតិមិត្តបានឱ្យសោយហើយ អំពីលោកនេះ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រកាសនូវសេចក្តីដែលទ្រង់ត្រាស់រួច
 ហើយ ដោយឧបមា២យ៉ាង ជា២តាថាដូច្នេះថា៖ “ទឹកធ្លាក់ចុះអំពីទីទួល
 រមែងហូរទៅកាន់ទីទំនាបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលបានអោយហើយ
 អំពីលោកនេះ រមែងសំរេចផល ដល់ពួកប្រេតទាំងឡាយ ក៏ដូច្នោះដែរ។
 ថ្នូរទឹកទាំងឡាយមានទន្លេនិងស្ទឹង ជាដើម ដំពេញ រមែងញ្ចាំងសាគរគឺ

សមុទ្រអោយពេញប្រៀបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលបានអោយហើយ អំពីលោកនេះ រមែងសំរេចផលដល់ពួកប្រេតទាំងឡាយ ក៏ដូច្នោះដែរ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងអំពី ខ្វះខាតគុណ ជាព្រះភាថា ទី១០ យ៉ាងនេះថា៖ “បុគ្គល កាលបើលើកនឹកឃើញ នូវឧបការគុណ ដែលញាតិមិត្តជាដើមបានធ្វើដល់ខ្លួនក្នុងកាលមុនថា អ្នកឯណោះបាន អោយរបស់នេះដល់អាត្មាអញ អ្នកនោះឯងបានធ្វើនូវគុណនេះដល់អាត្មា អញ ជនទាំងនោះ ត្រូវជាញាតិមិត្ត ជាសំឡាញ់របស់អាត្មាអញ ដូច្នេះ ហើយ គួរអោយនូវទក្ខិណាទានដល់ពួកប្រេតទាំងឡាយ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងអំពី ភាគឥតប្រយោជន៍ ជាព្រះ ភាថាទី១១ យ៉ាងដូច្នេះថា៖ “ការយំក្តី ការសោកសៅក្តី ឬសេចក្តីខ្សឹក ខ្សួលណាដទៃក្តី បុគ្គលមិនគួរតប្បិធ្វើឡើយ ព្រោះកិច្ចមានការយំស្រែក សោកសៅជាដើមនោះ មិនមានប្រយោជន៍ទៅដល់អ្នកបានស្លាប់ទៅកាន់ បរលោកឡើយ។ ញាតិទាំងឡាយដែលទៅកាន់បរលោកនោះ ក៏បិតនៅ យ៉ាងនោះដដែល ឥតបានដឹង ឬបានឮឡើយ។”

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងអំពី ភាគឥតគុណ ដែលព្រះ រាជាទ្រង់បានប្រទានហើយ ថាជាទានមានប្រយោជន៍ ដោយព្រះភាថាទី ១២យ៉ាងនេះថា៖ “លុះត្រាតែទក្ខិណាទាន ដែលបុគ្គលបានអោយហើយ នេះឯង ជាទានបានផ្គត់ផ្គង់ល្អប្រពៃហើយ ក្នុងព្រះសង្ឃ ទើបបាន សំរេចផល ដោយរូសរាន់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ញាតិ(ពួកប្រេត)ទាំង

នោះ អស់កាលជាយូរអង្វែង។”

កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សរសើរព្រះរាជា ដោយគុណ តាមសេចក្តីពិត រួចស្រេចហើយ ទើបព្រះអង្គត្រាស់ជាព្រះគាថាទីបញ្ចប់ (ទី១៣) យ៉ាងដូច្នេះថា៖ “ញាតិធម៌នោះ ឈ្មោះថាព្រះមហាបពិត្រ(ព្រះ បាទពិម្ពិសារ) ទ្រង់បានសំដែង ជាបែបយ៉ាងហើយ។ ការបូជា ដ៏ថ្លៃថ្លា ចំពោះពួកប្រេតទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ព្រះអង្គបានធ្វើអោយ រួចហើយ។ កម្លាំងកាយនៃព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយ ឈ្មោះថាព្រះអង្គទ្រង់បានបំពេញ អោយហើយ។ បុណ្យដ៏ច្រើន ក៏ព្រះមហារាជបានសន្សំទុកហើយ។”

ដោយអំណាចនៃកុសល ផលបុណ្យ ដែលព្រះបាទពិម្ពិសារទ្រង់ បានឧទ្ទិសផ្សាយ ទៅអោយពួកប្រេតទាំងឡាយ នៅក្នុងឱកាសនោះ ក៏ បានទទួល នូវផលបុណ្យនោះភ្លាមមួយរំពេច ហើយបានរួចចាកផុតអំពី សេចក្តីស្រេកឃ្លាន និងសេចក្តីទុក្ខទោសផ្សេងៗ បានទាំងទៅកើត ក្នុង សុគតិភព ដែលជាឋានប្រកបនូវសេចក្តីសុខ សេចក្តីចំរើនគ្រប់យ៉ាង។

ពេលព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ចប់ព្រះធម៌ទេសនា ដោយព្រះគាថា ជា យ៉ាងនេះ មនុស្ស៨ម៉ឺន ៤ពាន់នាក់ កើតមានសេចក្តីសង្វេគ ព្រោះការ ពណ៌នានូវទោសនៃការកើតក្នុងបេតវិស័យ ហើយក៏នាំគ្នាប្រារព្ធសេចក្តី ព្យាយាម រហូតបានសំរេចធម៌គ្រប់ៗគ្នា។

ព្រះពុទ្ធតាំងធម៌ ក្នុងព្រៃក្លឹតវ័ន

ព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់សំរាកព្រះកាយយ៉ាងស្ងាត់ស្ងៀមនិងយ៉ាងរីករាយ
នៅក្រោមដើមពោធិព្រឹក្ស ក្នុងព្រៃត្រិកា ដែលជាព្រៃភ្នំពណ៌បៃតង ក្នុង
និទាឃរដូវវស្សា និងមានបឹងមួយ គួរជាទីពេញចិត្ត។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់នៅជាមួយសត្វព្រៃជាច្រើន នៅក្នុងព្រៃត្រិកានោះ
រួមទាំងគ្រួសារដ៏មួយហូរចង។ ដ៏រមែងជាស្តេចដ៏តែងបណ្តើរកូនតូចៗ
ចុះទៅក្នុងទឹកក្នុងបឹងនោះ។ ស្តេចដ៏បង្រៀនកូនតូចៗ អោយចេះដឹកទឹក
ដ៏ត្រជាក់ និង ស៊ីវិលជាតិទាំងឡាយ ដោយយកម្រម៉ាយចាប់ត្រីត្រាវាត់
ក្នុងទឹកដើម្បីអោយជ្រះភក់។ កូនដ៏តូចជាងគេបង្អស់មួយ ធ្វើត្រាប់តាម
ស្តេចដ៏។ ដ៏ទាំងអស់ស្រឡាញ់ចូលចិត្តព្រះពុទ្ធនិងក្លាយជាមិត្តសំឡាញ់
យ៉ាងជិតស្និទ្ធរបស់ព្រះអង្គ។ ជួនកាលស្តេចដ៏បេះថ្លៃផល្លាយកមកថ្វាយ
ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធសព្វព្រះហឫទ័យ អង្គុលក្បាលកូនដ៏រលង និងព្រះអង្គតែង
តែយាងជាមួយនឹងកូនដ៏ទាំងនោះ ចុះទៅក្នុងបឹង។ ព្រះអង្គសព្វព្រះទ័យ
ស្តាប់សម្រែក ប្រកបដោយសីហាសីលរបស់ស្តេចដ៏។ សម្លេងលាន់ឮ
ដូចជាសម្លេងត្រែ(ត្រុមប៉ែត)។ ព្រះអង្គហាក់ធ្វើតាម លុះត្រាតែទ្រង់អាច
ត្រាប់សម្លេងស្តេចដ៏នោះបានដូចបេះបិត។ ពេលមួយខណៈដែលស្តេច
ដ៏ស្រែកហៅកូន ព្រះអង្គក៏ធ្វើត្រាប់ ដូចជាសម្លេងត្រែ ស្តេចដ៏សម្លឹង
មើលព្រះអង្គមិនដាក់ភ្នែក ហើយដើរចូលមកជិត រួចក៏លុតជង្គង់ចំពោះ
ព្រះក្តីព្រះអង្គហាក់ដូចជាបង្ហាត់ខ្លួនសំរោះ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់យកព្រះហស្ត
ទះអង្គុលក្បាលស្តេចដ៏នោះដោយឆ្ងម។

នេះគឺជាការចាំវស្សាទី១០ របស់ព្រះពុទ្ធ បន្ទាប់ពីព្រះអង្គត្រាស់
ដឹងមក។ ក៏ប៉ុន្តែ នេះជាលើកទី២ ដែលព្រះពុទ្ធគង់ចាំវស្សាតែមួយព្រះ
អង្គឯង។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃ ដ៏ត្រជាក់នេះ ពេញមួយរដូវវស្សា
លុះដល់ពេលចេញវស្សា ទើបព្រះអង្គយាងចេញពីសំឡាញ់ដីរបស់ព្រះ
អង្គ ឆ្ពោះទៅទិសខាងជើង ទៅកាន់វត្តជេតពន ក្នុងក្រុងសាវត្ថី។

០៧. ខែ អស្សុជ (តុលា)

រំលឹកដល់

- បុណ្យបារាណា ចេញចេញ និង ព្រះពុទ្ធ
សំដែងព្រះអតីតមុនេសនា ប្រោសអតីត
ព្រះវរមាតា និងពពួកទេវតាទាំងឡាយ
នៅតាវតីយ្យទេវលោកថាន
- បុណ្យកមិន(ចាប់ពីថ្ងៃ ១រោច ខែអស្សុជ
ដល់ថ្ងៃ១រោចខែ កត្តិក)

**បុណ្យចេញស្បែក និងព្រះកុដ្ឋត្រង់
សំដែងអតិថិបូរណសទាប្រាសអតីតបរមាគា**

លុះផុតកំណត់ចាំវស្សាហើយ នៅថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូរមី
 ខែភទ្របទ(ពាក់កណ្តាលខែតុលា) ភិក្ខុសង្ឃត្រូវធ្វើកិច្ចចេញវស្សារបស់
 ខ្លួនវិញ ដែលហៅថា " មុណ្ណចេញវស្សា " ឬ " មុណ្ណបទវស្សា "។
 ពិធីបរាណានេះ ភិក្ខុមួយអង្គត្រូវប្រកាសខ្លួនដាក់កាយអោយសង្ឃ ឬ
 បុគ្គលគ្នាឯងធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ក្រែងមានប្រព្រឹត្តខុសឆ្គងឬល្មើសបញ្ញត្តិណា
 មួយ ក្នុងកាលចាំវស្សាខែកន្លងមកនោះ ទោះដោយការឃើញផ្អាក ការ
 ស្តាប់ឮផ្អាកនិងការរៀនសូត្រ ក៏សូមអោយលើកឡើងនិងបង្ហាញនូវភ័ស្តុតាង
 ច្បាស់លាស់ដើម្បីភិក្ខុប្រព្រឹត្តខុស ធ្វើការតែប្រែអោយប្រសើរឡើងវិញ។

មានរឿងមួយទាក់ទងនឹងភិក្ខុសង្ឃធ្វើបរាណាចេញវស្សានេះថា៖
 'សម័យមួយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ដែលជាអាមាមរបស់
 អនាថមន្ទិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង មានភិក្ខុជាច្រើនដែល
 ជាមិត្តស្និទ្ធស្នាលនឹងគ្នា បានជួបជុំគ្នាចូលវស្សាក្នុងអាវាសកំណត់មួយ
 ក្នុងកោសលជនបទ។ ភិក្ខុទាំងអស់បានគ្រិះរិះថា 'តើយើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច
 ដើម្បីអោយបានសុខ កុំអោយមានការទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នា នៅពេល
 ចាំវស្សា និង មិនអោយមានការលំបាក ដោយអាហារបិណ្ឌចាត់ផ្គត់ផ្គង់?
 ភិក្ខុទាំងអស់ ក៏ព្រមព្រៀងគ្នាថា 'យើងមិនត្រូវនិយាយរកគ្នា មិនត្រូវចរ
 ចាររកគ្នាទៅវិញទៅមកទេ។ បើយើងត្រូវការពឹងពាក់គ្នា ត្រូវតែប្រើកាយ
 វិការជាសញ្ញា' ។ កាលបានព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងដូច្នោះហើយ ភិក្ខុទាំង
 នោះ ក៏លែងស្និទ្ធស្នាល រហូតគ្រប់៣ខែ។

លុះចេញវស្សាហើយ បន្ទាប់ពីបានរៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈរួចមក ភិក្ខុទាំងនោះ ប្រដាប់ដោយពាត្រ និងចីវរ ចេញដំណើរទៅកាន់ទីក្រុងសារីគ្គី ដើម្បីចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងវត្តជេតពននោះ។

ព្រះសាស្ត្រាភ័ក្ត្រទ្រង់ត្រាស់សួរថា៖ “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! អ្នកទាំងឡាយ ល្មមអត់ធន់នូវសេចក្តីទុក្ខលំបាកបានដែរឬទេ? ឥរិយាបថប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលដែរឬទេ? ចុះអ្នកទាំងឡាយ ជាបុគ្គលព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាដោយសុខសប្បាយហើយឬ?”

ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា នៅចាំវស្សាដោយសប្បាយ ក៏ព្រោះតែយើងខ្ញុំព្រះអង្គមានគំនិតឯកភាពគ្នាថា ‘យើងខ្ញុំទាំងឡាយ មិនតប្បីហោរកក្ខា មិនតប្បីចរចារកក្ខាទៅវិញទៅមក នោះទើបមានឈ្មោះថា ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ស្រុះស្រួលគ្នា មិនទាស់ទែងគ្នា នៅចាំវស្សាដោយសប្បាយ’។

កាលទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យនេះហើយ ព្រះសាស្ត្រាភ័ក្ត្រទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា៖ “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! អ្នកនៅចាំវស្សាបែបនេះ ពិតជាមិនសប្បាយទេ។ ប៉ុន្តែ អ្នកទាំងឡាយបែបនេះឬថា ខ្លួនជាអ្នកនៅចាំវស្សាដោយសប្បាយទៅវិញ។ ការចាំវស្សារបស់អ្នកទាំងឡាយ ដូចជាការរស់នៅរបស់បសុសត្វ(សត្វដែលគេចិញ្ចឹម) ឬក៏ដូចជាការរស់នៅរបស់សត្វពពែ ឬក៏ដូចជាការរស់នៅរបស់បុគ្គលប្រមាទ តែនៅឬថាខ្លួនជាអ្នករស់នៅដោយសប្បាយ។ ម្ចាស់មោឃបុរស! អ្នកមិនសមបើនឹងសមា-

ទាននូវ មូធិត្ថ (វត្ថុរបស់មនុស្ស ឬការប្រព្រឹត្តរបស់មនុស្ស) ដែល
ជា តិគ្គិយសមាទាន (សមាទានរបស់ពួកតិគ្គិយ) ទេ អំពើទាំងនេះ មិន
មែនជាអំពើដែលនាំអោយគេជ្រះថ្លាទេ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់បន្ទោសភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់
សំដែងនូវធម្មិកថាថា៖ "ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! ភិក្ខុមិនត្រូវសមាទាននូវមូធិ
វត្ថុដែលជាតិគ្គិយសមាទានទេ ភិក្ខុណាសមាទាននឹងត្រូវអាបត្តិទុក្ខដ"។

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បញ្ជាក់ ដោយបទពាលីថា៖ "អនុជានាមិ តិគ្គិយ
ធម្មំ តុគ្គានំ តិគ្គានំ តីហិ ថានេហិ ចចារុកុំ ទិដ្ឋន ចា
សុភេត ឆា មរិសន្តាយ ចា" ប្រែថា "ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! តថាគត
អនុញ្ញាតអោយភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលនៅចាំវស្សាចេញហើយ អាចបរិភោគ
ដោយស្មាន៣យ៉ាងគឺ៖ ដោយឃើញក្តី ដោយឮក្តីនិងដោយរង្វៀសក្តី"។

បុណ្យចេញវស្សានេះ ក៏មានប្រវត្តិជាប់ទាក់ទងទៅនឹងរឿង ព្រះ
ពុទ្ធអង្គផ្ទាល់ដែរ។ យោងតាមរឿងនេះថា៖ "ពេលមួយ ព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់
ចាំព្រះវស្សាអស់ត្រៃមាស នៅឯតាវតីឯស្នួលឥឡូវនេះ ជាកន្លែង ដែលព្រះ
អង្គទ្រង់សំដែងអភិធម្មទេសនា ព្រោសមាយាទេវបុត្ត (ដែលត្រូវជាអភិក
ព្រះមាតារបស់ព្រះអង្គ) និងពួកទេវតាដទៃទៀត។ នៅពេលចេញវស្សា
ព្រះអង្គក៏យាងចុះមកកាន់ឋានមនុស្សលោកវិញ ដោយមានការទទួល
ស្វាគមន៍និងបដិសណ្ឋារកិច្ច យ៉ាងសប្បាយរីករាយក្រៃលែង។ រឿងនេះ
បានកើតឡើង៧ឆ្នាំ បន្ទាប់អំពីព្រះពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ដឹង។ វិធីយ៉ាងអ្វីក

ឆិតនេះ ប្រារព្ធឡើងដើម្បីលើកដល់ព្រឹត្តិការណ៍ ដ៏សំខាន់នេះ។ កន្លែង
ទ្រង់យាងចុះនោះឈ្មោះ " ត្រួងសន្តសៈ " ស្ថិតនៅខាងជើងប្រទេសឥណ្ឌា។

ក្នុងពេលធ្វើបុណ្យចេញវស្សានេះ ជាទូទៅនៅពេលល្ងាចឬយប់
ថ្ងៃ១៥កើត ខែអស្សុជ ភិក្ខុសង្ឃដែលគង់ចាំវស្សា អស់ត្រៃមាស ក្នុង
អាវាសណាមួយ ត្រូវជួបជុំគ្នាក្នុងព្រះវិហារ ដើម្បីនិមន្យការព្រះរកន.
ត្រ័យ និងសំដែងអាបត្តិ។ ពុទ្ធបរិស័ទនិមន្តព្រះសង្ឃសំដែងធម៌ទេសនា
' ឡើងព្រះចេស្សន្តរៈ ' គឺជារឿងព្រះរោធិសត្វ ដែលយោនយកកំណើត
ក្នុងជាតិចុងក្រោយបង្អស់ ដើម្បីបំពេញទានបារមី។ ទេសនាមហាជានក៍
ត្រូវយកមកសំដែងជូនពុទ្ធបរិស័ទ ជាទីសណ្តាប់ ក្នុងភាគីនោះដែរ។

ព្រឹកឡើង ពុទ្ធបរិស័ទយកស្រាក់បាយ សម្លនិងចង្កាន់ផ្សេងៗមក
ឈរតំរៀបគ្នាជាជួររង់ចាំដាក់បាត។ ព្រះសង្ឃដែលមានភ្នែកដាក់ចុះនិង
កាន់ទ្រន្ទវបាត និមន្តសន្សឹមៗតាមជួរសប្បុរសជន ដើម្បីទទួលចង្កាន់
បិណ្ឌបាត ប្រកបដោយសេចក្តីមេត្តានិងកាយវិការស្រគគ់ស្រគំសមរម្យ។

បន្ទាប់មក សប្បុរសជនទាំងអស់នាំគ្នាទៅជួបជុំនៅក្នុងសាលាធំ
ជាកន្លែងដែលពុទ្ធបរិស័ទប្រារព្ធពិធីផ្សេងៗ ដើម្បី សមាទាននិច្ចសីល ឬ
ឧបោសថសីល ស្តាប់ព្រះសង្ឃសំដែងធម្មទេសនា និងធ្វើសមាធិ។

កម្មវិធីល្បែងប្រជាប្រិយផ្សេងៗ ត្រូវបានយកមកសំដែងនិងអប្ប
ប្រជាពលរដ្ឋ។ ការកំសាន្តសប្បាយ និងការធ្វើបុណ្យ តែងប្រព្រឹត្តឡើង
ក្នុងពេលជាមួយគ្នា។

បុណ្យកម្រិតទាន

ពាក្យថា "កម្ម" ជាភាសាបាលី សំដៅយកក្របគ្នា ដែលភិក្ខុ សង្ឃសម័យបូរណាណ្ឌ ប្រើសំរាប់ដេរសំពត់ធ្វើជាស្បង់ចិវ។ សំពត់ ដែលបានរៀបចំតាក់តែងឡើងនោះ មានឈ្មោះថា "សំពត់កម្ម" ។

បើតាមអដ្ឋកថា សំដៅយកពុទ្ធដីកាដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់បានបញ្ញត្តិ ទុកមកថាៈ កម្ម គឺការប្រជុំប្រមូល រូបធម៌និងនាមធម៌ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអត្ថន័យពីរយ៉ាងគឺៈ

១. "សេដ្ឋានដោយកម្ម" សមដូចវិគ្គហៈថាៈ "កថគិ កិច្ចន ជីវគីតិ កថិនោ។" ប្រែថា "សភាវណ្ណារសំនៅបានដោយកម្ម សភាវ នោះហៅថា កថិន"។ ព្រោះលោកប្រៀបប្រដូចជាឈើស្ទឹងដែលបុគ្គល កាត់ចេញចាត់ពីដើម ហើយយកទៅបោះភ្ជាប់នឹងដី រមែងដុះលូតលាស់ ឬរស់នៅដោយកម្មយ៉ាងណា ឯកិច្ចដែលនឹងកើតឡើង ឬក៏តាំងឡើងជា កថិនពេញទី គឺបានដោយកម្មពន់ពេកណាស់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។

២. "គោលសសើរ" ព្រោះចិវមាន ដែលយើងបានកសាងជា កថិននោះ ជាទានវិសេសជាងទានដទៃ ដែលព្រះអរិយទាំងឡាយ មាន ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាប្រធាន តែងគោលសរសើរថា ជាទានវិសេស អាចរូបរួម ឬសង្គ្រោះ នូវអានិសង្ស៤យ៉ាង របស់ភិក្ខុអ្នកក្រាលគ្រង មិនអោយទៅ គ្រងនៅទីដទៃបាន សមដូចវិគ្គហៈថាៈ "ចញ្ច ភានិសំសេ អញ្ញត្ត គន្ធុ អនត្វា កថគិៈ សទ្ធគណ្ឌគីតិ កថិនំ។" ប្រែថា "ធម្មជាតិឯណាប្រៀកទុក ឬសង្គ្រោះនូវអានិសង្ស៤យ៉ាង មិនអោយទៅក្នុងទីដទៃបាន ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថា "កម្ម" ។"

ភូមិ នេះ អាចអោយសំរេចផល ដល់បុគ្គល ទាំងពីរផ្នែក គឺ

(១). ឆាយត ឬ ឆាយិកា ដែលជាអ្នកអោយ ត្រូវបានទទួល អានិសង្សច្រើន បានទទួលផលច្រើន ក្នុងអនាគតកាល មានការទទួល នូវសម្បត្តិ ក្នុងឋានទេវលោក ជាដើម។

(២). មនិគ្គាធាតុ ដែលជាភិក្ខុអ្នកក្រាលគ្រងកមិន ឬ បុគ្គល ឬគណៈ ឬសង្ឃ ដែលបានអនុមោទនា ក៏ត្រូវបានសំរេចនូវអានិសង្ស ៥យ៉ាង ពេញលេញគ្រប់គ្រាន់ ដរាបដល់រយៈកាលនៃកមិនខេត្ត។

ពិធីដែលទាយកនិងទាយិកានាំយកសំពត់កមិនទៅប្រគេនចំពោះ ភិក្ខុសង្ឃ ដែលបានគង់ចាំវស្សា អស់មួយត្រៃមាស(៣ខែ) ក្នុងអាវាស (វត្ត)ណាមួយ និងនៅពេលណាមួយ ក្នុងកំណត់២៩ថ្ងៃ(ចាប់តាំងពីថ្ងៃ១ រោច ខែអសុជ្ឈ រហូតដល់ថ្ងៃ១៥កើតពេញបូរមីខែកត្តិក) អោយលោក ក្រាលគ្រង មានឈ្មោះថា "មុន្យភូមិ" ឬ "ភូមិធាន" ។

ចីវរកមិន មិនខុសគ្នាអំពីចីវរទាន ដទៃទៀតទេ គ្រាន់តែការធ្វើ បុណ្យកមិនចីវរ មានកំណត់កាលបរិច្ឆេទច្បាស់លាស់ និង មានប្រជា ប្រិយភាពច្រើន ដែលហៅថា "ភាគធាន" ។ បុណ្យកមិនមានលក្ខណៈ ប្លែក៥យ៉ាង អំពីបុណ្យផ្សេងៗ និង ក្លាយជាបុណ្យដ៏មានសារៈសំខាន់ នៅក្នុងវត្តពុទ្ធសាសនា និងនៅក្នុងចំណោមពុទ្ធបរិស័ទទូទៅ។

លក្ខណៈប្លែក៥យ៉ាងនោះគឺ

១. ផ្នែកដោយកាល

ព្រះពុទ្ធទ្រង់អនុញ្ញាតកបិសកាល មានតែចំនួន២៩ថ្ងៃ គឺ: ១៤ថ្ងៃ ក្នុងខែអស្សុជ (កំណត់ពីថ្ងៃ១រោច រហូតដល់ថ្ងៃ១៤រោចឬខែដាច់) និង ១៥ថ្ងៃ ក្នុងខែកត្តិក (កំណត់ពីថ្ងៃ១កើត ដល់ថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូរមី)។ រយៈពេលនេះ ហៅតាមពាក្យសាមញ្ញថា "ដូនកបិស"។ បុណ្យកបិសធ្វើ បានតែម្តងគត់ ក្នុងមួយឆ្នាំ សំរាប់វត្តមួយ និងត្រូវធ្វើតាមពេលកំណត់ មិនមានមុន និង មិនមានក្រោយ។ ភិក្ខុអាចទទួលសំពត់កបិសបាន តែ មួយដងគត់ ក្នុងមួយរដូវកបិស។

២. ផ្នែកដោយវត្ថុ

សំពត់ដែលជា អង្គកបិស នោះមាន: ស្បង់ ចីវរ និងសង្ឃារី ដែលបានធ្វើត្រឹមត្រូវតាមពុទ្ធាបញ្ញត្តិ។ យោងតាមវិន័យបញ្ញត្តិ ទោះបីជា ទាយកឬទាយិកា នាំសំពត់មួយត្រែមកប្រគេនភិក្ខុសង្ឃ ក៏ភិក្ខុសង្ឃអ្នក ក្រាលគ្រង លោកនីសយកតែមួយមុខ មកធ្វើជាអង្គកបិស។ តាមធម្មតា ភិក្ខុច្រើនតែនីសយកសង្ឃារីធ្វើជាអង្គកបិស ពីព្រោះសង្ឃារីជាសំពត់ធំ ជាងគេបង្អស់ ក្នុងត្រៃចីវរ ហើយអាចប្រើសំរាប់ដណ្តប់ដូចជាកូយ នៅ ពេលរោង ក៏បាន។

៣. ផ្នែកដោយអំពើ

តាមទំនៀមទម្លាប់ ពុទ្ធបរិស័ទតែងតែមានជំនឿថា ការធ្វើបុណ្យ

ចំពោះភិក្ខុមួយអង្គ។ ពុំសូវមានអានិសង្សច្រើន ដូចជាធ្វើនឹង សង្ឃ ទេ (សង្ឃ សំដៅយកភិក្ខុ ចំនួនពីរអង្គឡើងទៅ)។ យោងតាមវិន័យបញ្ញត្តិ អង្គកម្រិតអាចរៀបរៀបគេចំពោះសង្ឃ យ៉ាងហោចណាស់ ក៏មានវត្តមាន ភិក្ខុ៥អង្គដែរ ដើម្បីអោយកើតជាកម្រិតពេញលក្ខណៈបាន។

៤. ប្លែកដោយបដិគ្គាហកៈ (ដោយអ្នកទទួល)

មានតែភិក្ខុទេ ដែលអាចទទួលសំពត់កម្រិតបាន (រីឯសាមណេរ និងអ្នកដទៃទទួលពុំបាន)។ ភិក្ខុនោះត្រូវតែគង់ចាំវស្សាគំរប់៣ខែ ក្នុងវត្ត ឬអាវាសណាមួយ។ ភិក្ខុមិនបានគង់ចាំវស្សាគ្មានសិទ្ធិទទួលអង្គកម្រិតទេ។

៥. ប្លែកដោយអាទិសង្ឃ

នៅក្នុងការធ្វើបុណ្យកម្រិត ទាយក និងទាយិកា តែងទទួលបាន អានិសង្សច្រើន។ យោងតាមវិន័យបិដក ភាគ៨ ត្រង់កម្រិតចូទ្ធកៈ ភិក្ខុ សង្ឃដែលជាអ្នកអនុមោទនា និងក្រាលត្រង់កម្រិត ត្រូវបានទទួលអានិសង្ស៥យ៉ាង ក្នុងរយៈពេល៥ខែ។ អានិសង្សទាំង៥យ៉ាងនោះគឺ:

(១). អនាវត្តចារោ : ភិក្ខុត្រាច់ទៅកាន់ទី៨ខែ ដោយមិនចាប់ លាភិក្ខុផងគ្នាបាន និងមិនមានទោស(ត្រូវអាបត្តិ)ឡើយ។

(២). អសវាទានចារោ : ភិក្ខុត្រាច់ទៅដោយមិនចាប់យកសំពត់ ណាមួយ ឬត្រៃចីវរគ្រប់ប្រដាប់ ជាប់ជាមួយបាន។

(៣) គណៈកោដ្ឋនំ : ភិក្ខុអាចធានាគណៈកោដ្ឋនំបាន។

(៤). យោធនុត្តមីវេ : ភិក្ខុអាចចុក អតិរេកចិវរ (ចិវរដែល
លើសអំពីសេចក្តីត្រូវការ) ចំនួនប៉ុន្មានក៏បាន។

(៥). យោ ច គត្ថ មីវេច្បរោ វេសា វេសំ ភវិស្សតិ : ចិវរ
ណាកើតឡើងក្នុងអារ៉ាវនោះ ចិវរនោះនឹងមានដល់ភិក្ខុនោះ។

វិន័យបិដក ភាគ៨ កបិនត្ថន្ទកៈ បានចែងអំពីប្រភពនៃ បុណ្យ
កបិនថា៖ "នៅក្នុងសម័យពុទ្ធភាល ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់ពុទ្ធានុញ្ញាតិ
អោយភិក្ខុប្រើប្រាស់តែបង្កូលចិវរ ទ្រង់ពុំទាន់បានអនុញ្ញាត អោយប្រើ
គហបតីចិវរ នៅឡើយ។

សម័យមួយនោះ នៅក្នុងរវាងមជ្ឈិមពោធិកាល ព្រះពុទ្ធកំពុង
គង់ចាំព្រះវស្សា ក្នុងវត្តជេតពន ដែលជាអារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
សាងថ្វាយ នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ មានភិក្ខុ៣០រូប ឈ្មោះថា
' គន្ធនុត្តមីវេ ' ក្នុងដែនពាថេយ្យ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌នៅក្នុងព្រៃ។
បាននាំគ្នានិមន្តចេញអំពីទីនោះ មកកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីចូលគាល់បំរើ
ព្រះជំនាន់ព្រះភាគ។ ប៉ុន្តែ ភិក្ខុទាំងអស់ បានមកដល់តែត្រឹម សាកេត
(ភូមិមួយជាប់នឹងទីក្រុងសាវត្ថី) ស្រាប់តែថ្ងៃចូលវស្សាក៏មកដល់ និង
ស្រូតមកទៀតមិនទាន់ ក៏នាំគ្នាផ្អាកធ្វើដំណើរ ស្វែងរកទីសេនាសនៈនៅ
ចាំវស្សា៣ខែ នាពាក់កណ្តាលថ្ងៃនោះតែម្តងទៅ។ ភិក្ខុសង្ឃទាំង៣០រូប
មានសេចក្តីអផ្សុក កើតចុកចូលព្រះទ័យជាខ្លាំង ដោយគិតឃើញថាព្រះ

ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅទីនោះ ចម្ងាយតែងយោជន៍ទៀតសោះមិនសម
យើងទាំងឡាយស្កនដំណើរ មិនបានគាល់បំរើព្រះអង្គដូចបំណងសោះ។

លុះដល់ថ្ងៃចេញវស្សា បុរាណាស្រេចហើយ ភិក្ខុទាំងអស់ក៏នាំ
គ្នាប្រញាប់ប្រញាល់ចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី។ នៅទីនោះ ភិក្ខុសង្ឃទាំង
អស់បានចូលធ្វើសាវតារជាមួយនឹងព្រះពុទ្ធ ដោយមានស្បង់ចីវរទឹក
ជោក។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានបន្ទូលរាក់ទាក់ទៅកាន់ភិក្ខុទាំងនោះថា៖
“ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! សិរិយន្តរបស់អ្នកទាំងឡាយល្មមអត់សង្កត់បានឬ
ទេ? ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានឬទេ? តើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីព្រមព្រៀង
ស្មោះស្មើ ឥតមានវិវាទទាស់ទែងគ្នា ទេឬ? អ្នកទាំងឡាយនៅចាំវស្សា
សោត ស្រួលបូលមិនលំបាកដោយអាហារបិណ្ឌបាត ទេឬ? ”

ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូល នូវសេចក្តីលំបាករបស់ខ្លួន
ដែលមានមកតាមផ្លូវ ដោយសព្វគ្រប់ តាមដំណើរ។

លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម្មិកថា ព្រាហ្មអំពី
សង្សារវដ្តមិនមានទីបំផុត ព្រោសប្រទានដល់ភិក្ខុទាំងនោះ។ លុះចប់ធម៌
ហើយ ភិក្ខុទាំងអស់នោះ បានជាព្រះអរហន្តទាំងអស់អង្គ រួចហើយក៏នាំ
គ្នា ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ វិលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួនវិញ។

បន្ទាប់អំពីនោះមក ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តម្រិះថា បើប្រសិនជា
តថាគតបានតែងតាំងកមិនញាភិក្ខុ ទុកពីគ្រាមុន ម្ល៉េះសមភិក្ខុទាំងឡាយ
នោះបានលះចីវរមួយទុកនៅទីកន្លែង ជាប់មកតែស្បង់ចីវរប៉ុណ្ណោះ មាន

បន្ទាប់មក ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ពុទ្ធានុញ្ញាត អោយភិក្ខុទទួលសង្ឃដំបូង ពុទ្ធបរិស័ទ និងគហបតីទាំងឡាយ ក្នុងពេលមួយខែ កំណត់ពីថ្ងៃ១រោច ខែអស្សុជ រហូតដល់ថ្ងៃ១៥កើតពេញបូរមី ខែកត្តិក(រវាងពាក់កណ្តាល ខែតុលា រហូតដល់ពាក់កណ្តាលខែវិច្ឆិកា)។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះ មេត្តាប្រោសអនុញ្ញាត ភិក្ខុសង្ឃដែលអនុមោទនា និងក្រាលគ្រង ភិក្ខុ នោះ បានទទួលអាធិសង្ឃ៥ប្រការ។ ជនមានសទ្ធា ដែលបានធ្វើភិក្ខុ ទាន ឈ្មោះថា ជាអ្នកបានគោរពនូវព្រះពុទ្ធជីវិតដែលទ្រង់បានអនុញ្ញាត អោយភិក្ខុសង្ឃបានទទួលអាធិសង្ឃ៥ប្រការផង ជាអ្នកមានចិត្តអាណិត អាសូរចំពោះភិក្ខុសង្ឃ ដែលគង់ចាំវស្សាអស់មួយត្រៃមាសនោះផង និង ជាអ្នកតម្លាភ័យព្រះពុទ្ធសាសនាអស់កាលជាយូរអង្វែងទៅផង។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់សំដែងថា៖ "សុខស្ស ធាតា វេជានី សុខំ សោ
 អនិគ្គតិ។" ប្រែថា "ជនដ៏មានប្រាជ្ញា(ណាមួយ) បានធ្វើនូវសេចក្តី
 សុខស្រួល (ដល់អ្នកដទៃ) ជននោះឯង រមែងបានជួបប្រទះនឹងសេចក្តី
 សុខស្រួល(ជាពិតប្រាកដពុំខានឡើយ)។" សេចក្តីអធិប្បាយយ៉ាងនេះថា
 ជនណាបានធ្វើកម្មបាប ដែលនាំអោយព្រះភិក្ខុសង្ឃ បានអានិសង្ស៤
 យ៉ាង ក្នុងរវាង៥ខែ បានឈ្មោះថា ជាអ្នកអោយសេចក្តីសុខស្រួលដល់
 អ្នកដទៃ នៅក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិ ជននោះឯងតែងតែបានសុខ ក្នុងមនុស្ស
 លោកនិងទេវលោក ក្នុងពេលអនាគត។ ដោយអំណាចផលានិសង្សនៃ
 កម្មបាបនោះ ក្នុងអនាគតកាលជននោះនឹងបានជាប់ហិកិតុប្បហិកិតុនី
 ដែលមានត្រៃវិវរកើតឡើងឯកឯង ដោយបូជ្ជ នៅពេលបព្វជ្ជាជាបព្វជិត
 ក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធអង្គណាមួយ ហើយក៏នឹងបានសំរេចមគ្គផល និព្វាន
 ក្នុងពេលបព្វជ្ជានោះ ជាពិតប្រាកដពុំខានឡើយ។

តាំងពីពេលនោះមក បុណ្យកម្មបានក្លាយជាបុណ្យទំនៀមមួយ
 របស់ពុទ្ធបរិស័ទ ដើម្បីបំពេញនូវសេចក្តីត្រូវការស្បៀងចីវរដ៏រស់រាននេះ។

វេលាព្រឹក មុនថ្ងៃបុណ្យកម្ម ទាយក.ទាយិកាម្ចាស់ដើមបុណ្យ
 និងញាតិមិត្ត នាំគ្នាយកត្រៃវិវរ និងគ្រឿងបរិក្ខារផ្សេងៗ ទៅកាន់ទីវត្ត
 ដែលគេបានទាក់ទងស្ថិត្តស្នាល រួចមកហើយ និងធ្វើកុសលខ្លះៗដូចជា៖
 ថ្វាយបង្គំព្រះរតនត្រ័យ (អានទីពំរិទ្ធទ១០). អាណនាព្រះសង្ឃចំរើនព្រះ
 បរិត្ត (អានទីពំរិទ្ធទ៣១) និង ស្តាប់ព្រះសង្ឃសំដែងធម្មទេសនា (ស្តីអំពី

អានិសង្កកបិស)។

លុះព្រឹកស្អែកឡើង ទាយក.ទាយិកា និងកុទ្ធបរិស័ទ ម្ចាស់ដើម បុណ្យនាំគ្នាទៅកាន់ទីវត្តម្តងទៀត។ គេប្រារព្ធពិធីថ្វាយបង្គំព្រះរតនត្រ័យ សមាទានសីល៥(អានទំព័រទី២២) ឬសីល៨(អានទំព័រទី២៤) ដាក់បាត្រ បំបង្កូរ(អានទំព័រទី១៤៦) និងវេរកត្តប្រគេនព្រះសង្ឃ។

បន្ទាប់ពីថ្ងៃត្រង់ ទាយកនិងទាយិកា ម្ចាស់ដើមបុណ្យ ព្រមទាំង ញាតិមិត្ត នាំគ្នាទូលបានត្រៃចីវរ និង កាន់ទ្រនូវគ្រឿងបរិក្ខារជាបរិវារ កបិសផ្សេងៗ ដើរប្រទក្សិណាត់ទូជុំវិញរោងឧបោសថ(ឬព្រះវិហារ) ចំនួន ៣ជុំ។ អ្នកទាំងអស់ត្រូវបាននាំមុខដោយក្រុមភ្លេងកំប្លែងឆៃយ៉ាំ និងភិក្ខុ សង្ឃសូត្រធម៌ ព្រមទាំងមានកុទ្ធបរិស័ទទាំងហ្វូងដង្ហែតាមពីខាងក្រោយ។

បន្ទាប់មក ត្រៃចីវរ និងគ្រឿងបរិក្ខារជាបរិវារកបិស ត្រូវបានវេរ ប្រគេនចំពោះភិក្ខុសង្ឃ ដោយអនុលោមតាមក្បួននិងទម្រង់ការដែលបាន បញ្ញត្តិទុកមក(អានទំព័រទី៨៧,៨៨,៨៩,៩០ និង៩១)។

ពេលពិធីវេរអង្គកបិសបានចប់សព្វគ្រប់ហើយគឺជាធានាទីរបស់សង្ឃ ដើម្បីជួបជុំគ្នាសារជាថ្មីឡើងវិញ នៅក្នុងរោងឧបោសថឬព្រះវិហារ និង ដើម្បីប្រារព្ធពិធីឆ្លងកបិសទាន(សម្ពោធកបិស) ទៅតាមវិន័យបញ្ញត្តិ។

តាមធម្មតា គ្រូចៅអធិការឬចៅភិក្ខុ នៅក្នុងវត្តត្រូវធ្វើសំណូមពរ អោយមានភិក្ខុមួយរូប ជាតំណាងសង្ឃ ដើម្បីអនុមោទនានិងក្រាលត្រង អង្គកបិស។ ជាយថាហេតុ ភិក្ខុអង្គណាដែលមានស្បង់ចីវរហែកដាច់

នឹងត្រូវជ្រើសរើសឡើង។ រោងឧបត្ថម្ភ ឬព្រះវិហារ គឺជាកន្លែងសំរាប់
ធ្វើសង្ឃកម្មពិសេស (សម្ពោធកម្ម)នេះ។ ពិធីនេះ ដោយឡែកសំរាប់
តែសង្ឃ ពួកគ្រហស្ថមិនអាចចូលរួមជាមួយបានឡើយ។

ក្នុបរិស័ទមានជំនឿថា ការធ្វើបុណ្យកម្ម នៅវត្តដែលមានព្រះ
វិហារបញ្ចុះសីហ្វូចហើយ ទើបបានអានសង្ឃប្រើន។

នៅប្រទេសខ្មែរ បុណ្យកម្ម គឺជាបុណ្យសប្បាយអីកធីត មាន
ពណ៌ចំរុះឆើតឆាយមានទិដ្ឋភាពជាបុណ្យក្នុងសាសនាឃាំងមហោឡាវិកា។

ជាការពិតណាស់ បុណ្យកម្ម គឺជាឱកាសមួយ សំរាប់បណ្តុះ
បណ្តាលអំពើល្អ និងគុណធម៌ នៅក្នុងដួងចិត្តយើងគ្រប់គ្នា។

០៨. ខែ កក្កដា (វិច្ឆិកា)

រំលឹកដល់

- បុណ្យអុំទូក បណ្តែតក្របីប សំពះព្រះខែ អកអំបុក
- បុណ្យទេសនាមហាជាតក៍
- ព្រះពុទ្ធបញ្ញតិក្ខុ៦០រូប ចេត្តាឡាយពុទ្ធសាសនា
- ការបរិនិព្វាននៃព្រះអគ្គសាវក សាវីបុត្រ
- បុណ្យឯករាជ្យជាតិខ្មែរ

បុណ្យអុំទូក បណ្តែតប្រឌឹប សំពះព្រះខែ អកអំបុក

ជាទំនៀមតម្រៀបមក ជនជាតិខ្មែរតែងធ្វើពិធីបណ្តែតប្រឡឹប នៅ
 ពេលយប់ នៃថ្ងៃបរាណា ចេញវស្សា(បុរិបវស្សា) គឺនៅថ្ងៃ ១៥កើត
 ខែអស្សុជ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ នៅពេលយប់ បន្ទាប់ពីព្រះសង្ឃសូត្របាលី
 បរាណាចេញវស្សាចប់ហើយ អ្នកស្រុកដែលរស់នៅតាមដងទន្លេ ស្ទឹង
 ព្រែក ឬបឹង និយមនាំគ្នាប្រារព្ធពិធីបណ្តែតប្រឡឹប ដោយយកដើមចេក
 និងឫស្សីរចនាជាក្បូន មានសណ្ឋានដូចចេតិយ តុបតែងដោយក្រដាស
 ពណ៌ និងប្រឡឹបតូចៗ ធ្វើពីប្រេងកាតឬប្រេងដូង។ គេតែងយកនំអន្សម
 នំគមនិងថ្លៃឈើផ្សេងៗទៅដាក់ក្នុងក្បូនប្រឡឹបនោះ ហើយអូសសណ្តោង
 ដោយទូកធំ ដែលមានព្រះសង្ឃ និងគ្រហស្ថជិះដង្ហែ រួមជាមួយក្បូនទូក
 ដទៃច្រើនទៀត។ គេនាំគ្នាអុជទៀនឆ្នប អធិដ្ឋានថាៈ “យើងខ្ញុំសូមបូជា
 ចំពោះព្រះចម្ការកែវនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលប្រតិស្ឋាននៅឯ នាគពិកា និង
 ស្នាមព្រះពុទ្ធបាទ ដែលប្រតិស្ឋាននៅក្នុងទីទាំង៨ មានស្ទឹងនម្ពុទ្ធ និងភ្នំ
 សុមនក្នុង នៅលង្កាទ្វីប ជាដើម”។ ពួកគ្រហស្ថនាំគ្នា នមស្សការព្រះ
 រតនត្រ័យ និងព្រះសង្ឃសូត្រធម៌ផ្សេងៗ មានធម៌ សារសីរព្រះពុទ្ធបាទ
 (ឆ្វេងស្តាំ) និងពហូទេវ ជាដើម។ ពិធីបណ្តែតប្រឡឹប ប្រព្រឹត្តទៅនៅ
 ក្រោមពន្លឺព្រះចន្ទថ្លាថ្ងៃពេញបូណ៌មី ចាំងពន្លឺពណ៌ប្រាក់ប្រាសាទ លើខ្សែ
 ទឹកហូរវិញ។ លាយទុំជាមួយនឹងសម្លេងព្រះសង្ឃសូត្រធម៌ ដំរីពោះជក់
 ចិត្ត និងគួរជាទីមនោរម្យក្រៃលែង។

ប៉ុន្តែ សព្វថ្ងៃពិធីបណ្តែតប្រឡឹបតាមបែបដូនតា នេះស្ទើរតែបាត់

អស់ទៅហើយ នៅសល់តែព្រះរាជពិធីដែលព្រះមហាក្សត្រប្រារព្ធធ្វើនៅ
 រាជធានីភ្នំពេញតែប៉ុណ្ណោះ។ ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ តែងប្រារព្ធពិធីបណ្ណត
 ប្រទីបនេះ រួមជាមួយនឹង ធីត្តិអំណុក សំពះព្រះខែ និង អគអំបុក ដែល
 រាប់បញ្ចូលទៅក្នុងរាជពិធីទូទៅសម្ភាសមួយ សំរាប់ប្រទេសផង។ ពិធីទាំង
 អស់នេះ ធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល គឺថ្ងៃ១៤,១៥កើត និង១រោច ខែកត្តិក
 ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ កន្លែងធ្វើបុណ្យធំជាងគេ ក្នុងប្រទេសខ្មែរ បិតនៅទន្លេ
 ចតុមុខ ត្រង់ដំណាក់ផែ ខាងមុខព្រះរាជវាំង។

ក្នុងថ្ងៃនីមួយៗ ចាប់ពីម៉ោង៤រសៀលទៅ មនុស្សម្នាស្លៀកពាក់
 ស្អាតចាត់ ចំរុះពណ៌ បានមកឈរគ្រៀបត្រាយាំងណែនណាន់តាន់តាប់
 តាមដងទន្លេ រង់ចាំមើលការប្រណាំងទូកកងនិងទូកម្លូង(១) តាមរបៀប
 ប្រណាំងប្តូរគ្នា មួយគូម្តងៗចំនួន៣លើក។ សម្លេងស្រែកហោរាព្រៀវ
 ទ្រហ៊ឹងអីងកង គឺលចុះគឺលឡើង លាយទុំជាមួយសម្លេងដូប្បត្តិពិណ-
 ពាទ្យ ប្រគំយ៉ាងពីរោះនិងឮសូរដំនើរលើដៃបណ្ណត ក្រោមអធិបតីភាព
 ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ព្រះមហាក្សត្រ។

ពេលរាត្រី ចាប់ពីម៉ោង៧ទៅ មានអុជប្រទីបថ្វាលា នៅដំណាក់
 ផែ និងនៅតាមទូក កាណូត កប៉ាល់ នានា តាមបណ្តោយមាត់ទន្លេ។
 ក្បួនប្រទីបដែលក្រសួង ឬសហគ្រាសនីមួយៗ បានតាក់តែងឡើងជាក្បួន
 ក្បាច់រចនា និងរូបភាពផ្សេងៗដោយភ្លើងអគ្គិសនីចំរុះពណ៌ បានបណ្តុត
 យីតាតាមចរន្តទឹកក្នុងរដូវទឹកឡើង ក្នុងរាត្រីចន្ទភ្លឺថ្លា ១៤កើត ធ្វើអោយ

ទស្សនិកជន តាមមើលមិនដាក់ភ្នែក។ ពេលជិតអស្រាត្រ ស្លាកាំជ្រួចក៏
លាន់ឮឡើង ពន្លឺចំរុះពណ៌ចាំងជះដូចពេជ្រពណ្ឌាយ ក្នុងលំហអាកាស
វេហា ក្រោមខ្យល់ជំនោរកត្តិកដ៏ត្រជាក់បក់មកកំភើប។ អបដោយចំរៀង
សក្រវាទី(ចុះផែ) និងរឿងមហោរីប្រតិ គួរអោយស្រណោះជក់ចិត្ត។

ថ្ងៃទី២ គឺថ្ងៃ១៥កើត មានរៀបចំពិធីសំពះព្រះខែ(២)។ គេបាន
យកកំរាលប្រណិត ទៅក្រាលនៅត្រង់មាត់ច្រាំងទន្លេចតុមុខ ខាង
មុខព្រះសក្យមុនីចេតិយ ដោយមានរៀបចំគ្រឿងសក្ការបូជាផ្សេងៗ មាន
អំបុកស្រូវថ្មី ចេកទុំ ដូងខ្នុំ និងនំចំណី ជាច្រើនមុខ ដាក់ថ្វាយព្រះខែ
និងព្រះបរមរោធិសត្វ ដែលទ្រង់យាងមកសន្តិកនៅក្នុងរង្វង់ដូងព្រះចន្ទ
ព្រមទាំងថ្វាយអង្ករ ដល់ពពួកទេវតាទាំងឡាយផង។ ហោរា ឬ ព្រះរាជ
តំណាងខាងសាសនា បានប្រកាសបួងសួងដល់ពពួកទេវតា សូមអោយ
ជួយបីបាច់ថែរក្សាប្រទេសនិងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ បានប្រកបតែនឹងសេចក្តី
សុខ សន្តិភាព និង សំបូរ សប្បាយ រុងរឿង ជានិមិត្តរាស្ត្រ។

បន្ទាប់មក មានប្រារព្ធពិធីអុជទៀនសម្រក់មើលដំណក់ ដែលជា
និមិត្តរូប នៃការបង្កើនទឹកភ្លៀង សំរាប់ឆ្នាំក្រោយ ប្រចាំខែត្ដូនីមួយៗ ក្នុង
ព្រះរាជណាងក្រកម្ពុជា។

បុណ្យទាំងបីប្រភេទនេះតែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឱកាសតែមួយ យ៉ាង
អធិកអធមសមរម្យល្អ និងសប្បាយរីករាយ ក្រៃលែង ហើយដែលប្រជា
ពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូបចាត់ទុកជាបុណ្យទំនៀម នាំគ្នាប្រារព្ធជាទៀងរាល់ឆ្នាំ។

ពិធីបណ្ណាល័យប្រតិបត្តិ សំពះព្រះខែ និង អកអំបុក មានរឿងព្រេង
ពីបុរាណតំណាលមកថា:

ក. ឡើងបណ្ណាល័យប្រតិបត្តិ

ក្នុងកាលពីព្រេងនាយ នាខាងដើមកន្ទកប្ប យើងនេះ មានសត្វ
ត្រកូសញ្ជីឈ្មោល បានកាច់សំបុកពងនៅនឹងឈើមួយដើមដែលដុះជាប់
នឹងឆ្នេរសមុទ្រ ហើយបានបញ្ចេញពង តាមធម្មជាតិរបស់ខ្លួន ចំនួន៥។
ថ្ងៃមួយ មានភ្លៀងល្អះបក់ចោកយ៉ាងខ្លាំងបណ្តាលអោយតូចយកសំបុក
បក្សីត្រកូស ព្រមទាំងពងធ្លាក់ចុះទៅក្នុងទឹកសមុទ្រ។

លុះពេលល្ងាច ត្រកូសញ្ជីឈ្មោលហើរត្រឡប់មកពីរកចំណីវិញ រក
សំបុកនិងពងមិនឃើញ ឃើញតែស្នាមសំបុករាត់រាត់យ ក៏គិតយល់ថា
'ពិតជាការអន្តរាយនេះបណ្តាលមកពីខ្សែលំល្អះហើយ'។ ប៉ុន្តែត្រកូស
ញ្ជីឈ្មោលនោះ នៅមិនអស់ចិត្តសោះ ចេះតែសព្វប្រុងសព្វប្រុង គិតក្រែង
ដូច្នេះដូច្នោះ ជាដើម ក៏វិវេចចោកប្រាណ ព្រោះស្តាយស្រណោះពង
ទាល់តែស្លាប់ទាំងគូទៅ។ ដោយអំណាចនៃការស្មោះត្រង់ ធ្វើអោយត្រកូស
ទាំងពីរទៅកើតជាព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ នៅឯត្រៃត្រីង្សស្រីខ្លាទេវលោកឋាន។

ថ្ងៃអំពីពងត្រកូសទាំង៥ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងទឹកសមុទ្រនោះអណ្តែត
ទៅទើកក្នុងកន្លែងទីទៅពីគ្នា។ ពងមួយទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃសត្វមាន់ ពង
មួយទៅស្តេចនាគ ពងមួយទៅអណ្តើក ពងមួយទៅគោ និងពងមួយទៅ

ខ្លា។ សត្វទាំង៥បានយកទៅបីចាប់ថែរក្សានៅក្នុងទីអាស្រ័យរៀងៗខ្លួន។
លុះដល់កំណត់ពេលទាំងនោះក្លាស់ស្រាប់តែកើតមកសុទ្ធតែជាកូនមនុស្ស
ប្រុសទាំងអស់។ សត្វជាអាណាព្យាបាលទាំងអស់នោះបានឃើញហេតុដ៏
អស្ចារ្យដូច្នោះ ក៏ខំនាំគ្នាបីចាប់ថែរក្សា ដោយយកចិត្តទុកដាក់បំផុត។

លុះទារកទាំង៥នោះ មានវ័យវឌ្ឍនាការ ធំឡើង ក៏មានចិត្តគិត
ឃើញរៀងៗខ្លួនថា៖ "អាត្មាអញជាមនុស្សសោះ ចុះហេតុអ្វីបានជាមាតា
បិតាសុទ្ធតែជាជាតិគិរីបានដូច្នេះ?" គិតសព្វគ្រប់ទៅទើបរកមធ្យោបាយ
រៀងៗខ្លួន លាមាតាបិតាចិញ្ចឹមទីទៃៗរបស់ខ្លួន ដើម្បីនឹងដើរស្វែងរករៀន
សិល្បៈសាស្ត្រ សន្សំកុសលកសាងពុទ្ធកូមី រៀងៗខ្លួន។ សត្វជាអាណា
ព្យាបាលទាំង៥ មានបណ្តាំតែម្យ៉ាងដូចៗគ្នា ថា៖ "បើកូនចេញទៅធ្វើការ
កសាងពុទ្ធកូមី បានសំរេចនៅ ថ្ងៃណា វេលាណា យើងសូមថ្កើលឈ្មោះ
របស់យើង ដោយនៅជាប់នឹងឈ្មោះអ្នកផង!"។

ព្រោះតែហេតុនោះឯង បានជាក្នុងភទ្ទកប្ប យើងនេះ មានព្រះ
ពុទ្ធផ្សំព្រះអង្គ ដែលមានព្រះនាមថា៖ ភក្កសង្ខោ (មាន់)១, កោណគមនោ
(នាគ)១, គស្សន្ទោ (អណ្តើក)១, គោតមោ (គោ)១ និង សិរិអារ្យមេត្តេ-
ឃេន្ទា (ខ្លា)១ ដែលបានត្រាស់ឡើងតាមលំដាប់បងប្អូននិងពារី ហើយ
យកនាមសត្វទាំង៥ ដែលជាអ្នកចិញ្ចឹម មកប្រកបភ្ជាប់នឹងព្រះនាមរបស់
ព្រះអង្គ តាមបណ្តាំក្នុងរឿងតំណាល ដូចបានដោលមកហើយនេះ។

មាណុសទាំង៥ កាលចេញចាកឋានមាតាបិតាចិញ្ចឹម រៀងៗខ្លួន

មកនោះ ក៏បានមកជួបជុំគ្នាទាំង៥ នៅក្នុងកន្លែងមួយ។ កាលសាកសួរ
ទៅឃើញថាមានគំនិត និងហេតុភេទដូចគ្នា ក៏សុំរាប់អានគ្នា ធ្វើជាបង
ប្អូន រួមរស់ជាមួយគ្នារៀងរហូតទៅ។

ថ្ងៃមួយ ពេលដែលមាណាទាំង៥កំពុងតែជជែកគ្នាដើម្បីរកមាតា
បិតាបង្កើតនោះ ព្រះឥន្ទនិងអគ្គមហេសីដែលជាអតីតមាតាបិតាដើមនោះ
ក៏និម្មិតខ្លួនជាភ្នែកសញ្ញាឈ្មោល ហើរមកទំលើមែកឈើជិតនោះ ហើយ
សាសន្តប្រាប់មាណាទាំង៥ អោយបានជឿប្រាកដថា៖ "ខ្លួននេះហើយជា
មាតាបិតាបង្កើត"។ មាណាទាំង៥ក៏លុតជង្គង់ថ្វាយបង្គំចំពោះបុព្វបុរស
ទាំងពីរ ថ្ងៃសេចក្តីស្តាយចំពោះការមិនបានទៅនៅបំរើឥតពុកម្តាយនោះ។
ភ្នែកសទាំងគូមិនអនុញ្ញាតអោយទៅនៅជាមួយទេស្រាន់តែនិយាយផ្តាំថា៖
"បើកូនរាល់គ្នារលឹកអាល័យយើងខ្លាំង ហើយចង់បូជាអ្វីដល់យើង ទាំង
ពីរនាក់ ចូរកូនគូសសញ្ញាខ្វែងជើងភ្នែកនៅលើគ្រប់វត្ថុដែលជាសំណែន
នោះ ហើយឧទ្ទិសអោយយើងទៅ។ អំពើនេះ មុខជានឹងបានផ្សាយផល
ដល់យើង មិនខានឡើយ"។ ថាតែប៉ុណ្ណេះក៏អន្តរធានតាត់ទៅ។

មាណាទាំង៥បានចាំបណ្តាំមាតាបិតា ហើយក៏នាំគ្នាទៅរករៀន
សិល្បៈសាស្ត្រ ឬសជាតាបស ចំរើនធម៌ ក្នុងព្រៃ។ ខាងក្រោយមក ក៏
នាំគ្នាធ្វើបុណ្យសុទ្ធិវិទ្យា រំលឹកគុណតាមបណ្តាំនោះ ជាងរាប ព្រមទាំង
គូសខ្វែងជើងភ្នែកលើវត្ថុជាសំណែន។ សែនរួចក៏បណ្តែតតាមខ្សែទឹកទៅ
ដើម្បីបូជាភ្នែកសញ្ញាឈ្មោល រហូតជាប់ជាទំនៀមមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

ខ. ឡើងសំពះព្រះខែ

កាលព្រះពុទ្ធជាបរមគ្រូនៃយើង ទ្រង់ត្រាច់រង្គាត់អន្ទោលជាតិក្នុង
 វាលវដ្តសង្សារនៅឡើយនោះ ក្នុងជាតិមួយ ព្រះអង្គទ្រង់បានយោងយក
 កំណើតជាសត្វទន្សាយ។ នៅរាល់ថ្ងៃពេញបូរមី ទន្សាយពោធិសត្វតែង
 តែសមាទាន រក្សាឧបោសថសីល ដោយឧទ្ទិសជីវិតថ្នាល់ព្រះអង្គជាទាន
 បរមត្ថបារមី ដើម្បីបំពេញពោធិសត្វសម្ភារ អោយបានគ្រាន់ដឹងជាព្រះ
 ពុទ្ធ។ នៅថ្ងៃពេញបូរមីមួយ ទន្សាយពោធិសត្វក្រឡេកឃើញព្រះចន្ទមាន
 ពន្លឺភ្លឺថ្លាស្រស់សោភា ក៏មានសេចក្តីជ្រះថ្លា ប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត គិត
 យ៉ាងដូច្នេះថា៖ "បើអ្នកណាត្រូវការសាច់ ឈាមរបស់អាត្មាអញ ធ្វើជា
 អាហារ អាត្មាអញនឹងបំពេញជីវិតទានភ្លាម"។

ក្នុងគម្ពីរចរិយាបិដកនិទានថា៖ "មានសត្វ៤ពួកគឺ ចចក១ ស្វា១
 ភោក១ និងទន្សាយ១ កាលបើជិតដល់ថ្ងៃពេញបូរមី តែងនាំគ្នាសមាទាន
 នូវឧបោសថសីល ហើយដើរស្វែងរកចំណីអាហារចិញ្ចឹមជីវិតរៀងៗខ្លួន។

ចចក ចេញស្វែងរកអាហារ តាមលំដាប់ភូមិអ្នកស្រុក បានប្រទះ
 សាច់ដែលគេអាំងទុក។ ចចកស្រែកសួររកម្ចាស់អស់វារៈ៣ដងមិនឃើញ
 ឆ្លើយ ក៏បំពេញនោះយកមកទុក នៅកន្លែងរបស់ខ្លួន។

ស្វា ចេញស្វែងរកអាហារ តាមឆ្នេរសមុទ្រ បានប្រទះឃើញថ្លៃ
 ស្វាយទុំមួយ នៅក្នុងព្រៃទៀបមាត់សមុទ្រ។ ស្វាស្រែកសួររកម្ចាស់អស់
 រយៈ៣ដង មិនឃើញឆ្លើយ ក៏បំពេញស្វាយទុំនោះយកមកទុកនៅកន្លែង

របស់ខ្លួន។ ស្វាគិតថា បើមានសូម្បយាចកណាម្នាក់ ចូលមកសូមដល់
កន្លែង ក្នុងពេលឥឡូវនេះ អាត្មាអញនឹងអោយថ្លៃស្វាយទុំនេះ ដើម្បីនឹង
បំពេញតារាមីទាន ក្នុងថ្ងៃពេញបូរមីនេះ។

គេ ចេញស្វែងរកអាហារ តាមឆ្នេរស្ទឹង បានប្រទះឃើញត្រីឆ្អិន១
ដែលគេកប់ទុកក្នុងពន្លកខ្សាច់។ ភេ ស្រែកសួររកម្ចាស់ អស់រយៈពេល
មិនឃើញឆ្លើយ ក៏រាំយកត្រីឆ្អិននោះមកទុកនៅកន្លែងរបស់ខ្លួន។ ភេគិត
ថា បើមានអ្នកណាចូលមកសូមត្រីឆ្អិននេះអញនឹងអោយត្រីនេះជាទាន។

ឧទ្យាយកោតិសត្វ មិនបានចេញស្វែងរកអាហារ ដូចសត្វទាំង៣
នោះទេ នៅក្រាបសម្តែងកន្លែង គ្រាន់តាំងអធិដ្ឋានក្នុងចិត្តថា៖ “ថ្ងៃនេះ
ជាថ្ងៃសីល អញនឹងរក្សាខ្លួនខ្លួន។ ពេលនេះ បើមានសូម្បយាចកណា
ចូលមកដល់កន្លែងអាត្មាអញ ហើយត្រូវការសាច់ ឈាម ឆ្អឹង ស្បែក
... របស់អញៗនឹងបូជាជូនភ្លាម។ កុំថាឡើយតែសាច់ ឈាម ស្បែក
ឆ្អឹង សូម្បីតែសូម្បយាចកនោះត្រូវការនូវជីវិតរបស់អញ ក៏អញសុខចិត្ត
ធ្វើជីវិតបរិច្ចាគដែរ ដើម្បីជាទានតារាមី។ គ្រាន់តែទស្សនាពោធិសត្វនឹក
ក្នុងចិត្តដូច្នេះក៏ក្តៅទៅដល់អាសនៈរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ។ ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ
ក៏បើកទិព្វចត្ត មើលចុះមកឋានកណ្តាល ហើយក៏បានឃើញសត្វទាំង៤
កំពុងតែមានបំណងចង់បំពេញទានតារាមី ក្នុងថ្ងៃនេះ។

ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជក៏កាត់ខ្លួនធ្វើជាព្រាហ្មណ៍ចាស់ម្នាក់ ហោះចុះមក
ហើយដើរកាន់ឈើច្រត់ ធ្វើដូចជាអស់កម្លាំងហេវហាត់ អត់អាហារ ជា

ច្រើនថ្ងៃមកហើយ តម្រង់មកកន្លែងដែលចចកអាស្រ័យនៅ។ ចចកបាន
 អញ្ជើញតាព្រាហ្មណ៍ចូលមក ហើយក៏សុំជូនសាច់អាំងពិសា ដើម្បីយក
 កម្លាំងធ្វើដំណើរទៅមុខទៀត។ ព្រាហ្មណ៍ចាស់ក៏ទទួលយកសាច់អាំងពិ
 ចចក ហើយជូនពរសព្វសាធុការ។ បន្ទាប់មក ព្រាហ្មណ៍ចាស់និយាយ
 ទៅកាន់ចចកថា៖ "ខ្ញុំសូមឆ្លើសាច់អាំងនេះ ទុកនឹងចៅឯងសិន តែបើមិន
 ឃើញតាព្រាហ្មណ៍មកវិញទេនុ៎ះ ចៅទទួលទានខ្លួនឯងចុះ"។ តាព្រាហ្មណ៍
 ក៏លាចចកធ្វើដំណើរទៅកាន់កន្លែងស្នា ហើយនឹងភេទៀត។ ស្នាក់បាន
 អោយថ្ងៃស្វាយទុំ និងកេក៏បានអោយត្រីឆ្អិន ទៅតាព្រាហ្មណ៍។ ក៏បានជូន
 ពរសព្វសាធុការដល់ស្វា និងភេ ហើយសុំថ្លៃថ្ងៃស្វាយទុំ និងត្រីឆ្អិននោះ
 ទុកសិន ដូចជាសត្វចចកដែរ។

ចុងក្រោយបង្អស់ តាព្រាហ្មណ៍បានទៅដល់កន្លែង ដែល
 ទន្សាយពោធិសត្វអាស្រ័យនៅ ហើយសុំអាហារទទួលទាន។ ទន្សាយ
 ពោធិសត្វឆ្លើយថា៖ "ខ្ញុំគ្មានវត្ថុអ្វីក្រៅពីសាច់ឈាមរបស់ខ្ញុំផ្ទាល់ប៉ុណ្ណោះ
 ទេ បើតាត្រូវការខ្ញុំនឹងបូជាជីវិតទានជូនភ្លាម"។ ប៉ុន្តែ តាព្រាហ្មណ៍
 ឆ្លើយតបថា៖ "ខ្លួនខ្ញុំកាន់សីលឃ្វហើយ មិនអាចសម្លាប់សត្វបានទេ"។
 ទើបទន្សាយពោធិសត្វ បង្គាប់ព្រាហ្មណ៍អោយបង្កាត់ភ្លើងឆេះពេញទំហឹង
 ឡើង រួចក៏រលាស់ខ្លួន លោតចូលក្នុងភ្លើងសម្លាប់ខ្លួន ដើម្បីអោយបាន
 សាច់ដល់ព្រាហ្មណ៍បរិភោគ។ ប៉ុន្តែ មុននឹងលោតចូលទៅក្នុងភ្លើង
 នោះ ព្រះអង្គអធិដ្ឋានថា សុំអោយព្រះឆាយាលត្នណ៍(ស្រមោល)របស់

ព្រះអង្គទៅប្រជុំស្នាន ផ្គិតជាប់នៅនឹងមណ្ឌលព្រះចន្ទ រហូតលុះទីបំផុត
កប្បដោយអានុភាពនៃទានបរមត្ថបារមីនោះ។ ពេលទន្សាយពោធិសត្វ
លោតចូលទៅក្នុងភ្នំភ្លើង ស្រាប់តែភ្លើងរលត់ឈឹង បែរជាលេចចេញ
ផ្កាឈូកមកទ្រព្រះអង្គវិញ។

អាស្រ័យរឿងនេះ ទើបបានជា រូបភាពទន្សាយ មានប្រាកដនឹង
មណ្ឌលព្រះចន្ទ ដូចដែលយើងមើលឃើញសព្វថ្ងៃនេះ។

លុះចំណេរក្រោយមក បណ្ឌិតជនកំណត់រំលឹក កំណើតទន្សាយ
ពោធិសត្វនេះ ដោយធ្វើបុណ្យ ឈ្មោះ " សំពះព្រះនៃ ឬ មុនព្រះចន្ទ " គឺ
សំពះព្រះឆាយាលក្ខណ៍ព្រះពោធិសត្វ នោះឯង ព្រមទាំងនាំគ្នាជ្រើស
រើសចំណីអាហារណាជាទីគាប់ចិត្ត តម្រូវតាមអធ្យាស្រ័យនៃសត្វទន្សាយ
មានៈ អំបុក ចេក ដំឡូង ដូង ស្រូវ ជាដើម យកមកខ្ចិសថ្វាយផង
និងជាហូរហែជាប់ជាទំនៀមទម្លាប់រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

ក្នុងរឿងទសជាតក គម្ពីរតិកនិបាត ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រជុំជាតកថាៈ
" ចចក បានសជាតិជាព្រះអានន្ទ, ស្វា បានសជាតិជាព្រះសារីបុត្រ, កេ
បានសជាតិជាព្រះមោគ្គល្លាន និងទន្សាយគឺរូបតថាគតផ្ទាល់នេះឯង។ "

គ. អភិវឌ្ឍន៍

ជនជាតិខ្មែរ បានភ្ជាប់ ធីត្តិអភិវឌ្ឍន៍ មួយទៀត ទៅនឹង បុណ្យ
សំពះព្រះនៃនេះ ដើម្បីបង្ហាញពីការបានទទួលភោគផល ក្នុងមួយឆ្នាំ។

នៅថ្ងៃពេញបូណ៌មី ខែកត្តិក ក្នុងវេលាយប់ អាចារ្យបុត្តណៈកម្មការវត្ត
បានចាត់ចែងអោយមានការដាល់អំបុកប្រណាំងគ្នា។ យុវជនយុវតីនាំគ្នា
រៀបចំចង្ក្រាន អំបែង និង ត្បាល យ៉ាងហោច១០ក្រុម លឹងស្រូវ១តៅ
ក្នុង១ក្រុម និងដាល់អំបុកប្រណាំងគ្នា រួចយកចង្ក្រានមកអុំសំរាំងប្រណាំង
គ្នាទៀត។ ចាប់តាំងពីព្រលប់រហូតដល់ខែត្រង់ ទើបដាល់បានអំបុកគ្រប់
គ្រាន់ យកមករៀបចំពិធីបុណ្យ។ អំបុក ដែលបានសំរាំងល្អហើយ ត្រូវ
ចែកជា២ចំណែក។ មួយចំណែកទុកវេរប្រភេទព្រះសង្ឃពេលព្រឹកស្អែក
និងមួយចំណែកទៀត គេយកមកដាក់ក្នុងផ្តិលតាំងនៅលើតុ សំរាប់អ្នក
ប្រណាំងគ្នា។ គណៈកម្មការបានចាត់ចែងរៀបចំអោយមានអំបុក ចេកទុំ
ទឹកដូង ស្ករឆ្នោត និងផ្លែឈើដែលគេដាំបណ្តុះបាន មកតាំងលើតុវែង
ដើម្បីប្រារព្ធពិធីអកអំបុក អោយបានសប្បាយរីករាយ និងអីតធីក។ អ្នក
អកអំបុកគឺយុវជន អ្នកបង្អួក(បញ្ចុក)អំបុកឬចេកគឺយុវតី កូនអ្នកស្រុក។
ពេលពូសម្លេងដូងឬស្ករជាសញ្ញា យុវតីចាប់ក្តាប់អំបុកបង្អួកចូលក្នុងមាត់
យុវជន បង្អួកហើយបង្អួកទៀតដរាបដល់ហៀរចេញក្រៅមាត់ កំពុំបខ្ចាត់
ខ្ចាយ។ យុវតីបង្អួកផង ស្រែកសួរបញ្ជាក់ផងថា 'ពេញហើយឬនៅ?' ឬ
'ភ្លៀងឬមិនភ្លៀង?' ។ ចំណែកឯ យុវជនទំលើងលេបអំបុកទាំងឈ្ងប់ ឬ
ក៏ឆក់ទ្រូងឆ្វើយទាំងមាត់គ្រល។ និងបើកភ្នែកក្រលួងៗថា 'ពេញហើយ! ពេញ
បរិបូណ៌ហើយ!' ឬក៏ថា 'ភ្លៀងហើយ!' ។ បើក្រុមណាបានឈ្នះ
ហើយ ក៏នាំគ្នាទះដៃស្រែកហោកព្រៀវ យ៉ាងសប្បាយរីករាយ។

អ្នកស្រុកខ្មែរ បានជានាំគ្នាប្រារព្ធពិធីសំពះព្រះខែអកអំបុក នៅ ថ្ងៃពេញបូរមី ខែកត្តិកនេះ ព្រោះជាពេលដំណាច់រដូវវស្សាផង ជាពេល សំបូរដោយផលដំណាំមានអំបុក ចេក អំពៅ ដំឡូង ដូង ត្រាវផង។

ជាពិសេស ក្នុងគោលបំណង ថែរក្សាប្រពៃណីព្រះពុទ្ធសាសនា អោយបានគង់វង្សអង្វែងផង និង ជួយពង្រឹងស្មារតីយុវជនយុវតីខ្មែរ អោយចេះសាមគ្គីបង្កបង្កើតផលកសិកម្ម និងស្រឡាញ់រាប់អានគ្នា ដូច ជាបងប្អូនបង្កើតផង។

- (១). ទូកអំបុកច្រវែង ដែលបានជ្រើសរើសមកពីវត្តនានាតាមដងទន្លេ។
- (២). នៅតាមជនបទ ស្រុកស្រែ ចំការ ឬខេត្តនានា ក៏មានប្រារព្ធពិធី "សំពះព្រះខែអកអំបុក"នេះ នៅថ្ងៃ១៥កើតពេញបូរមី ខែកត្តិក ដែរ។ គេបានទាំងនាំគ្នាយកផ្តិលទឹកមកដាក់មើលរូបព្រះចន្ទទៀតផង។

● បុព្វល្បីនៃសន្តិភាពជាតិ

ពុទ្ធបរិស័ទខ្មែរ ព្រាហ្ម បុព្វល្បីនៃសន្តិភាពជាតិ ជារឿងរាល់ឆ្នាំ ខុសគ្នាតែពេលវេលា តាមការចូលចិត្តនិងយល់ឃើញរៀងៗខ្លួន។ តំបន់ ខ្លះធ្វើនៅថ្ងៃបរិវារណាចេញវស្សា ១៥កើតខែអស្សុជ។ តំបន់ខ្លះធ្វើនៅថ្ងៃ ពេញបូរមីខែកត្តិក និងតំបន់ខ្លះទៀត ធ្វើនៅថ្ងៃពេញបូណ៌មី ខែផល្គុន។ ខ្មែរយើង៧០ភាគរយ និយមធ្វើនៅថ្ងៃ១៥កើត ខែកត្តិក។ ថ្ងៃពេញបូរមី ខែផល្គុន គឺជាឆាលបរិច្ឆេទត្រឹមត្រូវស្របតាមសម័យពុទ្ធកាល ដែលព្រះ ពុទ្ធទ្រង់បានសំដែងនូវរឿង បរិវារណាចេញវស្សា នេះ ព្រោសពុទ្ធបិតា ព្រះបាទសុទ្ទោទន៍ និង ព្រះញាតិវង្សានុវង្ស ជាលើកដំបូង បន្ទាប់អំពី ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវព្រះសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ។

ការព្រាហ្មបុព្វល្បីនៃសន្តិភាពជាតិ គឺធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណង ព្រាហ្មដល់ព្រះវរ្ម័នបេសកកម្ម បំពេញនូវ បរិវារណា យ៉ាងឧក្រិដ្ឋ បំផុត របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាល ដែលព្រះអង្គទ្រង់សោយព្រះសញ្ញាតិជា ព្រះ បាទស្រីរេស្សន្តរោធិសត្វ។

ក្នុងព្រះជាតិនេះ ព្រះវរស្សន្តរោធិសត្វទ្រង់គ្មានព្រះហឫទ័យរុញ រា ក្នុងការបរិច្ចាគទានដល់ស្នូមយាចកទាំងឡាយដែលព្រាហ្មចង់បាននូវ ទ្រព្យសម្បត្តិ មានមាសប្រាក់ជាដើមនោះឡើយ។ ព្រះអង្គតែងតែបំពេញ

នូវសេចក្តីប្រាថ្នារបស់សូមយាចក ដោយព្រះទ័យជ្រះថ្លា សូម្បីតែ បុត្រ
 ភរិយារបស់ព្រះអង្គ ក៏ព្រះអង្គលះបង់អោយជាទានដែរ។ បើអ្នកណាចង់
 ត្រូវការ សុត បេះដូង ថ្លើម ប្រមាត់ សាច់ ឈាម របស់ព្រះអង្គ ក៏
 ព្រះអង្គអាចលះបង់ជីវិត ដើម្បីជាទានទាំងអស់។ នេះជាហេតុដ៏អស្ចារ្យ
 ដែលកម្ររកមនុស្សណាម្នាក់ ក្នុងលោកអាចធ្វើតាមព្រះអង្គបានឡើយ។
 ព្រឹត្តិការណ៍ជីវិតដ៏អស្ចារ្យនេះ មានពណ៌នាយ៉ាងពិស្តារ នៅក្នុងរឿងព្រះ
 វេស្សន្តរ គម្ពីរមហាទេសជាតក៍ នោះឯង។

បុព្វហេតុដែលនាំអោយកើតជា បុណ្យទេសនាមហាជាតក៍ នេះ
 ឡើង ដោយសារមានរឿងមួយតំណាលថា៖ “សម័យមួយ មានព្រះថេរៈ
 មួយរូប ព្រះនាម វាស័យត្ថេរ បាននិមន្តទៅកាន់ឋានភារតិក្ស ហើយក៏
 បានសន្ទនាជាមួយនឹង ព្រះសិរិអារ្យមេត្រីយ៍នេចបុត្រ នូវរឿង ចិត្តតំនិត
 ការងារ និងគោលបំណងរបស់មនុស្ស នៅក្នុងជម្ពូទីបសព្វថ្ងៃនេះ។ លុះ
 សន្ទនាចរហើយពេលព្រះថេរៈហៀបនឹងលាព្រះសិរិអារ្យមេត្រីយ៍ទៅបុត្រ
 ត្រឡប់មកកាន់ជម្ពូទីបវិញ លោកបានផ្តាំថ្លើថា៖ “មហាជននៅក្នុងជម្ពូទីប
 បើមានប្រាថ្នាចង់ទៅកើតនៅឋានភារតិក្ស ហើយជួបនឹងខ្ញុំជា ព្រះសិរិ-
 អារ្យមេត្រីយ៍ សូមនាំគ្នាខំប្រឹងប្រែងបង្កើតអោយមានការធ្វើបុណ្យទេស-
 នាមហាជាតក៍ យ៉ាងហោចណាស់ អោយបានម្តង ក្នុងមួយឆ្នាំ។ នាំគ្នា
 ស្តាប់ព្រះធម្មទេសនានោះអោយបានចប់ ក្នុងមួយថ្ងៃ ហើយត្រូវបូជានូវ
 គ្រឿងសក្ការៈអោយបានមួយមុខមួយពាន់ តម្រូវតាមចំនួនព្រះភាថាមួយ

ពាន់ ក្នុងរឿងមហាវេស្សន្តជាតក នោះ។ គ្រឿងបូជាមួយមុខមួយពាន់
 នោះ មាន៖ ប្រទីប, ផ្កា, ផ្កាឈើ, ជ័ត្រ, ផ្កាឈូកឈៀង, ផ្កាឈូក
 ក្រហម, ផ្កាឈូកស, ផ្កាព្រលិត (បើកផ្កាឈូកដូចពណ៌ បានពោល
 មកនេះមិនបានទេ អាចយកផ្កាចំពាំងឬក្រហម, ផ្កាម្លិះរូត, ផ្កានៅខាង
 មកជំនួសក៏បាន) និងត្រូវបូជាដោយផ្ញើឬមើមរុក្ខជាតិ មានចេក ជំឡូង
 ដូង ក្រូច មៀន ឬក៏ ភេសជ្ជៈ ទៀន ធូប ម្លូ ស្វា ចារី ជាដើម។
 បានបូជាមួយមុខមួយពាន់ ទើបកើតទាន់សាសនាព្រះសិរិអារ្យមេត្រីយ៍ខ្ញុំ
 ហើយនឹងបានសំរេចនូវអរហត្តបដិសម្ពិទ្ធាញាណជាប្រាកដ។ បើមនុស្ស
 ធ្វើអនុវិធីយកម្តងយ៉ាង មានសម្លាប់មាតា១ សម្លាប់បិតា១ សម្លាប់ព្រះ
 អរហន្ត១ ប្រទូសព្រះពុទ្ធអោយចេញព្រះលោហិត១ និង បំបែកសង្ឃ១
 ព្រមទាំងមនុស្សមានចិត្តចង់ទម្លាយព្រះសត្វប, ព្រះចេតិយ, ព្រះពុទ្ធរូប,
 កាប់គាស់ដើមពោធិ, សម្លាប់ព្រះពោធិសត្វ, កំណាញ់ស្លឹក, មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ជនទាំងនោះ ពិតជាមិនបានជួបនឹងសាសនារបស់ខ្ញុំឡើយ (ចំណែក
 ដើមពោធិ បើគាស់យកទៅដាំក្នុងទីសមគួរប្រលោះមែកអោយស្អាត និង
 ចេតិយ ព្រះពុទ្ធរូប គម្ពីរដីកាដែលចាក់បែកពុកផុយហើយ បើជួសជុល
 កែលំអឡើងវិញ គ្មានទោសព្រំអ្វីទេ រីឯតែបានផលល្អថែមទៀត)។”

ព្រះមាល័យត្រូវបានឆ្លើយតបថា៖ “បើព្រះរាជសម្ភារគ្រាស់បង្គាប់
 អោយស្តាប់មហាវេស្សន្តជាតក រហូតដល់ចប់ទាំង១៣កណ្ត និងអោយ
 បូជានូវគ្រឿងសក្ការៈ មួយមុខមួយពាន់ អោយបានគ្រប់គ្រាថាមួយពាន់

ដែរ ទើបបានទាន់សាសនារបស់ព្រះអង្គនោះ ភិក្ខុនេះដូចជាហួសវិស័យ
នៃអ្នកទីទំលក្រ ដែលគ្មានចង់ស្តាប់ពេកណាស់ រកកលអោយគ្នាមកស្តាប់
ជាក់កុំបាន ហើយវាងនេះ តើត្រូវប្រព្រឹត្តដូចម្តេចបានខ្លះទៅព្រះអង្គ?”។

ព្រះសិរិអាប្បត្រាស់ថា៖ “មែនហើយ មាលីយត្ថេរ! យើងនិយាយ
មកនេះ ដល់ថ្នាក់ឧក្រិដ្ឋពេកហើយ។ ប៉ុន្តែ បើពុទ្ធបរិស័ទស្តាប់មិនបាន
ចប់ទាំង១៣កណ្តទេ ស្តាប់បានតែ១ឬ២កណ្ត និងបូជាទូរត្រៀងសក្ការៈ
មិនបានមួយមុខមួយពាន់ បានតែវត្ថុតិចតួចនោះ ក៏ជាការប្រពៃដែរ។”

ដូច្នេះ បុណ្យទេសនាមហាជានីក ដែលយើងបានប្រារព្ធ តាំងពី
ពេលនោះមកក៏ដោយសារតែបុណ្យរបស់ព្រះសិរិអាប្បមេត្រីយ៍ ជាហេតុ។

ប្រែប្រួលប្រែប្រួល

មុនថ្ងៃបុណ្យប្រមាណជា២អាទិត្យ អាចារ្យ ឬ គណៈកម្មការវត្ត
ប្រកាសប្រាប់ពុទ្ធបរិស័ទចំណុះជើងវត្ត អោយមកចាប់ស្លាកកាន់អង្គ(បើ
ធ្វើនៅថ្ងៃចេញវស្សា ត្រូវចាប់ស្លាកតាំងពីថ្ងៃភ្ជុំបិណ្ឌ)។ បើក្រុមណាចាប់
ស្លាកបានចំភិក្ខុអង្គណា ភិក្ខុអង្គនោះហើយ ជា បដិគ្គាហនៈ ឬ បដិគ្គាហិត
អ្នកសំដែងធម៌ទេសនា របស់ក្រុមគេ។ រួចមក គេនាំគ្នាចាប់ឆ្នោតកណ្ត
ទាំង១៣ក្នុងតម្កីរមហាជានីកគឺ៖(១).កណ្តទសពរ, (២).កណ្តហេមពាន្ត,
(៣).ទានកណ្ត, (៤).កណ្តវនប្បវេសន៍, (៥).កណ្តជូជក, (៦).កណ្ត
ចូឡពន,(៧).កណ្តមហាពន, (៨).កណ្តកុមារបាព៌,(៩).កណ្តមទ្រិបាព៌,

(១០). កណ្ណសត្តបាតី, (១១). កណ្ណមហាវាជបាតី, (១២). កណ្ណធម្មក្រ
 និង(១៣). នគរកណ្ណ។ បើក្រុមណាមួយចាប់ឆ្នោតត្រូវចំកណ្ណណា ត្រូវ
 តែសំគាល់ថា កណ្ណនោះជាកណ្ណរបស់ក្រុមខ្លួន រួចហើយ ក្រុមនីមួយៗ
 ក៏ចាត់ចែងរៀបចំនូវវណ្ណាប័កាន់អង្គបំរុងទុកប្រគេន បដិវត្តាហៈ មួយរូប។
 នោះ ដោយទេយ្យទានដ៏ក្រាស់ក្រៃលនិងប្លែកៗ តម្រូវទៅតាមសាច់រឿង
 នៃកណ្ណរបស់ក្រុមខ្លួននោះ។ រីឯ ធម្មកថិកអ្នកសំដែងធម្ម ក៏ដូច្នោះដែរ
 គឺត្រូវត្រូវចោទអធិការ ជ្រើសរើសរកភិក្ខុ សាមណេរណា ដែលមានបញ្ញា
 ឈ្លាសវៃ និងមានវេហាកោសល្យ អោយចាប់ស្នាមយកកណ្ណ ហើយ
 ទេសនាទៅតាមកណ្ណដែលខ្លួនចាប់បាននោះ។ ធម្មកថិកដែលបានទទួល
 ឈ្មោះកណ្ណហើយ ត្រូវយកទៅហាត់ទេសន៍អោយចាំរត់មាត់ស្អាត ទាំង
 បាលី ទាំងសំរាយ ដើម្បីកុំអោយភ្លេចឬភ្លាំងភ្លាត់ រអាក់រអួល មិនពិរោះ
 ស្តាប់។ ប៉ុន្តែ ទោះជាពូកែចាំរត់មាត់ស្អាតយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ធម្មកថិក
 អ្នកទេសន៍នោះត្រូវមើលសាស្ត្រាប្បធម្មិកកណ្ណ ជាដាច់ខាត។ ត្រូវទេសន៍
 អោយចប់ទាំង១៣កណ្ណ ក្នុងមួយថ្ងៃ និងអោយទាន់មុនពេលថ្ងៃលិច។

ចំពោះគ្រឿងសក្ការៈបូជា មានរៀបចំវត្ថុប្លែកៗគ្នា ទៅតាមកណ្ណ
 ដូចជាកណ្ណចូឡាន ឬកណ្ណមហាពន ច្រើនបូជាថ្ងៃឈើគ្រប់មុខ មានៈ
 ចេក ដូង ក្រូច ល្មុត ជាដើម។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ គេច្រើនសារុបទេយ្យ
 វត្ថុគ្រប់កណ្ណដាក់លាយគ្នាមួយគំនរ ទុកដល់ចប់កិច្ចបុណ្យ ទើបអាចារ្យ
 លែងប្រគេនលោកស្ទើរអង្គតែម្តង។

ក្នុងព្រះរាជវាំង ក៏ព្រះមហាក្សត្រនិងព្រះរាជវង្សានុវង្សប្រារព្ធពិធី
ទេសនាមហាជាតិក៏នេះ ជាភាសាបាលីដែរ តែគេហៅថា 'ទេសនាគម្ពីរ
គាថាគាត់' ព្រោះជាគម្ពីរមហាជាតិ ដែលមានគាថាបាលីមួយពាន់។

ក្នុងថ្ងៃដំបូង ពេលល្ងាច ឬយប់ ពុទ្ធបរិស័ទនមស្សការថ្វាយបង្គំ
ព្រះរតនត្រ័យ សមាទានសីល្ហ(អានទំព័រទី១០,២២,២៤) និមន្តព្រះសង្ឃ
ចំរើនព្រះបរិត្ត(អានទំព័រទី៣១) និង និមន្តធម្មកថិកមួយអង្គ សំដែងធម្ម
ទេសនា ស្តីអំពី វាសយសុត្រ ។ លុះព្រឹកស្អែកឡើង ក៏ចាប់ផ្តើមទេសន៍
មហាជាតិទៅតាមកណ្តុរ លុះទេសន៍ចប់កណ្តុរទាំងអស់រួចហើយ ត្រូវ
និមន្តធម្មកថិកមួយអង្គទៀតទេសន៍អំពីអានិសង្សមហាវេស្សន្តរជាតក៏និង
នាំគ្នាប្រារព្ធពិធីបុណ្យឆ្លង ជាកិច្ចបង្ហើយបុណ្យ។

ព្រះពុទ្ធបញ្ញតិក្ខ័បឈូបចេញផ្សាយសាសនា

ព្រះពុទ្ធប្រោសបញ្ជាក់ឱ្យដឹង អោយបានដល់នូវសុភមង្គលរកទី
 បំផុតគ្មាន។ កោណ្ឌញ្ញកិច្ចជាអ្នកមានប្រាជ្ញាវៃឆ្លាតជាងគេ ស្តាប់ព្រះពុទ្ធ
 ដោយយកចិត្តទុកដាក់បំផុត និង យល់ច្បាស់នូវព្រះធម៌របស់ព្រះអង្គ។
 បញ្ជាក់ឱ្យដឹងស្តាប់នៅឥសបធនមិត្តទាយវិននេះតែមួយរយៈទីប៉ុណ្ណោះ។

ព្រឹកមួយនោះ ពេលព្រះពុទ្ធកំពុងយាងចង្រ្កម នៅក្នុងព្រៃសិប-
 ធនមិត្តទាយវិន ទៀបក្រុងពារាណសី ទ្រង់ទតឃើញបុរសសង្ហារម្មាក់
 ស្លៀកពាក់ហ៊ុហារដើរចូលមក។ បន្ទាប់អំពីធ្វើការកិច្ចរួចមក បុរសបាន
 បង្គំទូលព្រះពុទ្ធអោយស្គាល់ឈ្មោះខ្លួនថា " យសកុលបុត្ត " ដែលជាបុត្រា
 របស់គហបតី មានឈ្មោះល្បីល្បាញម្នាក់ នៅក្នុងទីក្រុងពារាណសីនេះ។
 ដោយព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្វេងយល់ថា យសកុលបុត្តជាមនុស្សមានបញ្ញា និង
 មានសទ្ធាល្អ ទើបព្រះអង្គញ្ញាំងយស ដោយសំដែងនូវ អនុបុព្វិកថា គឺ៖
 ទានកថាគឺការធ្វើទាន១ សីលកថាគឺការរក្សាសីល១ សត្តកថាគឺការគិត
 ដល់សេចក្តីសុខក្នុងឋានសួគ៌១ ទោសនៃការប្រព្រឹត្តកាម១និងអានិសង្ស
 ក្នុងការចាកកាមចេញទៅឬស១។ ព្រមទាំងត្រាស់សំដែងចតុរិយសច្ច
 អោយយសកាន់តែយល់ច្បាស់ និង មានចិត្តត្រៀមខ្លាំងឡើង។ ពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ បានធ្វើអោយជវិនចិត្តរបស់យសរំភើបរីករាយ
 ឥតឧបមា។ យសក៏លើកដៃទាំងឆ្នូប្រណម្យ ហើយក្រាបថ្វាយបង្គំ ដល់
 ចុងព្រះបាទព្រះពុទ្ធ រួចសុំថ្វាយខ្លួនធ្វើជាសាវករបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះពុទ្ធ
 អនុមោទនា ហើយត្រាស់បង្គាប់អោយកោណ្ឌញ្ញកិច្ចបំបួសយសកុលបុត្ត

របស់ព្រះអង្គដែលបានត្រាស់ហើយ ពីពេលពេកណាស់។ ព្រះអង្គជាអ្នក
 បានចាប់ផ្តើមឡើងនូវរបស់ដែលគេផ្តាច់ចុះ ឬក៏បើកឡើងនូវរបស់ដែលគេ
 បិទទុក ឬក៏ដុតបំភ្លឺនូវប្រទេសក្នុងទីងងឹត។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ខ្ញុំព្រះ
 អង្គសូមដល់នូវ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃ ជាទីពឹងទីរលឹក សូម
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគមេត្តាទទួលខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសករបស់ព្រះអង្គ ចាប់
 តាំងពីថ្ងៃនេះ តទៅផង!”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់អនុមោទនា ហើយយសបិតាក៏បាននាមបញ្ញត្តិថាជា
 បឋមឧបាសក តាំងអំពីពេលនោះមក។

ពេលបិតារបស់យស កំពុងលុតជង្គង់នៅចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះពុទ្ធ
 យសឆ្ពោះក៏ចូលមកដល់។ យសគ្រងស្បង់ចីវរ ដែលមានព្រះកេសកោរ
 និងមានឫកពារស្រគគ់ស្រឆ័សមរម្យណ្ហ។ ភិក្ខុដែលទើបនឹងបួសថ្មីឮឆ្លឹម
 ទទួលបិតា ដោយសេចក្តីសង្ឃឹម។ យសបិតាមិនដែលឃើញបុត្ររបស់
 ខ្លួនសប្បាយចិត្ត ដូចថ្ងៃនេះសោះ រួចហើយក៏ពោលពាក្យយ៉ាងនេះ ថា៖
 “យស! មាតារបស់លោកម្ចាស់ មានសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលខ្លាំងណាស់ណាស់!
 សូមលោកម្ចាស់ប្រទានជីវិតដល់មាតារបស់លោកម្ចាស់ផង!”

យសឆ្ពោះឆ្វេងយសស្រីថា៖ “អាត្មានឹងទៅជួប ហើយចម្រើនរាងដល់
 អ្នកមានគុណ ដើម្បីអោយលោកចាត់ទុកក្នុងរូង។ ប៉ុន្តែ អាត្មាបានប្តេជ្ញា
 ចិត្តដើរតាមព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ និងរស់នៅក្នុងជីវិតជាអ្នកបរិវេណសព្វសត្វ
 លោក រួចស្រេចទៅហើយ។”

បិតារបស់យសញ្ញត្តិមិទទួលដោយគ្មានបញ្ចេញវាចាអ្វីឡើយ រួច
ទើបតហបតីបង្គំទូលព្រះពុទ្ធច្បាះ "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! សូមព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ទទួលរក្ខរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ ព្រមទាំងយស និង
ភិក្ខុទាំងឡាយផង។"

ព្រះពុទ្ធទ្រង់បែរព្រះភ័ក្ត្រទៅរកយសត្ថេរ ហើយក៏ទ្រង់ងក់ព្រះសិរ
អនុមោទនា តាមការនិមន្តរបស់យសបិតា។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះអរហន្ត៧អង្គ ក៏បានកើតមានឡើងក្នុងលោក។
លុះព្រឹកស្អែកឡើង ព្រះពុទ្ធនិងភិក្ខុសង្ឃ១រូបចូលទៅកាន់លំនៅ
របស់តហបតី ដើម្បីទទួលរក្ខា នៅពេលក្រោយភត្ត ព្រះពុទ្ធទ្រង់ចាប់
សំដែងធម៌ប្រោស យសមាតា និង យសភរិយា(បុរាណទុតិយាយិកា)
ព្រមទាំងស្រ្តីបំរើតហបតី។ ស្រ្តីទាំងអស់បង្គំទូលព្រះពុទ្ធជាពាក្យយ៉ាងនេះ
ច្បាះ "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គបានសំដែងហើយ
នេះ ពីរោះពេកណាស់។ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមដល់នូវ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌
និង ព្រះសង្ឃ ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវយើងខ្ញុំព្រះអង្គ
ថាជា ឧបាសិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ ចាប់តាំងអំពីថ្ងៃនេះតទៅ។"

ស្រ្តីទាំងអស់នោះក៏បាននាមបញ្ញត្តិថា ជា បឋមឧបាសិកា ឬជា
តេវាចិកាសាធាតមន៍ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា តាំងអំពីពេលនោះមក។

ដំណឹងស្តីអំពីយសកុលបុត្តចូលបួសជាភិក្ខុ នៅក្នុងសំណាក់ព្រះ
ពុទ្ធ បានលេចឮសុះសាយយ៉ាងឆាប់រហ័សបំផុត ជាពិសេសក្នុងបណ្តា

មិត្តភក្តិរបស់យសឆ្នេរផ្ទាល់តែម្តង។ មិត្តស្និទ្ធស្នាលនឹងយសឆ្នេរមាន៤ នាក់ ដែលសុទ្ធសឹងជាបុត្រានៃក្រកូលសេដ្ឋី និងអនុសេដ្ឋី នៅក្នុងក្រុង ពារាណសី គឺ: វិមល១ សុពាហ៍១ បុណ្ណជី១ និង ឥរម្យតិ១។ កាល បានឮថាយសជាសំឡាញ់នៃខ្លួនបានការសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កាស្លៀក ដណ្តប់ដោយសំពត់កាសាយៈ(ចីវរ) ចេញអំពីផ្ទះ និងចូលបួសក្នុងភោគ នៃបុគ្គល មិនមានប្រយោជន៍ដល់ផ្ទះហើយ ក៏នាំគ្នាគ្រិះរិះថា ធម្មវិន័យ ដែលយសប្បដិសន្ធិនោះ មិនមែនជាធម៌វិន័យថោកទាបឡើយ។ សំឡាញ់ ទាំង៤នោះ ក៏សំរេចចិត្តបបួលគ្នាទៅជួបយសឆ្នេរ នៅឯ ឥសិបតនមិត្ត ទាយវិននោះ។

កាលបានជួបនឹងមិត្តសំឡាញ់ទាំង៤នាក់របស់លោក នៅក្នុង សួនម្រឹគ្យចហើយ យសឆ្នេរក៏នាំសំឡាញ់ទាំង៤ចូលទៅថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធ និងពោលនូវពាក្យយ៉ាងនេះថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! សំឡាញ់របស់ខ្ញុំ ព្រះអង្គ ជាគ្រហស្ថទាំង៤នាក់នេះឈ្មោះ វិមល១ សុពាហ៍១ បុណ្ណជី១ និងឥរម្យតិ១ ក៏ជាបុត្រក្នុងក្រកូលសេដ្ឋីនិងអនុសេដ្ឋីក្នុងក្រុងពារាណសី នេះដែរ។ មិត្តទាំង៤នៃខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សុទ្ធសឹងជាមនុស្សល្អជាទេ សូម ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសជួយបើកភ្នែកដល់សំឡាញ់នៃខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអម្បាល នេះ អោយយល់ដឹងនូវមាតិកានៃពន្លឺត្រាស់ដឹងផង។”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់អនុមោទនា និងសំដែងនូវអនុបុព្វិកថានិងចតុរារិយ សច្ចៈ ញ៉ាំងអ្នកទាំង៤អោយបានឃើញ បានដល់ បានត្រាស់ដឹង បាន

ជឿស៊ីបនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ឆ្លងកាត់ការមន្ទិលសង្ស័យ ឈប់ជឿបុគ្គលណា ក្រៅអំពីព្រះសាស្តា ទើបនាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធ ដោយពាក្យយ៉ាងនេះថា៖ “បពិត្រព្រះសាស្តាដ៏ចម្រើន! យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំង៤នាក់នេះ គួរបានបញ្ចេញ និងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះភាគផង!”

ព្រះសាស្តាទ្រង់ពុទ្ធានុញ្ញាត ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយ! សាសនធម៌ព្រះពុទ្ធបានពោលល្អហើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ នាំគ្នាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដើម្បីធ្វើនូវនិព្វានជាទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃចុះ។

បន្ទាប់មក ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទូន្មានភិក្ខុបួសថ្មីទាំង៤រូបដោយធម្មិកថា៖ កាលបានស្តាប់នូវធម្មិកថារួចហើយ ភិក្ខុបួសថ្មីទាំង៤រូប ក៏មានចិត្តចាកផុតអាសវៈទាំងពួង ឥតមានជាប់ជំពាក់ដោយឧបាទានអ្វីទៀតសោះឡើយ ហើយក៏បានសំរេចជាព្រះអរហន្ត ក្នុងពេលនោះឯង។

ដូច្នោះក្នុងគ្រានោះ ព្រះអរហន្ត១១អង្គបានកើតឡើងក្នុងលោក។

លំដាប់អំពីនោះមក មានមិត្តសំឡាញ់របស់យសឆ្មោច១២០នាក់ទៀត ដែលជាអ្នករស់នៅក្នុងទីជនបទ ក្នុងត្រកូលផ្សេងៗ ក៏បានឮដំណឹងថាយសឆ្មោចសំឡាញ់នៃខ្លួនបានចូលបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដែរ។ អ្នកទាំង១២០រូបនោះ ក៏នាំគ្នាត្រិះរិះ តាមទំនងមិត្តរបស់យសទាំង៤នាក់ ពីមុនដែរ រួចហើយក៏សំរេចចិត្តនឹងគ្នាថា ពួកយើងនឹងទៅជួប យសឆ្មោចក្នុងវេលាព្រឹក នាថ្ងៃស្អែកនេះតែម្តង។

យសឆ្មោច កាលបានឮដំណឹងថាសំឡាញ់ទាំង១២០នាក់មកដល់

ហើយ ក៏ចេញទៅចាំទទួលស្វាគមន៍ នៅឯដើមថ្នូរ។ ពេលសំឡាញ់ទាំងអស់មកដល់ យសឆ្កោរបានពន្យល់ប្រាប់អំពីសេចក្តីសំរេចចិត្តរបស់លោក ក្នុងការចូលសាងផ្នួស រួចមកក៏អញ្ជើញសំឡាញ់១២០នាក់នោះ ចូលទៅគាល់ព្រះសម្តេចជាម្ចាស់។

ព្រះពុទ្ធបានទទួលស្វាគមន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយនោះ រួចហើយក៏ព្រះអង្គចាប់ផ្តើមសំដែងអំពីមាគ៌ា ដែលអាចបញ្ចប់នូវសេចក្តីទុក្ខ និងនាំទៅរកសេចក្តីស្ងប់កាយនិងសប្បាយរីករាយក្នុងចិត្ត។ ព្រះអង្គបាននិទាននូវការស្វែងរកព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ដោយកម្រ គឺចាប់តាំងអំពីព្រះអង្គនៅកុមារភាពម៉្លេះ។ ព្រះពុទ្ធក៏បានគ្រាស់សំដែងនូវ អនុបុព្វិកថា និងចតុកវិយសច្ចៈ ព្រមទាំងញ្ញាងអ្នកទាំង១២០នោះ ដោយធម្មិកថា ព្រាសចាកអាសវៈទាំងពួង ឥតមានជាប់ជំពាក់នឹងឧបាទានអ្វីទៀតឡើយ។

កាលបានស្តាប់ និងយល់ច្បាស់នូវ ព្រហ្មចរិយធម៌ នេះហើយ មាណពទាំង១២០នាក់ក៏មានចិត្តចង់សាងបព្វជ្ជា និងឧបសម្បទា។ ក្នុងចំណោមមាណពទាំង១២០នាក់នោះ មានតែ៥០នាក់ទេដែលបានសំរេចចិត្តចូលបួសនៅនឹងកន្លែងតែម្តង។ ចំណែក៧០នាក់ទៀតក៏មានប្រាថ្នាចង់បួសខ្លាំងណាស់ដែរ ប៉ុន្តែមិនអាចចាកចោលការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងបន្ទុកគ្រួសារបាន ដោយមិតនៅក្នុងការខ្វះខាតជាប្តី ជាឪពុក ឬក៏ជា បងប្រុសរបស់គេ ជាដើម។

ឥឡូវនេះ ព្រះពុទ្ធបានព្រះអរហន្ត៦០អង្គ តង់នៅក្នុងឥសិបតនៈ

មិត្តទាយវ័ន ជាមួយព្រះអង្គហើយ។ ព្រះសាស្តាសំរេចព្រះហឫទ័យ ថា
 នឹងគង់នៅទីនេះត្រឹមតែរាត្រីទៀតប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីអប់រំភិក្ខុបួសថ្មីទាំងនោះ
 អោយរិតតែប្រសើរឡើង។ ក្នុងត្រាតនោះឯង ក៏មានពួកគ្រហស្ថបុរសស្រី
 ជាច្រើនរយនាក់ បានចូលមកកាន់វេលាពន្ធមិត្តទាយវ័ននេះ ដើម្បីសូម
 ប្រគល់កាយថ្វាយខ្លួនធ្វើជាឧបាសក ឧបាសិកានៃព្រះមានព្រះភាគដែរ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវ ការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងព្រះឋានៈព្រះ
 អង្គជាព្រះសាស្តាចារ្យ។ ព្រះអង្គទទួលខុសត្រូវនិងណែនាំភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទុកដូចជាបងប្អូនបង្កើត។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់រំលែក ការទទួលខុសត្រូវ ជាមួយ
 នឹងបញ្ចវត្តិយភិក្ខុ។ ភិក្ខុកោណ្ឌញ្ញទទួលខុសត្រូវភិក្ខុបួសថ្មី៦០រូប។ ភិក្ខុ
 ភទ្ទិយៈ វប្បៈ មហានាម និង អស្សជី ក្នុងមួយអង្គៗទទួលខុសត្រូវភិក្ខុ
 បួសថ្មី១០រូប។ ភិក្ខុបួសថ្មីទាំងអស់មានការរីកចំរើនយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងមាត់
 សិក្សាព្រះធម៌វិន័យ។

ដោយព្រះអង្គទតឃើញនូវការរីកដុះដាលខាងគំនិតប្រាថ្នានៃភិក្ខុ
 ទាំង៦០រូបនេះហើយ ព្រះសាស្តាទ្រង់បើកនូវ អង្គសន្និបាតមួយ ហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់បញ្ជាក់ថា៖ “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! យើងទាំងអស់គ្នាមានសេរី
 ភាពបរិបូណ៌ហើយ យើងបានយល់ច្បាស់ នូវមាត់ពន្លឺត្រាស់ដឹងហើយ
 យើងបានរួចពីអន្ទាក់ទាំងអស់ហើយ ទោះបីជាអន្ទាក់របស់ទេវតា ឬក៏
 មនុស្សលោកក្តី។ អ្នកទាំងឡាយអាចត្រាច់ទៅកាន់ថារិកនៃស្រុកភូមិ និង
 ជនបទផ្សេងៗ ក្នុងឋានៈជាមនុស្សទំនេរ ហើយសំដែងនូវព្រហ្មចរិយធម៌

ដែលអ្នកបានចេះចាំស្នាត់នោះ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ និង ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់ជនជំងឺច្រើន ដល់ទេវតា និងមនុស្សលោកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយកុំទៅពីរនាក់ ក្នុងផ្លូវតែមួយ(មួយផ្លូវមួយអង្គ)។ ចូរអ្នកសំដែងធម៌អោយពិរោះ នូវបទខាងដើម បទកណ្តាល និង បទខាងចុង។ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រកាស នូវព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអត្ថន័យ និងល្បឿនពេញបរិបូណ៌ ដើម្បីសត្វលោកទាំងឡាយ ដែលមានរាគាទិក្ខុលេសតិច ឬបំរុងនឹងត្រាស់ដឹងនោះ អោយបានត្រាស់ដឹងផង។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! ចំណែកធម៌ថាគតវិញ ដល់ពេលចេញវស្សាក៏នឹងចេញទៅកាន់ខ្សែវេលាសេនាទិកម្មដែលជាស្រុកកំណើតរបស់នាងសុជាតា ដើម្បីនឹងសំដែងធម៌ដែរ។ ប៉ុន្តែ មុននឹងទៅដល់ខ្សែវេលាសេនាទិកម្មនោះ គឺថាគតក៏ចង់ធ្វើតទូលទៅទស្សនាដើមពោធិព្រឹក្ស និងសួរសុខទុក្ខដល់ពួកកុមារទាំងឡាយ នៅឯទីនោះផងដែរ។ លុះចេញអំពីខ្សែវេលានោះមក ទើបគឺថាគតទូលទៅគាល់ព្រះបាទពិម្ពិសារ នៅឯក្រុងរាជគ្រឹះទៀត។”

បន្ទាប់អំពីបាន ទទួលព្រះពុទ្ធជីកា របស់ព្រះសមណគោតម រួចហើយ ភិក្ខុមួយចំនួនធំប្រដាប់ដោយស្បង់ចីវរ និងពាក្រ និមន្តចេញទៅផ្សព្វផ្សាយព្រះធម៌វិន័យ តាមទីកន្លែងផ្សេងៗគ្នា។ ព្រះពុទ្ធនឹងភិក្ខុ២០រូបទៀត គង់ចាំក្នុងកសិបតនមិត្តទាយវ៉ាននេះ នៅឡើយ។

ការបរិនិព្វាននៃព្រះអគ្គសាវ័រិ សាវ័រិបុត្រ

ពេល ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ និងភិក្ខុទាំងឡាយគង់នៅវេលាព្រឹក ជិតក្រុង
 វេសាលី ក្នុងវេលាព្រឹក មានសាមណេរមួយរូបឈ្មោះ ចុន្ទ ដែលត្រូវ
 ជាសិស្សជំនិតរបស់ព្រះសាវ័រិបុត្របានសាសនាសូរកព្រះអានន្ទ។ ពេលជួប
 នឹងព្រះអានន្ទ សាមណេរចុន្ទក៏បង្គំទូលថាព្រះសាវ័រិបុត្រទើបតែបរិនិព្វាន
 ទៅ នៅឯភូមិនាឡ ក្នុងពេលថ្មីៗនេះ។ កាលបង្គំទូលនូវពាក្យយ៉ាងនេះ
 រួចហើយ សាមណេរចុន្ទ ក៏លើកស្បង់ចីវរ ពាត្រ និងកោដ្ឋដាក់ព្រះ
 អដ្ឋិធាតុព្រះមហាអគ្គសាវ័រិ ប្រគេនដល់ព្រះអានន្ទ។ សាមណេរចុន្ទ
 លើកដៃទាំងគ្នាខ្ចប់មុខយំ ព្រះអានន្ទក៏យំក្សិកក្សាលដែរ។ ចុន្ទបានទូល
 រៀបរាប់នូវរឿងនោះថា៖ "បន្ទាប់អំពីព្រះសាវ័រិបុត្រត្រឡប់ទៅដល់ភូមិនាឡ
 វិញ ព្រះអង្គខិតខំថែទាំជម្ងឺមាតារបស់លោករហូតដល់អ្នកមានគុណនោះ
 ទទួលអនិច្ចកម្មបាត់ទៅ។ ក្រោយពីលោកបានធ្វើបុណ្យឈាបនកិច្ច ជូន
 សពមាតារួចហើយ ព្រះសាវ័រិបុត្របានប្រទាននូវវិទ្យាទម្រង់ព្រាហ្មណ៍និង
 ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ នៅក្នុងភូមិនោះ។ ព្រះអង្គបានទទួលជម្ងឺ អំពីស្បង់
 ទាំង៣ និងពន្យល់បញ្ជាក់អំពីការប្រតិបត្តិ យ៉ាងច្បាស់លាស់ទៀតផង។
 លំដាប់នោះ ព្រះសាវ័រិបុត្របានធ្វើសមាធិ ដោយគង់បត់ព្រះភ្នែក ដូចជា
 ផ្កាឈូកក្រពុំ រួចហើយព្រះអង្គក៏បរិនិព្វាន ក្នុងពេលនោះបណ្តោយទៅ។

មុនពេល ព្រះអង្គបរិនិព្វានបន្តិច ព្រះសាវ័បុត្របានផ្ដាំនឹងសាមណេរ ចុន្ទក អោយយកស្បង់ចីវរ បាត្រ និង អដ្ឋិធាតុរបស់ព្រះអង្គទៅថ្វាយ ដល់ព្រះពុទ្ធជង និងសុំពុទ្ធានុញ្ញាតអោយទទួលសាមណេរចុន្ទកបានគង់ នៅជិតព្រះដ៏មានព្រះភាគផង។ ព្រះមហាអគ្គសាវ័កបានផ្ដាំនូវពាក្យចុង ក្រោយថា 'ព្រះអង្គចង់បរិនិព្វានមុនព្រះពុទ្ធ' ។"

ព្រះអានន្ទ និង សាមណេរចុន្ទក បានយករឿងនេះ ទៅក្រាប បង្គំទូលដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដើម្បីព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប។ កាលព្រះសមុទ្ធ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់រួចហើយ ទ្រង់ទតសម្លឹងទៅកាន់ស្បង់ចីវរ បាត្រ និង កោដ្ឋដាក់អដ្ឋិធាតុរបស់ព្រះសាវ័បុត្រ ដោយទឹកព្រះភ័ក្ត្រនឹងនប់ផុត និង ទ្រង់គ្មានបញ្ចេញព្រះវាចាអ្វី មួយព្រះនិស្សឡើយ។ ព្រះអង្គត្រាន់តែលើក ព្រះហស្តអង្អែលព្រះកេសសាមណេរចុន្ទកដោយថ្មមៗ។ ព្រះអានន្ទលើក ព្រះហស្តជូតទឹកភ្នែក និងសម្លឹងមើលចំព្រះភ័ក្ត្រព្រះសាស្តា មុននឹងបង្គំ ទូលថា៖ "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ត្រាន់តែបានឮព្រះអាវុសោ សាវ័បុត្រ បរិនិព្វានភ្លាម ខ្ញុំព្រះអង្គអស់ស្មារតីពីខ្លួនរលីង ហាក់ដូចជាមនុស្សស្លាប់ ពាក់កណ្ដាលខ្លួន ភ្នែកក៏ស្រវាំង គំនិតក៏កាន់កាំង រកគិតអ្វីលែងឃើញ អស់ហើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ខ្ញុំព្រះអង្គពិបាកចិត្តខ្លាំងណាស់!"

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា៖ "ម្ចាស់អានន្ទ! តើអាវុសោរបស់អ្នក បាន យកអ្វី ទៅជាមួយខ្លះ? តើបានយក សីល សមាធិ បញ្ញា និង វិមុត្តិ ទៅជាមួយ ដែរឬទេ?"

ព្រះអានន្តបង្គំទូលថា៖ "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែន
 កើតទុក្ខក្នុងរឿងបែបហ្នឹងទេ។ ពេលអាវុសោសាវ័របុត្រនៅមានព្រះជន្មនៅ
 ឡើយ ព្រះអង្គរស់នៅជាមួយមនុស្សទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ យ៉ាងសុខ
 សាន្ត។ ព្រះអង្គបានពន្យល់ណែនាំ និងជំរុញទឹកចិត្តយើងរាល់គ្នាអោយ
 ខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រព្រះធម៌វិន័យ។ ប៉ុន្តែ ដល់ពេលអាវុសោទាំងពីរគឺ
 ព្រះសាវ័របុត្រនិងព្រះមោគ្គល្លានបរិនិព្វានទៅ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ហាក់ដូចជា
 គ្មានន័យខ្លឹមសារអ្វីបន្តិចសោះឡើយ។ បើយ៉ាងហ្នឹងហើយ ធ្វើម្តេចឡើយ
 មិនអោយខ្ញុំព្រះអង្គកើតទុក្ខខ្លាំងនោះ?"

ព្រះសម្ភុទ្រង់ត្រាស់ថា៖ "ម្ចាស់អានន្ត! ជាច្រើនលើក ច្រើនគ្រា
 ណាស់មកហើយដែលតថាគតបានរំលឹកអ្នកអំពីរឿងកើតនិងស្លាប់នោះ។
 អ្វីដែលមកជាមួយគ្នា រមែងបែកគ្នាជាធម្មតា។ ធម៌ទាំងអស់ជាវត្ថុមិនបិត
 ថេរ។ យើងមិនត្រូវជាប់ជំពាក់ចិត្ត ជាមួយវត្ថុទាំងនោះទេ។ អ្នកត្រូវពុះ
 ការលើពិភពនៃការកើតនិងស្លាប់នេះ អោយបាន។

ម្ចាស់អានន្ត! ព្រះសាវ័របុត្រជាបុគ្គលបានសំរេចការត្រាស់ដឹង ក៏
 ដោយសារព្រះអង្គបានប្រើបញ្ញា និងសេចក្តីស្រឡាញ់របស់ព្រះអង្គដើម្បី
 ណែនាំសត្វលោកអោយបានទទួលពន្លឺត្រាស់ដឹងដែរ។ បណ្តាភិក្ខុសង្ឃ
 ទាំងអស់ គ្មានភិក្ខុអង្គណាមួយ មានបញ្ញាវៃឆ្លាត ស្មើនឹងព្រះសាវ័របុត្រ
 ឡើយ។ ដូច្នេះ ព្រះសាវ័របុត្រត្រូវបានទទួលនាមបញ្ញត្តិថា ព្រះអរហន្ត
 ដំណាងមហាបញ្ញា។

ម្ចាស់អាឡូ! ប្រសិនបើមនុស្សជំនាន់ក្រោយនៅតែបន្តការសិក្សា និង ប្រតិបត្តិតាមផ្លូវនៃពន្លឺត្រាស់ដឹងដរាបណា ដរាបនោះ ព្រះអរហន្ត នឹងនៅតែបន្តកើត ក្នុងលោកយើងនេះ។ សេចក្តីស្មោះត្រង់ ចំពោះព្រះ ពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃ គឺជាសេចក្តីស្មោះត្រង់ចំពោះអនាគតនៃភិក្ខុ សង្ឃ។ អំណើតទៅ នឹងមានព្រះអរហន្ត ដែលមានភាពអស្ចារ្យដូចជា ព្រះសាវ័រ្យត្រ ដែរ។ ម្ចាស់អាឡូ! ចូរអ្នកកុំបីកើតទុក្ខចំពោះការបរិនិព្វាន របស់ព្រះសាវ័រ្យត្រខ្លាំងពេកណា!”

នារសៀលថ្ងៃនោះ ព្រះអ្នកមានព្រះភាគទ្រង់ប្រកាសប្រាប់ដល់ភិក្ខុ សង្ឃទាំងឡាយ នៅជិតភូមិឧសិន្ទរ ជាប់នឹងទន្លេគង្គា អោយបានដឹង អំពីការចូលនិព្វានរបស់ព្រះសាវ័រ្យត្រ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ជំរុញទឹកចិត្ត ដល់ភិក្ខុទាំងនោះ អោយយកតម្រាប់តាមព្រះសាវ័រ្យត្រ ដោយទ្រង់បាន បញ្ជាក់ថា៖ “ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ! ចូរអ្នកជាប្រធានបំភ្លឺខ្លួនឯង ចូរអ្នកជួយ ខ្លួនឯង ចូរអ្នកកុំរស់នៅដោយសារអ្នកដទៃ ចូរអ្នកយកការទូន្មានរបស់ ព្រះតថាគតធ្វើជាប្រធាន និងជាទីពុំនាក់អាស្រ័យ។ ចូរអ្នកកុំយោលតាម ការទូន្មានរបស់បុគ្គលដទៃអោយសោះ។ ធ្វើដូច្នេះ អ្នកនឹងមិនលិចលង់ ក្នុងរលកនៃសេចក្តីទុក្ខព្រួយ និងអស់សង្ឃឹមឡើយ។”

● បុណ្យឯករាជ្យជាតិខ្មែរ

ព្រះបាទសម្តេច ឧបាសក សីហនុ ទ្រង់ឡើងគ្រងរាជបន្តពីព្រះ
 ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបាទសម្តេច ព្រះស៊ីសុវត្ថិ មុនីវង្ស នៅថ្ងៃទី២៣ ខែ
 មេសា គ.ស.១៩៤១។ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រសូតនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៣១
 តុលា ១៩២២។ ព្រះវររាជបិតា ព្រះនាម ព្រះបាទ ឧបាសក សុភ័ក្ត្រ
 និង ព្រះវរមាតា ព្រះនាម ស៊ីសុវត្ថិ មុនីវង្ស គុសុមៈ ទ្រង់រតន៍។

ប្រទេសឥណ្ឌូចិន (ខ្មែរ, លាវ, យួន និង សៀម) ស្ថិតនៅក្រោម
 អាណានិគមនិយមបារាំងសេស អស់ជិតមួយសតវត្សរ៍។ មហាសង្គ្រាម
 លោកលើកទី២ បានផ្ទុះឡើង រវាងកងទ័ពសម្ព័ន្ធមិត្រ(បារាំង, អង់គ្លេស
 និង អាមេរិក) និងពួកមហាអំណាចម្ខាងទៀត(អាល្លឺម៉ង់, អ៊ីតាលី និង
 ជប៉ុន)។ នៅឥណ្ឌូចិន កងទ័ពជប៉ុនដណ្តើមអំណាច ពីបារាំងបាន នៅ
 ថ្ងៃទី៩ មីនា ១៩៤៥។ មហាសង្គ្រាមពិភពលោកលើកទី២នេះ បានត្រូវ
 បញ្ចប់ ក្នុងពេលដែលជប៉ុន ទៅទម្លាក់គ្រាប់បែកនៅកំពង់ផែ ភ្នំពេញ នៃ
 សហរដ្ឋអាមេរិក ហើយសហរដ្ឋអាមេរិក ក៏បានទៅទម្លាក់គ្រាប់បែកបរ-
 មាណូ នៅហ៊ីរ៉ូស៊ីម៉ា ប្រទេសជប៉ុនវិញ។ ជប៉ុនទទួលបរាជ័យក៏ដកទ័ព
 របស់ខ្លួនចេញអស់ពីប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសដទៃទៀតនៅឥណ្ឌូចិនធ្វើ
 អោយកងទ័ពបារាំងចូលមកកាន់កាប់ប្រទេសខ្មែរបន្តទៀត។

នៅថ្ងៃទី ៩ ខែធ្នូ ១៩៤៦ សៀមបានប្រកាសខេត្ត ចាត់ដំបង
 សៀមរាប កំពង់ធំ ស្ទឹងត្រែង មកអោយខ្មែរវិញ បន្ទាប់ពីបានប្លន់យក
 ទៅតាំងពីឆ្នាំ១៩៤១។ ខេត្តចំនួន១២ មានទំហំ៦០.០០០គម^២ ដែលត្រូវ

សៀមបួនយកទៅជាយូរហើយ មិនបានប្រគល់អោយវិញទេ មានខេត្ត៖
 (១).នគររាជ, (២).ប៊ុរម្យ, (៣).ស្ទឹង, (៤).ធនប៊ុរ, (៥).ស្ទឹងត្រែវ,
 (៦).សិរីសោភ័ណ, (៧).ចំនុប៊ុរ, (៨).គោកខណ្ឌ, (៩).បស្ចិមប៊ុរ,
 (១០).ត្រាច, (១១).សង្កាត់ និង (១២).អូប៊ុន ។

នៅថ្ងៃទី២ ឧសភា ១៩៤៧ រដ្ឋធម្មនុញ្ញជាតិបានអនុម័តច្បាប់
 គ្រប់គ្រងប្រទេសថ្មី យករបបប្រជាធិបតេយ្យ ជាមូលដ្ឋាន។

នៅថ្ងៃទី២១ ឧសភា ១៩៤៩ រដ្ឋសភាពារាំងបានអនុម័តដោយ
 គ្មានសូរខ្មែរមួយម៉ាក់ ប្រគល់ដីខ្មែរមួយភាគធំ(ហៅ កម្ពុជាក្រោម) ទៅ
 អោយយួន ដោយមិនគោរពតាមពាក្យសន្យារបស់ឧត្តមនាវិកាពារាំងឈ្មោះ
 អាមីរ៉ាល់ ដឺឡាគ្រង់ឌឺយែរ (Amiral de Lagrandiere) ប្រចាំទីក្រុង
 ព្រៃនគរ ថានឹងបង្វិលដីដែលខ្លួនត្រួតត្រានោះ មកអោយខ្មែរវិញ តាម
 ការស្នើសុំរបស់ព្រះបាទសម្តេច នរោត្តម។ ដីកម្ពុជាក្រោម ដែលយួន
 យកនោះមាន២១ខេត្ត ទំហំ៦៤.០០០គម^២ គឺ៖ (១). កំពង់ស្រកាត្រី
 (ឬចង្វាត្រពាំង ឬបៀងហ្វា ឬភៀកចាញ់), (២). រោងដំរី (ឬតែនិញ
 ឬឡុងនិញ ឬចាញ់អាញ់), (៣). ព្រៃនគរ (ឬសែហ្គន ឬហូដិមិញ),
 (៤). ជុំរំបិល (ឬបៀនត្រៃ ឬកៀងហ្វា), (៥).មេស (ឬឱញភៀង),
 (៦).គោះគង (ឬឡុងអាន), (៧).ព្រៃកបូស្សី (ឬគិនបី ឬដុងយិញ),
 (៨).លុងហោ (ឬវិញឡុង), (៩).ព្រះត្រពាំង (ឬត្រាវិញ ឬវិញមិញ),
 (១០).ផ្សារដែក(ឬសាដែក ឬភៀនដុង), (១១).មាត់ជ្រូក(ឬចូរដុក ឬ

អាងយ៉ាង ឬឡុងសៀង). (១២). ពារាជ(ឬហ៊ឺឡេ). (១៣). ឃ្លាំង (ឬ
 ស្រុកទ្រាំង ឬខាយហ្វុង ឬចាសៀង). (១៤). ពាម (ឬហាឡើង).
 (១៥). ក្រមួនស(ឬរាជយ៉ា ឬកៀងយ៉ាង ឬជឿនជឿន). (១៦). ពល-
 លាវ(ឬចាក់លីវ). (១៧). ពាមពារាជ (ឬឡុងសៀង ឬអាសយ៉ាង).
 (១៨). ទួលតាមោក (ឬធុរ្យវរ្យក ឬបិញហៀង ឬបិញឡុង). (១៩).
 ព្រះស្តី(ឬឡឺកឡេ ឬហៀង ឬបិញទី). (២០). អូរកាប់ (ឬរាំងតាវ).
 និង (២១). ឈ្មោធី (ឬកិនអាស)។

គ្រានោះ ចលនាខ្មែរឥស្សរៈ គឺខ្មែរមួយក្រុមដែលមិនសប្បាយ
 ចិត្តនឹងអាណានិគមនិយមបារាំង ក៏បានកើតឡើង។ ចលនាខ្មែរឥស្សរៈ
 បានរួមសហប្រតិបត្តិការ ជាមួយកងទ័ពយៀក មិញ បង្ករអោយមាន
 អសន្តិសុខពាសពេញផ្ទៃប្រទេស ដើម្បីបណ្តេញបារាំងចេញពីស្រុក។

នៅថ្ងៃទី១៥ ឆ្នាំ ១៩៥៥ ប្រទេសកម្ពុជា បានចូលជាសមាជិក
 ពេញអង្គ នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ។ តាមសន្ធិសញ្ញា ចុះថ្ងៃទី៨ វិច្ឆិកា
 ១៩៤៩ ប្រទេសបារាំងបានទទួលស្គាល់ឯករាជ្យនៃប្រទេសកម្ពុជាតាមផ្លូវ
 ច្បាប់មករួចហើយ ប៉ុន្តែ សមត្ថកិច្ចខាងតម្រួត តុលាការ ទូរ រូបិយវត្ថុ
 មិននៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់បារាំងនៅឡើយ។ ហេតុដូច្នេះហើយបាន
 ជានៅថ្ងៃទី៩ កុម្ភៈ ១៩៥៥ព្រះបាទសម្តេចនរោត្តម សីហនុ យាងទៅ
 ប្រទេសបារាំង ដើម្បីទាមទារឯករាជ្យបរិបូណ៌ពីលោកវ៉ាំងសង់ អ៊ុយរ៉ូល
 (Vincent Auriol) ប្រធានាធិបតីបារាំង។ ដើម្បីគាំទ្រនូវព្រះរាជបូជ

នីយកិច្ចនេះ ព្រះរាជាទ្រង់បានបង្កើតកងជីវពលនារីក្លាហាននៅគ្រប់ខេត្ត ស្រុក និងជនបទ ទូទាំងប្រទេស។

នៅថ្ងៃទី៩ វិច្ឆិកា ១៩៥៣ គឺរយៈពេល ៨ខែ មុនសន្និសិទ្ធក្រុង ហ្សឺណែវ នៅខាងមុខព្រះបរមរាជវាំង ឧត្តមសេនីយចារឹកម្នាក់ ឈ្មោះ ដឺឡង់ក្លាត (De Langlade) បានប្រគល់បញ្ហាការរបស់ខ្លួន ថ្វាយមក សម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ហើយដកទ័ពថយចេញពីព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា។ ប្រទេសកម្ពុជា ក៏បានទទួលឯករាជ្យ បរិបូណ៌ ចាប់តាំងអំពីពេល នោះមក។ ដើម្បីថ្លែងនូវកតញ្ញតាមមរណៈរបស់ខ្លួនចំពោះព្រះអង្គ ប្រជារាស្ត្រ ខ្មែរទូទាំងប្រទេសបានថ្វាយព្រះបរមនាមថា "ព្រះមិត្តាឯករាជ្យជាតិ" ។

ព្រះអង្គទ្រង់រាជាធិបតី អោយសាងជាវិមាន អនុស្សាវរីយមួយ ឈ្មោះ "វិមានឯករាជ្យ" នៅចំកណ្តាលក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីរលឹកដល់ថ្ងៃ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ លោក ឆន្ទ ធីត ជាស្ថាបត្យករ ខ្មែរម្នាក់ដ៏ចំណាន ធ្លាប់មានស្នាដៃកសាង ពហុកីឡាដ្ឋានជាតិ អូឡាំពិក និង សាលសន្និសិទ្ធតុលាការ បានសាងវិមានឯករាជ្យ នេះឡើង ទុកជា ក្មេងដំណែល របស់ជាតិខ្មែរ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤ ដើម្បីរក្សាឯករាជ្យជាតិអោយបានគង់វង្ស សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ប្រកាន់យកនយោបាយអព្យាក្រឹតភាព ឥតលំអៀង។ ពេលនេះ ប្រទេសខ្មែរឈ្មោះថា បានរស់នៅយ៉ាងសុខក្សេមក្សាន្ត ក្នុង

កោះសន្តិភាព ក្នុងកណ្តាលភ្នំភ្លើងសង្គ្រាម ដែលធ្លាប់តែឆេះរោលរាល
ពាសពេញជ្រោយឥណ្ឌូចិន។ សង្គ្រាមតំបន់នេះ កើតមកពីការប្រណាំង
ប្រជែងឥទ្ធិពលខាង នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច (ឬក៏សាសនា) នៃប្រទេស
មហាអំណាចខាងមូលធននិយម(អាមេរិកាំង) និងខាងកុម្មុយនីសនិយម
(ចិន និងរុស្ស៊ី) រួមទាំងការពង្រាតមនោគមវិជ្ជានិងទឹកដី នៃប្រទេសជិត
ខាងផង។

នៅថ្ងៃទី៣ មីនា ១៩៥៥ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ ទ្រង់សព្វ
ព្រះរាជហឫទ័យ ដាក់រាជ្យថ្វាយព្រះវរបិតា និងព្រះវរមាតា ហើយបាន
ទទួលគោរម្យងារ ជា: "សម្តេចព្រះខ្មែរយុទ្ធជន" ក្នុងព្រះបំណងបាន
ប្រារព្ធកសាងប្រទេស នៅក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច វប្បធម៌ និង
អប់រំជាតិ ។ល។ អោយបានល្អឥតលាត់ទាន់អរិយប្រទេស។

នៅថ្ងៃទី ២៤ មីនា ១៩៥៥ ព្រះអង្គបានបង្កើត ចលនាបង្រួប
បង្រួមជាតិមួយ ឈ្មោះថា: "ចលនាសង្គមកុស្តនិយម" ដើម្បីរួមកម្លាំង
កសាងជាតិ សម្រាប់ជាប្រទេសឯករាជ្យ និងសន្តិភាព។

០៩. ខែ មិគសិរ (ឆ្នាំ)

- រំលឹកដល់ ព្រះនាង សង្ឃមិត្តា ថេរី ប្រតិស្ឋាន
ភិក្ខុសង្ឃ ជាលើកដំបូង នៅលើកោះលង្កា

ព្រះនាង សង្ឃបិដកប្រែប្រួល គិតសង្ឃ លើកដំបូង លើកបង្ហាញ

ព្រះបាទធម្មាសោក ទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ បំបួសព្រះរាជបុត្រា ព្រះនាម មហិន្ទៈ ជា គិត្ត និងព្រះរាជបុត្រី ព្រះនាម សង្ឃបិដក ជា គិត្ត ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា។ ព្រះមហាមហិន្ទ្រ និងភិក្ខុអង្គដែលបានសំរេច មគ្គផលនិងអភិញ្ញាដូចគ្នា បាននិមន្តទៅផ្សាយព្រះពុទ្ធសាសនានៅកោះ លង្កានោះមុនដំបូងបង្អស់។

ពេលព្រះនាង អនុលា ជាព្រះរាជទេពី នៃព្រះរាជា កោះលង្កា ព្រះបាទធម្មាសោក ក៏សព្វព្រះហឫទ័យ ចង់បួសជាភិក្ខុនីដែរ ព្រះ មហាមហិន្ទ្រក៏មានព្រះថេរីកាថា៖ "ការបួសជាភិក្ខុនី លុះត្រាតែមាន ភិក្ខុនីសង្ឃជង ព្រោះឧបសម្បទាកម្មរបស់ភិក្ខុនី ជាឧកតោសង្ឃកម្ម គឺ ត្រូវបួសដោយមានឧបជ្ឈាយ៍ និងកម្មវាចាខាងភិក្ខុនី ហើយមកបួស ខាងភិក្ខុថែមទៀត ទើបសំរេចជាភិក្ខុនីបាន។"

ព្រះនាងអនុលាទេពី ទ្រង់បានជ្រាបនូវរឿងនោះ ក៏បង្គំទូលព្រះវរ បិតា និងព្រះមហាមហិន្ទ្រ អោយជួយចាត់ចែងនូវកិច្ចការនោះ។ ព្រះ រាជានិងព្រះមហាថេរី ក៏ចាត់ការអោយទៅសុំព្រះរាជានុញ្ញាតអំពីព្រះបាទ ធម្មាសោក មហារាជ ដើម្បីនិមន្តព្រះនាង សង្ឃបិដក ដែលត្រូវជា

ព្រះអនុជនៃព្រះមហាមហិន្ទ្រេរ ព្រមទាំងភិក្ខុនិសង្ឃមួយចំនួនអំពីជម្ពូទ្វីប
(ប្រទេសឥណ្ឌា) ចូលមកកាន់លង្កាទ្វីប តាមសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់។

ក្នុងព្រះដំណើរទៅកាន់លង្កាទ្វីប ព្រះនាង សង្ឃមិត្តាថេរី បាន
នាំយកមែកពោធិព្រឹក្ស ដែលព្រះពុទ្ធត្រាស់ដឹងនាគ្រោមម្លប់នោះទៅផង។

ពេលនិមន្តដល់ មានមហាជនទាំងស្តេច ទាំងប្រជាពលរដ្ឋ រាប់
សែននាក់ ធ្វើលណ្ណធរមកស្វាគមន៍និងគោរពភិក្ខុនិសង្ឃនិងមែកពោធិដ៏
មហាអស្ចារ្យនោះ ដូចកាលព្រះមហិន្ទ្រេរនិមន្តមកពីដំបូងនោះដែរ។

លំដាប់នោះ ព្រះនាង សង្ឃមិត្តាថេរី ក៏បានជា ព្រះឧបជ្ឈាយ៍
បំបួសព្រះនាងអនុលាទេរី និងស្រ្តីដទៃជាច្រើនរូបទៀត ជាភិក្ខុនី និងជា
បឋម នៅលើកោះលង្កានោះទៅ។

ប្រទេសសិរិលង្កា ឬ សេឡុង ក៏ក្លាយទៅជាប្រទេសកាន់ព្រះពុទ្ធ
សាសនា មានភិក្ខុសង្ឃ ភិក្ខុនិសង្ឃ ប្រតិស្ឋានយ៉ាងរឹងមាំ និងចំរើនរុង
រឿង តាំងពីពេលនោះមក រហូតដល់សព្វថ្ងៃ ដោយសារព្រះរាជបេសក
កម្មដ៏មោះមុត និងច្បាស់លាស់ របស់ព្រះបាទធម្មាសោក នោះឯង។

បុណ្យសិទ្ធិមនុស្ស

កំណើតអង្គការសហប្រជាជាតិ (Origin of the United Nations)

ឈ្មោះ " អង្គការសហប្រជាជាតិ " ត្រូវបានប្រឌិតឡើង ដោយ
ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ហ្វ្រង់ក្លាំង រូសវែល (Franklin D.

Roosevelt) និង ត្រូវបានយកទៅប្រើជាលើកដំបូង ក្នុង "សេចក្តី
ប្រកាសដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ" នៅថ្ងៃទី១ មករា ១៩៤២ ក្នុង
សង្គ្រាមលោកលើកទី២ ពេលតំណាងប្រទេស២៦សន្យាផ្លាគីបាលរបស់
ខ្លួន ដើម្បីបន្តការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំណាចអ័ក្ស (Axis Powers) ។

ធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាជាតិបានសរសេរឡើង ដោយតំណាង
ប្រទេស៥០ នៅពេលប្រជុំអង្គការសហប្រជាជាតិ លើបញ្ហាអង្គការអន្តរ
ជាតិ ដែលបានជួបជុំគ្នានៅទីក្រុង សាន់ហ្វ្រាន់ស៊ីស្កូ រដ្ឋកាលីហ្វ័រនីញ៉ា
សហរដ្ឋអាមេរិក (San Francisco, California U. S. A.)
ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី២៥មេសា ដល់ថ្ងៃ២៦មិថុនា ១៩៤៥។ ប្រតិភូទាំងនោះ
បានពិភាក្សាគ្នាលើមូលដ្ឋាននៃសំណើរទាំងឡាយ ដែលបានដោះស្រាយ
ដោយប្រទេសចិន សហភាពសូវៀត ចក្រភពអង់គ្លេស និង សហរដ្ឋ
អាមេរិក នៅដាំបាតុន អូក្ស (Dumbarton Oaks) កាលពីខែ
សីហា ដល់ខែតុលា ១៩៤៤។ ធម្មនុញ្ញត្រូវបានចុះហត្ថលេខា នៅថ្ងៃទី
២៦ មិថុនា ១៩៤៥ ដោយតំណាងទាំង៥០ប្រទេស។ ប្រទេស ប៉ូឡូន
(Poland) ដែលអវត្តមាននៅពេលអង្គសន្និបាត បានចុះហត្ថលេខា
នៅពេលក្រោយ ហើយក៏បានក្លាយជា សមាជិកស្ថាបនិក ៥១ប្រទេស
នឹងគេដែរ។ សព្វថ្ងៃមានសមាជិក ១៨៥ប្រទេស។ មានទីស្នាក់ការនៅ
ទីក្រុង នីរ យ៉ក សហរដ្ឋអាមេរិក។ ប៉ុន្តែ ទីស្នាក់ការផ្នែកតុលាការ
អន្តរជាតិ នៅក្រុងហាគី ប្រទេស នីហ្ស័រឡែន (Netherland) ។

អង្គការសហប្រជាជាតិបានទទួលស្គាល់ ជាផ្លូវការ នៅថ្ងៃទី២៤
តុលា ១៩៤៨ ពេលដែលធម្មនុញ្ញត្រូវបានសម្រេចដោយប្រទេសមិន
ចាត់តាំង សហភាពសូវៀត ចក្រភពអង់គ្លេស សហរដ្ឋអាមេរិក និងអ្នក
ចុះហត្ថលេខា ភាគច្រើន ដទៃទៀត។ បុណ្យអង្គការសហប្រជាជាតិ
ត្រូវបានរៀបចំឡើងជាដំបូងនៅថ្ងៃទី ២៤ តុលា។

ដោយសារមានអ្នកដឹកនាំប្រទេសមួយចំនួន ក្នុងពិភពលោកត្រូវបានប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួនតែងតាំង ឬបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងអោយធ្វើជាតំណាងរបស់គេក្នុងឋានៈជាសេចក្តី ជាប្រធានាធិបតីក្តី មិនយកសិទ្ធិទៅបំរើប្រជាពលរដ្ឋ បែរជារំលោភជិះជាន់ ខុសច្បាប់ ដោយអាងអំណាចផ្ទាល់ខ្លួននិងបក្សពួក ទើបអ្នកស្រឡាញ់យុត្តិធម៌និងសន្តិភាពនាំគ្នាជុំរួមរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន អោយបង្កើតជាច្បាប់សាកល ផ្អែកសិទ្ធិមនុស្សនេះឡើង ដើម្បីការពារសិទ្ធិសេរីភាព ក្នុងឋានៈជាមនុស្សជាតិដូចគ្នា ហើយដែលត្រូវបានអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តច្បាប់និងប្រកាសអោយប្រើជាថ្នូរការ ដែលខ្ញុំបានសូមមកប្រែអំពីភាសាអង់គ្លេសមកជាភាសាខ្មែរក្រៅថ្នូរការ មានសេចក្តីដូចខាងក្រោមនេះ៖

សេចក្តីប្រកាសជាសកលនៃសិទ្ធិមនុស្ស

នៅថ្ងៃទី១០ធ្នូ ១៩៤៨ សន្និបាតសាមញ្ញមួយនៃអង្គការសហប្រជាជាតិបានទទួលយកនិងថ្លែងនូវសេចក្តីប្រកាសនៃសិទ្ធិមនុស្ស។ អត្ថបទទាំងស្រុងមានចែងក្នុងទំព័រទាំងឡាយខាងក្រោម។ សកម្មភាពជា ប្រវត្តិសាស្ត្រដូចខាងក្រោមនេះ អង្គសន្និបាតបានបង្ហាត់អោយប្រទេសជាសមាជិក ទាំងអស់ បោះពុម្ពផ្សាយអត្ថបទនៃសេចក្តីប្រកាស និងយកសេចក្តីប្រកាសនេះទៅផ្សព្វផ្សាយ តាំងអោយមើល សំរាប់អាននិងបរិយាយជាគោលការណ៍ក្នុងសាលារៀននិងវិជ្ជាស្ថានសិក្សាផ្សេងៗ ឥតមានការបែងចែកលើស្ថានការណ៍នយោបាយនៃប្រទេសឬបុរណភាពទឹកដី ឡើយ។

អង្គបទអនុញ្ញាតចុងក្រោយ
 អង្គការសហប្រជាជាតិ
 ការិយាល័យឃោសនាសាធារណៈ

បុព្វតថា

ដោយហេតុថា ការទទួលស្គាល់នូវការជាប់មកជាមួយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងសិទ្ធិស្មើគ្នា និងមិនអាចត្រូវបាននៃសមាជិកទាំងអស់របស់គ្រួសារមនុស្សលោកគឺជាគ្រឹះសេរីភាព យុត្តិធម៌និងសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក។

ដោយហេតុថា ការមិនគោរព និងមើលងាយសិទ្ធិមនុស្ស កើតឡើង ក្នុងអំពើព្រៃផ្សៃ ដែលសាហាវយង់ឃ្នងដល់មនសិការៈនៃមនុស្សជាតិ និង ការមកដល់នៃពិភពលោកមួយ ដែលមនុស្សសប្បាយចិត្តនឹងសេរីភាពក្នុងការនិយាយស្តីនិងជំនឿ និងសេរីភាពអំពីការភ័យខ្លាច និងភាពទំលក្រ ដែលបានប្រកាស ដូចជាសេចក្តីប្រាថ្នា ដ៏លើសលប់របស់មនុស្សធម្មតា។

ដោយហេតុថា វាជាការសំខាន់ បើមនុស្សឥតត្រូវតែបង្ខិតបង្ខំ អោយមានការឧបសគ្គ ដូចមធ្យោបាយចុងក្រោយបំផុតគឺការបះបោរប្រឆាំងនឹងការជិះជាន់និងភៀបសង្កត់ ដែលសិទ្ធិមនុស្សត្រូវបានការពារដោយក្រមច្បាប់។

ដោយហេតុថា វាជាការសំខាន់ ធ្វើអោយមានការអភិវឌ្ឍន៍ នៃ
ទំនាក់ទំនងមិត្តភាព រវាងប្រជាជាតិ។

ដោយហេតុថា មនុស្សទាំងឡាយ នៃ(អង្គការ) សហប្រជាជាតិ
មាននៅក្នុងធម្មនុញ្ញ បានអះអាងអំពីវាសនារបស់គេសារឡើងវិញ ក្នុង
គោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស ក្នុងសេចក្តីថ្លែង និងតម្លៃមនុស្ស និងក្នុងសិទ្ធិ
ស្មើគ្នានៃបុរសនិងស្ត្រី ដោយបានប្តេជ្ញាបង្កើនវឌ្ឍនភាពសង្គម និងកំរិត
ជីវភាពប្រសើរ ក្នុងសេរីភាពទូលំទូលាយ។

ដោយហេតុថា ប្រទេសជាសមាជិកបានសន្យាផ្ទាល់ដើម្បីសំរេច
ក្នុងការធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងការបង្កើន
ការគោរពជាសកលចំពោះ និងការប្រតិបត្តិសិទ្ធិមនុស្ស ដែលជាគ្រឹះ
នៃសេរីភាព។

ដោយហេតុថា ការយល់ដឹងជាទូទៅនៃសិទ្ធិនិងសេរីភាពទាំងនេះ
មានសារៈសំខាន់បំផុត សំរាប់ការជឿច្បាស់លាស់នូវកិច្ចសន្យានេះ។

ឥឡូវ ដូច្នេះ:

សន្និដ្ឋានសាមញ្ញ

សេចក្តីប្រកាស

សេចក្តីប្រកាសជាសកលនៃសិទ្ធិមនុស្សនេះ គឺជាកំរិតនៃសេចក្តី
សំរេច ជាទូទៅ សំរាប់មនុស្ស និងប្រជាជាតិទាំងអស់ ដើម្បីបញ្ចប់ថា

បុគ្គលគ្រប់រូប និងរាល់អង្គការនៃសង្គម ត្រូវរក្សាសេចក្តីប្រកាសនេះទុក
 ក្នុងចិត្តជានិច្ច និងទំនៀមទម្លាប់ដោយការបង្រៀននិងការអប់រំដើម្បីបង្កើន
 ការគោរពសិទ្ធិនិងសេរីភាពទាំងនេះ និងដោយទំហំវឌ្ឍនភាព ជាតិ និង
 អន្តរជាតិ ដើម្បីធានាដល់ការទទួលស្គាល់ជាសកលនិងមានប្រសិទ្ធភាព
 របស់ខ្លួន និងការប្រតិបត្តិតាម ទាំងក្នុងចំណោមមនុស្សនៃប្រទេស ជា
 សមាជិកផ្ទាល់ និងទាំងក្នុងចំណោមមនុស្សនៃដែនដី ក្រោមយុត្តាធិការ
 (ក្រោមអាណានិគមនិយម) របស់គេ។

មាត្រា១៖ មនុស្សគ្រប់រូបមានតម្លៃស្មើគ្នា

មនុស្សទាំងអស់ កើតមកដោយសេរីនិងស្មើភាពគ្នា ក្នុងសេចក្តី
 ថ្លៃថ្នូរ និងសិទ្ធិ។ គេទាំងអស់ត្រូវផ្តល់នូវវិចារណញ្ញាណ និងមនសិការៈ
 ព្រមទាំងត្រូវប្រព្រឹត្តចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងសតិអារម្មណ៍ភាគរកាត
 (ភាពជាបងប្អូនបង្កើត)។

មាត្រា២៖ ត្រូវចាត់ទុកមនុស្សគ្រប់រូបអោយស្មើគ្នា

មនុស្សម្នាក់ៗ មានអំណាចទទួលសិទ្ធិនិងសេរីភាពដែលមានចែង
 ក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ គ្មានការបែងចែកប្រភេទ ឯណា ដូចជា៖ ពូជ-
 សាសន៍, ពណ៌សម្បុរ, ភេទ, ភាសា, សាសនា, នយោបាយ, ឬ
 មតិ, ជាតិ, ប្រភពសង្គម, ទ្រព្យសម្បត្តិ, កំណើត ឬក៏ ស្ថានភាព
 ផ្សេងៗ។ លើសពីនេះ គ្មានការបែងចែកធ្វើឡើង នៅលើគោលនយោ-

ចាយ. ស្ថានការណ៍យុត្តាធិការជាតិនិងអន្តរជាតិនៃប្រទេសឬដែនដីដែល
ជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលទេ ទោះបីជាប្រទេសឯករាជ្យក្តី រណបកេត្តិ មិន
មែនជាអាទិភាពបញ្ចប់ខ្លួនក្តី ឬក្រោមអធិបតេយ្យភាពណាមួយក្តី។

មាត្រា៣៖ សិទ្ធិមានជីវិតរស់នៅ

មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិរស់នៅ មានសេរីភាពនិងនិរ័ត្ន(សន្តិ-
សុខ)នៃមនុស្ស គឺមិនសម្លាប់ និងការពារជីវិតអោយគង់វង្ស។

មាត្រា៤៖ សិទ្ធិការពារមិនអោយគេយកទៅធ្វើជាខ្ញុំកញ្ចុះ

គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវប្រកាន់ជា ទាសភាព, សេរីភាពឡើយ។
ទាសភាពនិងការជួញទាសករ ត្រូវហាមឃាត់ដាច់ខាតនៅគ្រប់រូបភាព។

មាត្រា៥៖ សិទ្ធិមិនអោយមានការរើសអើង

គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវធ្វើទារុណកម្ម ប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅចំពោះ,
ប្រព្រឹត្តអមនុស្សធម៌ និងអំពើចោកទាប ព្រមទាំងធ្វើទារុណកម្ម ឡើយ។

មាត្រា៦៖ សិទ្ធិអោយគេទទួលស្គាល់ខ្លួនក្នុងឋានៈជាមនុស្ស

មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិត្រូវគេទទួលស្គាល់គ្រប់ទីកន្លែង(ក្នុងឋានៈ
ជាមនុស្ស) ចំពោះមុខច្បាប់។

មាត្រា៧៖ សិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់

មនុស្សទាំងអស់ មានសិទ្ធិស្មើគ្នាចំពោះមុខច្បាប់ និង គ្មានការ
ប្រកាន់ចំពោះការការពារស្មើភាពគ្នានៃច្បាប់។ គេមានសិទ្ធិការពារខ្លួនស្មើ
គ្នាប្រឆាំងនឹងការប្រកាន់ ក្នុងការបំពានច្បាប់។ លើសេចក្តីប្រកាស នេះ
ព្រមទាំងប្រឆាំងនូវការបណ្តោះអាសន្នផ្សេងៗនឹងការប្រកាន់នេះ។

មាត្រា៨: សិទ្ធិសុំអោយច្បាប់ការពារខ្លួន

មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិដោះស្រាយដោយប្រសិទ្ធិភាព នៅតាមសាលាក្តីជាតិ មានសមត្ថភាព ចំពោះអំពើបំពាន ទៅលើគោលការណ៍សំខាន់ៗ នៃសិទ្ធិផ្តល់ជូនបុគ្គលនោះ ដោយធម្មនុញ្ញ ឬដោយច្បាប់។

មាត្រា៩: សិទ្ធិមានសេរីភាព

គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវឃាត់ខ្លួន,រំលោភសិទ្ធិ, ឃុំឃាំង ឬនិរទេសតាមអំពើចិត្តឡើយ។

មាត្រា១០: សិទ្ធិអោយមានការកាត់ក្តីត្រឹមត្រូវ

មនុស្សម្នាក់ៗ មានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ធ្វើសាវនាការ ស្របច្បាប់ និងមិនលំអៀង ក្នុងការប្តេជ្ញាសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន និងឧក្រិដ្ឋកម្មចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន។

មាត្រា១១: សិទ្ធិទទួលបានការកាត់ទោសស្របច្បាប់

(១). មនុស្សម្នាក់ ដែលបានចោទពី បទព្រហ្មទណ្ឌ មានសិទ្ធិឆ្លើយ (ដោយសន្មតជាមុន)ថា មិនបានប្រព្រឹត្តដូចពាក្យចោទ ដរាបណាបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងខុស(ជាប់ពិរុទ្ធ)យោងតាមច្បាប់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យជាសាធារណៈ។ ក្នុងនោះ សាមីខ្លួនមានការធានាចាំបាច់ទាំងអស់សំរាប់ការពារខ្លួន។

(២). គ្មាននរណាម្នាក់ អាចជាប់ពិរុទ្ធអំពីបទព្រហ្មទណ្ឌ ព្រោះអំពើផ្សេងៗ និងលុបចោលនូវអ្វីដែលមិនមានលក្ខណៈជាបទព្រហ្មទណ្ឌក្រោមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ នៅពេលដែលចោទប្រកាន់នោះ។ គ្មាន

ការដាក់ទោសបញ្ញត្តិឯណា អោយចូលរំលឹកពីអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើ ក្នុង
ពេលប្រព្រឹត្តល្មើសបទព្រហ្មទណ្ឌនោះឡើយ។

មាត្រា១២: សិទ្ធិការពារជីវិតតាមឯកជនរបស់ខ្លួន

គ្មាននរណា អាចធ្វើអន្តរាគមន៍តាមអំពើចិត្ត ចំពោះរឿង ឯកជន
គ្រួសារ, ផ្ទះសម្បែង ឬ សំបុត្រស្នាម របស់បុគ្គលនោះ ទាំងមិនអាច
ទិះភៀនដល់កិត្តិយស និងក្បួនឈ្មោះរបស់គាត់ផង។ ជនម្នាក់ៗមានសិទ្ធិ
ការពារខ្លួនក្នុងផ្លូវច្បាប់ ប្រឆាំងនឹងការធ្វើអន្តរាគមន៍ទិះភៀនបែបនេះ។

មាត្រា១៣: សិទ្ធិធ្វើដំណើរដោយសេរី

(១). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិប្ដូរផ្លូវនិងតាំងទីលំនៅតាមសេចក្ដី
ប្រាថ្នា ក្នុងប្រទេសនីមួយៗ(តែត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីប្រទេសនោះ)។

(២). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិចាកចេញពីប្រទេសនានា រួមទាំង
ប្រទេសរបស់ខ្លួនផង និងអាចវិលត្រឡប់មកកាន់ប្រទេសរបស់ខ្លួនវិញ។

មាត្រា១៤: សិទ្ធិនៅសុំជ្រកកោន នៅប្រទេសដទៃ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិស្វែងរក និងពេញចិត្តសុំជ្រកកោន
ក្នុងប្រទេសដទៃ អំពីការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ។

(២). សិទ្ធិនេះ មិនអាចយកមកប្រើ ក្នុងករណីដែលការធ្វើទុក្ខ
បុកម្នេញនោះ កើតឡើង មិនមែនមកអំពី ឧក្រិដ្ឋកម្មនយោបាយ ឬក៏
សកម្មភាពទាំងឡាយ ផ្ទុយពីគោលបំណង និងគោលការណ៍នៃអង្គការ
សហប្រជាជាតិ។

មាត្រា១៥: សិទ្ធិមានសញ្ជាតិមួយ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិប្តូរសញ្ជាតិនិងត្រូវតែមានសញ្ជាតិ។

(២). គ្មាននរណា អាចដកសញ្ជាតិរបស់គាត់ ឬ មិនអាចបដិ-

សេធសិទ្ធិប្តូរសញ្ជាតិរបស់គាត់ តាមអំពើចិត្តបានឡើយ។

មាត្រា១៦: សិទ្ធិរៀបចំគូស្រករ និងមានគ្រួសារ

(១). បុរសនិងស្រីមានអាយុពេញវ័យ គ្មានការដាក់កំរិតដោយ ពូជសាសន៍ សញ្ជាតិ ឬ សាសនា ឡើយ។ គេមានសិទ្ធិរៀបការ និង ស្ថាបនាគ្រួសារ ។ គេមានសិទ្ធិស្មើគ្នា នៅមុនពេលរៀបការ ក្នុងពេល កំពុងរៀបការ និងការលែងលះគ្នា។

(២). អាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវតែមានការព្រមព្រៀងដោយសេរី និង ត្រឹមត្រូវពីអនាគតស្វាមីភរិយា។

(៣). គ្រួសារ គឺជាក្រុមឯកភាពធម្មជាតិ និងជាមូលដ្ឋានសង្គម និងត្រូវការការពារដោយសង្គម និងប្រទេស។

មាត្រា១៧: សិទ្ធិមានកម្មសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិទទួលកម្មសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់តែ ឯង ក៏ដូចជាការចូលរួមជាមួយអ្នកដទៃដែរ។

(២). គ្មាននរណា អាចដកហូតយកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេ តាម អំពើចិត្ត បានឡើយ។

មាត្រា១៨: សិទ្ធិមានជីវិត សេរីសាសនាដោយសេរី

មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិ ក្នុងការគ្រិះរិះពិចារណា ការមានមន-

សិការៈ និងមានសាសនា។ សិទ្ធិនេះ រួមទាំងសេរីភាពប្តូរផ្លាស់សាសនា ឬជំនឿ និងសេរីភាពផ្លាស់ខ្លួន ឬក្នុងសមាគមជាមួយអ្នកដទៃ និង ក្នុង សាធារណៈបូស្តនក្ខន្ធដាច់ពីគេ។ បញ្ចេញអោយឃើញ(ឃោសនា)តាម រយៈសាសនាឬជំនឿរបស់គាត់ក្នុងការបង្រៀន ការអនុវត្តន៍ ធ្វើសក្ការៈ បូជា និងការធ្វើបុណ្យទាន។

មាត្រា១៩: សិទ្ធិនិយាយស្តី និងបញ្ចេញមតិដោយសេរី

មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិសេរីភាពបញ្ចេញមតិនិងយោបល់ដោយ សេរី ។ សិទ្ធិនេះ រួមទាំង សេរីភាពប្រកាន់គំនិត គ្មានអន្តរាគមន៍ និង មានសិទ្ធិស្វែងរក ទទួល និងចែកចាយព័ត៌មាននិងគំនិតតាមរយៈគ្រឿង ផ្សាយព័ត៌មាន ដោយមិនគិតអំពីព្រំដែន។

មាត្រា២០: សិទ្ធិមេត្តជុំដោយសេរី

(១). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការរួមប្រជុំនិងបង្កើត សមាគមដោយសន្តិភាព។

(២). គ្មាននរណាម្នាក់ត្រូវបង្ខិតបង្ខំអោយចូលជាសមាជិករបស់ សមាគមណាមួយឡើយ។

មាត្រា២១: សិទ្ធិចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសាធារណៈ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិចូលរួមនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន ដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាងជ្រើសរើសទាំងឡាយ ដោយសេរី។

(២). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិបរិស្ថេត្វាចំពោះហិតប្រយោជន៍ ជាសាធារណៈ ក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន។

(៣). ឆន្ទៈពលរដ្ឋជាមូលដ្ឋាននៃអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល។ ឆន្ទៈនេះ នឹងបង្ហាញអោយឃើញនៅពេលបោះឆ្នោត ក្នុងកាលកំណត់និងត្រឹមត្រូវ ដែលជាការបោះឆ្នោតសាសន៍និងស្មើភាព និង ធ្វើឡើងដោយការបោះឆ្នោតសម្ងាត់ ឬដោយទម្រង់ការបោះឆ្នោតសើរ ស្មើភាព។

មាត្រា២២: សិទ្ធិមានទីតាំងសង្គម

មនុស្សម្នាក់ៗ ក្នុងឋានៈជាសមាជិកសង្គម មានសិទ្ធិការពារសន្តិសុខសង្គម និងមានការយល់ដឹងតាមរយៈថាមពលជាតិ និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងយោងតាមអង្គការ និងធនធាននៃប្រទេសនីមួយៗ នៃសិទ្ធិចាំបាច់ ខាងសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ចនិងវប្បធម៌ សំរាប់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន និងការអភិវឌ្ឍន៍ដោយសេរី នៃបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ខ្លួន។

មាត្រា២៣: សិទ្ធិមានការងារធ្វើ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិ ធ្វើការងារ ជ្រើសរើសការងារ ដោយសេរី ទទួលបានកូនកម្រៃដែលល្អ និងអាចធ្វើបាន ព្រមទាំងប្រឆាំងនឹងការគ្មានការងារធ្វើ។

(២). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិទទួលបានប្រាក់ខែស្មើនឹងការងារដោយគ្មានការប្រកាន់។

(៣). អ្នកធ្វើការ (និយោជិក) ម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិទទួលបានសំណងដោយល្អ និងអាចធ្វើបានសំរាប់ខ្លួននិងគ្រួសារ នូវវត្ថុមានដែលសមនឹងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងអ្វីៗដែលបង្រប់ បើត្រូវការចាំបាច់ក្នុងន័យ

ផ្សេងៗ នៃការការពារសង្គម។

(៤). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិ បង្កើត និង ចូលរួមធ្វើសហជីព ពាណិជ្ជកម្ម សំរាប់ការការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន។

មាត្រា២៤: សិទ្ធិមានការឈប់សំរាក និងលំហែកាយ

មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិឈប់សំរាកនិងលំហែ រួមទាំងកំរិតម៉ោង ធ្វើការសមរម្យនិងឈប់ថ្ងៃបុណ្យហើយ នៅតែទទួលបានប្រាក់ខែដូចធម្មតា។

មាត្រា២៥: សិទ្ធិមានជីវិតតាមសេរីសមរម្យ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិរស់នៅក្នុងជីវភាពគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បី សុខភាព និងសុខុមាលភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងគ្រួសារ រួមទាំង ម្ចាស់អាហារ សំលៀកបំពាក់ ផ្ទះសម្បែង និងថ្នាំសង្គ្រោះសំរាប់ព្យាបាល ព្រមទាំងការ បំរើសង្គមចាំបាច់ និងមានសិទ្ធិការពារសន្តិសុខ ក្នុងពេលគ្មានការងារធ្វើ ឈឺ, ពិការ, មេម៉ាយឬពោះម៉ាយ, ចាស់ជរា ឬខ្វះខាត ក្នុងការចិញ្ចឹម ជីវិត ក្នុងកាលៈទេសៈហួសពីសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន។

(២). ភាពជាមាតា និងកុមារភាព ត្រូវមានការថែរក្សា និងកិច្ច សង្គ្រោះ(សង្គ្រោះ)ពិសេស។ កុមារទាំងអស់ ទោះបីកើតនៅក្នុង ឬក្រៅ ពេលមានមាតាបិតាថែរក្សាក៏ដោយ ត្រូវបានសង្គមការពារដូចគ្នា។

មាត្រា២៦: សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ។ ការសិក្សាត្រូវ ឥតបង់ថ្លៃ យ៉ាងហោចណាស់ នៅក្នុងបឋមសិក្សា និងមុធម្មសិក្សា។ បឋមសិក្សា ត្រូវតែរៀនខានពុំបាន។ បច្ចេកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈសិក្សាត្រូវ

បង្កើតអោយមានជាធម្មតា និងឧត្តមសិក្សាត្រូវបើកបន្តពីសាលាទាហៈ

(២). ការអប់រំ ត្រូវដឹកនាំទៅរកការអភិវឌ្ឍន៍ ពេញលេញ ក្នុង បុគ្គលិកលក្ខណៈមនុស្សនិងមូលដ្ឋានសេរីភាព។ ត្រូវបង្កើនការយល់ដឹង សន្តោស និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិ ពូជសាសន៍ និង ក្រុមសាសនា ទាំងអស់។ ព្រមទាំងធ្វើអោយបានចំរើន នូវសកម្មភាពនៃអង្គការសហ- ប្រជាជាតិ សំរាប់ការថែទាំ និងសន្តិភាព។

(៣). មាតាបិតា មានសិទ្ធិមុនគេបង្អស់ ក្នុងការជ្រើសរើស នូវ មុខវិជ្ជាសិក្សា ដែលនឹងត្រូវផ្តល់អោយកូនរបស់ខ្លួន។

មាត្រា២៧: សិទ្ធិទទួលបាននូវការការពារសិទ្ធិ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិសេរីភាពចូលរួមក្នុងជីវិតវប្បធម៌នៃ សហគមន៍។ សហគមន៍រាយការនឹងសិល្បៈ និងរួមចំណែកក្នុងការចំរើនលូត លាស់ ខាងវិទ្យាសាស្ត្រ និងអត្ថប្រយោជន៍របស់វិទ្យាសាស្ត្រ នោះផង។

(២). មនុស្សម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិការពារប្រយោជន៍សីលធម៌ និង សម្ភារៈ កើតមកពីផលិតផលខាងវិទ្យាសាស្ត្រ អក្សរសាស្ត្រ និង សិល្បៈ ដែលខ្លួនជាអ្នកនិពន្ធ។

មាត្រា២៨: សិទ្ធិអោយមានច្បាប់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន

មនុស្សម្នាក់ៗត្រូវមានសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមជាតិនិងអន្តរជាតិ ក្នុង នោះ មានសិទ្ធិនិងសេរីភាព ក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ អាចត្រូវយល់ដឹង ដោយគ្រប់គ្រាន់។

មាត្រា២៩: កាតព្វកិច្ចចំពោះសហគមន៍គោរពសិទ្ធិអ្នកដទៃ

(១). មនុស្សម្នាក់ៗ មានករណីយកិច្ចចំពោះសហគម ក្នុងនោះ មានតែការអភិវឌ្ឍន៍ ដោយសេរី និងពេញលក្ខណៈនៃបុគ្គលិកលក្ខណៈ របស់ខ្លួនទេ ដែលអាចសំរេចទៅបាន។

(២). ក្នុងការប្រើសិទ្ធិនិងសេរីភាពរបស់ខ្លួន មនុស្សម្នាក់ៗអាច មានកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់តែម្យ៉ាង គឺដើម្បីគោលបំណងនៃសន្តិ សុខ ទទួលស្គាល់និងគោរព ចំពោះសិទ្ធិនិងសេរីភាព នៃអ្នកដទៃ និង ដើម្បីគោលបំណងនៃការរួមប្រជុំ ដែលគ្រាន់តែជាការតម្រូវ ខាងចរិយា ធម៌ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងសុខុមាលភាពទូទៅ ក្នុងសង្គមប្រជា ធិបតេយ្យ។

(៣). សិទ្ធិនិងសេរីភាពទាំងអស់នេះ មិនអាចប្រើផ្ទុយនឹងគោល បំណងនិងគោលការណ៍ នៃអង្គការសហប្រជាជាតិឡើយ។

មាត្រា៣០: កាតព្វកិច្ចការពារសិទ្ធិសាមីសេចក្តីថ្លៃថ្នូរការណ៍នេះ

គ្មានអ្វីក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ អាចបកស្រាយ មានន័យកំបាំង សំរាប់សិទ្ធិប្រទេស ក្រុម ឬ បុគ្គល ណា ដើម្បីទទួលខុសត្រូវនៅក្នុង សកម្មភាពណាមួយ ឬធ្វើសកម្មភាពណាមួយឆ្ពោះទៅរកការបំផ្លិចបំផ្លាញ សិទ្ធិនិងសេរីភាពទាំងអស់ ដែលមានចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ រួចមក ហើយនោះទេ។

ចាប់តាំងពីមានសង្គ្រាមស៊ីវិល ឆ្នាំ១៩៧០មក ធ្វើអោយប្រទេស
 ខ្មែរមានភាពវិវាទ ចាត់បង់ជីវិតមនុស្ស ជាង៣លាននាក់ ក្នុងរបបខ្មែរ
 ក្រហម ចាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិជាតិនិងឯកជន អស់ធនធានមនុស្ស អស់
 សីលធម៌អប់រំខ្លួន និងសង្គមតាមបែបព្រះពុទ្ធសាសនា លែងគោរពសិទ្ធិ
 មនុស្សជាតិ និងស្ទើរតែចាត់ឈ្មោះពីផែនទីពិភពលោកផង។ ដើម្បីដោះ
 ស្រាយបញ្ហាទាល់ច្រកក្នុងរឿងខ្មែរ និងដើម្បីស្រាវជ្រាវពីវិវាទខ្មែរអោយ
 មានឈ្មោះនិងរស់ឡើងវិញ ទើបប្រទេសមហាអំណាចទាំង៥ (អាមេរិក,
 សហភាពសូវៀត,ចិន,អង់គ្លេសនិងបារាំង) រួមទាំងជប៉ុន និងប្រទេសនា
 នាក្នុងពិភពលោក បានបង្កើតអោយមានការបោះឆ្នោតជាសកល ត្រឹម
 ត្រូវ និងយុត្តិធម៌មួយ ចំណាយប្រាក់អស់ជិត២កោដិដុល្លារដ៏អាមេរិកាំង
 ក្រោមការត្រួតពិនិត្យនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅឆ្នាំ១៩៩៣។

ក្នុងការគោរពតាមខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសកលស្តីពី
 សិទ្ធិមនុស្ស នៅថ្ងៃទី១០ ធ្នូ ១៩៤៨ ប្រទេសកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខា
 ចូលជាភាគីនៃកតិកសញ្ញា និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ជាច្រើន មុនពេល
 បោះឆ្នោត ដូចជា:

នៅថ្ងៃទី២០ មេសា ១៩៩២ :ចុះហត្ថលេខាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិង
 នយោបាយ យ៉ាងតិច៤៦ប្រការ និងស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និង
 វប្បធម៌ យ៉ាងតិច១៥ប្រការ។

នៅថ្ងៃទី២២ កញ្ញា ១៩៩២ :ចុះហត្ថលេខាស្តីពីសិទ្ធិនារី យ៉ាង

តិចប្រការ និងសិទ្ធិកុមារ យ៉ាងតិច១០ប្រការ ។ល។

រៀងរាល់ឆ្នាំ នៅថ្ងៃ១០ ធ្នូ មនុស្សលោកនាំគ្នារំលឹកបុណ្យសិទ្ធិ
មនុស្ស ដែលជាទិវាអន្តរជាតិ ដើម្បីបង្កើននូវការគោរពសិទ្ធិមនុស្សជាតិ
អោយរឹតតែប្រសើរឡើង។ គ្រប់ស្ថាប័នរដ្ឋ សាសនា អប់រំ និង សហ-
គ្រាសឯកជននានា បុគ្គលិករាជការ បុគ្គលិកសិក្សា ព្រះសង្ឃ កម្មករ
សិស្ស និស្សិត ត្រូវឈប់សំរាក១ថ្ងៃដើម្បីសិក្សាផ្សព្វផ្សាយអំពីអត្ថន័យ
និងខ្លឹមសារនៃទិវាសិទ្ធិមនុស្សនេះ អោយបានយល់ច្បាស់គ្រប់វាគ្នា។

បុគ្គលិករាជការ បុគ្គលិកសិក្សា សិស្ស និស្សិត សហគ្រិននិង
កម្មករ អាចនិមន្តព្រះសង្ឃទៅធ្វើបុណ្យនៅក្នុងក្រសួងមន្ទីរនិងគ្រឹះស្ថាន
សិក្សាឬក៏ទៅចូលរួមជាមួយពុទ្ធបរិស័ទ នៅតាមវត្តអារាមនានា។ នៅ
ពេលធ្វើបុណ្យនោះ យើងអាចនាំគ្នាសមាទានសីល៥ជាដើម ដាក់បាត
បង្កូរលំរលឹកអំពីវិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកដែលស្លាប់ទៅ ដោយអំពើឃោរឃៅ
អមនុស្សធម៌(ឬដោយសង្គ្រាមជាដើម) និងនិមន្តព្រះសង្ឃចំរើនព្រះបរិត្ត
ព្រមទាំងសំដែងធម្មទេសនា ស្តីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស ប្រៀបធៀបតាមបែប
ព្រះពុទ្ធសាសនា។ យើងអាចឃោសនាអប់រំសិទ្ធិមនុស្ស តាមរលកធាតុ
អាកាស(សម្លេងវិទ្យុ) ទូរទស្សន៍ កាសែត និងសៀវភៅបោះពុម្ពតូចៗ។

បើមនុស្សគ្រប់រូប គោរពសិទ្ធិមនុស្ស តាមសេចក្តីប្រកាសថ្ងៃ
ការណ៍ជាសកល ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ចុះថ្ងៃទី១០ ធ្នូ ១៩៤៨ មិនកាប់

សម្លាប់ ឬរំលោភជិះជាន់អ្នកដទៃ នោះសុខសន្តិភាពពិតប្រាកដនឹងកើត
មានដល់បុគ្គលគ្រប់រូប ដល់សង្គម ដល់ប្រទេសជាតិនិមួយៗ និងដល់
ពិភពលោកទាំងមូល ពុំខានឡើយ។

១០. ខែ បុស្ស (បករា)

រំលឹកដល់

- ថ្ងៃព្រះពុទ្ធនគកោះលង្កា និងប្រតិស្ឋាន
ព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទ នៅទីនោះ។
- បុណ្យបង្កកំលាន។
- បុណ្យបញ្ចុះសីមា និង ព្យែមបង្កលក្ខារ។

● តាមប្រភពប្រទេសសេរីលង្កា បានអោយដឹងថា ក្នុងសម័យ
 ពុទ្ធកាល ព្រះពុទ្ធបានទតកោះលង្កា និង ប្រតិស្ឋានពុទ្ធសាសនាថេរវាទ
 ជាលើកដំបូង ក្នុងខែបុស្ស នៅលើកោះនេះ។ ទោះបីព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិ
 សាស្ត្រមិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ក៏ដោយ ក៏រឿងពិតបានបង្ហាញអោយ
 ឃើញច្បាស់ថា កោះនេះបានទទួលការអប្សរខាងព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទ
 មុនគេបង្អស់ ដោយបានផ្តល់ការចេះដឹងនិងសាបព្រោះនូវព្រះធម៌។

នៅខែបុស្សនេះ ខ្មែរយើងនិយមប្រារព្ធពិធីបុណ្យផ្សេងៗ ដូចជា៖

● បុណ្យប្រឡង : កសិករខ្មែរយើង តែងទទួលផលចុងឆ្នាំ
 នៅខែបុស្សនេះ ដូចជា ការចោកបែន បញ្ជាន់ និង ប្រមូលផលស្រូវ
 ដាក់ក្នុងជង្រុក។ ពិធីបុណ្យ គេច្រើននិមន្តលោកមកធាន់ត្រង់មួយពេល
 ដើម្បីអបអរសាទរចំពោះធញ្ញផលដែលគេទើបបានទទួលថ្មីៗនោះផងនិង
 គេយល់ថា បើបានរបស់អ្វីថ្មីៗឬស្រស់ៗ ត្រូវនឹកដល់ព្រះសង្ឃ ដែលជា
 អ្នកមានសីល ឬក៏មាតាបិតា ដែលជាអ្នកមានគុណ នោះ ជាមុនផង។
 ជូនកាល គេបានទាំងប្រភេទស្រូវថ្មីទាំងបាវៗ សំរាប់ដាក់វត្តទៀតផង។

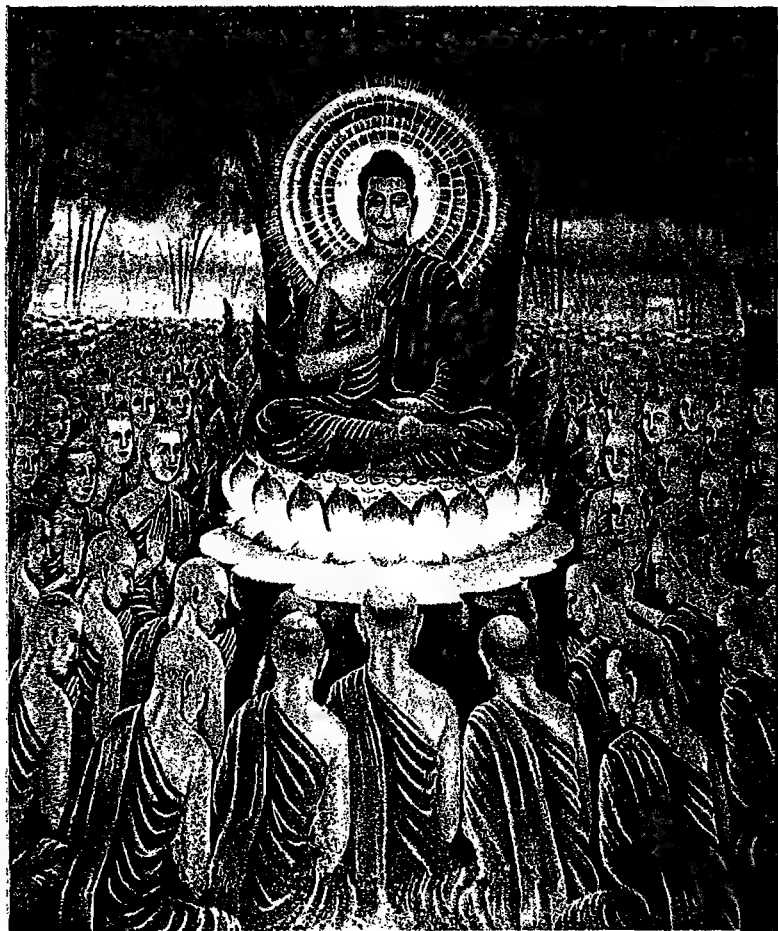
● ក្រៅពីនេះ ខ្មែរយើងតែងនិយម ឡើងអាតាច័តិកា កូនចៅ
 (អានទំព័រទី៦៤០) និង ធ្វើ បុណ្យប្រឡងសីហា (អានទំព័រទី៥២៩) នៅខែ
 បុស្សនេះ។ ជាពិសេស ខ្មែរយើងទាំងរក្សា ទាំងចាស់ តែងមានទំលាប់
 បង្ហោះខ្លែងធម្មតាឬខ្លែងឯក លេងកំសាន្តតាមជំនោរទន្លេ យ៉ាងរីករាយ។

១១. ខែ មាឃ (កុម្មុះ)

រំលឹកដល់

- បុណ្យមាឃបូជា (ចតុរ្តសន្និបាត ដែលព្រះពុទ្ធត្រង់
បានសម្តែងឱ្យបានបាតិមោក្ខ ដល់ព្រះអរហន្ត១២៤០អង្គ
និងបានប្រធាននូវព្រះឋានៈអគ្គសាវ័កដល់ព្រះសាវ័កមុត្ត
និងព្រះមោក្ខណ្ឌ)
- ព្រះពុទ្ធត្រង់ជាកំណាមសុច្ឆរ

● បុណ្យមាឃបូជា (ចតុរទ្ទសន្និបាត)

នៅថ្ងៃទី ១៥កើត ពេញបូរមី ខែមាឃ ឆ្នាំកា ក្រោយពីពេល
 ព្រះបាទពិម្ពិសារថ្វាយអាហារវេលាវិន ដល់ព្រះជនមានព្រះភាគរួចហើយថ្វី
 និងក្រោយពេលព្រះពុទ្ធត្រាស់ដឹងបាននៃ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រជុំសាវ័កដើម្បី
 បើកមហាសាវ័កសន្និបាត ឬចតុរង្គសន្និបាត នៅក្នុងអាហារវេលាវិន នេះ
 ដោយមានព្រះអរហន្តសាវ័កចំនួន១២៥០អង្គ ចូលមកប្រជុំ។

ក្នុងគ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តែងតាំង ព្រះសាវ័ក ជា
 អគ្គសាវ័កស្តាំ ឬជាឯកទត្តខាងប្រាំថ្នាំ និង ព្រះមោគ្គល្លាន ជាអគ្គសាវ័ក
 ឆ្វេង ឬជា ឯកទត្តខាងឆ្វេង។ ការតែងតាំងព្រះអគ្គសាវ័កទាំងពីរអង្គនេះ
 គឺជាឧបនិស្ស័យនិងគុណសម្បត្តិរបស់ព្រះចៅទាំងពីរព្រះអង្គផ្ទាល់តែម្តង។
 ព្រះសាវ័ក ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ធ្វើម អាចសំដែងធម៌បានយ៉ាងពិស្តារ
 ដូចជា ធម្មចក្កប្បវត្តនសូត្រ និងអរិយសច្ច ជាដើម ព្រមទាំងអាចណែនាំ
 នាំបរិស័ទអោយតាំងមាំក្នុងមគ្គផល ជាលើកដំបូង ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា
 ទៀតផង។ រីឯ ព្រះមោគ្គល្លានវិញ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ធ្វើមអាចធ្វើអ្វីៗបាន
 គ្រប់យ៉ាង ព្រមទាំងអាចញ្ជាត្រកូល ដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះពុទ្ធ
 សាសនា អោយជ្រះថ្លាបាន និងអាចញ្ជាត្រកូលដែលជ្រះថ្លារួចហើយ
 អោយរឹងរិតតែជ្រះថ្លាឡើងថែមទៀត។ លោកមិនដែលធ្វើអោយខូចដល់
 ត្រកូល ដែលលោកចូលទៅអាស្រ័យនោះឡើយ ប្រៀបដូចជាឃ្នុំ ដែល
 ចូលទៅក្របលំអង់អំពីផ្កា តែមិនធ្វើអោយផ្កានោះ ខូចស្រពោនឡើយ។
 លោកក៏អាចណែនាំបរិស័ទ អោយតាំងនៅក្នុងមគ្គផល បានទៀតផង។

ព្រះសាវ័របុត្តជាអគ្គសាវ័កមែន ប៉ុន្តែ លោកមានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង
ចំពោះមហាថេរភិក្ខុ ដែលមានព្រះជន្មចាស់ជាងលោកនោះជានិច្ច។ ជា
ពិសេស ចំពោះព្រះអស្សជីត្តរ ដែលព្រះអង្គបានបង្ហាញធម៌ដល់លោក
ជាលើកដំបូងនោះណាស់។ បើព្រះសាវ័របុត្តដឹងថាព្រះអស្សជីត្តរគង់នៅ
ទិសណា លោកតែងសិរយកព្រះភេស តម្រង់រកទិសនោះជានិច្ច ដើម្បី
គោរពដឹងគុណចំពោះព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់លោក។

ការប្រជុំធ្វើមហាសាវ័កសន្និបាត ឬចក្កវង្សសន្និបាត នេះ ដើម្បី
សំដែងនូវ ខ្លឹមសារនៃមហាសន្និបាត និង ប្រទាននូវ ព្រះថ្វាវង្សសន្និបាត ដល់
ព្រះសាវ័របុត្ត និង ព្រះមោគ្គល្លាន នេះឯង។ ចក្កវង្សសន្និបាតនេះ មាន
តែម្តងគត់ ក្នុងសម័យពុទ្ធភាស ពីព្រោះព្រះពុទ្ធទ្រង់មានព្រះជន្មតិច និង
ប្រកបដោយអង្គ៤យ៉ាងគឺ៖

(១). ប្រជុំនៅថ្ងៃពេញបូរមី ជាថ្ងៃឧបោសថ ប្រកបដោយផ្កាយ
នក្ខត្តបូក្ស ប្រចាំខែមាឃ។

(២). មានព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំង១២៥០អង្គ និមន្តមកប្រជុំដោយខ្លួន
ឯង តាមធម្មការរបស់ខ្លួន ឥតមានអ្នកណានិមន្តមកឡើយ។

(៣). ព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំង១២៥០អង្គ សូម្បីមានឋានៈត្រឹមតែ ជា
បុគ្គជួន ឬសោតាបន្នបុគ្គល ជាសកទាតាមី ជាអនាតាមី ឬ ជាអរហន្ត
គ្រាន់តែស្ងួតកិលេស(សុត្វវិបស្សក)ក៏គ្មានឡើយ គឺសុទ្ធតែជាព្រះអរហន្ត
បានអភិញ្ញាឯ គ្រប់រូបទាំងអស់។

(៤). ព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំង១២៥០អង្គ គ្មានភិក្ខុណាមួយ កោរសក់ ដោយកាំបិត ហើយឫសទេ គឺសុទ្ធតែជា ឯហិកិក្ខុ(ភិក្ខុឫសផ្ទាល់ជាមួយ ព្រះពុទ្ធ) ទាំងអស់។

ក្នុងគ្រានោះឯង ព្រះបរមសាស្ត្រក៏ទ្រង់សំដែង និវាទពាតិមោក្ខ មាន សព្វចាបស្សអករណំ គឺការមិនធ្វើចាបគ្រប់យ៉ាង ជាដើម។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានសំដែងព្រះធម្មទេសនាដោយសង្ខេបនូវគោល ការណ៍សំខាន់ ៣យ៉ាងគឺ៖ (១). មិនធ្វើចាប (២). ធ្វើតែបុណ្យ និង (៣). ធ្វើចិត្តអោយបរិសុទ្ធ។

គោលការណ៍ទាំង៣យ៉ាងនេះ គឺជាគ្រឹះនៅក្នុងលិទ្ធិពុទ្ធសាសនា។ បុណ្យមាយបូជាមានសារៈសំខាន់ នៅក្នុងរឿងម្យ៉ាងទៀតដែរ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរិនិព្វាន គឺប្រហែលជា៣ខែមុនព្រះអង្គទ្រង់ បរិនិព្វាន ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានកំណត់ថ្ងៃ ដាក់អាយុសក្ខារ និងប្រកាសប្រាប់ ដល់សាវ័កទាំងអស់របស់ព្រះអង្គ។ ឧប្បត្តិហេតុនេះឈ្មោះថា ការច្រាន ចោលចំពោះខន្ធនៃជីវិត និង បានកើតឡើង នៅថ្ងៃពេញបូរមី ខែមាយ នេះដែរ។ ហេតុការណ៍នេះ បន្ថែមអោយកាន់តែច្បាស់ថែមទៀតចំពោះ បុណ្យមាយបូជា និងធ្វើអោយពុទ្ធបរិស័ទ កាន់តែមានជំនឿខ្លាំងឡើង។

នៅថ្ងៃបុណ្យមាយបូជា ក្នុងពេលល្ងាច ពុទ្ធបរិស័ទនាំគ្នាចូលទៅ កាន់ទីវត្ត សមាទានសីល៥ឬ៨ (អានទំព័រទី២២,២៤) សូត្រមាយបូជា (អានទំព័រទី៨៤) និមន្តព្រះសង្ឃចំរើនព្រះបរិត្ត(អានទំព័រទី៣១,៣២)និង

អាវាធនាធម្មកថិកមួយអង្គសំដែងធម៌ទេសនា(អានទំព័រទី៤០)។

លុះដល់ស្បែកឡើង ពុទ្ធបរិស័ទចូលទៅកាន់ទីវត្តម្តងទៀត នាំគ្នា
ប្រគេនយាត្រព្រះសង្ឃនៅពេលព្រឹក និងវេលា ត្រង់ពេលថ្ងៃត្រង់ ព្រម
ទាំងនាំគ្នាវេរគ្រឿងសក្ការមាយបូជា (អានទំព័រទី៨១) និងប្រកាសមាយ
បូជាផង(អានទំព័រទី៨៣)។ ក្រៅពីនេះពុទ្ធបរិស័ទច្រើននាំគ្នាតាំងសមាធិឬ
ចូលរួមធ្វើសកម្មភាពជាបុណ្យកុសលផ្សេងៗ ដូចជានាំគ្នាដើរប្រទក្សិណ
ព្រះពុទ្ធបដិមាករ ក្នុងព្រះវិហារ ចំនួន៣ជុំ ដើម្បីបង្ហាញនូវកាយវិការដ៏
ស្មោះត្រង់ និងគោរពយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ក្នុងព្រះរាជនគ្រូ។

ព្រះពុទ្ធប្រវត្តន៍ជាកំណត់សម្គាល់

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិងភិក្ខុទាំងឡាយកំពុងគង់នៅ វេទន្តបុត្រាម ទៀបក្រុង
វេសាលី ។ លុះព្រឹកស្អែកឡើង ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្បៀងពាត្រ
និងចីវរ យាងចេញទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងវេសាលីនោះ។

ពេលយាងត្រឡប់មកវិញ នៅវេលាក្រោយភត្ត ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់
ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា៖ "ម្ចាស់អានន្ទ! ចូរអ្នកកាន់យក និសីទនៈ (ឆ្នុះ
ឆ្មុះ) ទៅ។ ក្នុងវេលារសៀលនេះ យើងនឹងចូលទៅសំរាក នៅឯ
បារាមចេតិយ ។"

ព្រះអានន្ទទទួលព្រះបន្ទូលថា៖ "ព្រះតុណ្ហាព្រះអង្គ!" រួចហើយ
ក៏កាន់នូវ និសីទនៈ និមន្តតាមពីក្រោយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចេញទៅ។

ពេលព្រះអង្គចូលដល់ បារាមចេតិយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់នឹង
ព្រះអានន្ទដែលកំពុងអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរជិតនោះថា៖ "ម្ចាស់អានន្ទ!
ក្រុងវេសាលី ជាទីគួរត្រេកអរ ឧទេសចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ គោតម
ចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ សត្តម្ភចេតិយ ជាទីគួរត្រេកអរ និង បារាម
ចេតិយនេះ ក៏ជាទីគួរត្រេកអរ។ ម្ចាស់អានន្ទ! ឥន្ទ្របាត បើបុគ្គលណា
មួយ បានចំរើនហើយ បានធ្វើរឿយៗហើយ បានធ្វើអោយដូចជាឃាន
ហើយ បានធ្វើអោយជាទិវសំនៅហើយ បានតាំងទុកជារឿយៗហើយ

បានសន្សំទុកហើយ បានប្រារព្ធដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះបើប្រាថ្នាចង់
មានជីវិតរស់នៅ ក៏នឹងអាចរស់នៅរហូតទៅដល់មួយអាយុកប្ប(១អាយុ
កប្បកំណត់១០០ឆ្នាំ) ឬលើសជាងមួយអាយុកប្ប ក៏បាន។”

ទោះបីជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានធ្វើនិមិត្តនិងនិកាសជាឧទ្យាទិក
(ប្រលយពាក្យ) យ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏ព្រះអានន្ទមិនអាចនឹងយល់សេចក្តី
របស់ព្រះពុទ្ធបានដែរ។ ព្រះអានន្ទមិនបានអារាធនាព្រះពុទ្ធដោយព្រះអង្គ
គង់នៅបានដល់មួយអាយុកប្ប ឬក៏ជាងមួយអាយុកប្ប ដើម្បីជាប្រយោ-
ជន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ជនដ៏ច្រើន ដល់សត្វលោក
ដល់ទេវតានិងមនុស្សទេ ព្រោះតែមានមារ ចូលមកជ្រែកគំនិតព្រះអង្គ។
ព្រះសាស្តាទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះអានន្ទ នូវពាក្យដែលនេះជាគំរប់
២៥៥៥ ជាគំរប់៣៥៥៥ ក៏ព្រះអានន្ទនៅតែមិនចាប់ភ្លឹកដែរ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់យល់អំពីព្រះអានន្ទ ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា: “ម្ចាស់អានន្ទ
ឥឡូវនេះអ្នកទៅណាក៏ទៅចុះ តែចូរដឹងនូវកាលដែលគួរនឹងទៅនោះណា!”

ព្រះអានន្ទទទួលបន្ទូលថា: “ព្រះករុណាព្រះអង្គ!” រួចហើយក៏
ក្រោកចេញអំពីអាសនៈ ទៅអង្គុយទៀបនឹងគល់ឈើមួយ ដែលនៅមិន
ឆ្ងាយប៉ុន្មានអំពីព្រះពុទ្ធ។

កាលបើព្រះអានន្ទ ចេញជុតទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែក្រុងមារ
មានចិត្តចាប់ចូលមកអារាធនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយវាចាថា: “បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន! សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគយាងចូលបរិនិព្វាន ក្នុងពេលឥឡូវនេះ

ភ្លាមទៅ នេះជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វានរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ!”

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ឆ្លើយតបនឹងក្រុងមារថា៖ “ម្ចាស់មានចិត្តចាប! ដរាបណា ពួកភិក្ខុជាសាវក ពួកភិក្ខុនីជាសាវិកា ពួកឧបាសកជាសាវក និង ពួកឧបាសិកាជាសាវិកា របស់តថាគត មិនទាន់ឈ្លាសវៃ ភ្លៀវក្លា ជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏ គួរសម ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទាំងមិនទាន់បានរៀននូវវាទៈ នៃអាចារ្យរបស់ ខ្លួន និង មិនទាន់បានប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក បើក ចែក ធ្វើ អោយងាយបាន ទាំងមិនទាន់បានសង្កត់សង្កិន នូវបរម្យោគ ដែលកើត ឡើងនោះអោយទៅជាកិច្ចសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យសមហេតុនិង ទាំងមិនទាន់សំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ដរាបនោះ តថាគតក៏នឹង មិនទាន់បរិនិព្វានទេ។”

ក្រុងមារបានប្រលោមព្រះពុទ្ធថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ឥឡូវ នេះ ពួកភិក្ខុជាសាវក ពួកភិក្ខុនីជាសាវិកា ពួកឧបាសកជាសាវក និង ពួកឧបាសិកាជាសាវិការបស់ព្រះមានព្រះភាគ បានឈ្លាសវៃ បានភ្លៀវ ក្លា បានជាពហុស្សត បានទ្រទ្រង់ធម៌ បានប្រតិបត្តិធម៌ បានសមគួរ ដល់ធម៌ បានប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរ បានប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទាំងបានរៀន នូវវាទៈនៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន និងទាំងបានប្រាប់ បានសំដែង បានបញ្ញត្ត បានតាំងទុក បានបើក បានចែក បានធ្វើអោយងាយ ទាំងបានសង្កត់ សង្កិននូវបរម្យោគ ដែលកើតឡើងហើយនោះ អោយទៅជាកិច្ច សង្កត់

សង្គមដោយល្អតាមពាក្យសមហេតុនិងបានសំដែងធម៌ដែលប្រកបដោយ
បដិហារ្យ រួចហើយ។ សូមព្រះជ័យមានព្រះភាគបរិនិព្វាន ក្នុងត្រាតឡូវនេះ
ភ្លាមទៅ នេះជាកាលដ៏ល្អ ដែលព្រះអង្គគួរបរិនិព្វានហើយ។”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ពិចារណានិងឆ្លើយតបក្រុងមារម្តងមួយថា៖ “នែមារ
ចិត្តចាប! ដរាបណា ពួកភិក្ខុជាសាវក.....(ពោលដូចគាថាខាងលើ)
ដរាបនោះ គាត់គន្លឹះមិនទាន់បរិនិព្វានឡើយ។”

ក្រុងមារបន្តប្រលោមព្រះពុទ្ធនូវពាក្យដែល ម្តងទៀតថា ព្រះពុទ្ធ
ទ្រង់ឆ្លើយតបថា៖ “នែក្រុងមារចិត្តចាប! ដរាបណា ព្រហ្មចារ្យ(សាសនា
ដែលសង្គ្រោះដោយត្រៃសិក្ខា) របស់ព្រះគាត់ មិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន មិន
ទាន់ចំរើន មិនទាន់ផ្សាយចេញទៅគ្រប់ទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា មិន
ទាន់ពេញបរិបូណ៌ និង ដរាបណា ពួកទេវតា និងមនុស្ស មិនទាន់ចេះ
សំដែងបានដោយប្រពៃ ដរាបនោះ គាត់គន្លឹះមិនទាន់បរិនិព្វានទេ។”

ក្រុងមារក៏ខំទទួលអង្វរទៀតថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន! ឥឡូវនេះ
ព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះជ័យមានព្រះភាគ បានខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ បានចំរើនហើយ
បានផ្សាយទៅសព្វទិសហើយ បានគេដឹងច្រើនហើយ បានពេញបរិបូ-
ណ៌ហើយ ពួកទេវតា និង មនុស្ស ក៏ចេះសំដែងបានដោយល្អហើយ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន! សូមព្រះជ័យមានព្រះភាគទ្រង់បរិនិព្វានទៅ។ ឥឡូវ
នេះ ជាកាលគួរនឹងបរិនិព្វានរបស់ព្រះជ័យមានព្រះភាគហើយ។”

កាលបើក្រុងមារក្រាបទូលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់

ជាភាសិតមួយ ទៅកាន់ក្រុងមារិញថា៖ “ម្ចាស់មានចិត្តបាប! ចូរអ្នក
មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចចុះ ការបរិនិព្វានរបស់តថាគត នឹងមិននៅឃ្លា
ប៉ុន្មានទេ កន្លង៣ខែ អំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតនឹងបរិនិព្វានហើយ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈនិងទ្រង់ ដាក់អាយុ
សង្ខារ នាព្រះជីវិតចេតិយ នោះទៅ។ លុះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់កំណត់អាយុ
សង្ខារ រួចហើយ ផែនដីក៏ចាប់កកើតឡើងយ៉ាងខ្លាំង សម្លេងផ្កាក៏
បានលាន់ឮឡើង ព្រមគ្នាដែរ។ ព្រះសមណគោតមទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ នូវ
ដំណើរនោះហើយ ក៏ទ្រង់បន្តិចនូវទោសវាចាយ៉ាងនេះថា៖ “ព្រះពុទ្ធជាអ្នក
ប្រាជ្ញ ទ្រង់ពិចារណាឃើញនូវព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណថ្មីមិនបានផង
និងនូវភពផង។ ទ្រង់បានលះបង់អស់នូវសង្ខារ ដែលនាំសត្វលោក ទៅ
កាន់ភពផង ទ្រង់ត្រេកអរនូវអារម្មណ៍ខាងក្នុង(ដោយអំណាចវិបស្សនា)
ផង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យតាំងមាំ(ដោយអំណាចសមថៈ)ផង ទ្រង់បាន
ទម្លាយនូវបណ្តាញតិកិលេសកើតមានឡើងក្នុងខ្លួនដូចជាក្រោះនោះផង។

លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទក៏ចាប់អារម្មណ៍ នូវហេតុដ៏អស្ចារ្យនៃការ
រញ្ជួយផែនដី។ ព្រះអង្គពិចារណាថា៖ “តើហេតុអ្វីហ្ន៎ក៏ចម្លែកអស្ចារ្យម្ល៉េះ!
ផែនដីអ័ក្សកកើតខ្លាំងមានសម្លេងផ្កាផងយ៉ាងដូច្នេះ! គួរអោយព្រិសម្បុរ
ព្រិរោមណាស់ ប្រហែលជាមានហេតុបច្ច័យអ្វីបានកើតឡើងហើយមើល
ទៅ!” ព្រះអានន្ទក៏សួរស្មារតីទៅរកព្រះសមណគោតម ទាំងដកដង្ហើម
ដង្ហិតដង្ហក់។ កាលព្រះអង្គបានឃើញព្រះសាស្តា ទ្រង់កំពុងតង់ស្បៀម

ព្រះអានន្ទក៏បង្ខំទូលសួរថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! តើមានហេតុបង្កើន
អ្វីដែរ ដែលនាំអោយកើតមានការព្យាយាមផែនដីដ៏ធំសម្បើម គួរអោយត្រិ
ព្រួច តក់ស្លុត យ៉ាងនេះ?”

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ទតចំព្រះភ័ក្ត្រព្រះអានន្ទ ហើយទ្រង់ព្រះតម្រាស់ថា
“ហេតុបង្កើន ដែលនាំអោយព្យាយាមកើតនូវផែនដីនេះ មាន៨យ៉ាងគឺ៖

(១). ពេលខ្យល់បក់ខ្លាំង ខ្យល់ធំនោះធ្វើអោយទឹកកកក្រើកខ្លាំង
ហើយទឹកនោះក៏ធ្វើអោយផែនដីកកក្រើកឡើង (ព្រោះដីស្ថិតនៅលើផ្ទៃទឹក
និងទឹកស្ថិតនៅលើខ្យល់ ហើយខ្យល់ស្ថិតនៅលើអាកាស)។

(២). ពេលសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ដែលស្មាត់ជំនាញខាងផ្លូវ
ចិត្ត ឬទេវតាក្តីដែលមានអានុភាពធំ បានចំរើនបរិវេសញ្ញា អោយមាន
កម្លាំងតិច និងចំរើនអាចោសញ្ញា អោយមានកម្លាំងច្រើន សំដែងឫទ្ធិ។

(៣). ពេលមានព្រះពោធិសត្វទ្រង់យាងចុះអំពីថានតុសិត មក
កាន់ព្រះមាតុទទរ (ចាប់កំណើតក្នុងផ្ទៃនៃមាតាណាមួយ)។

(៤). ពេលមានព្រះពោធិសត្វទ្រង់ប្រសូត ចាកព្រះមាតុទទរ។

(៥). ពេលព្រះពុទ្ធត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ។

(៦). ពេលព្រះពុទ្ធទ្រង់ញាំងអនុត្តរធម្មចក្រ អោយប្រព្រឹត្តទៅ។

(៧). ពេលព្រះពុទ្ធទ្រង់ដាក់ព្រះអាយុសង្ខារ។

(៨). ពេលព្រះពុទ្ធបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ព្រះអានន្ទ អោយបានដឹងអំពីបរិស័ទ

ទាំងឆព្វកតិៈ ខត្តិយបរិស័ទ១, ព្រាហ្មណ៍បរិស័ទ១, គហបតិបរិស័ទ១, សមណបរិស័ទ១, ចាតុម្មហារាជិកបរិស័ទ១, តាវត្តិជ្ឈបរិស័ទ១, មារបរិស័ទ១ និងព្រាហ្មបរិស័ទ១ ជាព្រះអង្គទ្រង់ស្គាល់បរិស័ទទាំងឆព្វកតនោះ ច្បាស់លាស់ណាស់។ ព្រះអង្គធ្លាប់អង្គុយលេងជាមួយផង ធ្លាប់ចរចាជាមួយផង ធ្លាប់ចូលទៅសាកធ្វាជាមួយផង។ សម្បុរនៃបរិស័ទ ទាំងឆព្វកតនោះជាយ៉ាងណា សម្បុររបស់ព្រះអង្គក៏យ៉ាងនោះដែរ។ សម្លេងបរិស័ទទាំងឆព្វកតនោះយ៉ាងណា សម្លេងរបស់ព្រះអង្គក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ពេលព្រះអង្គកំពុងញ្ចៀងបរិស័ទទាំងឆព្វកតនោះអោយឃើញច្បាស់ និងកាន់យកដោយរឹករាយនូវធម្មិកថា បរិស័ទទាំងនោះ មិនស្គាល់ព្រះអង្គ ថាជាអ្នកណាទេ ជា មនុស្ស ឬក៏ជា ទេវតា?

បន្ទាប់មក ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់លើកយក វិទ្យាភ្នែក (ធម៌ជាគ្រឿងរួចចាកអាសវៈ មកសំដែងប្រាប់ព្រះអានន្ទ.....និង ព្រះអង្គទ្រង់បានរំលឹកព្រះអានន្ទម្តងទៀត អំពីការដែលព្រះអង្គបានប្រឈម នូវពាក្យជាច្រើនដង ដើម្បីអោយព្រះអានន្ទអាចអាណនព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់រស់នៅបានដល់មួយអាយុកប្ប ឬ ក៏រំលឹកជាងមួយអាយុកប្ប ប៉ុន្តែព្រះអានន្ទនៅតែមិនជ្រាបសេចក្តីនោះទាល់តែសោះ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគបញ្ជាក់ប្រាប់ព្រះអានន្ទថា៖ ម្ចាស់អានន្ទ! ថ្ងៃនេះ ក្រុងមារចិត្តបាបបានចូលមកក្នុង ពាសាលចេតិយ ហើយក៏អង្វរនូវពាក្យដដែលនេះ ទៀតហើយ! ម្ចាស់អានន្ទ! ថ្ងៃនេះ តថាគតមានសតិ

សម្បជញ្ញៈ បានដាក់អាយុសង្ខារ ក្នុងចាវាលចេតិយអម្បាញ់នេះឯង។”

កាលបើ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រង់ព្រះតម្រាស់ឃាំងនេះហើយ ព្រះអានន្ទ ក៏ក្រាបបង្គំទូលនឹងព្រះអង្គ ឃាំងនេះថាៈ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! សូម ព្រះអង្គឱ្យនៅអស់មួយអាយុកប្បទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី សុខ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ជនដ៏ច្រើន ដល់សត្វលោក និងមនុស្សលោក និងដល់ទេវតា ជាដើម។”

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រង់ត្រាស់តបថាៈ “ម្ចាស់អានន្ទ! ឥឡូវនេះហួសហើយ កុំបីអ្នកមកអង្វរតថាគត ទៀតឡើយ។ ឥឡូវនេះ មិនមែនជាកាលដែល អ្នកគួរមកអាណាធនាតថាគតទេ។”

ព្រះអានន្ទក៏សូត្រនូវពាក្យដែលខាងលើនេះ អង្វរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជា គំរប់២ដង៨២ ជាគំរប់៣ដង៨៣។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រង់ត្រាស់ថាៈ “ម្ចាស់អានន្ទ! តើអ្នកជឿលើ តោធិញ្ញាណ របស់តថាគតដែរឬទេ?”

ព្រះអានន្ទទូលថាៈ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ខ្ញុំព្រះអង្គជឿហើយ!”

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រង់ត្រាស់បន្តថាៈ “ម្ចាស់អានន្ទ! បើអ្នកជឿដែរ ចុះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកនៅតែទទួលអង្វរតថាគត ដល់ទៅ៣ដង ឃាំងនេះ។ បើអ្នក ហាពោលអាណាធនាដល់តថាគតវិញ មិនចាច់ពោលដល់ទៅ៣ដង ឃាំង នេះទេ អស់ហើយតែមួយដង តថាគតទទួលចាត់ទៅហើយ!”

ព្រះអានន្ទបង្គំទូលថាៈ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ព្រះពុទ្ធដីការនេះ

ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រហើយ បានត្រង់រងក្នុងទីចំពោះ
ព្រះភ័ក្ត្រ រួចហើយ។”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់បន្តថា៖ “ម្ចាស់អានន្ទ! បើតថាគតព្រាហ្មនឹង
បិតនៅ តថាគតអាចបិតនៅ អស់ពេលមួយអាយុកប្ប ឬក៏លើសពីមួយ
អាយុកប្ប ក៏បាន។ តើអ្នកជឿដែរឬទេ?”

ព្រះអានន្ទទូលថា៖ “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន! ខ្ញុំព្រះអង្គជឿហើយ។

ព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា៖ “ម្ចាស់អានន្ទ! បើអីក្តីង នេះជាអំពើទាស់
របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ព្រោះអីតថាគតបាន
ប្រលយពាក្យនេះ ជាច្រើនលើកច្រើនត្រូវរួចមកហើយ ដើម្បីអោយអ្នក
អាណន៍ដល់តថាគត ប៉ុន្តែ អ្នកនៅតែមិនយល់ នូវសេចក្តីនេះ ច្បាស់
លាស់បាន។ ម្ចាស់អានន្ទ! តថាគតបានប្រលយពាក្យ យ៉ាងនេះ ដល់
អ្នកអស់ចំនួន១៦៦ដងរួចមកហើយ គឺ១០ដងនៅកន្លែងទាំងឡាយជិតក្រុង
រាជគ្រឹះ និង៦៦ដងទៀត នៅកន្លែងទាំងឡាយ ជិតទីក្រុងវេសាលី នេះ។
ម្ចាស់អានន្ទ! ក្រែងតថាគតបានប្រាប់អ្នកពីមុនរួចមកហើយថា ‘សេចក្តី
ព្រាត់ព្រាស់ សេចក្តីវិនាស សេចក្តីប្រែប្រួល ចាកសត្វនិងសង្ខារដែល
ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនោះ តែងមានជាធម្មតា។ ម្ចាស់អានន្ទ! ព្រោះ
ហេតុនោះបុគ្គលមិនមានសេចក្តីទៀងទាត់ទេ មិនដែលថាគ្មានការព្រាស់
ព្រាត់ អំពីខន្ធទាំង៥បានទេ។ ធម្មជាតិណាកើតឡើងហើយ សង្ខារណា
តាក់តែងឡើងហើយ តែងមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា។ បុគ្គលណា

នឹងពោលឃាត់ថាកុំអោយវិនាសដោយសារហេតុណានីមួយ ពិតជាមិន
បានសោះឡើយ។

ម្ចាស់អានន្ទ! ម្យ៉ាងវិញទៀត ធម្មជាតិឯណា ដែលតថាគតបាន
ទាត់ចោលហើយ បានខ្ចាក់ចោលហើយ បានជម្រុះចោលហើយ បាន
លះបង់ចោលហើយ និង បានបន្លាត់ចោលហើយ អាយុសង្ខាររបស់
តថាគត ក៏បានដាក់ចុះហើយ។

ម្ចាស់អានន្ទ! តថាគតនឹងពោលនូវវាចាពិតថា 'បរិនិព្វានរបស់
តថាគតមិននៅយូរឡើយ កន្លង៣ខែអំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតនឹងបរិនិព្វាន
ហើយ។ តថាគតក៏នឹងមិនត្រឡប់មកកាន់ធម្មជាតិនោះ (កើតឡើង) វិញ
ទៀតទេ។'

១២. ខែ ផល្គុន (មិគ្គ)

រំលឹកដល់

- ព្រះក្នុងនិព្វានចូលជាតិគ្រប់ ព្រះសាសនា និងព្រះក្រាតិចន្យានុវត្ត

ព្រះពុទ្ធនិព្វានគឺជាផ្លូវនិង ប្រាសចេញពី

ពេលព្រះបាទសុទ្ធាទ័ន្ធត្រាបថា ព្រះពុទ្ធកំពុងតែសំដែងធម៌
នៅឯរាជគ្រឹះ ទើបព្រះអង្គបញ្ជូនអ្នកនាំសារទៅកាន់(ម្នាក់ម្តងៗ) ទៅយាង
ព្រះពុទ្ធមកកាន់ក្រុងកបិលពស្ថ។ ប៉ុន្តែអ្នកនាំសារទាំងនោះ បានបួសជា
ភិក្ខុ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធអស់។ ការទូន្មានរបស់ព្រះពុទ្ធបានធ្វើអោយអ្នក
ទាំងអស់ ចង់ស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអង្គហើយចង់ស្តាប់ទៀត រហូតដល់អ្នក
ទាំងនោះភ្លេចអស់នូវពាក្យបណ្តាំរបស់ព្រះរាជា។

ព្រះរាជាបានរៀបចំកន្លែងថ្វាយព្រះពុទ្ធគង់នៅក្នុងសួនមួយឈ្មោះ
និក្ខេប ។ ប៉ុន្តែ ដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមិនបានយាងមកវិញ ព្រះរាជាក៏បញ្ជូន
កាឡុដានី ដែលជាអ្នកធ្លាប់លេងចូលព្រះពុទ្ធភាលពីនៅកុមារ អោយទៅ
យាងព្រះពុទ្ធអង្គ។ ពេលព្រះអង្គបានទទួលព្រះរាជសារ ព្រះពុទ្ធក៏យល់
ព្រមយាងនិវត្តន៍ចូលក្រុងកបិលពស្ថ ដែលជាធាតុភូមិនោះវិញ។

នៅថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូរមី ខែផល្គុន (ក្រោយពីពេលព្រះសម្មា
ត្រាស់ដឹងហើយបាន១០ខែ) ព្រះដ៏មានព្រះភាគនិងភិក្ខុ៣០០រូបបានចូល
ទៅដល់ក្រុងកបិលពស្ថ និងគង់នៅក្នុងឧទ្យានឈ្មោះនិក្ខេប នោះឯង។

ពេលប្រជាពលរដ្ឋក្នុងក្រុងកបិលពស្ថ បានដឹងថា ព្រះពុទ្ធយាង

មកដល់ក្រុងនៃខ្លួនហើយ ក៏នាំគ្នាភូតទឹកភូតដីចូលទៅកាន់សួននិក្រោធ
ដើម្បីមើលព្រះពុទ្ធ ហើយព្រះញាតិផ្ទាល់របស់ព្រះសិទ្ធក្នុង បានពោលថាៈ
“ព្រះអង្គជាព្រះអនុជរបស់យើង! ព្រះអង្គជាតួយរបស់យើង! ព្រះអង្គជា
ព្រះឯយ្យបុត្តរបស់យើង!” ពួកស្តេចចាស់ៗប្រាប់ស្តេចច្រើនៗថាៈ “ចូរអ្នក
ខិតទៅខាងមុខ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះអង្គចុះ យើងអង្គុយពីក្រោយអ្នក!”

ពេលនោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ថា អ្នកខ្លះមិនទាន់បានដឹង
ថាព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនៅឡើយទេ ប៉ុន្តែ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះតិរិះថា អ្នក
ទាំងអស់នោះគឺជារៀមច្បងរបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គក៏សំដែងបូទិ ឈ្មោះ
“បាដិធារ” ដល់អ្នកទាំងអស់នោះ។

លុះព្រឹកស្អែកឡើង គឺថ្ងៃទី២ ទើបព្រះសម្ពុទ្ធ និងភិក្ខុទាំងឡាយ
ប្រដាប់ដោយចីវរនិងបាត្រ យាងនិងនិមន្តចេញទៅបិណ្ឌបាតតាមលំដាប់
ផ្ទះអ្នកស្រុក។ កាលបានឃើញភិក្ខុសង្ឃ ៣០០អង្គ ត្រង់ស្បង់ចីវរពណ៌
លឿងប្រាលកំពុងតែត្រាច់បិណ្ឌបាត ដោយឥន្ទ្រិយស្រគត់ស្រគំសមរម្យ
ល្អ នៅគ្រប់ជ្រុងល្អកក្នុងរាជធានី ធ្វើអោយអ្នកក្រុងថ្កើលឈ្វេងនិងនាំគ្នា
រត់មកឈរមើល។ ចំណែកឯព្រះបាទសុទ្ធាទ័ន្ធទ្រង់មិនបានទូលអាវាធនា
ព្រះសាស្តា កាលពីព្រឹកក្នុងមកនោះទេ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់អោយបរិវារ
ធ្វើនូវចង្ហាន់ និងរៀបចំអាសនៈទុកចាំទូលព្រះសាស្តានិងភិក្ខុសង្ឃនៅឯ
ព្រះរាជវាំងឯណោះវិញ ព្រោះស្តេចទ្រង់សំគាល់ថាៈ “ព្រះរាជឱរសរបស់
អញ បើមិនយាងមកកាន់ព្រះបរមរាជវាំងទេ តើនឹងយាងទៅកាន់ទីណា

វិញ?" លុះស្តេចជ្រាបថា ព្រះសាស្តាឃាងទៅបិណ្ឌពាតវិញនោះ ទើប
 ព្រះរាជាប្រញាប់ប្រញាល់បញ្ជាឆាយសារី អោយទឹមយានអាជានេយ្យ
 នាំព្រះអង្គទៅរកព្រះសាស្តាតែមួយព្រះអង្គឯង ដោយទុកអោយព្រះអគ្គ-
 មហេសី បដិមតីគោតនី និង ព្រះនាយសោធរា នៅរង់ចាំក្នុងប្រាសាទ
 សិន។ ពេលព្រះទីនាំងបរទេវល្អង់ត្រង់ភូមិភាគ ខាងកើតនៃរាជធានី ព្រះ
 រាជាទ្រង់ភ្ញាក់ស្រឡាំងកាំង យ៉ាងខ្លាំង កាលទ្រង់ទតឃើញព្រះរាជនិរស
 របស់ព្រះអង្គកំពុងតែឈរទ្រង់ព្រួញ នៅខាងមុខខ្នងចាស់កន្ត្រករកម្មយ។
 ព្រះរាជាទតឃើញស្រ្តីម្នាក់ស្លៀកពាក់ដាច់ដោចរយីករយាក កំពុងតែដាក់
 ដំឡូងមួយដុំតូចចូលទៅក្នុងបាតរបស់ព្រះពុទ្ធាទ្រង់ទទួលយកដំឡូងនោះ
 ដោយបង្ហោនព្រះសិរគោរពយ៉ាងសុភាពរមម្ស ទៅរកស្រ្តីម្ចាស់ទាននោះ
 វិញ។ បន្ទាប់មក ព្រះពុទ្ធក៏នឹមន្តទៅឈរទ្រង់បាតនៅមុខផ្ទះមួយទៀត។
 ព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជាអោយឆាយសារី បញ្ឈប់យានភ្លាម រួចទ្រង់លោតចុះ
 អំពីព្រះទីនាំង ហើយឃាងយ៉ាងលឿនសំដៅទៅកាន់ព្រះសាស្តា។ កាល
 ទ្រង់ទតឃើញនូវសភាពបែបនេះ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះចិត្តថា៖ "ម្ល៉េះសមព្រះ
 សិទ្ធក្នុងរបស់រវល់នឹងរាជសម្បត្តិ ប៉ុន្តែ នឹងទៅជាមហាសាស្តាបាបត្រូវជាទី
 គោរពទេវវិញ។" ដោយសេចក្តីនឹករលឹកខ្លាំងពេក ព្រះរាជាចង់តែទិបរិត
 បុត្រាសំណប់ អោយអស់ព្រះហឫទ័យ។ ប៉ុន្តែ ព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្តថា៖
 "ហាក់ដូចជាមិនសូវសមរម្យ" ទើបព្រះអង្គលើកព្រះហស្តទាំងពីរ ផ្តង
 អញ្ជូលិក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះនិរស ក្នុងរបៀបព្រះរាជាគោរពចំពោះគ្រូ

អាចារ្យ ខាងសាសនាជំនួសទៅវិញ។ នេះគឺជាលើកទី៣ហើយ ដែល
ព្រះរាជា ព្រះបាទសុទ្ធាទ័ន្ទៈថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមហាក្សត្រព្រះអង្គ។ ព្រះ
ជ័យព្រះភាគទ្រង់ចាប់ព្រះហស្តព្រះរាជាជ្រុងអោយក្រោកឈរឡើងវិញ។

បន្ទាប់មក ព្រះសាស្ត្រាចារ្យប្រែព្រះភ័ក្ត្រទៅរកព្រះសារីបុត្ត ដែល
កំពុងឈរនៅជិតនោះ ហើយត្រាស់ថា៖ “ម្ចាស់សារីបុត្ត! ចូរអ្នកនាំភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ត្រឡប់ទៅឆាន់នៅឯនិក្ខេបធម៌ឡានវិញចុះ។ គិតតែសាសនា
នឹងទៅកាន់ព្រះរាជវាំងជាមួយតថាគត លុះដល់ពេលល្ងាចទើបយើងទាំង
ពីរ វិលទៅកាន់និក្ខេបធម៌ឡានវិញ។”

ព្រះរាជាសម្លឹងទៅកាន់ព្រះពុទ្ធអស់រោលយ៉ាងយូរ និងយ៉ាងយក
ព្រះទ័យទុកដាក់បំផុត មុននឹងស្តេចមានព្រះរាជបន្ទូល ថា៖ “នែសិទ្ធព្ថ!
បិតាគិតថាបុត្រត្រូវតែយាងទៅជួបជាមួយនឹងព្រះរាជវង្សានុវង្ស នៅឯក្នុង
ព្រះរាជវាំងនោះជាមុនសិនទើបត្រឹមត្រូវ។ គ្មានអ្នកណាម្នាក់គិតស្មានថា
បុត្រមកដើរសុំទានគេ នៅក្នុងរាជធានីយ៉ាងដូច្នេះសោះ? ហេតុដូចម្តេច
បានជាបុត្រមិនយាងទៅសោយ នៅក្នុងព្រះរាជវាំងយ៉ាងដូច្នេះ?”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ញញឹមទៅកាន់ព្រះបិតា ហើយទ្រង់មានព្រះពុទ្ធជីកា
ថា៖ “បពិត្រមហារាជ! តថាគតមិនមែននិមន្តមក តែមួយអង្គឯងទេ។
តថាគតធ្វើដំណើរមកជាមួយសង្ឃដ៏ធំ គឺភិក្ខុសង្ឃ។ តថាគត ក៏ជាភិក្ខុ
មួយរូបដែលត្រូវតែត្រាច់បិណ្ឌចាត ដូចគ្នានឹងភិក្ខុសង្ឃទាំងនោះដែរ។”

ព្រះរាជាទ្រង់មានបន្ទូលតបថា៖ “ប៉ុន្តែ យ៉ាងម៉េចបានជាបុត្រទៅ

សុំទានម្ហូបអាហារ តាមបែបផ្ទះអ្នកក្រ នៅម្តុំនោះអីក្ដី? គ្មានអ្នកណា ម្នាក់ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃសាក្យត្រកូលនេះ ហ៊ានធ្វើរបៀបអីក្ដីទេ។”

ព្រះសមណគោតមទ្រង់ត្រាស់ថា៖ “បពិត្រមហាវរាជ! ឥឡូវឆ្នាំ ឃ្លាំងនេះ គឺធ្វើតាមព្រះរាជវង្ស។”

ព្រះបាទសុទ្ធាទន៍ បង្គំទូលសួរថា៖ “នេះគឺជារង្សរបស់យើង ពិត មែនឬ?”

ព្រះសម្តេចទ្រង់ញញឹមម្តងទៀត មុននឹងត្រាស់ថា៖ “បពិត្រ ព្រះ សម្មតិទេព! នេះមិនមែនជារង្សរបស់ព្រះមហាបពិត្រទេ តែនេះគឺជារង្ស របស់ឥន្ទ្រ ព្រោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់យាងបិណ្ឌបាតឃ្លាំងនេះដែរ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព! បព្វជិតមិនគួរប្រមាទក្នុងការបិណ្ឌបាត ដែលខ្លួន ត្រូវក្រោកឈររង់ចាំទទួលទេ។ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធម៌ដោយសុចរិត។ អ្នក ប្រព្រឹត្តធម៌ជាប្រក្រតី រមែងនៅជាសុខក្នុងលោកនេះផង និងក្នុងលោក ខាងមុខផង។ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តធម៌អោយសុចរិត មិនគួរប្រព្រឹត្តធម៌នោះ អោយទុច្ចរិតទេ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព! ការត្រាច់ចរិយាបិណ្ឌបាត គឺជា ការហាត់អប់រំខាងផ្លូវចិត្ត ដែលអាចជួយអោយភិក្ខុសង្ឃ ឈប់មានការ អៀនខ្មាស និងមើលឃើញថាមនុស្សទាំងអស់សុទ្ធតែមានភាពស្មើគ្នា។ នៅពេលដែលឥន្ទ្រឥន្ទ្រទទួលដំឡូងមួយដុំតូចអំពីគ្រួសារអ្នកក្រីក្រ ដំឡូង នោះ ក៏មិនខុសប្លែកគ្នាអំពីអាហារមួយភាគធំដ៏ល្អប្រណិតដែលឥន្ទ្រ បានទទួលយកអំពីព្រះរាជាដែរ។ ភិក្ខុអាចពុះការលើបសគ្គដែលជាការ

ប្រកាន់វណ្ណៈរវាងអ្នកមាន និងអ្នកក្រ។ នៅក្នុងផ្លូវរបស់តថាគត អ្វីទាំងអស់ត្រូវតែគិតស្មើភាពគ្នា។ មនុស្សគ្រប់រូបមិនថាឡើយអ្នកនោះជាអ្នកក្រក៏អាចមានសិទ្ធិសើកភាពនឹងសំរេចនូវត្រាស់ដឹងបានដូចគ្នា។ ការត្រាច់បិណ្ឌបាតមិនមែនបន្ទោបន្ទាបដល់កិត្តិយសរបស់តថាគតឡើយ។ ត្រូវតែទទួលស្គាល់ថា ការដើរបិណ្ឌបាតនេះ ក៏ជាប់ជាមួយ នូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនៃមនុស្សជាតិផងដែរ។”

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ ដោយស្តង់ព្រះហឫទ័យ និងទ្រង់ព្រះចិន្តាយាំងនេះថាៈ “ទំនាយព្យាករណ៍របស់ អាសិតតាមស នោះ គឺពិតជាត្រឹមត្រូវឥតខ្ចោះ។”

ព្រះសិទ្ធត្ថបានក្លាយជាព្រះមហាសាស្ត្រាដែលមានគុណធម៌អ្វីច្រើនចែងទូទាំងសាកលលោក។ កាលព្រះរាជាទ្រង់បានព្រះសណ្តាប់ធម៌របស់ព្រះសាស្ត្រាហើយ ពុទ្ធបិតាក៏បានសំរេចនូវសោតាបត្តិផល ភ្លាម។ ព្រះពុទ្ធចាប់កាន់ព្រះហស្តព្រះវរិបិតា ហើយយាងដោយព្រះបាទឆ្ពោះទៅកាន់ព្រះរាជវាំង។ នាគសមាលត្ថេរ និមន្តតាមពិក្រោយដោយស្ងប់ស្ងៀម។

ពេលព្រះពុទ្ធនិងព្រះបាទសុទ្ធាទន៍យាងជិតដល់ខ្លោងទ្វារប្រាសាទព្រះនាងពិម្ពារយសោធរា លើកព្រះហស្តចង្អុលប្រាប់រាហុល ដោយមានព្រះសរនីយ៍ថាៈ “នែរាហុល! តើបុត្របានទតឃើញព្រះសមណៈមួយអង្គដែលកំពុងកាន់ព្រះហស្តព្រះឯយុកោ ហៀបនឹងចូលមកដល់ខ្លោងទ្វារប្រាសាទនោះ ដែរឬទេ?”

ព្រះនាងមានព្រះសវនីយ៍បន្តថា៖ “នែរាហុលកុមារ! ព្រះសមណៈ
នោះហើយ ជាព្រះបិតារបស់បុត្រ។ ចូរចាយាងទៅ! យាងទៅថ្វាយបង្គំ
ព្រះអង្គភ្លាមទៅ ព្រះអង្គមានមរតកពិសេសថ្លៃថ្លាណាស់សំរាប់ទុកប្រទាន
ដល់បុត្រ។ ចូរចាំកុំភ្លេចបង្គំទូលសួរព្រះអង្គ អំពីរឿងមរតក ដ៏ឧត្តមនោះ
អោយសោះណា រាហុល!”

រាហុលកុមារ កំរត់ចុះទៅក្រោមយ៉ាងលឿន។ តែមួយពព្រិចភ្នែក
ប៉ុណ្ណោះ រាហុលបានទៅដល់ចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះពុទ្ធ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាប
យ៉ាងច្បាស់ភ្លាមថា កុមារតូចដែលរត់មករកព្រះអង្គនេះមិនមានអ្នកណា
ក្រៅអំពីរាហុលជាបុត្រាឡើយ។ ព្រះអង្គទ្រង់លាភសន្ធិងព្រះហស្តយ៉ាងធំ
ហើយចាប់បីត្រកងលើកបុត្រាស្លូន រាហុលសម្លឹងមើលព្រះភ័ក្ត្រព្រះបិតា
ដោយហ្មត់ចត់ ហើយក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះវរបិតាដោយព្រះវាចាទាក់ៗថាៈ
“ព្រះសមណៈជាទីគោរព! ព្រះវរមាតាមានព្រះសរនីយ៍ថាខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវ
តែបង្គំទូលសួររកមរតកពិសេសថ្លៃថ្នា ដែលព្រះអង្គ ទុកប្រទានដល់បុត្រ
នោះ។ តើមរតកនោះជាអ្វីទៅ? ព្រះវរបិតាអាចបង្ហាញអោយបុត្រឃើញ
ផង បានដែរឬទេ?”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់យកព្រះហស្តឡើងថ្កាស់រាហុល រួចហើយទ្រង់ត្រាស់
ទាំងព្រះភ័ក្ត្រឱ្យដឹងថា៖ “រាហុល! បុត្រចង់ដឹងអំពីមរតកពិសេសរបស់

បុត្រឬ? មរតកដ៏ឧត្តមនោះ កំពុងស្ថិតនៅក្នុងឱកាសល្អនៅឡើយ បិតា
នឹងប្រទានដល់បុត្រ នៅថ្ងៃក្រោយ។”

បន្ទាប់មកទៀត ព្រះពុទ្ធបានជួបជាមួយព្រះញាតិវង្សានុវង្សមាន
ព្រះមាតុត្តា បជាបតី ព្រះមហេសី ពិម្ពាយសោធរា ព្រះនាងកញ្ញារូប
នន្ទា និងព្រះអនុជ នន្ទា។

ពេលព្រះពុទ្ធយាងមកកាន់ព្រះរាជវាំងជាមួយព្រះរាជាវាបានទូល
សួរនូវសំនួរជាច្រើនចំពោះព្រះសាស្តា តែនៅពេលជួបជុំព្រះញាតិវង្ស-
នុវង្ស គ្មានស្តេចអង្គណាទូលសួរព្រះអង្គសោះ សូម្បីតែរាហុលក៏គង់នៅ
ស្ងៀមព្រងើយដែរ។ គ្រប់ព្រះអង្គសុទ្ធតែមានទឹកព្រះភ័ក្ត្រស្រស់ថ្លា ដែល
បង្ហាញអោយឃើញនូវការសព្វព្រះហឫទ័យយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះការជួបជុំព្រះ
ញាតិវង្សានុវង្ស សារជាថ្មីឡើងវិញ។

ដោយមានសេចក្តីរីករាយខ្លាំងពេក ព្រះនាងបជាបតីគោតមី និង
ព្រះនាងពិម្ពាទ្រង់ព្រះកន្សែងម្តងទៀត។ ព្រះពុទ្ធទុកពេលអោយព្រះក្សត្រិ-
យ៍ទាំងពីរអង្គ បន្ទោបង់នូវការយំវែកអោយអស់អំពីព្រះចិត្ត។ ព្រះពុទ្ធ
បែរជាត្រាស់ហៅរាហុល មកគង់ជិត និង យកព្រះហស្តអង្អែលព្រះសិរ
បុត្រាលេង យ៉ាងសព្វព្រះហឫទ័យ ជាទីបំផុតទៅវិញ។

ព្រះនាងគោតមី ទាញយកជាយសំពត់សារី មកជូតទឹកព្រះនេត្រ
ហើយបង្គំទូលសួរព្រះពុទ្ធថា៖ “ព្រះអង្គយាងចេញពីតំទៅ អស់ពេលយូរ
ពេកណាស់។ កន្លងទៅអស់ជាង៧ឆ្នាំហើយ។ តើព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិត្ត

យ៉ាងដូចម្តេចដែរ ចំពោះការតស៊ូដ៏ស្វិតស្វាញ និងក្លាហានបំផុត របស់
ស្រ្តីមួយរូប បែបដូចព្រះនាងពិម្ពានេះ?”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់តបវិញ ដោយព្រះវាចាដ៏សុភាពថា៖ “បពិត្រ
ព្រះមាតា! ឥតឥតបានយល់ច្បាស់ជាយូរណាស់មកហើយ នូវការតស៊ូ
ដ៏ក្លាហាន និងមុះមុតបំផុតរបស់ព្រះមាតានិងព្រះនាងពិម្ពា។ ព្រះមាតា
ព្រះនាងពិម្ពាគឺជាស្រ្តីដែលមានការតស៊ូដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ក្នុងលោកនេះ។
មិនគ្រាន់តែបានជួយផ្តល់នូវការយោគយល់និងការជួយឧបត្ថម្ភ ដល់ព្រះ
ស្វាមី ប៉ុណ្ណោះទេ តែទាំងពីរព្រះអង្គ គឺជាគំរូនៃសេចក្តីក្លាហាន និងការ
ប្តេជ្ញាចិត្តលើអ្វីៗទាំងអស់។ ឥតឥតមានសំណាងល្អណាស់ ដែលមាន
ព្រះមាតា និងព្រះនាងពិម្ពា រស់នៅជាមួយ ក្នុងជាតិនេះ។”

តាមសំណូមពររបស់ព្រះពុទ្ធសុទ្ធាទន៍ ព្រះសាស្តាបានតំណាល
ដោយសង្ខេបនូវប្រវត្តិនៃការស្វែងរកការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអង្គ ក្នុងរយៈ
ពេលជាង៧ឆ្នាំ កន្លងមកនេះ ជូនព្រះញាតិវង្សានុវង្ស ជាទីសណ្តាប់។

មុនពេលព្រះសម្តេចយាងត្រឡប់ទៅឱ្យនិគ្រោធវិញ ព្រះរាជា
ទ្រង់អាណនាព្រះអង្គ ជាពាក្យយ៉ាងនេះថា៖ “បពិត្រព្រះជីមានព្រះភាគ!
ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមនិមន្តព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយ ដែលមានព្រះពុទ្ធ ជាព្រះ
ប្រធាន ដើម្បីទទួលភត្តបានមួយពេល ក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ នៅក្នុងព្រះបរម
រាជវាំង ដូចដែលព្រះចៅនគរមតធៈ ទ្រង់បានប្រារព្ធចំពោះព្រះអង្គយ៉ាង
ដូច្នោះដែរ។ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងអញ្ជើញ អស់រាជវង្សានុវង្ស និងសមាជិករាជ

រដ្ឋាភិបាល គ្រប់តំណែងជាន់ថ្នាក់ អោយមកចូលរួមនិងស្តាប់នូវព្រះធម្ម
ទេសនារបស់ព្រះអង្គដែរ។”

ព្រះពុទ្ធទ្រង់អនុមោទនាតាមសេចក្តីអាធនារបស់ព្រះមហាក្សត្រ។

ស្នែកឡើង (ថ្ងៃទី៣) គឺជាថ្ងៃបុណ្យទទួលបដិសណ្ឋារកិច្ចចំពោះ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏មកដល់។ ប្រជារាជានុរាជរាជបាសនាស្រីសប្បាយ
រីករាយ និងចង់ឃើញវិបុលជាតិរបស់ខ្លួន ក៏នាំគ្នាមកឈរត្រៀមត្រា
តាមដងវិថីដែលតុបតែងដោយចង្អៀងគោមនិងផ្កាស្រស់ចំរុះពណ៌ ដើម្បី
រង់ចាំទទួលស្វាគមន៍ព្រះសាស្តា និងភិក្ខុសង្ឃរបស់ព្រះអង្គ។

..... នៅពេលក្រោយភត្ត ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងធម្មទេសនាតាម
ការអាធនារបស់ព្រះរាជា។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះចិន្តាថា ប្រជារាជានុរាជរាជបាសនា
សុទ្ធតែមានបំណងចង់ដឹងនូវរឿងជីវិតរបស់ព្រះអង្គផ្ទាល់ ដែលបានកើត
ឡើងក្នុងរវាងពុទ្ធាក្ខន្ធមកនេះ ទើបព្រះអង្គសំរេចព្រះទ័យសំដែងដោយ
សង្ខេបនូវការពិសោធផ្ទាល់ព្រះអង្គ ក្នុងការស្វែងរកព្រហ្មចរិយធម៌ តាំង
ពីពេលយាងចេញអំពីព្រះរាជវាំង រហូតដល់ពេលព្រះអង្គបានសំរេចការ
ត្រាស់ដឹងជាស្ថាពរ។ បន្ទាប់មក ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងអំពីព្រះត្រៃលក្ខណ៍
បដិច្ចសមុប្បាទធម៌និងថតុករិយសច្ចៈ ព្រមទាំងអប់រំព្រះញាតិវង្សានុវង្ស
និងសព្វមុខមន្ត្រី ក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល លើផ្លូវភ្ញាក់រលឹក តាំងមាំក្នុងសតិ
បដ្ឋាន និង សមាទានសីល៥ គ្រប់ៗគ្នា។

ត្រៀមរៀបរៀងបានយល់ច្បាស់ និងរំជួលចិត្តយ៉ាងខ្លាំង ចំពោះការ

ខ្លួននឹងមានតម្លៃរកគ្មាន របស់ព្រះពុទ្ធ។ ព្រះបាទសុទ្ទោទន៍សព្វព្រះរាជ
ហឫទ័យឥតឧបមា ទ្រង់បានសំរេចនូវ សេនាគារីនិស្ស ក្នុងគ្រានោះឯង។
រីឯ ព្រះនាងបជាបតីគោតមី ក៏បានសំរេច សោតាមគ្គិនិស្ស ដែរ។

ស្តែកឡើង(ថ្ងៃទី៤) ព្រះសាស្តាបានយាងទៅទទួលភត្ត នៅក្នុង
ព្រះរាជតំណាក់ព្រះនាងពិម្ពាតាមសេចក្តីអាណាធនរបស់ព្រះនាង ជាមួយ
កាឡុទាយីឆ្នេរ និងនាគសមាលឆ្នេរ ព្រមទាំងមានវត្តមានរបស់ព្រះរាជា
ព្រះបាទសុទ្ទោទន៍និងព្រះនាងបជាបតីផង។ ពេលក្រោយភត្ត ព្រះសម្ពុទ្ធ
ទ្រង់បានសំដែងនូវ ធម្មបទជាត្រក ថ្វាយព្រះវរបិតា។ កាលបានស្តាប់
ធម៌នេះហើយ ព្រះរាជាក៏បានសំរេច អនាគារីនិស្ស ។

បន្ទាប់មកទៀត ព្រះនាងយសោធរាបានយាងព្រះពុទ្ធ និងនិមន្ត
ភិក្ខុទាំងពីររូប ទៅសួរសុខទុក្ខកុមារា-កុមារី នៅតាមភូមិស្រុកទាំងឡាយ
ដែលព្រះនាងធ្លាប់បានជួយឧបត្ថម្ភ ពីមុនមក។ ព្រះនាងបជាបតីគោតមី
និងរាហុលកុមារក៏យាងទៅជាមួយដែរ។ ព្រះនាងពិម្ពាបាននាំភិក្ខុទាំងបី
អង្គទៅកាន់ដើមព្រីងធំមួយ ជាអតីតដើមព្រីង ដែលព្រះពុទ្ធ ធ្លាប់តែធ្វើ
សមាធិ កាលពីនៅកុមារភាព។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់កោតស្ងប់ស្ងែង ដល់កន្លែង
នេះ ដែលហាក់បីដូច ជាទើបបានកើតឡើងពីម្សិលមិញសោះ តាមពិត
រឿងនេះ បានកើតឡើងតាំងពី២៧ឆ្នាំ កន្លងមកម្ល៉េះ។

កុមារកំសត់ទុក្ខជាច្រើនបាននាំគ្នាមកចោមរោមមើលព្រះសាស្តា
នៅក្រោមម្លប់ដើមព្រីងធំនេះ។ ព្រះនាងយសោធរា បានសុំអោយកុមារ

ទាំងអស់នោះអង្គុយចុះ និងបង្គាប់អោយរៀនថ្វាយបង្គំពង្ស ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ។ ព្រះនាងបានបង្គំទូលព្រះពុទ្ធជាៈ "បពិត្រព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់! កុមារមួយចំនួន ដែលព្រះអង្គធ្លាប់ជួបជាច្រើនឆ្នាំកន្លងមកនោះ មានភរិយាឬស្វាមីចាត់អស់ហើយ។ រីឯ កុមារទាំងអម្បាលនេះ សុទ្ធតែជាក្មេងជំនាន់ក្រោយ ដែលមានអាយុប្រមាណពី៧ទៅ១២ឆ្នាំតែប៉ុណ្ណោះ។ តើព្រះអង្គមានរឿងអ្វី អាចចែករំលែកដល់ពួកកុមារទាំងឡាយនេះផង ដែរឬទេ?"

ព្រះសាស្តាទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ គង់នៅទីនេះណាស់ ព្រោះជាកន្លែងអនុស្សាវរីយ៍ដែលព្រះអង្គទ្រង់បានចាប់ផ្តើមស្វែងរកសម្ភាសម្តោធិញ្ញាណ ជាលើកដំបូងបង្អស់។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់នឹងកុមារទាំងអស់នោះថាៈ "ម្ចាស់កុមារា-កុមារីទាំងឡាយ! តថាគតធ្លាប់បានចំណាយពេល ជាច្រើន ជាមួយកុមារទាំងឡាយនៅឯ ឧត្តរេន្ទសេនាទិគម កាលអំពីពេលតថាគតកំពុងតែស្វែងរក ព្រះធម៌។ កុមារទាំងឡាយនោះ បានជួយដល់តថាគតច្រើនណាស់ ដូចជា សោត្តិកុមារ បានថ្វាយស្បូវដល់តថាគតសំរាប់ធ្វើជាកំរាលអង្គុយ នាងសុជាតាបានថ្វាយនូវមុតបាយាស ចំពោះតថាគតដែលកំពុងដេកដួលនៅលើទីចង្រ្កម ជាដើម។ បើអ្នកទាំងឡាយមិនរស់នៅឯណាទេ តថាគតនឹងនិទាននូវរឿងមួយ ជូនស្តាប់កំសាន្ត។ រឿងដែលតថាគតនឹងនិទាននេះ បានកើតឡើងតាំងអំពីច្រើនជាតិ កន្លងមកហើយ។"

កុមារទាំងអស់ឯកំក្បាលយល់ព្រម និងប្រុងប្រៀបរៀបចំខ្លួន រង់

ចាំស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីការ។

ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់និទានថា៖ "ម្ចាស់កុមារ... កុមារី ទាំងឡាយ!

ជាយូរយាណាស់មកហើយ មានមាណាពួកក្មេងៗ ឆេះ អាស្រ័យ នៅទៀបជើងភ្នំព្រះសុមេរុ។ គាត់ជាមនុស្សម្នាក់ មានចិត្តសប្បុរស និង ឧស្សាហ៍។ សូម្បីតែគ្មានលុយមួយកាក់សោះក៏ដោយ ក៏គាត់សុខចិត្តធ្វើ ដំណើរទៅកាន់ទីក្រុង ដើម្បីស្វែងរកតិរិះវិជ្ជាដែរ។ ពេលចេញដំណើរទៅ កាន់រាជធានី មាណាគ្មានយកអ្វី ជាប់ទៅជាមួយខ្លួន ក្រៅតែអំពិ ឈើ ប្រគំ១ មូក១ បំពង់ទឹក១ និង សំលៀកបំពាក់១បន្ទាស់ ព្រមទាំងអាវ ជាយ១ ដែលគាត់ពាក់ជាប់នឹងខ្លួន នោះឡើយ។ តាមដងផ្លូវ មាណា តែងឈប់ស៊ីឈ្នួល ធ្វើការអោយគេ ដើម្បីជួយរកបាយទទួលបាន ជូន កាល ក៏បានទាំងលុយកាក់មកផង។ ពេលមាណាចូលទៅដល់រាជធានី មួយឈ្មោះ ឆ័ន្ទវត្ត គាត់សន្សំប្រាក់បាន ចំនួន៥០០រូពិ។ ក្នុងគ្រានោះ មាណាបានឃើញមនុស្សម្នាក់ជាច្រើនកំពុងដើរឈ្ងុរនិងនិយាយគ្នាយ៉ាង គឺកកង ហាក់បីដូចជាគេកំពុងនាំគ្នារៀបចំធ្វើពិធីអ្វីមួយសំខាន់។ ដោយ មានការភ្លឺងឆ្ងល់និងចង់ដឹងថាគេកំពុងធ្វើអ្វីក្នុងឱកាសនោះ មាណាក៏ ងាករកមើលជុំវិញខ្លួន ក្រែងមានមនុស្សណាម្នាក់អាចសាកសួររាត់មាន បាន។ ក្សិណនោះ មាននារីក្រមុំ រូបស្រស់ប្រិមប្រិយម្នាក់ ដើរមកជិត។ នារីនោះមានទាំងបីត្រកងនូវផ្កាឈូកដែលរីកបានពាក់កណ្តាលមួយចាប់ ជាប់នឹងដៃផង។

មាណវបានសួរទៅកាន់នារីរូបស្អាតនោះថា៖ “ខ្ញុំសូមអភ័យទោស អ្នកនាង! តើថ្ងៃនេះ មានគេកំពុងរស់ធ្វើពិធីអ្វីដែរ?”

នារីរូបស្អាតក៏ឆ្លើយតបថា៖ “លោកប្រាកដជាមនុស្សមកអំពីស្រុក ថ្វាយ ក្រៅពីទីវបទ័យ នេះហើយ! មិនដឹងទេ ថាថ្ងៃនេះព្រះអង្គ ព្រះ នាម ព្រះនិមន្ត ទ្រង់យាងមកណា! គេរាល់គ្នាស្ងៀមស្ងៀមថាព្រះអង្គដូចជាភ្លើង ចន្ទៈ បំភ្លឺថ្ងៃរស់សត្វលោក។ ព្រះអង្គជាព្រះរាជបុត្រនៃ ព្រះបាទធម្មវរ្ម័ន ដែលបានយាងចេញស្វែងរកធម៌ ហើយក៏បានរកឃើញ ព្រហ្មចរិយធម៌ នោះ ដូចព្រះបំណងទៀតផង។ មាត់របស់ព្រះអង្គមានរស្មីរុងរឿងទូទាំង សាកលលោក ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាមនុស្សម្នា គេនាំគ្នារៀបចំពិធី បុណ្យ ក្នុងថ្ងៃនេះឡើង ដើម្បីថ្វាយព្រះកិត្តិយសដល់ព្រះអង្គ។”

មេឃៈបុរស សប្បាយរីករាយក្នុងចិត្តឥតឧបមា កាលបានឮអំពី វត្តមាននៃព្រះសាស្តាចារ្យ ដែលជាបុគ្គលគ្រាស់ដឹងនេះ។ មាណវអន្ទះ សារចង់រកវត្ថុអ្វីមួយ ដើម្បីថ្វាយដល់ព្រះទីបង្គរ ហើយក៏ចង់ធ្វើជាសិស្ស របស់ព្រះអង្គទៀតផង។ មាណវក៏ឆ្លើមសួរ ទៅកាន់នារីរូបស្អាតនោះថា៖ “ខ្ញុំសូមអភ័យទោសអ្នកនាង! តើអ្នកនាងទិញផ្កាឈូកទាំងអស់នេះតម្លៃ ប៉ុន្មានដែរ?”

នាងកញ្ញារូបស្អាតក៏សម្លឹងមើលទៅមុខមាណវនោះ។ នាងបាន យល់យ៉ាងងាយបំផុតថា បុរសនេះជាមនុស្សមានប្រាជ្ញា និង គួរអោយ ពិចារណាទៀតផង។ នាងកញ្ញាក៏ឆ្លើយតបវិញថា៖ “ចាំលោក! នាងខ្ញុំ

ទិញតែផ្កា៥នេះទេ ចំណែកឯផ្កា២ទៀត នាងខ្ញុំកាច់មកអំពីស្រះទឹកនៃផ្ទះ
របស់នាងខ្ញុំ។”

មេឃៈបុរសក៏សួរបន្ថែមទៀតថា៖ “ចុះផ្កាទាំង៥ហ្នឹង តម្លៃប៉ុន្មាន
ដែរ អ្នកនាង?”

នាងឆ្លើយជាបន្ទាន់ថា៖ “ចុំលោក! ផ្កាឈូក៥នេះតម្លៃ៥០០រូពិ។

មេឃៈអង្វរសុំទិញថា៖ “តើអ្នកនាងអាចចែកអោយខ្ញុំ នូវផ្កាទាំង៥
ដែលមានតម្លៃ៥០០រូពិនោះមក បានទេ? ព្រោះខ្ញុំចាត់ចែងបានផ្កាឈូក
ទាំង៥នេះ ដើម្បីយកទៅថ្វាយចំពោះព្រះទីបង្គរដែរ។”

នាងកញ្ញារូបស្អាតឆ្លើយប្រកែកថា៖ “នាងខ្ញុំទិញផ្កាឈូកទាំងអស់
នេះ ក៏ដើម្បីយកទៅថ្វាយចំពោះព្រះទីបង្គរ ថ្វាល់ខ្លួននាងខ្ញុំដែរ។ នាងខ្ញុំ
គ្មានបំណងនឹងលក់ឬចែកនូវផ្កាឈូកនេះ ទៅអោយអ្នកណាទៀតទេ។”

មេឃៈបុរសព្យាយាមតាមអង្វរនាងកញ្ញាទៀតថា៖ “ក៏ប៉ុន្តែ អ្នក
នាងនៅមានផ្កា២ទៀត ដែលអ្នកនាងបានកាច់ យកមកអំពីស្រះ នៅឯ
ផ្ទះរបស់អ្នកនាង ដែរនោះអី។ សូមមេត្តាចែកអោយខ្ញុំចាត់ នូវផ្កាឈូក៥
នោះមក អ្នកនាង! ខ្ញុំចាត់មានបំណងចង់ថ្វាយវត្ថុអ្វីមួយដល់ព្រះទីបង្គរ
ផងដែរ។ នេះជាឱកាសមួយដ៏មានតម្លៃនិងកម្របំផុត ដែលបានជួបនូវ
ព្រះសាស្តាចារ្យបែបហ្នឹងណាស់ ក្នុងជាតិនេះ។ ខ្ញុំចាត់ចង់ជួបជាមួយព្រះ
អង្គ និងចង់សុំធ្វើជាសិស្សរបស់ព្រះអង្គ ទៀតផង។ ប្រសិនបើអ្នកនាង
សុខចិត្តលក់ផ្កាឈូកទាំង៥នេះអោយខ្ញុំនឹងមិនបំភ្លេចគុណអ្នកនាងអស់

នាង ពិតជាមនុស្សពិសេសណាស់ និងមានសេចក្តីស្មោះត្រង់ជាទីបំផុត
 ទៀតផង។ ពេលខ្ញុំបានឃើញរូបអ្នកនាងកាលពីដំបូង ក៏ខ្ញុំបានចាប់
 អារម្មណ៍ ថាដូចជាមានអ្វីពិសេសនៅក្នុងខ្លួនរបស់ខ្ញុំដែរ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំកំពុង
 តែស្វែងរកថ្វីនៃពន្លឺត្រាស់ដឹង ណាអ្នកនាង! បើខ្ញុំបានរៀបការជាមួយ
 អ្នកនាងក្នុងពេលនេះ ខ្ញុំបានប្រាកដជាពុំមានសេរីភាព ដើរតាមថ្វីត្រាស់
 ដឹង ដែលខ្ញុំបានកំពុងប្រាថ្នាចង់បាននោះទេ។”

នារីរូបស្អាតនោះក៏ពោលឡើងថា៖ “លោកគ្រាន់តែសន្យានឹងនាង
 ខ្ញុំថា លោកនឹងទុកនាងខ្ញុំជាកិរិយារបស់លោកទៅបានហើយ។ ចំណែក
 ឯនាងខ្ញុំវិញ ក៏សប្បាយក្នុងចិត្តដែរថា ពេលលោកកំពុងតែស្វែងរកនូវ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ នាងខ្ញុំក៏នឹងមិនរារាំងរំខានដល់ដំណើររបស់លោកឡើយ។
 តែផ្ទុយទៅវិញ នាងខ្ញុំសុខចិត្តធ្វើកិច្ចការសព្វបែបយ៉ាង ដែលនាងខ្ញុំអាច
 ដើម្បីជួយលោកអោយបានសំរេចការស្វែងរកធម៌ត្រាស់ដឹងដ៏ឧត្តមនោះ។”

មេឃៈសប្បាយចិត្ត ទទួលធ្វើតាមសំណូមពរ របស់នាងតញ្ជូររូប
 ស្អាត ហើយអ្នកទាំងពីរ ក៏បបួលគ្នាដើររកមើលព្រះទីបង្គរ។ ដោយហ្វូង
 មនុស្សឈរណែនត្រាស់ ពីខាងមុខច្រើនពេក ធ្វើអោយអ្នកទាំងពីរមើល
 ព្រះទីបង្គរ មិនឃើញ។ មេឃៈចង់ចូលទៅជិតព្រះទីបង្គរ ដើម្បីនឹងថ្វាយ
 ផ្កាឈូក ប៉ុន្តែមិនអាចជ្រៀតទៅរួច។ មិនដឹងធ្វើដូចម្តេចកើត មាណព័ក់
 ចោលផ្កាឈូកនោះរំលងគេរំលងឯងតម្រង់ទៅកាន់ព្រះទីបង្គរ។ គួរអោយ
 អស្ចារ្យណាស់ ផ្កាឈូកទាំង៥ទងនោះ ក៏ធ្លាក់នៅលើព្រះហស្ត ព្រះទ្រង់

ញាណ។ មេឃៈសប្បាយចិត្តយ៉ាងខ្លាំង កាលដែលបានឃើញ ផ្កាឈូក
 របស់ខ្លួន បានដល់ព្រះហស្តព្រះទីបង្គរ។ កាលបានឃើញហេតុដ៏អស្ចារ្យ
 ដូច្នេះ នារីរូបស្អាត ក៏ស្រវាហុចផ្កាទាំង២របស់នាង ទៅអោយមាណា
 ហើយសុំអោយមាណាពោះផ្កានោះជំនួសនាងផង។ ផ្កាឈូករបស់នាង
 ក៏បានធ្លាក់ដូចបំណង ទៅក្នុងព្រះហស្តព្រះទីបង្គរដែរ។ គ្រានោះ ព្រះទី
 បង្គរទ្រង់មានព្រះបន្ទូលហៅរកម្ចាស់ផ្កាឈូកទាំងពីរចាំនោះ អោយចូល
 មកបង្ហាញខ្លួន។ ហ្វូងមនុស្សក៏បាននាំគ្នាបើកផ្លូវអោយអ្នកទាំងពីរដឹកដៃ
 គ្នាដើរចូលទៅ។ លុះចូលដល់ហើយ អ្នកទាំងពីរក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះទ្រង់
 ញាណ ដោយសេចក្តីតោរពបូជា បំផុត។ ព្រះទីបង្គរ ទ្រង់ទតមើលមុខ
 មេឃៈបុរសនោះ រួចហើយទើបទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថា៖ "ម្ចាស់មាណា!
 តថាគតបានយល់ច្បាស់ដល់ជម្រៅទឹកចិត្ត ដ៏ស្មោះត្រង់របស់អ្នកហើយ។
 តថាគតក៏មើលឃើញថាអ្នកទាំងពីរមានប្រាថ្នាដើរតាមផ្លូវសាសនា ដើម្បី
 នឹងសំរេចនូវការត្រាស់ដឹង និងជួយសង្គ្រោះដល់សព្វសត្វ។ ចូរអ្នកតាំង
 អារម្មណ៍អោយស្រួលបួលចុះ តង់ថ្ងៃណាមួយ នៅក្នុងជាតិក្រោយ អ្នក
 នឹងបានសំរេចនូវពាក្យសច្ចារបស់អ្នកហើយ។"

បន្ទាប់មក ព្រះទីបង្គរក៏មានព្រះបន្ទូលទៅកាន់នារីរូបស្អាត ដែល
 កំពុងអង្គុយលុតជង្គង់ជាប់នឹងមេឃៈនោះថា៖ "ម្ចាស់នាងកញ្ញា! នាងនឹង
 ក្លាយជាមិត្រភក្តិរបស់មេឃៈ ទាំងនៅក្នុងជាតិនេះ និង ជាតិទាំងឡាយ
 ខាងក្រោយៗទៀត។ ចូរនាងរក្សានូវពាក្យសច្ចារបស់នាងដោយប្រពៃចុះ

នាងពិតជាអាចជួយស្វាមីរបស់នាង អោយបានយល់ដឹង និងសំរេចនូវ
ពាក្យដែលលោកបានប្តេជ្ញា។”

មេឃៈនិងនារីរូបស្អាតរំជួលចិត្តយ៉ាងខ្លាំង កាលបានស្តាប់នូវព្រះ
បណ្តាំរបស់ព្រះទីបង្គរ។ អ្នកទាំងពីរក៏បូជាភាយថ្វាយខ្លួន ដើម្បីសិក្សានូវ
ព្រហ្មចរិយធម៌ នៃពន្លឺត្រាស់ដឹង ដែលព្រះទ្រង់ញាណ ព្រះទីបង្គរទ្រង់
បានទូន្មាន។

“ម្ចាស់កុមារ-កុមារីទាំងឡាយ! នៅក្នុងជាតិនោះនិងជាតិក្រោយ។
មកទៀត មេឃៈ និង នារីរូបស្អាត បានរស់នៅជាមួយគ្នា ជាប្តីប្រពន្ធ
យ៉ាងសុខសាន្ត។ ពេលស្វាមីត្រូវការចេញទៅបួស ដើម្បីស្វែងរកមគ្គៈនៃ
ពន្លឺត្រាស់ដឹងនោះ ភរិយាក៏ជួយគាត់ នូវគ្រប់មធ្យោបាយ ដែលនាង
អាចធ្វើបាន។ នាងមិនដែលរំខាន និងរារាំងដល់ស្វាមីរបស់នាងឡើយ។
ដោយសារអីក្លឹងហើយ បានជាស្វាមីនោះ ដឹងគុណចំពោះនាងដ៏ជ្រាល
ជ្រៅបំផុត។ នៅទីបញ្ចប់ ស្វាមីក៏បានដឹងនូវពាក្យប្តេជ្ញាដ៏មានតម្លៃរបស់
ខ្លួន ហើយគាត់ក៏ក្លាយទៅជាបុគ្គលអ្នកត្រាស់ដឹង ដោយខ្លួនឯង ដូចជា
ទំនាយដែលព្រះទីបង្គរបានល្បាតរណ៍ទុកតាំងពីច្រើនជាតិកន្លងមកហើយ
នោះមែន។”

“ម្ចាស់កុមារទាំងឡាយ! លុយកាក់ និងកិត្តិយស មុខមាត់ មិន
មែនជាវត្ថុមានតម្លៃ ក្នុងជីវិតទេ! លុយកាក់និងកិត្តិយសអាចវិនាសបាត់
បង់ទៅវិញ យ៉ាងឆាប់រហ័សបំផុត។ ការយល់ដឹង (បញ្ញា) និងសេចក្តី

ស្រឡាញ់(មេត្តា) ជាវត្ថុមានតម្លៃបំផុតក្នុងជីវិត។ បើអ្នករាល់គ្នាមានការ
 យល់ដឹង និង មានសេចក្តីស្រឡាញ់ អ្នកប្រាកដជានឹងបានស្គាល់ នូវ
 សុភមង្គលក្នុងជីវិត។ មេឃៈនិងភរិយាមានសុភមង្គលជាមួយគ្នាជាច្រើន
 ជាតិ ដោយសារតែការយល់ដឹង និងសេចក្តីស្រឡាញ់ របស់គេទាំងពីរ។
 បើមានបញ្ហា និងសេចក្តីមេត្តាហើយ គ្មានអ្វីថាអ្នកមិនបានសំរេចបំណង
 ដ៏ឧត្តមនោះឡើយ។”

ព្រះនាងពិម្ពាយសោធរា ទ្រង់រំជួលព្រះហឫទ័យ ស្រក់ទឹកព្រះ
 នេត្រា ហើយក៏លើកព្រះហស្តទាំងគូ ថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធដល់ចុងព្រះបាទ។
 ព្រះនាងយល់យ៉ាងច្បាស់ថា ព្រះពុទ្ធចង់មានអត្ថន័យយ៉ាងណា ចំពោះ
 ព្រះនាង ទោះបីជាព្រះអង្គមានព្រះពុទ្ធដីកាទៅកាន់កុមារទាំងអស់នោះក៏
 ដោយ។ នេះគឺជារបៀប ដែលព្រះពុទ្ធចង់សំដែងសេចក្តីដឹងគុណចំពោះ
 ព្រះនាង។ ចំណែកឯ ព្រះនាងបជាបតី ក៏ព្រះនាងទ្រង់យល់ ដូច្នេះដែរ
 ព្រះនាងមានព្រះសរនីយ៍ ទៅកាន់កុមារទាំងឡាយថា៖ “មើលកុមារទាំង
 ឡាយ! តើអ្នករាល់គ្នាបានដឹងថា អ្នកណាដែលជាតួអង្គមេឃៈនោះទេ?
 មាណពកំសត់នោះ គ្មានអ្នកណាប្រកាសពីព្រះពុទ្ធអង្គនេះឡើយ។ នៅក្នុង
 ជាតិនេះហើយ ដែលព្រះអង្គបានក្លាយជាបុគ្គលគ្រាន់ដឹង។ និងតើអ្នក
 រាល់គ្នាបានដឹងថា អ្នកណាជាភរិយារបស់មាណពនោះទេ? នារីរូបស្អាត
 នោះ គ្មានអ្នកណាប្រកាសពីព្រះនាងយសោធរានេះឡើយ។ ដោយសារតែ
 ការយល់ដឹង(បញ្ញា)និងសេចក្តីស្រឡាញ់(មេត្តា)របស់ព្រះនាងនេះហើយ

ទើបព្រះសិទ្ធក្នាអាចយាងតាមមាត់របស់ព្រះអង្គ និងសំរេចការត្រាស់ដឹង
បាន ជាស្ថាពរ។ យើងសូមថ្លែងអំណរគុណ យ៉ាងជ្រាលជ្រៅជាទីបំផុត
ចំពោះព្រះនាងពិម្ពាយសោធរា។”

នៅក្នុងគ្រានោះឯង ព្រះនាងពិម្ពាយសោធរា ទ្រង់បានសំរេចផ្លូវ
សោតាបក្ខិផលនិងព្រះនាងបជាបុត្រីទ្រង់បានសំរេចផ្លូវសកិទាតាមិផល។

កុមារ-កុមារីទាំងអស់ នីតិអាណិត ដល់ព្រះនាងពិម្ពាយសោធន
គេនាំគ្នាបែរមុខទៅរកព្រះនាង ហើយឯក់ក្បាលគោរព ដើម្បីសម្តែងនូវ
ការពេញចិត្តខ្លាំង។

ព្រះសមណគោតមនិងភិក្ខុក្តីអង្គទៀត ក៏លាព្រះញាតិនិងកុមារ
ទាំងនោះ ត្រឡប់ទៅកាន់និគ្រោធិឡានវិញ។

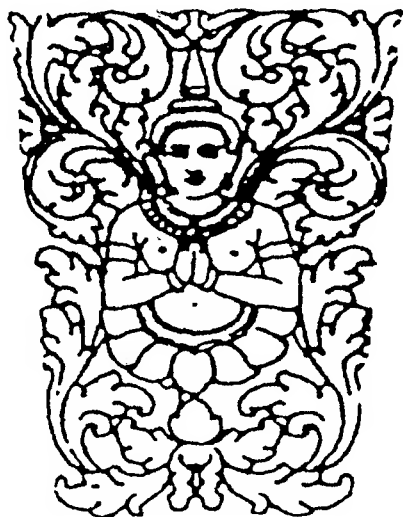
ព្រះបាទសុទ្ទោទន៍ទ្រង់ចាត់អោយគេរៀបចំនិគ្រោធនិទ្ទាន អោយទៅជាអារាមមួយ យ៉ាងសំខាន់ សំរាប់អប្សិប្រជាកលរដ្ឋ គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនា។

**ព្រះសង្ឃ និងពុទ្ធបរិស័ទដែលបានចូលបង្គំបង្គំ
បោះពុម្ពសៀវភៅ "បុណ្យប្រគល់ខ្មែរ" រដ្ឋគី:**

០១. ភិក្ខុមហាឈិន នឿន វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា CA U.S.A.....\$370.
០២. ភិក្ខុ សុខ សេ វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា CA\$100.
០៣. ភិក្ខុ អុយ ហេង វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា CA.....\$100.
០៤. ភិក្ខុ អិប កៀវ វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា CA\$50.
០៥. ភិក្ខុ អ៊ិន វិន សង្ឃត្រីតោ.....\$20.
០៦. លោកចាន់ ជឿន និងអ្នកស្រីហួន ម៉ូ Tennessee U.S.A.\$3,000.
០៧. ឧបាសិកា យូ គឹម អិន និងបុត្រី សំ បុញ្ញ និងត្រួសារ.....\$600.
០៨. អ្នកស្រី លុន យ៉េន និងបុត្រ Santa Ana, CA.....\$500.
០៩. អ្នកស្រីចាំ ពួក Lake Elsinore, CA\$500.
១០. លោកតា ញឹក ចាត់ និងលោកយាយ ឆេង គឹមហេង ព្រមទាំង
កូនចៅ មាន លោក សំ អិន និងអ្នកស្រី ញឹក ស៊ីថា. អ្នកស្រី
សំ ចាន់សុគតិ និងត្រួសារ. អ្នកស្រី សំ សុផាតិ និងត្រួសារ.
អ្នកស្រី សំ សុផល និងត្រួសារ. អ្នកស្រី សំ ជាវី និងត្រួសារ.
លោក សំ ចេស្ដា និងត្រួសារ. លោក សំ អុន និងអ្នកស្រី
ចាន់ ជឿន. កញ្ញា សំ សុខហេង. កញ្ញា សំ ផល្លា.....\$500.
១១. ប្រាក់ពុទ្ធបូជា. ធម្មបូជា វត្តសាន់តាអាណា.....\$355.
១២. ឧបាសិកា ហេង យន. លោកហេង សុវិត និងត្រួសារ.....\$300.
១៣. លោក តាំងប៊ុណ្ណារុផ និងអ្នកស្រី អុប ម្លិះចិត្តា.....\$200.
១៤. លោក អុប ចិនស៊ិន និងអ្នកស្រី កុល បននី.....\$200.
១៥. លោក អ៊ុំ គុយ និងត្រួសារ\$200.

១៦. លោក អ៊ុយ ហេង និងអ្នកស្រី ត្រាំង ចាក់ហៀង.....	\$200.
១៧. លោកតា ប៉េ រី និងយាយ ចូ សុខ (ញីង).....	\$130.
១៨. លោក ឡេ សំអាត និងអ្នកស្រី កង សម្បត្តិ	\$100.
១៩. លោក ឆឹង ចាន់ណាត និងអ្នកស្រី ឡេ ណារ៉ា.....	\$100.
២០. លោកតាឧបាសក ឆឹង ផាន់	\$100.
២១. លោក បាក់ ថាវិន និងត្រសា.....	\$100.
២២. លោក សុចុង និងអ្នកស្រី អូន ស៊ីង	\$100.
២៣. លោក វង់ មៅ និងអ្នកស្រី ឆាន់ កាន់ជួង	\$100.
២៤. លោកយាយ លឹម ស្រីន	\$100.
២៥. លោកយាយ ជា វង់ និងកូនស្រី ប៉ូល ចាន់នារី.	
ប៉ូល ភីមាន និង នាង គុល.....	\$100.
២៦. លោក ឡូ ប៊ុន ឡេង និងអ្នកស្រី អៀប ឆៃ គឹម	\$100.
២៧. លោក អ៊ុន សុតន្ទ និងអ្នកស្រី ម៉ម សុវណ្ណចន្ទណា(ភ្នំពេញ).....	\$100.
២៨. លោកយាយ លឹម តាម ទី	\$50.
២៩. អ្នកស្រី លី ប៉ូលីន (ស៊ឹម ប៉ូ)	\$50.
៣០. លោក យូ និងត្រសា.....	\$50.
៣១. អ្នកស្រី ចាន់ ហ្វា និង បុត្រ	\$50.
៣២. លោកយាយ វង់ លី វេត (លោកលោកយាយ នាង)	\$50.
៣៣. លោកតា សៀក និងយាយ សៀង គិត	\$40.
៣៤. លោក លាវ ឆេង ហ៊ាត និងអ្នកស្រី ចាវ គឹមនី	\$40.
៣៥. លោក ពិន ឈុនលី និងត្រសា.....	\$35.
៣៦ លោកយាយ គី គង់	\$20.
៣៧. លោកតា ឈឿង	\$20.
៣៨. លោកយាយ មែក អាក	\$20.

៦៣. អ្នកស្រី ហែម យឹម\$10.
៦៤. លោកយាយ ស៊ិន វិភីក\$10.
៦៥. លោក ជូ សុផាត និងអ្នកស្រី សុខ យី\$10.
៦៦. លោកកា ឈឹម មុយ និងយាយ ស្រីង មុយ\$5.
៦៧. អ្នកស្រី ស៊ឹម ថា\$5.

ចប់ភាគទី២